ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU

Nr zespołu: **47**
Nazwa zespołu: **Urząd Wojewódzki Białostocki 1920-1939**
Sygnatura: **94**

Miesięczne sprawozdania sytuacyjne wojewody białostockiego za 1936 r.

Spis zawartości:

1. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 1 za miesiąc styczeń 1936 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

2. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 2 za miesiąc luty 1936 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

3. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 3 za miesiąc marzec 1936 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

4. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 4 za miesiąc kwiecień 1936 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

5. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 5 za miesiąc maj 1936 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

6. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 6 za miesiąc czerwiec 1936 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

7. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 7 za miesiąc lipiec 1936 r.**
- I. Ruch komunistyczny
- II. Ruch zawodowy
- III. Ruch strajkowy i bezrobocie
- IV. Stan bezpieczeństwa publicznego
- V. Sprawy graniczne
- VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

8. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 8 za miesiąc sierpień 1936 r.**
- I. Ruch komunistyczny
- II. Ruch zawodowy
- III. Ruch strajkowy i bezrobocie
- IV. Stan bezpieczeństwa publicznego
- V. Sprawy graniczne
- VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

9. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 9 za miesiąc wrzesień 1936 r.**
- I. Ruch komunistyczny
- II. Ruch zawodowy
- III. Ruch strajkowy i bezrobocie
- IV. Stan bezpieczeństwa publicznego
- V. Sprawy graniczne
- VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

10. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 10 za miesiąc październik 1935 r.**

I. Ruch komunistyczny
II. Ruch zawodowy
III. Ruch strajkowy i bezrobocie
IV. Stan bezpieczeństwa publicznego
V. Sprawy graniczne
VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

11. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 11 za miesiąc listopad 1935 r.**

I. Ruch komunistyczny
II. Ruch zawodowy
III. Ruch strajkowy i bezrobocie
IV. Stan bezpieczeństwa publicznego
V. Sprawy graniczne
VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

12. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 12 za miesiąc grudzień 1935 r.**

I. Ruch komunistyczny
II. Ruch zawodowy
III. Ruch strajkowy i bezrobocie
IV. Stan bezpieczeństwa publicznego
V. Sprawy graniczne
VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. PN. 164/12/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.1. za mie-
siąc styczeń 1936 r.

BIAŁYSTOK, dnia 4 lutego 1936 roku

T a j n e . P i l n e .

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I Polityczny

W W a r s z a w i e

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1. za miesiąc s t y c z e ń 1936 roku z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego.-

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
Notowano
L. 17.II.36 / Inf. tjn/ r.

W O J E W O D A

/Stefan Pasławski/

Otrzymują do wiadomości:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Nr.1-4	4 egz.
Pan Wojewoda w Wilnie	" 5	1 "
" " w Nowogródku	" 6	1 "
" " w Brześciu nad Bugiem	" 7	1 "
" " w Warszawie	" 8	1 "
" " w Stanisławowie	" 9	1 "
" " w Tarnopolu	" 10	1 "
" " w Lublinie	" 11	1 "
" " w Łodzi	" 12	1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 13	1 "
" " " " w Wilnie	" 14	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	" 15	1 "
" " " " w Łomży	" 16	1 "
" " " " w Grodnie	" 17	1 "
Wydz. Zam. S. Okr. w Suwałkach	" 18	1 "
Ekspozytura Nr.1. Oddz. II. Szt. Głównego w Wilnie	" 19	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie	" 20-21	2 "
" " " " DOK. IX. w Brześciu n/B.	" 22	1 "
" " " " DOK. I. w Warszawie	" 23	1 "
P.K.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	" 24	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew. Białostockiego	" 25-36	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	" 37	1 "
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	" 38	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	" 39	1 "
A r c h i w u m	" 40-42	3 "
H.F.	O d b i t o :	43 egzemplarzy

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr. IX
SZTAB - OGÓLNY - 1 - ORG. I MOBILIZACYJNY
WPŁYNĘŁO DN.
29 LUT. 1936 r. L. 1109
Załączników

2 2

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Ne.PB.164/1/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 1
za miesiąc styczeń 1936 roku.

I. Sytuacja ogólna.

W ośrodkach miejskich uwaga KPZB. nadal była skierowana na opanowanie związków zawodowych. Podobne dążenia zauważono ze strony KPP. w Łomży, Grajewie, gdzie nawet z jej inicjatywy powstały 4 nowe oddziały zw.zaw.

W pow.grodzieńskim wysuwane jest przez komunę hasło walki o szkołę białoruską i uzyskanie większej swobody dla ludności białoruskiej.-

Wystąpień zewnętrznych na terenie KPP. nie notowano, natomiast KPZB. przejawiła większą akcję techniczną w związku z obchodem rocznicy "3L".-

W porównaniu ze styczniem ub.r., w styczniu b.r. kolportaż wydawnictw spadł o 90%, natomiast ilość transparentów utrzymała się na poprzednim poziomie.-

W ruchu zawodowym dała się zauważyć dość intensywna działalność Klasowych Związków Zawodowych - zwłaszcza w kierunku niedopuszczenia Funduszu Pracy do obsadzania we własnym zakresie wolnych miejsc w fabrykach.-

Stan bezpieczeństwa dobry.-

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1.
za miesiąc styczeń 1936 roku.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

W Białymstoku cała uwaga była nadal skierowana na opanowanie ruchu zawodowego w związku z czem z polecenia instruktora zawodówki Szereszniewskiego Bera została wyłoniona specjalna grupa t.zw."ósemka", pozostająca pod bezpośrednim kierownictwem Gurwicz Rejzli. Każdemu z członków "ósemki" przydzielono po kilka fabryk do przepracowania, przyczem celem uniknięcia represyj w prowadzonej agitacji mają operować wyłącznie hasłami ekonomicznemi. Nadto Szereszniewski polecił dołożyć wszelkich starań w kierunku zlikwidowania zatargu pomiędzy tkaczami stałymi a zmianowymi wynikłego na tle obsadzania stanowisk, ponieważ zatarg ten w zasadzie sprowadzał się do walki pomiędzy tkaczami-żydami a chrześcijanami, co ujemnie odbijało się na współżyciu komunistów i doprowadzało do wzajemnych bójek.

W związku z przeprowadzoną likwidacją czynniejszych ogniw w gm.Gródek, pow.białostockiego, w powiecie tym osłabło zainteresowanie się strajkiem robotników leśnych, natomiast zwrócono uwagę na ujawnienie źródła prowokacji, przyczem o istniejącej dezorjentacji świadczy fakt, że w styczniu b.r. przez KZMZB. w Gródku zostały wydane odezwy, w których m.in. wskazuje się jako prowokatora na Kiślaka Jana, - zabójcę Juljana Ciszewskiego.-

W pow.bielskim prowadzona jest akcja odbudowy rozbitych wskutek likwidacji ogniw. Ze strony OK.Białystok w styczniu zauważono większe zainteresowanie się rejonem Białowieży i Haj

nówki, gdzie przez kilkanaście dni przebywała okręgówka, dając nastawienie na legalną formę roboty i zakładanie oddziałów TUR u.

Okręgówka ta również ustaliła bezpośredni kontakt powiatu prżańskiego z OK. Białystok.

Z okazji obchodu rocznicy "3L" działalność wewnętrzna jak i akcja techniczna w pow. grodzieńskim wzmogły się. Jednostki kierownicze wysuwają hasło podjęcia walki o szkołę białoruską aż do strajku szkolnego włącznie i przesyłania skarg władzom centralnym na uciskanie ludności białoruskiej. Żadnych przejawów tej akcji dotychczas nie stwierdzono.-

W powiecie wołkowyskim czynione są próby,/jak dotychczas bezskuteczne/ odbudowy RK. Zelwa i Podorosk. Pracą partyjną na terenie MK. i RK. Wołkowysk oraz b. RK. Podorosk kierowała okręgówka imieniem Fejga z Białegostoku, która m.in. poleciła zbierać ofiary na rzecz strajkujących robotników leśnych i przesyłać je pod adresem Zw. Zaw. Małorolnych w Białymstoku.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Ostatnio delegowany funkcjonarjusz CK. KPP. po dwudniowym pobycie w Łomży wyjechał w niewiadomym kierunku i do końca stycznia nie stwierdzono jego pobytu w okręgu.

W Łomży i Grajewie KPP. zmierza do stopniowego opanowania związków zawodowych. Z jej inicjatywy zostały zorganizowane 4 nowe oddziały związków zawodowych.-

Zewnętrznych wystąpień ze strony KPP. w styczniu nie notowano.

3/ M.O.P.R.

W czasie prawosławnych świąt Bożego Narodzenia /7 i 8/I. 1936 r./ członkowie i sympatycy KOMZB. ze wsi Chomentowce, gm. Hołynka pow. grodzieńskiego, chodzili po wsiach z szopką i zbierali pieniądze na MOPR. Zebraną kwotę 15 zł. 30 gr. odebrano oraz winnych pociągnięto do odpowiedzialności.

W dniu 9.I.1936 r.staraniem członków KZMZB.i Pionieru w Łukowiczach gm.Szudziałowo,pow.sokólskiego została urządzona choinka dla dziatwy szkolnej,która zgromadziła około 40 osób.W czasie imprezy zobrano około 8 zł.

b/ R e p r e s j e .

m. Białystok. Dnia 9.I.1936 r. został zatrzymany w Białymstoku za kolportaż własnoręcznie sporządzonych ulotek komunist.Witkowski Henryk-Czesław, syn Józefa i Florentyny, ur. w 1911 r.,karany 4-letniem więzieniem za podpalenie,zwolniony w dn.3.I.1936 r. z więziennego szpitala psychjatrycznego w Grudziądzu. Witkowski został osadzony w więzieniu do czasu odstawienia do szpitala w Grudziądzu.

Zatrzymanie w dniu 12.I.1936 r.kolportera Ławrentjewa Aleksego,objęło sprawozdaniem za m-c grudzień 1936 r./Wysłano 20.I.36

Dnia 26.I.1936 r. został zatrzymany i decyzją władz sądowych oddany pod dozór P.P.Rotenberg Judel, u którego podczas rewizji mieszkanio-wej znaleziono 105 egz.odezw wydanych przez CK. KPP.z datą:kwiecień 1934 r.

Pow. białostocki. Dn.21.I.1936 r.została dokonana rewizja u Kaleki Lejby, m-ca os.Gródek,podejrzanego o zbieranie składek na MOPR. W wyniku rewizji zakwestjonowano szereg notatek,które wraz z dochodzeniem przekazano Wiceprokuratorowi VII.rejonu S.O. w Białymstoku. Kaleka pozostaje na wolności.-

Pow.grodzieński. Dn.18.I.1936 r.został zatrzymany-Łazarczyk Leon,m-c wsi St Starzyńce,gm.Brzostowica-Wielka,u którego w czasie rewizji osobistej znaleziono rękopisy pieśni komunistycznych.Względem Łazarczyka władze sądowe zastosowały dozór P.P.W/g posiadanych informacyj Łazarczyk należał do KZMZB.od 1932 r.,przez dłuższy czas był sekretarzem komórki KZM.w Starzyńcach,a ostatnio pełnił funkcję sekretarza RK.KZMZB.Brzostowica-Wielka.

4

W związku z obchodem rocznicy "3L" zostały przeprowadzone w Grodnie w nocy na 21.I.1936 r.rewizje mieszkaniowe u:1/Mabowicza Berela technika komórki krawieckiej KZMZB.,2/Sokołowskiego Mowszy,studenta U.S.B.,podejrzanego o przechowywanie bibuły komunistycznej, 3/Jelina Rafaiła,robotnika fabryki dykty,podejrzanego o przechowywanie bibuły 4/Stolarskiego Symchy,sekretarza komórki krawieckiej KZMZB. 5/Jakowczuka Jana,sekretarza komórki hutniczej KZMZB"

Rewizje dały wynik negatywny z wyjątkiem Mabowicza,u którego znaleziono 2 egz.centralnych wydawnictw komunist.Mabowicz i Stolarski przyznali się do należenia do KZM.i kolportażu odezw. Nadto na podstawie zeznania Mabowicza przeprowadzono rewizję u 1/Szmojsa Gedalego, technika MK.KZMZB.,u którego znaleziono około 1 klg.wydawnictw komunistycznych i u 2/Gulnika Izraela,członka MK.KZMZB"w Grodnie który zbiegł przed aresztowaniem. Rewizja u Gulnika dała wynik negatywny.-

Władzom sądowym zostali przekazani:Mabowicz, Szmojs i Stolarski którzy zostali osadzeni w areszcie.-

Na podstawie materjałów uzyskanych w toku likwidacji RK.Gródek i RK.Podgródecki w dniu 21.I.1936 r.została zlikwidowana komórka KZMZB.we wsi Zubry, gm.Hołynka,przyczem zostali zatrzymani:1/Makarewicz Wiktor/sekretarz/, 2/Giegiel Mikołaj, 3/Ciuńczyk Jan, 4/Gregorczyk Aleksy, 5/Siemieńczuk Walenty i 6/Giegiel Aleksander. Wszyscy przyznali się do winy,przyczem na skutek zeznania Makarewicza zatrzymano, 7/Uścinowicza Michała, 8/Tołucia Aleksego, 9/Maliszewskiego Bazylego, 10/Kota Andrzeja, 11/Ciunczyka Andrzeja, m-ców wsi Zubry, 12/Abramowicza Władysława, 13/Cieszko Jana,m-ców wsi Grzybowce, 14/Ciszewskiego Kiryła i 15/Supronia Włodzimierza,m-ców wsi Zubki, gm.Hołynka.Wypływający nadto z zeznań Makarewicza Hanonik Mikołaj, m-c wsi Zubry,odbywa służbę wojskową w 14 DAK. w Białymstoku. Rewizje przeprowadzone u wszystkich zatrzymanych dały wynik negatywny

Decyzją władz sądowych wymienieni pod poz.1,8,10 i 14 zostali osadzeni w areszcie,pozostali zaś oddani pod dozór P.P.

W toku prowadzonego dochodzenia w związku z wywieszeniem transparentu w nocy na 27.I.1936 r.na szosie Grodno-Jeziory naskutek zeznań Łapysza Michała, sekretarza komórki KZMZB.w Wiercieliszkach i Siemanowicza Jerzego zostały zlikwidowane 3 komórki KZMZB. w Wiercieliszkach Szczuczynowo i Siwkowo.Zatrzymani zostali: 1/Łapysz Michał, 2/Siemianowicz Jerzy, 3/Sipliwienia Włodzimierz, 4/Aponik Jan,m-cy wsi Wiercieliszki, 5/Sadowski Dawid, 6/Swestian Jan,m-cy wsi Siwkowo gm.Wiercieliszki, 7/Korotkiewicz Włodzimierz, 8/Baranowski Włodzimierz.9/Janulewicz Antoni,m-cy wsi Szczuczynowo,gm.Wiercieliszki, 10/Doromiejczyk Leon,m-c wsi Onigowo,gm.Żydomla.Wszyscy przyznali się do winy.-

Względem wymienionych pod poz.1,6,9 i 10 władze sądowe zastosowały areszt,-zaś w stosunku do pozostałych - dozór P.P.

Po nadto naskutek zeznania Janulewicza byli zatrzymani m-cy wsi Szczuczyno, gm.Wiercieliszki:1/Baranowski Piotr.2/Baranowski Grzegorz 3/Kirenia Dymitr,4/Czyż Leon i 5/Kisiel Aleksy,którzy,stosownie do polecenia Wiceprokuratora VII.rejonu S.O.w Grodnie,zostali zwolnieni.

Pow.wołkowyski. W związku z prowadzoną likwidacją RK.Gródek i RK.Podgródecki w dn.22.I.36 r.przystąpiono do likwidacji ogniw komunistycznych na terenie gm.Jałówka,w której wyniku zlikwidowano komórki KPZB.i KZMZB.w Straszewie i Wiejkach oraz komórkę KZMZB.w Kuchmach.przyczem zatrzymano:1/Ciszewskiego Włodzimierza,2/Karpiuka Bazylego,3/Karpiuka Aleksego,4/Karpiuka Bazylego,s.Teodora,5/Karpiuka Wincentego,6/Lebiedzińskiego Ignacego, 7/Karpiuka Nikifora, 8/Lebiedzińskiego Bazylego, 9/Gruszewskiego Marcina,10/Antończyka Jana, 11/Karpiuka Włodzimierza, s.Spirydona, m-ców Straszewa, 12/Ciwonika Włodzimierza,13/Wronę Aleksandra,14/Bołtryka Józefa, 15/Boncarewicza Aleksandra,16/Gryko Józefa,17/Ciwonika Włodzimierza, s.Józefa, 18/Ciwonika Józefa,s.Michała, 19/Ciwonika Józefa,s.Jana i Olgi. 20/Ciwonika Józefa,s.Jana i Zofji, m-ców wsi Wiejki, 21/Szajnogę Jana, 22/Kuźmiokiego Sergjusza.23/Ciwonika Włodzimierza i 24/Kuryło Jana,m-ców wsi Kuchmy.

W toku likwidacji ustalono, że w dniu 16.XI.1935 r.w stodole Karpiuka Bazylego w Straszewie odbyła się konferencja rejonowa sekretarzy komórek KZMZB.pod przewodnictwem Minczuka Jana z Załuk, gm. Gródek, pow.białostockiego i przy udziale sekretarzy komórek: Dudzika Juljana z Bielewicz,pow.białostockiego,Karpiuka Włodzimierza ze Straszewa,Kozioła Aleksandra z Mieleszek,pow.białostockiego,Ciwonika Włodzimierza z Wiejek,Morejna Motela z Gródka,Dubrowskiego Piotra z Zareczan,pow.białostockiego,Makarewicza Wiktora z Zubrów,pow.grodzieńskiego,Ciszewskiego Włodzimierza ze Straszewa,Kislaka Jana z Mieleszek/zabójca Ciszewskiego Juljana,ukrywa się przed aresztowaniem/ i nieznanego osobnika z Zubrów,pow.grodzieńskiego.Na konferencji Dudzik Juljan złożył sprawozdanie z wyników obserwacji nad Ciszewskim,poczem Minczuk postawił wniosek zabicia go,za którym wszyscy głosowali.W związku z tem wszyscy uczestnicy konferencji nadto będą odpowiadali za współudział w zabójstwie Ciszewskiego Juljana /vide sprawozdanie za grudzień 1935 r./.-

Zatrzymani uczestnicy konferencji i wyżej wymienieni - przyznali się do winy i zostali oddani pod dozór P.P.

c/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Grodnie:

Dnia 13.I.1936 r.został skazany z art.97 i 93 K.K.Michałowski Piotr,białorusin,wyzn.praw.,m-c wsi Kołpaki,gm.Homica, na 4 lata więzienia.Na mocy amnestji karę zmniejszono do połowy.Michałowski był zatrzymany w sierpniu 1935 r.w związku z prowadzeniem tłumu na posterunek P.P.w Kopciówce celem uwolnienia zatrzymanego Jaroszewicza.

Dnia 20.I.1936r.została skazana z art.97 i 93 K.K.Siehodnik Helena,ostatnio zam. w os.Krugliki,gm.Świsłocz,pow.wołkowyskiego,białorusinka,wyzn.prawosł.,na 5 lat więzienia ze zmniejszeniem kary do połowy naskutek amnestji.-

Siehodnik była zatrzymana we wrześniu 1934 r.w związku z przeprowadzonem dochodzeniem w sprawie masówki komunist.,urządzonej we wsi

Staryńce, pow.grodzieńskiego w dn.19.VIII.1934 r.

W tymże dniu zostali skazani z art.97 i 93 K.K.Kuryło Aleksander,biał.,wyzn.praw. m-c wsi Dołbianki,gm.Brzostowica-Mała,pow. grodzieńskiego na 5 lat więzienia,Jakowczuk Józef,biał.,wyzn.praw. m-c wsi Daniłki, gm.Brzostowica-Mała,pow.grodzieńskiego,na 5 lat więzienia,Jakowczuk Michał,biał.,wyzn.praw.,m-c wsi Daniłki,na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat i Bielewicz Jan,biał wyzn,prawosł.,m-c wsi Daniłki na 5 lat więzienia.Tenże Bielewicz nadto został skazany jednocześnie na 12 lat więzienia z art.225 K. K. Łączna kara - 12 lat więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat. Jakowczuk Józef,który również był oskarżony z art.225 K.K.-został z tego art uniewinniony.Jakowczukowi Michałowi i Józefowi kary zmniejszono do połowy.-

Wszyscy wymienieni prócz Bielewicza Jana byli zatrzymani we wrześniu 1934 r.w wyniku przeprowadzonego dochodzenia w sprawie usiłowania dokonania zabójstwa na osobie Dudko Sebastjana.Sprawca oddania strzałów do Dudko-Bielewicz Jan został zatrzymany w grudniu 1934 r. w trakcie usiłowania nielegalnego przekroczenia granicy do ZSRR.-

Na sesji wyjazdowej w Wołkowysku
w dniu 27.I.1936 r. zostali skazani z art.97 § 1 i 93 K.K.:
1/Tałaj Michał i 2/Dubrowski Joachim na 5 lat więzienia każdy, 3/Siereda Teodor, 4/Kołodziński Grzegorz i 5/Makar Józef na 4 lata więzienia każdy, 6/Gusiniec Konstanty, 7/Sawicki Michał, 8/Parfien Konstanty i 9/Michniuk Włodzimierz na 3 lata więzienia każdy, 10/ Żukowski Nikodem na 2½ lata więzienia, 11/Sawicki Antoni, 12/ Walko Aleksander, 13/Michalczyk Jan, 14/Poleszko Aleksander i 15/Tałaj Aleksander na 2 lata więzienia każdy.-

Wymienionym pod 1-10 zmniejszono naskutek amnestji karę do połowy,pozostałym zaś darowano.Wszyscy zostali pozbawieni praw na 5 lat.-

Nadto zostali uniewinnieni: Nowicki Izydor i Brysz Jan którzy również odpowiadali z art. 97 i 93 K.K.

W dniu 28.I.1936 r. tenże Sąd na sesji w Wołkowysku skazał z art. 97 § 1 i 93 K.K.: 1/Amszeja Józefa na 6 lat więzienia ze zmniejszeniem kary naskutek amnestji do 4 lat więzienia i pozbawieniem praw na 8 lat., 2/ Łomaszko Aleksandra, 3/Nosewicza Mikołaja i 4/Nowosada Michała na 5 lat więzienia każdego ze zmniejszeniem kary do połowy i pozbawieniem praw na 6 lat, 5/Poczobuta Aleksandra i 6/ Kaśkiewicza Eljasza na 3 lata więzienia ze zmniejszeniem kary do połowy i pozbawieniem praw na 4 lata oraz 7/ Łomaszko Michała na 2 lata więzienia z pozbawieniem praw na 4 lata. Na mocy amnestji karę mu darowano.-

Wszyscy skazani w dniu 27 i 28.I.1936 r. są białorusinami, wyzn. prawosł. i zostali postawieni w stan oskarżenia w związku z likwidacją MK.KPZB. Podorosk w pow. wołkowyskim w m-cach czerwcu-sierpniu 1935 roku.-

Sąd Okręgowy w Łomży:

W dniu 24.I.1936 r. został skazany z art. 97 i 93 K.K. Słomka Judel, żyd, wyzn. mojż., m-c Ostrowi-Mazow. na 2½ lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat. Słomka był zatrzymany w dniu 17.X.1935 roku naskutek ujawnienia w toku rewizji mieszkaniowej około 100 egz. odezw komunist.-

- - - - - - - -

I.F.

Załącznik do Nr. 164/1/36.T.

Zestawienie liczbowe wystąpień
zewnętrznych Kompartji na terenie Województwa Białostockie
w styczniu 1936 roku.

- - - - -

Nazwa powiatu.	Demonstracje	Masówki.	Transparenty.	Plakaty.	Kolportaż ilość wypad.	Kolportaż ilość egzem.	Uwa
m.Białystok	-	-	-	-	1	3	
Białostocki	-	-	-	-	5	15	
Bielski	-	-	-	3	2	7	
Grodzieński	-	-	17	-	3	8	
Sokólski	-	-	3	-	-	-	
Suwalski	-	-	-	-	1	3	
Szczuczyński	-	-	-	-	1	24	
Wołkowyski	-	-	5	-	2	34	
R a z e m :	-	-	25	3	15	94	

- - - - -

H.F.

12 7

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164-1/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1.
za miesiąc styczeń 1936 roku.

III. Ruch zawodowy.

Działalność Związków Zawodowych była wzmożona.

Oddziały Klasowe Związków Zawodowych zwoływały dość częste zebrania,na których były poruszane sprawy ogólnej sytuacji w przemyśle, sprawy interesów klasy robotniczej w obecnym czasie, sprawy przyjścia z pomocą materjalną strajkującym robotnikom leśnym oraz niedopuszczenie Fundusz Pracy do obsadzania we własnym zakresie wolnych miejsc w fabrykach.

Z ruchu organizacyjnego zasługuje na uwagę fakt,zwiększenia wpływów Z.Z.Z. w Supraślu przez pozyskanie na członków robotników leśnych,dotychczasowych członków Związku Małorolnych i.zlikwidowanie przez ZZZ.strajku leśnego na terenie Nadleśnictwa w Surpaślu.-

a/ Związek Stowarzyszeń Zawodowych.

Zw.Zaw.Rob. Przem.Włók.

Dnia 12.I.br.odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie włókniarzy,zwołane przez zarządy I i II oddziału na temat"Posyłanie robotników do fabryki przez Fundusz Pracy" oraz "Sytuacja w przemyśle włókienniczym".-

W sprawie dostarczania robotników przez "Fundusz Pracy" wszyscy mówcy nazwali tę akcję zamachem na socjalne zdobycze robotników z uwagi na to,że Fundusz Pracy będzie tę sprawę tak regulował,że żaden robotnik nigdy nie wypracuje na zasiłek,nadto robotnicy raz będą pracować w jednej fabryce,drugi raz w drugiej fabryce,gdy dotychczas robotnik,gdy się dostał do pracy w jednej fabryce,to stale do pracy w tej fabryce powracał.Jak szkodliwą byłaby akcja Funduszu Pracy dla robotników to zdaniem mówców najlepszym tego przykładem jest fabryka dykt w Dojlid-

gdzie do pracy posyłani są robotnicy przez Fundusz Pracy, a posyła się tam przedewszystkiem strzelców i innych uprzywilejowanych, przyczem płace zostały tam tak zredukowane, że kobieta zarabia zaledwie 1 zł. 80 gr. Powtórzyłoby się to i w przemyśle włókienniczym. Mówca Reginela zdając pokrótce sprawozdanie z konferencji odbytej w tej sprawie przez kierownictwo Funduszu Pracy z przedstawicielami związku, mówił, że Fundusz Pracy gospodarkę swoją chce jakoby zrównoważyć, ponieważ dotychczas więcej miano wypłacać zasiłków jak wpływało z wpłaconych składek. Zrównoważenie to chce Fundusz przeprowadzić kosztem robotników, co wygląda w ten sposób, że z jednej strony podnosi się liczbę przepracowanych tygodni koniecznych do uzyskania zasiłku, z drugiej strony obniża się ilość tygodni pobierania zasiłku. Dyrektor Funduszu Pracy w konferencji tej miał poruszać sprawę, że aby zmniejszyć bezrobocie, fabryki, wykonujące zamówienia rządowe, zamówienia te mają wykonywać w okresie zimowym, gdy natomiast, zdaniem mówcy, najskuteczniejszą walką z bezrobociem będzie przestrzeganie 8-miogodzinnego dnia pracy, a w dalszym etapie konieczne jest zmniejszenie dnia pracy do 6 godzin.-

Mówcy Matwiejczyk i Boroczewski użalali się na stosunki w Ubezpieczalni Społecznej w Białymstoku na dostarczanie jak-najtańszych leków i wskazywali na konieczność uchylenia tych ograniczeń i pozostawienia lekarzom możności przepisywania lekarstw według uznania

Jako przykład złej gospodarki przytaczali mówcy sprawę rzekomych nadużyć b. lekarza Ubezpieczalni dr. Szymańskiego przy pobieraniu dla siebie morfiny i innych narkotyków.

Były też podnoszone żale na nieprzestrzeganie przez niektórych fabrykantów 8-miogodzinnego dnia pracy.

Uchwalono rezolucję stwierdzającą, że kierowanie robotników do fabryk włókienniczych przez Fundusz Pracy godzi w prawo zwyczajowe, wywalczone przez włókniarzy m. Białegostoku z szeregiem bohaterskich walk oraz daje możność dowolnego usuwania robotników aktywnych z pra[illegible] przez fabrykanta, co przytępia się aktywność, tem samem czyni

się podatnymi do łamania 8-godzinnego dnia pracy, angielskiej roboty i obniżki cennika płac. Wobec tego zebrani stwierdzają, że niepoprzestaną walki o posyłanie robotników na wolne miejsca do fabryk przez Związki Zawodowe, a tem samem utrzymanie wywalczonego prawa zwyczajowego. cennika płac 8-godzinnego dnia pracy, angielskiej soboty i przeciwstawią się wszelkiej protekcji. Domagają się bezwzględnego przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy, angielskiej soboty przez czynniki ku temu powołane, przywrócenia samorządu w Kasach Chorych i zniesienia 7% podatku dochodowego. Stwierdzają swoją solidarność z uchwałami Komisji Centralnej w tej sprawie.-

Obecnych na zebraniu około 1.000 osób. Przebieg spokojny.

Dnia 16 stycznia b.r. w godz.od 18 do 21-ej odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie robotników włókienniczych z działu wykończalni pod przewodnictwem Antoniego Wewióra. Przemawiali: Antoni Wewiór, Stanisław Rutkowski, Władysław Gniadek i inni. Poruszono sprawę rzekomego wykorzystywania robotników przez fabrykantów: Zyblerblata, Polka, Filipa i Amdurskiego, u których robotnicy mają być zatrudnieni ponad 8 godzin, otrzymując wynagrodzenie za 8 godzin i dążenie do obniżki cennika, oraz częste zaleganie w wypłatach. Podnoszono również zarzut przyjmowania robotników przez fabrykantów bez wiedzy związku. W tych wypadkach robotnicy powinni natychmiast zawiadamiać związek, aby przeciwstawić się tego rodzaju postępowaniu fabrykantów. W końcu podano do wiadomości , że okręgowa komisja związków zawodowych uchwaliła przyjść z pomocą strajkującym od 9-ciu tygodni robotnikom leśnym. W tym celu zostaną przeprowadzone po fabrykach zbiórki pieniężne,które należy wpłacać delegatom związków, zaopatrzonych w listy z pieczęciami I i II oddziału związku włókien. Wysokość składek jest nieokreślona. Zebrane pieniądze mają być wpłacone do rąk głównego delegata Komisji Okręgowej - Szoela Goldmana. Obecnych na zebraniu było 180 osób. Przebieg spokojny.-

W dniu 26.I.br. odbyło się w Białymstoku zebranie tkaczy przy udziale 150 osób.Na zebraniu były poruszane sprawy zawodowe i organizacyjne.Przebieg zebrania spokojny.

W dniu 26.I.br.odbyło się w Białymstoku zebranie nupiarek przy udziale 70 osób.Zebranie było poświęcone agitacji za wstępowaniem do związków zawodowych.Przebieg spokojny.

W dniu 26.I.b.m.odbyło się w Białymstoku zebranie konkietników-tkaczy.Omawiano sprawy fachowe i organizacyjne.Obecnych 150 osób. Przebieg spokojny.

Zw.Zaw.Rob. Przem.Metal. Dnia 16 stycznia br.w godz.od 18 do 20-ej odbyło się w Białymstoku zebranie członków Zw.Zaw.Robotn.Przem.Metalowego na którem wygłosił krótkie przemówienie sekretarz Głównego Zarządu Metalowców-Józef Piątek z Warszawy,podając ogólną sytuację w przemyśle metalowym, ciężkie warunki pracy robotników w tym dziale przemysłu,wysuwając przytem wniosek domagania się wprowadzenia 6-godzinnego dnia pracy. Obecnych było 60 osób,przebieg zebrania spokojny.

Zw.Zaw.Rob. Przem.Skórz. W dniu 27.I.br.odbyło się w Białymstoku zebranie robotników garbarskich przy udziale 150 osób.Na zebraniu była poruszana kwestja obniżki płac o 15% w garbarni Bekera. W czasie zebrania trzech braci Michalskich oraz jeszcze kilku robotników wywołało awanturę zakończoną bijatyką. Obecny na zebraniu st.posterunkowy - zebranie rozwiązał. Przyczyną zajścia było nieporozumienie pomiędzy garbarzami żydami a polakami,którzy starają się utworzyć oddzielny zw.garbarzy chrześcij

W dn.28.I.br. odbyło się w Białymstoku zebranie Związku Garbarzy przy udziale 100 osób.Na wstępie wykluczono ze Związku na przeciąg 3 miesięcy Tadeusza Michalskiego za wywołanie awantury na zebraniu w dniu 27.I.b.r./meld.dor.Nr.20 z dn.28.I.b.r./

Następnie wybrano delegację na mającą się odbyć w dniu 2 lutego konferencję garbarzy w Warszawie w liczbie 4 osób.Zebranie zakończone zostało uchwałą przyjścia z pomocą materjalną strajkującym robotnikom leśnym.Wszyscy pracujący członkowie Związku Garbarzy opodatkowali się po 50 gr. dziennie na rzecz strajkujących.

Zw.Zaw.Rob. Przem.Drzewn.

Dnia 19 stycznia b.r.w godz.od 14 do 18-ej odbył się w Białymstoku zjazd delegatów Związku Małorolnych. Przybyło z terenu 31 delegatów. Na zjazd przybył delegat Rady Głównej Związku Małorolnych z Warszawy - Nosowski. Przewodniczył Mikołaj Pietruczuk. Porządek dzienny obejmował tylko sytuację strajkujących robotników leśnych.-

Nosowski przyjmował sprawozdania od poszczególnych delegatów w sprawie strajku leśnego,którzy skarżyli się na prześladowania ze strony policji za udziałów strajku, oraz spisywał nazwiska robotników zatrzymanych i osadzonych w więzieniu.-

Nosowski następnie wezwał delegatów do prowadzenia akcji strajkowej aż do zwycięstwa, nie-uginania się pod terorem nadleśnictw,przyczem ostrzegał przed stosowaniem przez robotników jakiegokolwiek teroru w stosunku do tych,którzy nie solidaryzują się ze strajkującymi. Nadto scharakteryzował obecną sytuację polityczną i gospodarczą w świecie, przytoczył liczbę 2½ miljona ludzi zmarłych na całym świecie, w ciągu ostatnich 3-ch lat kryzysu, z głodu i nędzy, a to dlatego, że światem rządzi przeżyty już kapitalizm i zapasy miljonowe żywności niszczy się i topi w morzu. Wolność dla Polski wywalczył chłop i robotnik, których w Polsce jest 90%, zaś pozostałe 10% są to trutnie,których należy niszczyć,tak jak pszczoły niszczą trutnie w ulu. W końcu oświadczył, że w niedalekiej przyszłości rządy obejmą chłopi i robotnicy i wówczas nastanie dobrobyt dla proletarjatu. Uchwalono trwać nadal w akcji strajkowej aż do czasu uzyskania umowy zbiorowej i cennika z 1934 r. Przebieg zebrania był spokojny.

Dnia 28 stycznia b.r. odbyła się w Białymstoku wspólna konferencja przedstawicieli zarządów II oddz.Centr.Zw.Rob.Przem.Bud., Drzewnego, Ceram. i Pokrewnych Zawodów, należącego do Centrali Krakowskiej/Drobner/ z przedstawicielami Oddziału Białostockiego Związku Robotn.Przem.Budowl.,Drzewn.,Ceram. i Pokrewnych Zawodów

/pod wpływami PPS.CK/. Przedstawiciele Oddz.II zaproponowali członkom Oddz.Białostockiego zawarcie jednolitego frontu robotniczego. Przedstawiciele Oddz.Białostockiego sprzeciwili się temu,twierdząc że nie może być mowy o jednolitym froncie pomiędzy robotnikami chrześcijanami a żydami, z powodu zwalczania przez pracodawców żydów-robotników chrześcijan przyczem przestrzegali,że o ile żydzi nie zmienią postępowania w stosunku do Polaków,to walka będzie nieunikniona i w walce tej żydzi zostaną pokonani. W odpowiedzi członkowie Zarz.Oddz.II.zarzucili Zarz.Oddz.Białostockiego antysemickie nastawienie oraz jawne dążenie do walki na terenie zawodowym z żydami.-W konsekwencji nie doszło do żadnych porozumień pomiędzy obydwoma zarządami wyżej wym.związków.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

Dnia 19.I.br.zostali przyjęci do organizacji ZZZ.w Supraślu,pow białostockiego członkowie dotychczasowego związku robotniczego "Praca" w liczbie 30.-

Dnia 24.I.b.r.zostali przyjęci w poczet członków ZZZ. w Supraślu,pow.białostockiego robotnicy leśni/strajkujący/dotychczasowi członkowie Związku Zaw.Małorolnych w liczbie 20.Intencją Związku ZZZ.jest szybka likwidacja strajku leśnego,a przez to zmniejszenie wpływów Związku Zawodowego Małorolnych.

Dnia 29.I.b.r.odbyło się zebranie Zarządu nowopowstałego Związku Robotn.Leśnych Oddz.ZZZ. w Supraślu /meld.dor.Nr.23 z dn.31.I.br./. Na zebraniu obecny był przedstawiciel Okr.Zarz.ZZZ., Mieczysław Skłodowski z Białegostoku.Na zebraniu postanowiono zaniechać strajku i przystąpić do pracy, trwając jednak przy dotychczasowych postulatach,które postanowiono posiągnąć w drodze konferencji.Po zebraniu delegacja robotników udała się do Nadleśnictwa Supraśl z prośbą o pozostawienie przedstrajkowych porębów i niezatrudnianie większej ilości pił. Propozycje robotników zostały życzliwie potrktowane przez nadleśniczego Ożarskiego, co zainteresowani przyjęli z dużem zadowoleniem, nabierając większego zaufania do ZZZ

10

W dniu 31 stycznia robotnicy przystąpili do pracy.

c/ "Praca Polska".

Dnia 28.I.b.r. odbyło się w Grodnie zebranie dozorców domowych "Praca Polska" pod przewodnictwem Kułakowskiego. Poruszano sprawy ekonomiczne, organizacyjne i finansowe.- Obecnych na zebraniu około 70 osób.-

- - - - - - - - -

H.F.

JAWODA BIAŁOSTOCKI
Nr"PB.164/1/36.T.

IV. S t r a j k i .

Robotnicy leśni.

Rozpoczęty w listopadzie 1935 roku w rejonie Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach strajk robotników leśnych w drugiej połowie stycznia załamał się po nieudanem usiłowaniu wypędzenia robotników pracujących w dniu 15.I.b.r. na terenie nadleśnictwa knyszyńskiego /pow.białostocki/.-

Robotnicy widząc niezaradność Zarządu Zw.Zaw.Małorolnych wbrew nawoływaniu do dalszego strajku,-pracują, względnie występują ze Związku i zgłaszają się na członków innych związków co miało miejsce w Supraślu, gdzie w dniu 24.I.b.r. zgłosiło się 20 robotników do Z.Z.Z.

Demonstracyjny strajk w fabryce tytoniowej.

Od dnia 20.I.b.r. robotnicy zatrudnieni w fabryce tytoniowej w Grodnie wstrzymywali się demonstracyjnie codziennie od pracy w ciągu 1-? godz. - oraz nie przyjmowali zarobków, a to na znak protestu przeciw ich opodatkowaniu.-

Wobec uzyskanych informacyj, że Dyrekcja Monopolu Tytoniowego zamierza wysokość podatku z 5% do 1% dnia 13.II. b.r. robotnicy demonstracyj zaniechali.-

Abonenci prądu elektrycznego.

Strajk abonentów prądu elektrycznego w Ostrołęce który się rozpoczął w m-cu listopadzie 1935 roku zakończył się w pierwszej połowie stycznia - po wprowadzeniu przez Zarząd Miejski obniżki opłat.-

H.F.

lach rabunkowych zamordowany sekwestrator, Dudyński oraz woźnica Konstanty Laskowski mieszk. wsi Milewskiepow. białostockiego.

Bandyci zrabowali walizkę, w której zabity sekwestrator przechowywał pieniądze i bieliznę oraz paczkę większych rozmiarów, w której znajdowały się nakazy karne. Dudyński mógł posiadać około 400 zł. gotówki.-

Sprawców mordu ujęto w dniu 1.II.b.r.

Opór podatkowy.

Dnia 3 stycznia b.r. przybyło do wsi Klewianki, gm. Goniądz, pow. białostockiego 4-ch sekwestratorów w celu ściągnięcia zaległych podatków. Kilku gospodarzy nie dopuściło do zajęcia ruchomości z myślą, że i inni mieszkańcy tak samo postąpią. Sekwestratorzy wstrzymali się od swych czynności. Dnia 4 stycznia b.r. został delegowany referent bezpieczeństwa wraz z Powiatowym Komendantem dla przeprowadzenia dochodzeń poczem sekwestratorzy bez przeszkód dokończyli swych czynności. Sprawa w Sądzie.-

Potajemne bimbalnictwo.

Dnia 4 stycznia b.r. o godz. 21-ej została wykryta przez organa służby śledczej potajemna gorzelnia w mieszkaniu Jakóba Jakimiuka w Pasiekach, gm. Boćki, pow. bielskiego. Jakimiuk został ujęty na gorącym uczynku pędzenia samogonu wraz z Janem Moczulskim i Wiktorem Aleksiejukiem, mieszk. tejże kolonji. Przyrząd do pędzenia samogonu, zacier i samogon zostały przekazane rewidentom kontroli skarbowej. Jakimiuk, Moczulski i Aleksiejuk zostali zatrzymani i przekazani Sędziemu Okr. Śledczemu w Bielsku-Podl.

Pożary.

Wykaz pożarów - w załączeniu.

W styczniu b.r. przeważały pożary drobne.-

Dnia 31 stycznia b.r. we wsi Klejniki, gm. Narew spłonął dom mieszkalny Konstantego Grygoruka. W czasie akcji ratunkowej spalił się brat poszkodowanego, Teodor Grygoruk oraz ciężko poparzyli się Konstanty Grygoruk i Po.fonji Grygoruk.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.Pn.164-1/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 1
za miesiąc styczeń 1936 roku.

VI Stan bezpieczeństwa publicznego.

W stanie bezpieczeństwa pod względem politycznym nastąpiło odprężenie - aczkolwiek nastroje antyżydowskie wśród szerokich warstw społeczeństwa polskiego pogłębiają się nadal. Może wyeliminowano jedynie chwilowo tu i ówdzie czynnik uczuciowy z tego zagadnienia.-

W ciągu miesiąca stycznia b.r.w porównaniu do poprzednich miesięcy zmniejszyła się nieco ilość ekscesów antyżydowskich. Zanotowano natomiast kilka wypadków b.prowokacyjnego zachowania się żydów w odniesieniu do ludności katolickiej.-

Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym była na ogół dobra.-

a/ Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Napady rabunkowe.

Dnia 3 stycznia b.r.o godz.18,30 we wsi Rakowo-Stare, gm. Mały-Płock,pow.łomżyńskiego, będący na podwórku Antoni Jeżyło został napadnięty przez nieznanego osobnika,który zarzucił mu na głowę płachtę a powaliwszy go na ziemię zrabował mu z kieszeni 152 zł. 50 gr. z sakiewką. Jako podejrzani o ten napad zostali zatrzymani: Aleksander Kukliński ze wsi Rakowo oraz Bronisław Kowalewski ze wsi Janowo.Dochodzenie w toku.

Dnia 3 stycznia br.o godz.16.30 Jan Siedlecki,mieszk.wsi Przesławka, gm.Korycin,pow.sokólskiego w drodze powrotnej do domu z Czarnej Wsi został napadnięty pomiędzy Czarną-Wsią a gajówką Lipką przez nieznanego osobnika,któremu oddał 30 zł.w bilonie.Na podstawie podanego przez poszkodowanego rysopisu stwierdzono,że sprawcą napadu był Bolesław Don, zwolniony w dniu3.I.b.r. z więzienia.

Dnia 30.I.b.r. w drodze do pociągu w Knyszynie, został w ce-

12

Rozbrajanie ludności:

W styczniu 1936 r. odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego 16
" obciętych 3
krótkiej broni palnej 6
luf karabinowych 2
broni myśliwskiej 43
" małokalibrowej ..... -
bagnetów 17
broni białej: szabel ..... -
sztyletów 1
bokserów ..... -
kastetów ..... -
naboi karabinowych 98
i rewolwerowych 140
granatów ..... -
łuski karabinowej 18
prochu ..... 52 kg. i 25 dkg.

Użycie broni palnej w styczniu 1936 r.

Powiat	Opór władzy		W pościgu		Wystąp. masowe		Ogółem	
	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.
Białostocki	-	-	1	-	-	-	1	-
Wysoko-Mazow.	-	-	1	-	-	-	1	-
Razem:	-	-	2	-	-	-	2	-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr. PB. 164 1/36. T.

13

W y k a z

pożarów za miesiąc s t y c z e ń 1936 r.

Powiat.	od uderzenia pioruna.	Podpaleń.	Wzniecionych przez dzieci.	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustal.	Ogółem.	Strata na złoty
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok M.	-	-	-	3	2	2	7	13
Białostocki	-	1	1	-	2	1	5	940
Bielski	-	2	-	1	2	1	6	621
Grodzieński	-	-	-	-	-	5	5	859
Łomżyński	-	-	1	-	3	-	4	2650
Ostrołęcki	-	1	-	1	-	-	2	96
Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokólski	-	1	-	1	2	3	7	1244
Suwalski	-	-	-	3	3	1	7	949
Szczuczyński	-	1	-	-	-	2	3	1045
Wołkowyski	-	-	-	-	3	1	4	1220
Wysoko Mazow.	-	-	-	-	3	-	3	336
R a z e m:	-	6	2	9	20	16	53	99.9

H.F.

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PB.164/1/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1.

za miesiąc styczeń 1936 roku.

VI. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu styczniu 1936 roku na odcinku granicznym:

1/ pow. augustowskiego - 1 osobę
2/ " ostrołęckiego - 8 osób
3/ " suwalskiego - 9 osób
4/ " szczuczyńskiego- 2 osoby.-

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr PB.164 1/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne N
za miesiąc s t y c z e ń 1936 r.

VII" Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N i e n o t o w a n o . -

- - - - - -

H.F.

WOJEWODA
Nr.PB.164
Sytuacyjn
miesięczn
siąc 1 u

DOWÓDZT
SAMODZ
WPŁYNĘŁO
26 MARZ.
Załącz

Otrzymują
Ministerstw
an Wojewod
" "
" "
" "
" "
" "
an Prokurat
" "
" "
" "
" "
" "
kspozytura
amodzielny
"
"
.O.P."Bryg
anowie Star
an Staroste
an Komendan
an Naczelni
r c h i w

H.F.

14

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PB.164-2-36/T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2 za miesiąc l u t y 1936 roku.

BIAŁYSTOK dnia 29 marca 1936 roku

T A J N E - P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I.Polityczny

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2. za miesiąc l u t y 1936 roku z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego.-

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU NR. IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN.
26 MARZ. 1936
1564
Załączników

W O J E W O D A

/ STEFAN PASŁAWSKI /

Otrzymują do wiadomości:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Nr.	1-4	4 egz.
Pan Wojewoda w Wilnie	"	5	1 "
" " w Nowogródku	"	6	1 "
" " w Brześciu n/Bugiem	"	7	1 "
" " w Warszawie	"	8	1 "
" " w Stanisławowie	"	9	1 "
" " w Tarnopolu	"	10	1 "
" " w Lublinie	"	11	1 "
" " w Łodzi	"	12	1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	"	13	1 "
" " " " w Wilnie	"	14	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	"	15	1 "
" " " " w Łomży	"	16	1 "
" " " " w Grodnie	"	17	1 "
" " Wydz.Zam. S.O. w Suwałkach	"	18	1 "
Ekspozytura Nr.1.Oddz.II.Szt.Gł. w Wilnie	"	19	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie	"	20-21	2 "
" " " DOK" IX. w Brześciu n/B.	"	22	1 "
" " " DOK. I. w Warszawie	"	23	1 "
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	"	24	1 "
Panowie Starostowi Powiatowi Województwa Białostockiego	"	25-36	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	"	37	1 "
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	"	38	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	"	39	1 "
A r c h i w u m	"	40-42	3 "

O d b i t o: 43 egzemplarzy

H.F.

15

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB. 164-2-36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2
za miesiąc l u t y 1936 roku.

I. Sytuacja ogólna.

Działalność zarówno KPZB. jak KPP. była w styczniu naogół słaba, przyczem w środkach miejskich nastawienie pracy skierowane było na opanowanie związków zawodowych.-

Z całokształtu informacyj można wnosić, że kampanja na terenie Województwa dąży do zrealizowania postanowień VII Kongresu KM. i VI Kongresu KMM. w kierunku prowadzenia swej roboty przy pomocy legalnych organizacyj.-

Z wystąpień zewnętrznych zanotowano tylko jeden wypadek rozrzucenia kilku egz. odezw w pow. białostockim.

W ruchu zawodowym obserwowano wzmożoną działalność Klasowych Związków Zawodowych na tle usiłowań właścicieli garbarń do zerwania umowy zbiorowej oraz pewnych fermentów zarobkowych w lasach państwowych.-

---ooo---

H.F.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU
4

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PN.164/2/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2
za miesiąc l u t y 1936r.

II.-Ruch wywrotowy.

a/Przejawy działalności elementów wywrotowych

1/Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

W związku z wysuwanemi ostatnio przez kompartję w Białymstoku hasłami ekonomicznemi dla zjednania robotników dla wspólnego frontu zanotowano wypadki, iż działacze bundowscy, a nawet PPS. CKW.występują na zebraniach i wiecach robotniczych bardziej agresywnie, aniżeli działacze komunistyczni.-

Większą aktywność w kierunku pozyskania dla wspólnego frontu robotniczego związków zawodowych, pozostających pod wpływami PPS.CKW.wykazali Goldman Izoel, prezes Bundu i Ostrowski Henryk, sekretarz Zw.Zaw.Szewców, będący zarazem płatnym funkcjonarjuszem OK.KPZB.Białystok.-

Naskutek likwidacji w gm.Gródek, pow.białostockiego i wzajemnych podejrzeń o prowokację OK.Białystok zerwał kontakt z tymi rejonami do czasu wyjaśnienia sprawy.-

Rozbite lub zamarłe ogniwa stara się pobudzić do pracy Parfieniuk Teodor z Załuk, usiłowania jednak jego nie dają narazie rezultatów.-

Powiat bielski nadal pozostaje pod specjalną opieką OK.Białystok, który tam stale wysyła swoich delegatów do kierowania pracą. Dyrektywy zalecają prowadzenie roboty pod przykrywką legalnych organizacyj.-

W pow.grodzieńskim i sokólskim kontynuowano wewnętrzną pracę organizacyjną, przyczem w Harkawiczach, pow.sokólskiego /wieś

rodzinna Prytyckiego Sergjusza/ postanowiono przyjść z pomocą ojcu Prytyckiego Sergjusza przy uprawie pola oraz zebrać pieniądze na obronę aresztowanego.-

Na uwagę zasługuje coraz większa ruchliwość komunistów w Suwałkach, Aczkolwiek dotychczas nie utworzono tam żadnego ogniwa organizacyjnego, zbierane są składki moprowskie oraz rozważana myśl opanowania Zw.Chałupników i Zw.Pracowników Biurowych i Handlowych w Suwałkach.-

W pow.wołkowyskim na terenie RK.Zelwa została wszczęta akcja odbudowy rozbitych jednostek, w wyniku której zorganizowano kilka komórek.-

W tymże powiecie działacze KPZB.ze wsi Lichnicze, gm.Piaski postanowili prowadzić przysposobienie wojskowe dla członków kompartji. Na instruktora został powołany działacz, który niedawno odbył służbę wojskową.-

2/Komunistyczna Partja Polski .

W Łomży i Grajewie kontynuowano do pewnego stopnia skutecznie akcję opanowywania związków zawodowych.-

W związku z rzekomem pozyskaniem dla KPP.około 40 członków Str.Ludow.w pow.ostrołęckim, KD.KPP.Ostrołęka ponownie ma zamiar wysunąć sprawę frontu ludowego w łonie zarządu powiatowego Str.Ludowego.-

b/ R e p r e s j e .

m.Białystok. W dniu 11.II.1936r.po przybyciu pociągiem z Wilna została zatrzymana na dworcu Gurasówna Grunia, c.Jankiela i Sary, ur.w 1910r.w Ejszyszkach, pow.Lida, ostatnio zam.w Wilnie przy ul.Suboczu 8 m.6.-

Wymieniona przywiozła w walizce 4.190 egz.najświeższych

./.

wydawnictw OK.KPZB. Gurasówna została osadzona w więzieniu.-

pow.grodzieński: W toku dalszej likwidacji na terenie gm.Hołynka zostali zatrzymani: w dniu 5.II.1936r Ciunczyk Ostap i Supron Bazyli, członkowie komórki KZM.ZB.w Zubkach; Ignaciuk Juljan, czł.komórki KZM.ZB.w Grzybowcach oraz w dn.6.II.1936r. Puhacz Borys, sekretarz komórki KPZB.w Świskoczanach. Decyzją władz sądowych wszyscy prócz Supronia Bazylego zostali zwolnieni, zaś Suproń oddany pod dozór PP.-

W dniu 28.II.1936r.w czasie konferencji partyjnej w mieszkaniu Stroka Sylwestra we wsi Bobry, gm.Wołpa zostali zatrzymani: Chomko Szymon, m-c wsi Dublany, gm.Gudziewicze, ukrywający się od grudnia 1935r.w związku z likwidacją RK.KPZB.Łunna, pełniący ostatnio funkcję sekretarza tegoż RK.oraz Opiekun Piotr, m-c wsi Kowale, gm.Ejsmonty-Wielkie, poszukiwany od dn. 30.IV.1935r.w związku z odnalezieniem u niego w mieszkaniu bibuły komunistycznej.-

W wyniku rewizji osobistej u Chomki znaleziono broszurę OK.KPZB., zawierającą uchwały II Zjazdu KPZB., zaś u Opiekuna rękopis pieśni komunistycznej. Obaj zostali osadzeni w więzieniu.-

Ad sprawozdanie za styczeń 1936r.

Zbiegły przed aresztowaniem Gulnik Izaak, czł.MK.KZM.ZB. w Grodnie zgłosił się do Sędziego Okręgowego Śledczego w Grodnie.-

pow.wołkowyski: W toku dalszej akcji na terenie gm.Jałówka w lutym br.zostali zatrzymani: 1/ Wajner Pinchus, s.Josela i Sury, ur.w 1912r kawaler, robotnik, zam.we wsi Rożki, gm.Świskocz, karany 1-rocznem więzieniem za działalność wywrotową, sekretarz RK.KZM.ZB.

./.

17

Świskocz, 2/ Raczkiwon Mikołaj, s.Andrzeja i Anastazji, ur.w 1906r., białorusin, prawosławny, żonaty, rolnik, zam.we wsi Hrynki I, gm.Świskocz, członek RK.KZM.ZB.Świskocz; 3/ Zacharczuk Bazyli, s.Jana i Barbary, ur.w 1908r., białorusin, prawosławny, kawaler, rolnik, czł.RK.KZM.ZB.Świskocz; 4/ Kaczko Andrzej, syn Maksyma i Ireny, ur.w 1916r., białorusin, prawosławny, kawaler, rolnik, sekretarz komórki KZM.ZB.w Niezbodziczach, gm.Jaświłowka, 5/ Radecki Stefan, s.Nikity i Justyny, ur.w 1911r., białorusin, prawosławny, kawaler, rolnik, czł.komórki KZM.ZB.w Niezbodziczach; 6/ Tyrojeżko Tymoteusz, syn Józefa i Anastazji, ur.w 1912r., białorusin, prawosławny, kawaler, rolnik, karany 2-letnim więzieniem za działalność komunistyczną, sekretarz komórki KZM.ZB.w Kiczkach, gm.Świskocz; 7/ Szaryk Stefan, syn Spirydona i Eudokji, ur.w 1912r., białorusin, prawosławny, rolnik, kawaler, sekretarz komórki KZM.ZB.w Dobrowoli, gm.Świskocz i 8/ Szaryk Mikołaj, syn Spirydona i Eudokji, białorusin, prawosławny, kawaler, rolnik, członek komórki KZM.ZB.w Dobrowoli.-

Wajner Pinchus został osadzony w więzieniu, pozostali zaś oddani pod dozór PP.-

Dnia 22.II.br. Dymitr Duśko, s.Konstantego i Tatjany, ur.w 1907r., mieszk.wsi Cyganówka, gm.Nięczyrzeckiej, pow.wołkowyskiego, odcinkowy II odcinka RK.KPZB.Zelwa, wobec cofnięcia swych zeznań złożonych w toku likwidacji, postanowieniem Sędziego Okręgowego Śledczego w Grodnie, został aresztowany i osadzony w więzieniu w Wołkowysku.-

Ad sprawozdanie za styczeń 1936r.

Uczestnicy konferencji, odbytej w dniu 16.XI.1935r.w stodole Karpiuka Bazylego zostali pociągnięci do odpowiedzialności karnej z art.97 § 1, 26 i 225 § 1 KK.oraz osadzeni w więzieniu a nie oddani pod dozór PP.-

./.

c/ Wyroki sądowe .

Sąd Okręgowy w Białymstoku:

w dniu 7.II.1936r.rozpatrywał sprawę m-ców m.Białegostoku: Litmana Litmana ka i Gutmana Kusyela, oskarżonych z art.97 i 93 KK. Nowik Litman został skazany z powyższych artykułów na 8 lat więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat. Na mocy amnestji karę zmniejszono o 1/3. Gutman został uniewinniony.-

W tymże dniu rozpatrywana była sprawa m-ców pow.bielskiego: Szeszko Antoniego, Bały Piotra, Pietruczuka Michała, Żukowskiego Aleksandra, Antoniuka Władysława, Dębowskiego Jana, Haca Władysława i Haca Mikołaja, oskarżonych z art.97 i 93 KK. Antoniuk został skazany na 2 lata więzienia, zaś Szeszko, Bało, Pietruczuk i Żukowski na 1½ roku więzienia każdy. Na mocy amnestji kara wymienionym została darowana. Pozostałych uniewinniono.Łagodny wyrok Sąd motywował wyrażeniem skruchy przez oskarżonygh. Wyrok został przyjęty z zadowoleniem. Oskarżeni żadnej obrony nie posiadali.-

Sąd Okręgowy w Grodnie:

w dniu 23.II.1936r.skazał z art.97 i 93 KK. Siergiejczyka Terencjusza, m-ca wsi Trzeciaki, gm.Ejsmonty-Wielkie, pow.grodzieńskiego na 5 lat więzienia i Jaroszewicza Teodora, m-ca wsi Horny, gm.Hornica, pow.grodzieńskiego na 3 lata więzienia. Obaj z pozbawieniem praw na 5 lat i zmniejszeniem kary do połowy na mocy amnestji.-

W dniach 17 i 18.II.br.tenże Sąd rozpatrywał sprawę Lipiec Wichny i innych, w liczbie 8 oskarżonych z art.97 i 93 KK.o działalność komunistyczną w 76 p.p.w Grodnie w 1934r. Wyrokiem Sądu zostali skazani: 1/Lipiec Wichna, córka Nochima i Chai, ur.w 1907r., krawcowa, mieszk.m.Grodna - na 6 lat więzienia, ze

./.

zmniejszeniem kary na mocy amnestji do 4 lat i pozbawieniem praw na lat pięć; 2/ Wierzba Symcha, s.Mejera i Złaty, ur.w 1910r. krawiec, zamieszk.we wsi Rutka, pow.łomżyńskiego; 3/ Marwit Zorach, s.Abrahama i Chai, ur.w 1911r., zamieszk.we wsi Kurze, gm Gawrychy, pow.łomżyńskiego; 4/ Pałąk Szulim, s.Chaima i Rochli, ur.w 1911r., murarz, mieszk.Łomży - na 7 lat więzienia każdy, ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do 4 lat i 8 miesięcy i z pozbawieniem praw na 6 lat; 5/ Lichtensztejn Enoch, s.Michała i Szejny, ur.w 1910r., krawiec, mieszk.Warszawy - na 6 lat więzienia ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do 4 lat i pozbawieniem praw na 5 lat; 6/ Dziekajło Włodzimierz, s.Antoniego i Marji, ur.w 1911r., rolnik ze wsi Balicze, gm.Łasza, pow.grodzieńskiego - na 5 lat więzienia ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy i pozbawieniem praw na 5 lat; 7/ Szkulepa Włodzimierz, s.Wasyla i Eudokji, ur.w 1911r., rolnik, ze wsi Kulewicze, gm.Porozów, pow.wołkowyskiego - na 4 lata więzienia ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy z pozbawieniem praw na 5 lat; 8/ Szybut Mikołaj, s.Pawła i Katarzyny, ur.w 1911r. rolnik, ze wsi Połuże, gm.Korelicze, pow.nowogródzkiego - na 5 lat więzienia ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy i pozbawieniem praw na 5 lat. Wszystkim skazanym zaliczono areszt prewencyjny.-

d/ Wystąpienia zewnętrzne.

Zanotowano w jednym wypadku rozrzucenie kilku egz.odezw hektograficznych w os.Gródek, pow.białostockiego, wydanych przez KZM.ZB.w Gródku z datą: styczeń 1936r., a przestrzegających w treści przed prowokatorami w organizacji. Jako prowokatorów wymieniono Kiślaka i Kozła z gminy Gródek.-

---ooOoo---

W.D.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164-2-36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2.
za miesiąc l u t y 1936 r

III. Ruch zawodowy.

Działalność Związków Zawodowych była ogólnie bardzo żywa. Oddziały Klasowe Związków Zawodowych zwoływały dość często zebrania, na których były referowane sprawy ogólnej sytuacji w przemyśle, sprawy zamierzonego zerwania umowy zbiorowej przez właścicieli garbarń, sprawy strajku leśnego oraz projekt jednodniowego strajku protestacyjnego dla poparcia dążeń robotników garbarskich do utrzymania w mocy zbiorowej umowy i cennika płacy z roku ubiegłego oraz dla poparcia żądań robotników leśnych.-

a/ Związek stowarzyszeń zawodowych.

Związek Zaw. Rob.Przem.Włók.

Dnia 16.II.b.r. odbyło się zebranie tkaczy w Białymstoku, pod przewodnictwem Pejgina Szmula. Przemawiali; Pejgin Szmul, Rutkowski Stanisław, Hermer, Meser Wolf, Kapłan, Matkiewicz Abram i inni. Członkowie komisji fachowej sekcji tkaczy złożyli sprawozdanie z działalności komisji za okres 4 miesięcy. Poruszali sprawy organizac-yjne, oraz omawiali sytuację włókniarzy na terenie Michałowa, Supraśla i Gródka. Obecni na zebraniu delegaci z wyżej wymienionych miejscowości zwrócili się z prośbą do zebranych o poparcie ich w walce o 8-godzinny dzień pracy i płacy według cennika, gdyż jak mówili, to ZZZ. ich nie podtrzymuje u pracodawców, wskutek czego pracują ponad 8 godzin. Następnie Rutkowski Stanisław /komunista/ odczytał zebranym umowę zawartą w dniu 25.I.b.r. pomiędzy ~~Powiatowym~~ Zarządem Związku "Praca" a Związkiem Włókniarzy

Oddział I. w przedmiocie załatwiania zatargów w fabrykach i obsadzania wolnych miejsc tkaczy przez zarządy obu związków Obecnych na zebraniu było około 200 osób. Przebieg spokojny

Dnia 16.II.b.r.w godz.od 13-ej do 16-ej pod przewodnictwem Kapitułki Tomasza, odbyło się w Białymstoku zebranie zwołane przez Okręgową Komisję Klasowych Związków Zawodowych.

Kapitułko scharakteryzował ostatnio wydarzenia polityczne w Europie, wojnę Włosko Abisyńską. przyczem podkreślił że faszyzm włoski od dłuższego czasu przygotowywał się do wojny i Musolini wódz faszyzmu włoskiego rozpoczynając wojnę z Abisynją liczył, że wojna z Afryki przeniesie się na kontynent Europejski, że państwa kapitalistyczne nie mając innej drogi do zwycięzenia kryzysu popchną swe armje do walki. Wskazał na zawarcie sojuszu wzajemnej pomocy pomiędzy Francją a Związkiem Sowieckim, jak również między Niemcami i Polską. Sojusze te zawarte zostały dlatego, że Francja obawiając się napadu wojennego ze strony Niemiec zawarła właśnie sojusz ze Związkiem Sowieckim co jest przeciwwagą sojuszowi Polsko-Niemieckiemu. Mówca wskazał na niebezpieczeństwo grożące dla Polski w razie wojny pomiędzy Niemcami a ZSRR., gdyż Niemcy nie graniczą ze Związkiem Sowieckim musiałyby prowadzić wojnę na terytorjum Polski. Dalej mówca omawiał zdradziecką politykę Hitlera, nadmieniając. że polityka ta jest oszukańcza. że Hitler gdyby go nie popierała Polska, nie dążyłby do wywołania wojny, która jest nieuniknionа i w wojnie tej najwięcej zginie robotników. Wzywał obecnych do solidarności i masowych protestów przeciwko grożącej wojnie i na zakończenie swego przemówienia poruszył ostatnie wypadki akcji artyzemickiej ze strony Str.Narodowego.

Drugi mówca Pietruczuk Mikołaj zobrazował przebieg strajku robotników leśnych, nadmieniając że Inspekcja Pracy jest

bezsilna w sprawie zawarcia u[illegible]y zbiorowej, gdyż wchodzą tu w grę czynniki rządowe. Mówca następnie podał do wiadomości zebranych, że proletarjat całego okręgu białostockiego solidaryzując się ze strajkującymi robotnikami leśnymi, przychodzi im z pomocą materjalną w postaci opodatkowania się.-

Następnie Ostrowski Henryk mówił o ostatnio wydanych przez Rząd Polski dekretach, a między innemi o dekrecie o obniżce komornego i podatku dochodowego od zarobków, poddając krytyce wspomniane dekrety w tym sensie, że większość właścicieli nieruchomości sprzeciwia się obniżce komornego i władze w tym wypadku są bezsilne. Następnie poruszył kwestję narodowościową, a mianowicie, że mniejszości narodowościowe tak w Polsce jak i w wolnym mieście Gdańsku, gdzie nadzór sprawuje Polska, są prześladowane i ciemiężone, gdyż nie mają równych praw i szkół w języku narodowym.-

Na zakończenie Kapitułko odczytał rezolucję następującej treści: 1/Zebrani w dniu 16 lutego 1936 r. potępiają prześladowanie mniejszości narodowej w Polsce, Niemczech i na Litwie i żądają nie odwetu, lecz wolności dla mniejszości, 2/ Protestują przeciwko Funduszowi Pracy, który jako instytucja rządowa dąży stale do obniżenia płac robotników, 3/ Zebrani solidaryzują się ze strajkiem robotników leśnych i kamieniarskich i postanawiają w razie dłuższego przedłużenia się akcji strajkowej, na wniosek Komisji Okręgowej Klasowych Związków Zawodowych przystąpić do strajku ogólnego.

Obecnych było około 250 osób. Przebieg spokojny.

Dnia 19 lutego b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów tkackich pod przewodnictwem Jabłoka Abrama/komunista/ w sprawie utrzymania cennika płac. Zebrani postanowili zwołać na dzień 20 b.m. godz. 17 zebranie tkaczy stałych fabryk Sokoła i Zylberfeniga celem omówienia sprawy lok-tkaczy, przewidzianych

20

do zatrudnienia w tej fabryce. Obecnych na zebraniu było 60 osób.

Dnia 25.II.b.r. odbyło się w Białymstoku posiedzenie członków prezydjum Okr. Kom. Klasowych Zw. Zaw. przy udziale Goldmana, Kapitułki, Zielińskiego, Ostrowskiego i innych w ogólnej ilości 9 osób. Przewodniczył Goldman. Ponadto było kilku delegatów strajkujących robotników leśnych. Porządek dzienny obrad następujący: 1/ pomoc moralna i materjalna robotnikom leśnym, 2/ sprawa wymówienia umowy zbiorowej w przemyśle garbarskim, 3/ walka o czas pracy. Goldman zaproponował poparcie strajku robotników leśnych przez ogłoszenie i przeprowadzenie jednodniowego strajku powszechnego we wszystkich gałęziach przemysłu. W tym celu zaproponował zwołanie na dzień 26 lutego b.r. konferencji delegatów związkowych, którzyby najpierw wybrali delegację z żądaniem udania się w dniu 27 lutego b.r. do Naczelnika Wydziału Społeczno-Politycznego z prośbą o zwołanie ogólnej konferencji z przedstawicielami strajkujących robotników przy udziale władz, a to celem zlikwidowania strajku, przyczem zauważył, że o ileby ta konferencja nie odniosła skutku, to wówczas należy się uciec do strajku powszechnego. W sprawie wypowiedzenia przez fabrykantów umowy zbiorowej w przemyśle garbarskim to również postanowiono poprzeć żądania robotników garbarskich strajkiem powszechnym. W końcu Kapitułko wyjaśnił, że właściciele fabryk włókienniczych wysunęli ostatnio żądania, aby robotnicy w fabrykach rozpoczynali pracę o 15 minut wcześniej a kończyli o 15 minut później a ponadto żądają skrócenia przerwy obiadowej o 30 minut. co równa się przedłużeniu pracy o jedną godzinę.

Dnia 26 lutego b.r. w prywatnem mieszkaniu Tomasza Kapitułki w Białymstoku odbyło się posiedzenie Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych przy udziale następujących delegatów: Kapitułko, Goldman, Wewiór, Klepacki, Jaworowski, Świerzbiński,

Ostrowski i Pieśru-zuk. Porządek obrad: 1/ sprawa strajku robotników leśnych, 2/ działalność Z.Z.Z. i przeciwakcja, 3/ wymówienie umowy zbiorowej w przemyśle garbarskim, 4/ strajk powszechny. Wniosek Goldmana w sprawie wysłania delegacji do Naczelnika Wydziału Społeczno-Politycznego o zwołanie ogólnej konferencji w celu omówienia strajku leśnego uznano za niewłaściwy, natomiast postanowiono by do dnia 1 marca b.r. zwołać ogólne zebranie zarówno garbarzy jak i włókniarzy oraz zebranie członków zarządów innych związków zawodowych, na których ma być powzięta uchwała poparcia strajku leśnego jednodniowym strajkiem powszechnym we wszystkich gałęziach przemysłu, który byłby zarazem strajkiem przeciwko wymówieniu umowy zbiorowej robotnikom garbarskim. Goldman potępił następnie działalność ZZZ., rozbijającego solidarność klasy robotniczej, przyczem wskazał na osobę Skłodowskiego, który miał wejść w poufne porozumienie z fabrykantem Bekierem, że na wypadek strajku garbarzy Bekier otrzyma robotników z Z.Z.Z. Goldman wzywał delegatów, do jaknajenergiczniejszej akcji przeciwko działalności Z.Z.Z., oraz że działacze tego związku są na żołdzie kapitalistów i dążeniem ich jest rozbijanie klasowych związków zawodowych. W końcu zebrani uchwalili, że prezydjum Okr.Komisji jest uprawnione ustalić dzień strajku powszechnego we własnym zakresie.-

Zw.Zaw.Rob. Przem.Skórz.

Dnia 27 lutego b.r. w godz.od 19 do 22-ej odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów fabrycznych pod przewodnictwem Wewióra Antoniego. Wewiór przemawiał na temat zdobyczy socjalnych, zastanawiając się dłużej nad sprawą umowy zbiorowej, którą fabrykanci wymawiają. Zaznaczył, że dnia 26 lutego b.r. odbyło się posiedzenie Okręgowej Komisji Zw.Zaw. na którym zapadła uchwała jednodniowego strajku powszechnego na znak

solidarności przeciwko zakusom ze strony fabrykantów na zlikwidowanie prawa robotnicze, i że termin strajku poprzedzi ogólne zebranie włókniarzy w dniu 1 marca b.r., na którem zostanie wyznaczony dzień strajku powszechnego. Strajk ten będzie zarazem protestem przeciwko wymówieniu umowy zbiorowej garbarzom i strajkiem solidarnościowym z robotnikami leśnymi. Dalej Wewiór omówił sytuację robotników fabryki Kagana i Rubinsztejna, gdzie fabrykanci nie wypłacają od dłuższego czasu zarobków, a gdy jedna z robotnic zażądała wypłacenia należnych jej zarobków została spoliczkowana przez szpinera tej fabryki. Następnie mówił, że właściciel fabryki B.Polak ostatnio zapowiedział swym robotnikom, że w przeciągu 6ciu tygodni nie będzie mógł wypłacać zarobków tygodniowych, ponieważ otrzymał zamówienie wojskowe, a pieniędzy a'conto zamówienia nie otrzymał. W sprawie tej zabrał głos Lutkowski Stanisław/komunista/, który powiedział, że niema czego się dziwić, gdyż właściciel fabryki wzoruje się na instytucjach państwowych jak np. Dyrekcji Lasów Państwowych, która złamała umowę zbiorową z robotnikami leśnymi i z tego powodu trwa już strajk 12 tygodni. Poszczególni delegaci fabryczni zdali krótkie sprawozdania z działalności na terenie fabryk, dotyczące wyłącznie spraw organizacyjno-fachowych. W międzyczasie zabrała głos komunistka Efroimska Niuta, zwolniona ostatnio z więzienia na mocy ustawy amnestyjnej, która zarzucała zarządowi związku, że nie poczynił żadnych starań w kierunku zatrudnienia b.więźniów politycznych zwolnionych na mocy amnestji.-

Dnia 3 lutego b.r. w godz.od 20 do 22 pod przewodnictwem Rusinowicza odbyło się ogólne zebranie garbarzy w Białymstoku.

Psachja Chaim zdał sprawozdanie z sytuacji garbarzy w

fabryce Bekiera, informując, że obecnie strajkuje tam 12 garbarz zatrudnionych przy robocie mokrej z powodu obniżki zarobków. Nadmienił, że robotnicy strajkujący nie odstąpią od swych żądań i strajk muszą wygrać, pomimo wywożenia przez Bekiera mokrych towarów do garbarń w Zabłudowie. Związek garbarzy wszedł w porozumienie ze Związkiem garbarzy w Zabłudowie i zamtejsi garbarze przyrzekli nie wykonywać robót Bekiera. Następnie Psachja poinfomował, że sprawa bezrobotnych garbarzy zostaje uregulowana w ten sposób, że każdy z pracujących garbarzy będzie musiał ustąpić po jednym dniu pracy tygodniowo dla jednego z garbarzy bezrobotnych. - wzywał przytem zebranych, że gdy taki bezrobotny z kartką od Związku będzie zgłaszał się do pracy, aby nie czynić mu żadnych trudności.

Wniosek w sprawie opodatkowania się na rzecz strajkujących w fabryce Bekiera uchwalono większością głosów w tej formie, że każdy pracujący garbarz będzie tygodniowo wpłacał do kasy Związku 1 zł. na rzecz strajkujących. Obecnych na zebraniu było około 160 osób.-

Dnia 19 lutego b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie ogólne garbarzy pod przewodnictwem Jaworowskiego Ruwina, sekretarzował Psachja Szloma. Porządek dzienny: 1/ sprawozdanie delegatów z fabryk garbarskich, 2/ umowa zbiorowa, 3/ wolne wnioski. Przemawiali: Jaworowski i Klepacki. Jaworowski w przemówieniu swem scharakteryzował obecny stan w przemyśle skórzanym, podkreślając że właściciele niektórych fabryk z Bekierem na czele usiłują wymówić umowę zbiorową zawartą w miesiącu maju 1933 r. co równa się obniżce zarobków. Mówca wskazał, że Bekier chcąc obniżyć zarobki posunął się do tego, że posyła surowiec do wyróbki fabryko w Jasionówce, Wasilkowie i Sokółce. Jaworowski objaśnił, że Ze-

22

rząd Związku Garbarzy wysyłał swych delegatów do wyżej wspomnianych miejscowości, którzy przeprowadzili pertraktacje z tamtejszymi robotnikami i ci przyrzekli solidarność. Klepacki nawoływał zebranych do wytrwałej walki o zachowanie dotychczasowej umowy zbiorowej, przyczem nadmienił, że w razie gdy fabrykanci umowę zbiorową złamią, wówczas wszyscy garbarze przystąpią do strajku, który poparty będzie przez wszystkie Związki Zawodowe. Na zakończenie zebrania odczytana została rezolucja treści następującej: "Ogólne zebranie garbarzy stwierdza, że wymówienie przez fabrykantów białostockich umowy zbiorowej jest zamachem na garbarską organizację. Zebrani uchwalają, że żaden robotnik garbarski nie przystąpi do pracy dopóki nie będzie podpisana umowa zbiorowa. Zarząd Związku Garbarzy zwrócił się do Okręgowej Komisji, ażeby zwołała wiec w sprawie wymówienia umowy zbiorowej garbarzom, że nie wolno indywidualnie pertraktować robotnikom z fabrykantami, robotnik musi opodatkować się na rzecz strajkujących. Obecnych na zebraniu było około 150 osób.

Dnia 27.II.b.r. odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie garbarzy pod przewodnictwem Rybołowicza.

Jaworowski Riwun scharakteryzował sytuację w przemyśle garbarskim na terenie miasta Białegostoku i okręgu nadmieniając, że garbarze zawsze byli ustosunkowani lojalnie do władz, nigdy nie narazili na szwank swego honoru i w ramach istniejących przepisów walczyli i walczą dalej o swe postulaty wspomniał, że proletarjat białostocki walczył o Niepodległość Polski i dzisiaj gdy nadeszła chwila groźna dla garbarzy, niestety muszą oni wystąpić do walki przeciwko 5 przemysłowcom garbarskim, którzy wymówili umowę zbiorową. Mówca szczególnie w ostry sposób

krytykował postępowanie fabrykanta Chackiela Bekiera, który "w brzydki" sposób stara się podstępnie wykorzystać garbarskiego robotnika i wymawiając umowę zbiorową, wszedł jednocześnie w porozumienie z osławionym na gruncie białostockim karjerowiczem i człowiekiem o małej wartości moralnej - Skłodowskim, a który przyrzekł Bekierowi, że na wypadek strajku garbarzy, zasili jego fabrykę robotnikami ze Związku ZZZ. Bekier ze swoją polityką wcześniej czy później poniesie konsekwencje, przytaczając jako fakt jego wystąpienie swego czasu w Inspektoracie Pracy na konferencji, gdzie wobec delegatów robotniczych oświadczył, że przyjemniej mu byłoby rozmawiać z Hitlerem całą dobę, jak z członkami zarządu Związku Garbarzy - pół godziny. Na zakończenie przemówienia wezwał zebranych do solidarności robotniczej i walki o zachowanie umowy zbiorowej aż do zwycięstwa, przyczem zaznaczył, że od poniedziałku, t.j.od dnia 2 marca garbarze winni przystąpić do strajku, że nie wolno nikomu podjąć pracy ani też pertraktować z fabrykantami i że dnia 2.III.br.w godzinie 19-ej odbędzie się ogólne zebranie garbarzy, na którem zapadnie uchwała czy pozostali garbarze nie objęci wymówieniem umowy zbiorowej winni zastrajkować, czyteż popierać materjalnie strajkujących garbarzy; jednocześnie na tem zebraniu zostanie wybrany komitet strajkowy.-

Klepacki Władysław wspomniał o bliskim strajku powszechnym robotników włókienniczych w Łodzi, domagających się utrzymania umowy zbiorowej i nawiązując do przemówienia Jaworowskiego wzywał obecnych do porzucenia w dniu 2 marca br.pracy w fabrykach, w których wymówiona została umowa zbiorowa.-

Pozostali mówcy powtarzali wywody Jaworowskiego i Klepackiego, domagając się przeciwakcji w stosunku do działalności

./.

Skłodowskiego i Związku Garbarzy ZZZ., przyczem Psachja Szmul odczytał rezolucję następującej treści: "Zebrani jednogłośnie postanawiają walczyć o umowę zbiorową wszelkiemi rozporządzalnemi środkami, ogłaszają z dniem 2 marca br.strajk robotników garbarskich w 5-ci fabrykach i za ewentualne łamistrajkostwo robotnicy tacy będą wykluczeni na całe życie ze Związku Garbarzy i bojkotowani w uzyskaniu pracy". Przy opuszczeniu lokalu zebrani odśpiewali jedną zwrotkę II Międzynarodówki. Obecnych było około 200 osób. Przebieg spokojny. Nastrój zdecydowany.-

Zw.Zaw.Rob. Przem.Drzewn.-

Zarząd Związku Zawod.Robotników Przemysłu Drzewnego zwołał w dniu 9.II.br.zebranie robotników w Hajnówce. Przemawiał Konstanty Wasiluk, poruszając sprawę bezrobocia i nędzy panującej w Hajnówce, przyczem wzywał zebranych do zapisywania się na członków Związku Klasowego, twierdząc, że jeżeli robotnicy chcą pracy, to muszą należeć do związku a wtedy władze będą się z nimi liczyć. Następnie przemawiał Leonard Michałowski, który omówił stan bezrobocia w Polsce. Poruszył sprawę deficytu Skarbu Państwa na kwotę 1.300.000 zł., twierdząc, że stan ten powstał wskutek braku przedstawiciela proletarjatu w Sejmie od roku 1930. W końcu wzywał tych robotników, którzy mają pracę w tartaku, do zapisywania się na członków Związku Klasowego, - bezrobotnych zaś, by wraz z rodzinami udawali się do gminy po zupę, nie raz na dzień, a trzy razy dziennie, gdyż pomoc ta słusznie się im należy. Na zebraniu było obecnych około 600 osób

Dnia 9 lutego br.odbyło się w Augustowie walne zebranie członków Zw.Zaw.Robotn.Przemysłu Drzewnego, Ceramicznego i pokrewnych Oddział w Augustowie. Na zebraniu tem omawiane były sprawy organizacyjne oraz sprawy bezrobocia.-

W dniu 6 lutego br.w Łapach zwołane zostało przez Zw.Zaw.

./.

Kolejarzy zebranie kolejarzy bez różnicy na przynależność związkową, na które przybyło przeszło 200 osób. Zebranie zagaił prezes Związku ZZK. Wojciechowski Stanisław. Przemawiał delegat Zarządu Okręgowego z Wilna Kozłowski. Tematem przemówienia była obecna sytuacja w kolejnictwie, obniżka płac w formie podatku, oraz sprawy emerytalne: Prelegent zaznaczył, że jakkolwiek poprzednio było źle, to obecnie sytuacja przedstawia się jeszcze gorzej z uwagi na wzmagający się kryzys i bezrobocie, a na poprawę żadnej nadziei niema. Zmniejszono płacę urzędnikom i robotnikom, a temsamem zmniejszyła się siła nabywcza. Spowodowała ona zwiększenie bezrobocia. W kolejnictwie wytworzyła się tego rodzaju sytuacja, że robotnikowi, który zarabia 100 zł. pozwala się zarobić jeszcze kilka złotych, aby norma jego pracy przenosiła kwotę 100 zł. i przez to zostaje mu zaliczony i potrącony podatek, po potrąceniu którego robotnik otrzymuje najwyżej 90 zł W sprawach emerytalnych poruszył sprawę wysyłania na emeryturę ludzi młodych, zdolnych do pracy, ponieważ jedynie nie podobali się oni swoim zwierzchnikom. Z tego tytułu znajduje się w Polsce wielu emerytów, pobierających głodowe zaopatrzenie, a jednak w sumie dające poważną kwotę. W wolnych wnioskach poruszano sprawy lokalne, jak potrącanie składek na różne cele społeczne i tp. Przebieg zebrania naogół spokojny.-

Dnia 8 lutego br. w Wołkowysku odbyło się walne zebranie członków Z.Z.K. przy udziale sekretarza generalnego z Warszawy Grylewskiego i 45 członków. Na zebraniu złożono sprawozdanie z działalności zarządu, oraz omówiono sprawy organizacyjne. W dyskusjach podkreślono konieczność skonsolidowania ruchu zawodowego kolejarzy pod sztandarami Z.Z.K., gdyż rozdrobnienie tego ruchu, jaki istnieje obecnie, uniemożliwia skuteczną obronę inte

./.

resów zawodowych.-

Dnia 16 lutego br.w Czeremsze, pow.bielskiego odbyło się zebranie członków Z.Z.K., przy udziale delegata zarządu okręgowego w Wilnie Stążewskiego Franciszka.-

Program zebrania wypełniło sprawozdanie z dotychczasowej działalności Związku i wybory nowego Zarządu.-

Na prezesa został wybrany Bortkiewicz Jan - zwrotniczy, na wiceprezesa Zapolski Aleksander - ślusarz parowozowni, działacz socjalistyczny, b.członek okręgowego Komitetu robotniczego PPS.CKW. w Wilnie i b.członek Zarządu Okręgowego Z.Z.K.w Wilnie, na sekretarza Waszczuk Stanisław - ślusarz parowozowni, na sekretarza Solko Józef - ślusarz warsztatów P K.P.-

W zebraniu wzięło udział 40 członków.-

W dniu 23 lutego br.odbyło się walne zebranie członków Oddziału Związku Zjednoczenia Kolejowców Polskich w Małkini, na którem po złożeniu sprawozdania z działalności, dokonano wyboru nowego zarządu w skład którego weszli: Zwierz Zygmunt - prezes, Zieliński Kazimierz - wiceprezes, Gajewski Roman - sekretarz, Jagiełło Polikarp - skarbnik. W zebraniu wzięło udział 58 członków.-

Dnia 29 lutego br.w Starosielcach z inicjatywy Zarządu Koła Zw.Zaw.Pracowników Kolejowych w Białymstoku /św.Rocha 13/, odbyło się zebranie pracowników kolejowych. Przewodniczył Józef Wasilewski z Białegostoku /Czysta 32/. Przemówienia na temat organizacji kolejarzy i sytuacji kolejnictwa wygłosili Józef Odrobina i Antoni Koleciński. Obecnych około 100 osób.-

./.

b/Związek Związków Zawodowych .

Robotnicy drzewni.-

W dniu 9 lutego br.odbyło się zebranie członków oddziału Zw.Zaw.Rob.Przemysłu Budowlanego w Sokółce /Z.Z.Z./, na którym dokonano wyboru delegata na zjazd tejże organizacji, mającego się odbyć w dniu 19 marca br.w Warszawie. Na delegata wybrano Edwarda Puszko. Pozatem omówiono sprawę ściągnięcia zaległych składek członkowskich.-

-----oooo0oooo-----

W.D.

21 25

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164-2/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2
za miesiąc l u t y 1936 roku.

IV. S t r a j k i.

Robotnicy leśni. Strajk robotników leśnych rozpoczęty w listopadzie 1935 roku w rejonie Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach, pomimo starań prowodyrów, coraz bardziej traci na sile i wśród ogółu robotników przejawia się chęć powrotu do pracy.-

Robotnicy tkaccy. Dnia 12 lutego b.r. tkacze w fabryce Cytrona w Supraślu, w liczbie 60-ciu, zatrudnieni przy wyrobie chustek zażądali podwyżki płacy o 5 zł. tygodniowo. Wyrób chustek dotychczasowym cennikiem nie był objęty. Pertraktacje u Inspektora Pracy nie dały dodatniego wyniku. Dnia 13 lutego b.r. o godzinie 5-ej rano tkacze nie przystąpili do pracy.- Strajkiem kierował Z.Z.Z. w Supraślu.

Strajkujący przystąpili w dniu 18 lutego do pracy na poprzednich warunkach, wnosząc równocześnie skargę do Sądu Pracy.-

Robotnicy piekarscy. Dnia 23 lutego b.r. na terenie m.Wołkowyska wybuchł strajk robotników piekarskich na tle ekonomicznym. Ogółem zastrajkowało 26-robotników-czynnych, do których przyłączyło się 5-ciu robotników piekarskich, pozostających bez pracy.-

Strajk objął 14 piekarń. Strajkujący żądają podwyższenia płacy tygodniowo do 25 zł. dla kategorji I-ej /obecnie otrzymują 20-23 zł./ i do 18 zł. dla pracowników

kategorji II-ej/ którzy obecnie otrzymują 45 zł./. Ponadto domagają się aby właściciele piekarń przyjęli do pracy na jeden dzień w tygodniu bezrobotnych piekarzy których jest około 10-ciu. Dzień ten strajkujący piekarze odstępują bezrobotnym ze swoich dni pracy tygodniowej. Na powyższe warunki zgadza się tylko część właścicieli piekarń. Pomimo strajku rynek nie odczuwa braku pieczywa, ponieważ do pracy przystąpili sami właściciele piekarń i zaopatrują konsumentów w dostateczną ilość pieczywa. Teroru ze strony strajkujących nie stwierdzono, jak również nie ustalono by czynniki komunistyczne przejawiały jakąkolwiek działalność w tym kierunku. Przebieg strajku spokojny.-

Kamasznicy.

Dnia 28 lutego b.r. o godz.18-ej zastrajkowali robotnicy-kamasznicy w Łomży. Strajkują 22 warsztaty zatrudniające 50 osób. Strajk ma podłoże - ekonomiczne. Strajkujący żądają: 1/ podwyższenia płacy o 40% dotychczasowego wynagrodzenia dla czeladnika i 10% dla terminatorów, 2/ 8 godz. dnia pracy i 3/ zawarcia umowy zbiorowej. Przebieg strajku spokojny. Strajkiem kieruje Zw.Zaw. robotn.kamaszniczych w Łomży.-

- - - o o o - - -

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB. 164-2/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2
za miesiąc l u t y 1936 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

W stanie bezpieczeństwa pod względem politycznym nastąpiło odprężenie.

Sytuacja bezpieczeństwa pod względem kryminalnym była dobra.

Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Napady rabunkowe. Dnia 3 lutego b.r. około godz.19 na szosie Ostrów-Zambrów w odległości 3 klm. od Ostrowi- trzech osobników zatrzymało furmankę Jankla Wapniaka, na której prócz wymienionego znajdowała się jego żona i syn. Napastnicy zadali wszystkim rany nożem - żądając wydania pieniędzy. Nic nie zrabowawszy zbiegli Ustalono, że napastnikami byli: Wacław Koszewski, mieszk.wsi Grudzie. gm.Jasienica oraz Edward Tomaszewski i Jan Brajniak mieszkańcy miasta Ostrowi.

Dnia 4 lutego b.r. około godz.21-ej został napadnięty na szosie z Białegostoku do Sokółki w pobliżu wsi Korodnianka, pow.sokólskiego. woźnica Kazimierz Tochwin przez dwóch nieznanych osobników, którzy pod groźbą zabicia zrabowali mu 74 groszy.-

Dnia 9 lutego b.r. około godz.23-ej na szosie Sejny-Augustów, dwóch nieznanych osobników uzbrojonych w rewolwery, dokonało napadu na powracających z Augustowa Krzysztofowicza i Andrulewicza rabując Krzysztofowiczowi 20 zł. a Andrulewiczowi 30 złotych.

Dnia 9 lutego b.r. o godz.3 dwóch nieznanych sprawców

za pomocą wyświdrowania otworu w drzwiach i odsunięcia zasuwy, do stało się do mieszkania Nochima Mońkowskiego w Wąsoszy, pow. szczuczyńskiego. Mońkowski obudził się i widząc złodziei wszczął alarm. Wtedy jeden z nich chwycił Mońkowskiego za gardło i począł go dusić, drugi zaś uderzył trzonem narzędziem w głowę spieszącą na pomoc matkę Mońkowskiego - Rywkę - poczem obaj przestępcy zbiegli.-

Fałszerstwo pieniędzy.

Dnia 18 b.m. zostali zatrzymani na gorącym uczynku fałszowania dolarów amerykańskich Jan Zambrzycki i Feliks Zając, mieszkańcy Łomży. Wymienieni na ten cel wynajęli lokal we wsi Miastkowo, pow. łomżyńskiego. Jako dowody rzeczowe ujawniono: kliszę dolarów i chemikalja.-

Pożary.

Wykaz pożarów - w załączeniu.

Pożary które powstały w miesiącu lutym były stosunkowo niewielkie.-

Zabezpieczanie broni i amunicji.

W miesiący lutym b.r. odebrano nielegalnie posiadanych

karabinów typu wojskowego		8
karabinów obciętych		5
krótkiej broni palnej		28
luf karabinowych		4
broni myśliwskiej		45
broni małokalibrowej		-
broni białej	bagnetów	2
	szabel	-
	sztyletów	1
	bokserów	-
	kastetów	-
naboi karabinowych		138
i rewolwerowych		32
granatów		-
łuski karabinowej		4
prochu		2, 02 klg.

27

Użycie broni palnej w miesiącu lutym 1936 roku.

Powiat	Opór władzy		W pościgu		Wystąp. masowe		Ogółem	
	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert
Ostrowsko-Mazow.	-	-	1	-	-	-	1	-
Wysoko-Mazow.	-	-	1	-	-	-	1	-
Razem	-	-	2	-	-	-	2	-

- - - 0 0 0 - - -

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.Ps.164-2/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2

za miesiąc l u t y 1936 roku.

VI. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.-

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu styczniu 1936 roku na odcinku granicznym:

1/ pow. grodziński - 1 osobę
2/ " ostrołęcki - 12 osób
3/ " suwalskim - 8 osób
4/ " szczuczyński - 1 osobę.

- - - - - - - - -

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PB.164-2/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2.

za miesiąc l u t y 1936 roku.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N i e n o t o w a n o .-

- - - - - - - -

H.P.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PB.164 2/36.T

W Y K A Z

pożarów za miesiąc l u t y 1936 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie	Wznieconych przez dzieci.	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność	Przyczyny nieustalone	Ogółem	Straty na złoty
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok M.	-	2	1	53	5	4	65	46.51
Białostocki	-	2	-	1	1	-	4	11.2
Bielski	-	-	-	-	1	-	1	1.3
Grodzieński	-	-	-	-	-	3	-	3.3
Łomżyński	-	3	-	-	4	-	8	27.8
Ostrołęcki	-	1	-	2	-	1	4	1.5
Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokólski	-	1	-	2	-	-	3	5.88
Suwalski	-	-	-	3	1	2	6	10.790
Szczuczyński	-	-	-	-	1	-	1	10.00
Wołkowyski	-	-	-	1	-	1	2	5.10
Wysoko-Mazow.	-	1	-	-	-	-	1	3.450
Razem	-	10	1	63	13	11	95	126.956

H.F.

---000---

...n. Rej. Inf. L... K. IX.
28.VI.1936 Zlatowan
L... /Inf. tjn. ...r.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/3/36.T.

...kwietnia 1936 roku

Sytuacyjne sprawozdanie
miesięczne Nr.3. za mie-
siąc m a r z e c 1936 r.

T A J N E - P I L N E .

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I. Polityczny

w W a r s z a w i e .

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3. za ... 1936 roku z zakresu bezpieczeństwa ...ego i ruchu zawodowego.-

W O J E W O D A

/STEFAN PASŁAWSKI/

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr.IX
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY
WPŁYNĘŁO D. I.
30 KW 1936 2303
Załączników

Otrzymują do wiadomości:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Nr.1-4	-	4 egz
Pan Wojewoda w Wilnie	" 5	-	1 "
Pan Wojewoda w Nowogródku	" 6	-	1 "
Pan Wojewoda w Brześciu nad Bugiem	" 7	-	1 "
Pan Wojewoda w Warszawie	" 8	-	1 "
Pan Wojewoda w Stanisławowie	" 9	-	1 "
Pan Wojewoda w Tarnopolu	" 10	-	1 "
Pan Wojewoda w Lublinie	" 11	-	1 "
Pan Wojewoda w Łodzi	" 12	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 13	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Wilnie	" 14	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Okręgowego w Białymstoku	" 15	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Okręgowego w Łomży	" 16	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Okręgowego w Grodnie	" 17	-	1 "
Pan Prokurator Wydz.Zam. Sądu Okr. w Suwałkach	" 18	-	1 "
Ekspozytura Nr.1.Oddz.II.Sz.Gł. w Wilnie	" 19	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie	" 20-21	-	2 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. IX. w Brześciu n/B.	" 22	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. I. w Warszawie	" 23	-	1 "
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	" 24	-	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego	" 25-36	-	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	" 37	-	1 "
Pan Komendant Wojewódzki Policji Państwowej w Białymstoku	" 38	-	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	" 39	-	1 "
A r c h i w u m	" 40-42	-	3 "
	O d b i t o	-	43 egzempl.

H.F.

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/3/36.T.

30

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3.
za miesiąc m a r z e c 1936 r.

I. Sytuacja ogólna.

Marzec przyniósł dalsze zaostrzenie kompartji na polu realizacji jednolitego frontu oraz opanowywania legalnych organizacyj - szczególnie młodzieżowych.-

Pewne ożywienie KPZB. obserwuje się też na terenie wiejskim.-

W ruchu zawodowym obserwowano wzmożoną działalność klasowych związków zawodowych na tle dążeń właścicieli garbarń do zerwania umowy zbiorowej, powiększenia ilości godzin pracy w przemyśle włókienniczym, oraz fermentów zarobkowych w państwowym przemyśle drzewnym.-

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/3/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3
za miesiąc m a r z e c 1936 r.

II. R u c h w y w r o t o w y .

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Wysiłki KPZB. w realizowaniu uchwał VII.Kongresu KM.w sprawie jednolitego frontu oraz przenikania do legalnych organizacji w marcu dały pewne rezultaty.-

W Grodnie KPZB. posunęła się naprzód w sprawie jednolitego frontu robotniczego. W Białymstoku zaś do tegoż frontu przystąpił dalszy związek, t.j. Zw.Zaw.Rob.Budowlanych, oddział II/oddział I. żydowski do jednolitego frontu przystąpił jeszcze w r.ub./.-

Dużym sukcesem kompartji jest ostateczne przystąpienie do jednolitego frontu wszystkich związków zawodowych w Wołkowysku, gdzie Rada Związkowa, obsadę której tworzą sami komuniści, jest jednocześnie egzekutywą tegoż frontu.-

Obchód rocznicy Komuny Paryskiej ograniczył się przeważnie do pogadanek na zebraniach partyjnych. Transparentowanie i kolportaż - nikłe.- Na terenach, gdzie przeprowadzono większe likwidacj następuje ożywienie. Odbyło szereg zebrań poświęconych sprawom odbudowy zlikwidowanych jednostek, w czem nie małą rolę odgrywają amnestjonowani działacze, którzy zabierają się do pracy w sposób b.ostrożny, niemniej jednak konsekwentnie i uporczywie dążą do zamierzonego celu. Na tychże terenach szeroko była przeprowadzana akcja zbiórkowa na obronę aresztowanych działaczy/zbierano nawet po 100 zł. zgórą/.-

Zanotowano dążenia do przyłączenia terenu b.RK.Zelwa do OK. Białystok. RK.Zelwa poprzednio podlegał OK.Słonim.

4

31

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Na terenie wpływów KPP. panował w marcu zanik wszelkiej działalności. Wyjątek stanowiła jedynie m.Łomża, gdzie postępuje akcja opanowywania ruchu zawodowego. Pewną rolę KPP. odegrała w Łomży w czasie strajku szewców, przyczem na tle akcji komunistycznej doszło do rozłamu Zw.Zaw.Szewców, w którym pozostali tylko członkowie, pozostający pod wpływami KPP.

b/ R e p r e s j e .

m.Białystok. W dniu 20.III.b.r. po przybyciu pociągu z Wilna została zatrzymana kurjerka techniki obwodowej KPZB. w Białymstoku Polak Sora, z transportem bibuły wagi około 9 klg.

Na skutek jej zeznań zlikwidowano składnicę obwodową, w której znaleziono około 40 klg. bibuły.

Zatrzymano w związku z tem Szereszniewskiego Berka, który z ramienia OK.KPZB.pełnił funkcję instruktora okręgowego do spraw zawodowych, a jednocześnie współpracował w technice obwodowej, oraz Barasza Baszę, Lewin Chanę i Bron Srula.-

Wszystkich osadzono w więzieniu.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 15.IV.b.r. za Nr. PN.347/36.T.

Pow.bielski. Opierając się częściowo na materjałach, uzyskanych w toku likwidacji KPZB. i KZMZB., dokonanej w ub.roku w pow.bielskim, w marcu b.r. Wiceprokurator VII.rejonu S.O. w Białymstoku wszczął dalsze dochodzenie, w którego wyniku zatrzymano ogółem 24 działaczy z terenu gmin bielskiej, orlańskiej i hajnowskiej.-

Z pośród zatrzymanych po przesłuchaniu Wiceprokurator zwolnił 21 osób, pozostałe zaś osadził w więzieniu.-

Dotychczas Wiceprokurator nie wypowiedział się, czy ktokolwiek ze zwolnionych zostanie pociągnięty do odpowiedzialności sądowej.-

W więzieniu zostali osadzeni:

1/ Dubiński Grzegorz, s.Onisima i Barbary, ur. w 1906 r., białoruś prawosławny, rolnik, mieszk. wsi Kołody, gm. Bielsk-Podl. stary działacz komunistyczny, współpracował z kompartją w Krzywej;

2/ Jewdosiuk Jan, s.Antoniego i Anny, ur. w 1911 r., białoruś, prawosławny, rolnik, mieszk. wsi Szczukowo, gm. Hajnówka, do wio sny 1939 r. pełnił funkcję sekretarza KK.KPZB, Hajnówka; do winy nie przyznał się;

3/ Kreszczotko Aleksy, s.Jana i Paraskiewy, ur. w 1907 r., białoruś prawosławny, rolnik, m-ce wsi Nowosady, gm. Mielewo, sekretarz KKKPZB. Hajnówka; do winy nie przyznał się.-

Szczegółowe sprawozdanie zostanie przedłożone oddzielnie

Pow. grodzieński. W dniu 1.III.b.r. w Grodnie została zatrzymana po przyjeź z Warszawy kurjerka CK.KPZB Szulżycka Anna, przy której znale ziono kilkadziesiąt egz. odezw i okólników CK.KPZ., KPZB. i MOPR-u oraz listy do CK. i MK. Grodno.-

Została ona osadzona w Więzieniu.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 6.III.b.r. za Nr. PW. 266/36. T.

6884/35 Pr

W toku dalszego dochodzenia w związku z aresztowaniem Opiekuna Piotra i Chomko Szymona/vide sprawozdanie za m-c luty b.r./ zostali zatrzymani następujący mieszk. wsi Łobry, gm. Połga pod zarzutem prowadzenia działalności wywrotowej:

1/ Broako Leon, s.Aleksego i Anastazji z Kazeckich, ur. w 1909 r., 2/ Bakun Jan, s.Sylwestra i Zofji z Połujczyków, 3/ Broako Aleksander, s.Stefana i Marji z Oskirków, ur. w 1917 r., 4/ Siedacz Stefan, s.Stefana i Anny ze Skrobków, ur. w 1902 r., 5/ Siedacz Jan, s.Leona i Ewy z Nowików, ur. w 1904 r., 6/ Kuśmicki Mikołaj, s.Stefana i Katarzyny z Dymsze

32

czów, ur. w 1915 r., 7/ Urbanowicz Antoni, s.Andrzeja i Anastazji ze Stroków ur. w 1904 r., karany 6-mies.aresztem za kradzież i 8/ Brosko Leon, s.Pawła i Zofji z Chowajszów, ur. w 1900 roku. karany 2/mies. więzieniem za dezercję z wojska.

Władze sądowe oddały wszystkich pod dozór policji.

Pow. sokólski. W marcu b.r. dokonano likwidacji czynniejszych ogniw organizacyjnych KPZB. i KZMZB. na terenie gmin Szudziałowo i Odelsk podległych RK.w Krynkach, w której wyniku zatrzymano 24 osób. z czego 8/ osadzono w więzieniu, 13 oddano pod dozów P.P. i 3-ch zwolniono po przesłuchaniu.-

Rewizje mieszkaniowe i osobiste ujawniły bibułę komunistyczną oraz broń palną.-

W więzieniu zostali osadzeni. 1/ Zielenkiewicz Michał, 2/ Szymanowicz Aleksander, 3/ Kisiel Anatol, 4/ Uściłko Aleksander, 5/ Jacewicz Jan, 6/ Niszt Szmul z Krynek, 7/ Matusiewicz Józef i 8/ Sawicki Mikołaj.-

Pod dozorem P.P. pozostają: 1/ Michniuk Konstanty, 2/ Prymaka Włodzimierz, 3/ Grzybek Andrzej, 4/ Kozioł Jan, 5/ Biernacki Trofim, 6/ Czeremcha Franciszek, 7/ Auchimik Włodzimierz, 8/ Honczar Jan, 9/ Augustyńczyk Sergjusz, 10/ Kisiel Włodzimierz 11/ Gieleń Jan, 12/ Borowski Grzegorz i 13/ Kostecki Jan.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 7.IV. b.r. za Nr. PN.316/36.T.

Pow.wołkowyski. W wyniku dalszej likwidacji RK.KZMZB.Swisłocz /vide sprawozdanie za m-c luty b.r.: aresztowanie Wajnera Pinchusa i 7-miu innych/ w marcu zatrzymano 16 osób, z których 2- osadzono w więzieniu, 13-oddano pod dozór P.P. i jedną zwolniono. W więzieniu zostali osadzeni: Zywluk Józef i Sidrańska Frejda.-

Pod dozorem P.P. pozostają: 1/ Kaczko Marja, 2/ Kaczko Aleksander, 3/ Sawoszko Jan, 4/ Wasilenko Konstanty, 5/ Jancze-nia Bazyli, 6/ Leszczyk Mikołaj, 7/ Antoniuk Jan, 8/ Leszczyk Włodzimierz, 9/ Basałaj Andrzej, 10/ Celuk Jan, 11/ Kudełko Mikołaj, 12/ Ławreszuk Andrzej i 13/ Kościuk Stefan.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 30.III. b.r. za Nr. PN. 242/36.T.

c/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku rozpatrywał w marcu b.r. 4 sprawy mieszkańców pow. bielskiego, postawionych w stan oskarżenia w związku z przeprowadzoną w ub.roku w tym powiecie likwidacją KPZB. i KZMZB.-

W dniu 6.III.b.r. w wyniku rozprawy nad 22 mieszkańcami wsi. Plosek, Hukowicz, Korzyna i Leszczyn, gm. i pow. bielskiego zostali skazani z art.97 i 93 K.K.: 1/ Korniluk Sergjusz, 2/ Andrejuk Grzegorz i 3/ Mikołajuk Tomasz na 2 lata więzienia każdy; 4/ Fiedoruk Michał, 5/ Prochoruk Longin, 6/ Markowski Aleksy, 7/ Fiedoruk Bazyli, 8/ Grygoruk Jan s. Klemensa, 9/ Wasiluk Piotr i 10/ Wasiluk Prokop na 1½ roku więzienia każdy; 11/ Iwaniuk Aleksander, 12/ Oksienczuk Aleksy, 13/ Dymitruk Grzegorz, 14/ Antoniuk Michał, 15/ Markowski Mikołaj, 16/ Szmulewski Teodor, 17/ Grygoruk Jan s. Grzegorza, 18/ Siemieniuk Jefim, 19/ Romaniuk Jan, 20/ Kuźmin Piotr, 21/ Szmulewski Metody i 22/ Grygoruk Aleksy na 1 rok więzienia każdy.

Na mocy amnestji kara wszystkim została darowana.

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 12.III.b.r. za Nam Nr. PN.293/36.T.

W dniu 18.III.b.r. w wyniku rozprawy nad 4-ma mieszkańcami m.Mielnika-Podlaskiego zostali skazani z art.97 i 93 K.K.:

1/ Kotłowski Bazyli /vide sprawozdanie z dnia 3.I.1936 r. Nr.PW.1057/35.P./ na 6 lat więzienia ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji o 1/3. 2/ Tylman Trochim, 3/ Kleszczelski Wasyl i 4/ Peszkin Fuma na 5 lat więzienia każdy ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji o 1/3. Wszystkich pozbawiono praw na 5 lat.-

W dniach 24-28.III.b.r. była rozpatrywana sprawa 38 mieszkańców wsi Bajsk, Plutycze, Kańki i Proniewicze, oskarżonych z art. 98, 129 & 163 K.K.-

W wyniku rozprawy zostali ukarani z art.98 lit. a K.K.: 1/ Sawicki Teodor i 2/ Ostrowski Jan na 10 lat więzienia każdy z pozbawieniem praw publicznych i honorowych na 10 lat i zmniejszeniem kary o 1/3 na mocy amnestji;

3/ Tymiński Mikołaj, syn Józefa, 4/ Szymański Jan, s.Bazylego 5/ Kochanowicz Teodor - na 8 lat więzienia każdy z pozbawieniem praw na 10 lat i zmniejszeniem kary o 1/3 na mocy amnestji 6/ Arteniuk Konstanty, s.Józefa, 7/ Siemieniuk Bazyli, s.Aleksieja, 8/ Kondrociuk Aleksander, s.Józefa, 9/ Pawluczuk Kozmiło, s.Teodora i 10/ Jasiuk Mikołaj na 6 lat więzienia każdy z pozbawieniem praw na 10 lat i zmniejszeniem kary o 1/3 na mocy amnestji;

11/ Korsak Filip, 12/ Momotko Mikołaj, 13/ Mielniczuk Bazyli, 14/ Bogusz Stefan i 15/ Gozina Teodor na 5 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat i zmniejszeniem kary do połowy;

16/ Siemieniuk Bazyli, s.Łukasza i 17/ Bogusz Bazyli na 2 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat i całkowitem darowaniem kary na mocy amnestji;

18/ Tymiński Mikołaj, s.Trochima, 19/ Tymiński Wasyl, 20/ Szy

mański Jan, s.Michała, 21/ Siemieniuk Michał, 22/ Kuczko Zachar i 23/ Szczerbiński Aleksander na 1 rok więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat i całkowitem darowaniem na mocy amnestji;

24/ Mielniczuk Mikołaj i 25/ Czermiak Michał na 10 miesięcy więzienia ze zmniejszeniem kary do połowy.-

Z art.129 K.K. zostali skazani: 26/ Kalinowska Olga, 27/ Pawluczuk Daniel, 28/ Gapniuk Daniel i 29/ Jasiuk Emiljan na 6 miesięcy więzienia każdy. Na mocy amnestji kara została in darowana.

Z art. 163 K.K. zostali skazani: 30/ Siemieniuk Aleksander i 31/ Biała Juljan na 2 lata więzienia każdy ze zmniejszeniem kary do połowy;

32/ Kuczko Andrzej na 1 rok więzienia ze zmniejszeniem kary do połowy i

33/ Siemieniuk Nadzieja na 9 miesięcy więzienia ze zmniejszeniem do połowy.-

Uniewinnieni zostali: Czerwiński Michał, Szczerbiński Grzegorz, Mielniczuk Wiera i Pawluczuk Anastazja.-

Czerwiński Paweł, który występował w charakterze świadka dowodowego, na mocy art.97 § 2 został zwolniony od kary.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 6.IV.b.r. za Nr.PN.293/36.T.

W dniach 17, 18 marca i 1 kwietnia b.r. rozpatrywana była sprawa mieszkańców wsi Plutycze, Czerewki i Korzyno, w której wyniku z art.97 i 93 K.K. zostali skazani: 1/ Demianiuk Stefan, 2/ Gułko Aleksander i 3/ Grygoruk Eljasz na 5 lat więzienia każdy ,z pozbawieniem praw publicznych i honorowych na przeciąg lat pięciu; 4/ Karpacz Władysław i 5/ Wasiluk Demian na 4 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw publicznych i honorowych na przeciąg 5 lat; 6/ Wertejko Stefan, 7/ Iwaniuk Wasyl

10
34

8/ Fiedoruk Nikifor, 9/ Grygoruk Michał, 10/ Iwaniuk Nikifor, 11/ Ostrowski Szymon, 12/ Popławski Wasyl, 13/ Iwaniuk Afanazy 14/ Wasiluk Tomasz, 15/ Wróblewski Maksym i 16/ Dziadziuluk Aleksander - na 3 lata więzienia każdy, z pozbawieniem praw honorowych i publicznych na przeciąg 5 lat.-

Wszystkim wyżej wymienionym na mocy amnestji karę zmniejszono do połowy.-

17/ Wasiluk Filip, 18/ Popławski Dymitry, 19/ Popławski Jan, 20/ Sodiruk Jan, 21/ Grygoruk Jan, 22/ Fiedoruk Andrzej, 23/ Stefaniuk Józef, 24/ Grygoruk Wiktor, 25/ Pawluczuk Stefan i 26/ Iwaniuk Afanazy - na 2 lata więzienia każdy, z pozbawieniem praw publicznych i honorowych na lat pięć; 27/ Bołtruczuk Aleksy, 28/ Supruniuk Jan, 29/ Juźwiuk Michał, 30/ Stefaniuk Włodzimierz, 31/ Martyniuk Teodor, 32/ Aleksiejuk Aleksander i 33/ Sidoruk Jan, s.Wasylego - na jeden rok więzienia każdy, z pozbawieniem praw publicznych i honorowych na 5 lat; na mocy amnestji kara im została darowana; 34/ Ostrowski Marcin, 35/ Fiedoruk Onufry, 36/ Popławski Konrad, 37/ Wartejko Arsenjusz, 38/ Wasiluk Mikołaj, 39/ Stefaniuk Afanazy, 40/ Onapiuk Mikołaj , 41/ Walesiuk Mikołaj, 42/ Kuprjaniuk Stefan 43/ Szymczuk Mikołaj i 44/ Matwiejczuk Wasyl - zostali uniewinnieni.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 11 kwietnia b.r. za Nr.PN.293/36.T.

Sąd Okręgowy w Grodnie:

w dniu 2 marca b.r. rozpatrywał sprawy Biernackiego Pawła, Rozenkranców Daniela i Jakóba, Palnickiego Michela i Pomoszczenik Frydy.

W wyniku rozprawy zostali skazani z art.97 i 93 K.K. : 1/ Biernacki Paweł, s. Józefa i Marji, ur. w 1905 r. we wsi Dublany, gm.Gudziewicze, żonaty, wyzn.prawosławnego,- na 2 lata więzienia. Wymierzoną karę darowano mu w całości, na mocy

amnestji. Biernacki przebywał w więzieniu w Grodnie od dnia 27.XI.1935 roku; 2/ Pomaszczanik Tryda, c.Abrama i Ity, ur. w 1906 r. w Wilnie, parma - na 7 lat więzienia; 1/3 część kary darowano na mocy amnestji; 3/ Rozenkrano Daniel, s.Szmoja i Fejgi, ur. w 1915 r. w Grodnie - na 4 lata więzienia, ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy, 4/ Rozenkrane Jakób, s.Szmoja i Fejgi, ur. w 1918 roku w Grodnie - na umieszczenie w domu poprawczym z zawieszeniem kary na przeciąg lat 3-ch. 5/ Palnicki Michel, s. Abrama i Leji-Fejli, ur. w 1916 r. w Grodnie - na 2 lata i 6 mies. więzienia ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy.

W dniu 9.III.b.r. z art.97 i 93 K.K. został skazany na 3 lata więzienia i pozbawienie praw na 5 lat Sadowski Włodzimierz, s.Tymofieja i Aleksandry, ur. w 1909 r., mieszk. wsi Szczerbowicze, gm. Łunna, pow.grodzieńskiego. Na mocy amnestji karę zmniejszono do połowy.-

W dnia 20 i 21 oraz 23 i 24 marca b.r. Sąd Okręgowy w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku rozpatrywał dwie sprawy osób, postawionych w stan oskarżenia w czasie likwidacji w ub.r/ku PK.Zelwa /vide sprawozdanie z dnia 26.IX.1935 r. Nr.PB.576/35.T./.-

W wyniku pierwszej rozprawy zostali skazani z art.97 i 93 K.K. : 1/ Sakacz Bazyli, s.Maksyma i Agaty, ur. w 1908 r. na 5 lat więzienia, ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy, pozbawieniem praw na lat 5 i zapłacenia kosztów sądowych w kwocie 320 tł.,

2/ Dan Aleksander, s.Pawła i Zofji, ur. w 1913 r. - na 3 lata więzienia, ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy i pozbawieniem praw na 5 lat oraz zapłatę kosztów sądowych w kwocie 160 zł.;

3/ Łazuta Mikołaj, s.Pawła i Heleny, ur. w 1908 r., na 4 lata

35

więzienia, ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji o połowę, pozbawieniem praw na 5 lat i zapłacenia kosztów sądowych w kwocie 160 zł.;

4/ Kaczuk Józef, s.Romana i Anny, ur. w 1911 r. i 5/ Popko Mikołaj, s.Antoniego i Teofili, ur. w 1911 r. - na 2 lata i 6 mies. więzienia każdy, ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy, pozbawieniem praw na lat pięć i zapłatę kosztów sądowych po 160 zł.;

6/ Bajbus Jan, s. Macieja i Julji, ur. w 1911 r. i 7/ Dubowy Włodzimierz, s.Stefana i Marji, ur. w 1914 r. - na 2 lata więzienia każdy, z pozbawieniem praw na lat pięć i zapłacenie kosztów sądowych po 80 zł.

W drugiej rozprawie zostali skazani: 1/ Soroka Aleksander, s.Ignacego i Marji, ur. w 1905 r., 2/ Wiereciło Sergjusz, s. Jana i Elżbiety, ur. w 1914 r., 3/ Rysiuk Aleksander, s.Aleksego i Marji, ur. w 1910 r., 4/ Rysiuk Mikołaj, s.Jana i Anny, ur. w 1912 r. i 5/ Rysiuk Paweł, s.Aleksego i Marji, ur. w 1915 r., - na 4 lata więzienia każdy, ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy, oraz na zapłacenie kosztów sądowych po 160 złotych każdy; 6/ Siergiej Tadeusz, s. Teodora i Elżbiety, ur. w 1905 r. i 7/ Zamorski Jan, s. Michała i Tekli, ur. w 1909 r. - na 3 lata więzienia każdy, ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji do połowy i na zapłacenie kosztów sądowych po 160 złotych. Ponadto wszystkich skazanych pozbawiono praw na lat pięć; 8/ Gryszczuk Klaudja, c.Włodzimierza i Olgi, ur. w 1914 r., 9/ Daniloczyk Jan, s.Pawła i Agaty, ur. w 1909 roku, 10/ Szłyk Aleksander, s.Ignacego i Aleksandry, ur. w 1905 r., 11/ Szłyk Olga, c.Włodzimierza i Olgi, ur. w 1906 r., 12/ Szyrko Marja, c.Szymona i Tekli ur. w 1914 r., 13/ Dracewicz Jan, s. Mikołaja i Tekli, ur. w 1911 roku, 14/ Jewtuch Antoni, s.Andrzeja i Ireny, ur. w 1910 r. - wszyscy po i ro-

ku więzienia z pozbawieniem praw na lat 3 i zapłacenie kosztów sądowych po 40 zł. Na mocy amnestji karę im darowano.-

d/ Zabójstwo działacza komunistycznego.

W dniu 15 marca b.r. w Puszczy Białowieskiej pod Hajnówką znaleziono zwłoki Staniewicza Wiktora, jednego z najwybitniejszych działaczy KPZB. w Hajnówce. Sekcja zwłok wykazała ,iż został on zastrzelony z tyłu w głowę, prawdopodobnie z krótkiej broni palnej.-

Zabójstwa dokonano w/g wszelkiego prawdopodobieństwa na tle partyjnem, sprawca nie został dotychczas ustalony. Według informacyj konfidencjonalnych Staniewiczowi zalecono dokonać zamachu na osobę nieznanego prowokatora, lecz załamał się, wobec czego OK.Białystok rzekomo wysłał specjalnego człowieka, który Staniewicza zamordował.-

Pewne poszlaki wykazują, iż Staniewicz prowadził również robotę o charakterze dywersyjno-szpiegowskim.-

e/ Zebrania komunistyczne.

W dniu 16.IV.b.r. w czasie zebrania komun.,urządzonego w mieszkaniu Siehodnika Grzegorza i pod jego przewodnictwem we wsi Żebry, gm.Brzostowica-Wielka, pow.grodzieńskiego, wkroczyła policja, na której widok część zebranych zbiegła, zaś Siehodnik usiłował wrzucić do pieca odczytywane wydawnictwa komunistyczne.-

Siehodnika oraz kilku zebranych zatrzymano. Dochodzenie prowadzi się. W zebraniu brało udział około 20 osób.-

Podobne zebranie odbywało się w dniu 29.III.b.r. w mieszkaniu Bortnika Antoniego we wsi Kamionka, gm.Brzostowica-Mała, pow.grodzieńskiego.Po wkroczeniu policji do mieszkania, część z pośród obecnych w liczbie około 30 osób,została zatrzymana. Dochodzenie prowadzi się.-

14

36

ZESTAWIENIE LICZBOWE WYSTĄPIEŃ

zewnętrznych kompartji na terenie województwa białostockiego w marcu 1936 r.

Powiat	Demonstracje	Masówki	Transparenty	Plakaty	Kolportaż ilość wypadków	Kolportaż ilość egzemp	Uwagi
M.Białystok	-	-	-	3	2	36	
Białostocki	-	-	2	-	1	1	
Bielski	-	-	-	-	2	10	
Grodzieński	-	-	2	-	3	7 egz. + 5 klg.	
Wołkowyski	-	-	1	-	1	30	
Razem	-	-	5	3	9	84+5 klg.	

W.D.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164-3/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3
za m-c marzec 1936r.

III. Ruch Zawodowy.

Działalność Zw.Zaw.była b. ożywiona. Oddziały Kl.Zw.Zaw.zwoływały częste zebrania, na których poruszano sprawy: ogólnej sytuacji w przemyśle, dążeń fabrykantów do obniżki zarobków robotniczych, poparcia robotników garbarskich w dążeniu do utrzymania umowy zbiorowej i dotychczasowych zarobków.-

Na dzień 5.III.br.Oddziały Kl.Zw.Zaw. proklamowały strajk protestacyjny, a na odbytym w tym dniu wiecu uchwalono rezolucję, wyrażającą protest przeciw 1/postępowaniu Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach z robotnikami leśnymi, 2/wypowiedzeniu umowy przez właścicieli garbarń i 3/żądaniu 9-godzinnego dnia pracy przez fabrykantów włókienniczych. /Był to jedynie manewr ze strony przemysłowców w celu uniknięcia żądań podwyżki płac/.-

a/Związek Stowarzyszeń Zawodowych.

Zw.Zaw.Rob.
Przem.Włókn.

Dnia 3.III br.w godz.od 20 do 22-ej odbyło się w Białymstoku posiedzenie zarządów Związków Włókniarzy Oddz.I i II przy udziale zarządów wszystkich komisyj fachowych wyżej wymienionych związków. Na posiedzeniu byli również obecni przedstawiciele OKR.PPS.CKW. oraz przedstawiciele Miejscowego Komitetu Bundu. Na posiedzeniu tem postanowiono oficjalnie proklamować jednodniowy strajk protestacyjny - powszechny na znak solidarności z robotnikami strajkującymi w lasach państwowych i w miejscowych 5 garbarniach oraz, aby dać wyraz słuszności żądań robotników włókniarzy i garbarzy w związku z łamaniem przez przemysłowców umowy zbiorowej. Dzień strajku został ustalony na 5.III.br. godz.7-ej.-

37

Dnia 15.III.br.odbyło się w Białymstoku pod przewodnictwem Buraczewskiego ogólne zebranie członków Zw.Zaw.Rob.Przem.Włókienn Oddział II.-

Sprawozdanie z 10-miesięcznej działalności komisji organizacyjnej Zw.Włókn.Oddz.II zdał Reginelm i zarazem nadmienił, że Związek liczy 1.320 członków zarejestrowanych, z których 820 opłaca regularnie składki członkowskie.-

Na zebraniu zapadła rezolucja treści następującej: "Walne zebranie włókniarzy członków Związku Włókniarzy Oddz.II stwierdza, że wskutek pogłębiającego się kryzysu gospodarczego oraz zachłanności burżuazji wzmagają się ataki na płace i warunki pracy robotników, ataki na umowę zbiorową i zdobycze socjalne klasy robotniczej. Przeciwko tym zamachom burżuazji, włókniarze przeciwstawiają się i przeciwstawiać się nadal muszą z całą siłą, oraz przygotować się do walki o 6-godzinny dzień pracy, podwyżkę płac i przebudowę obecnego ustroju, - krzywdy bezrobocia i wyzysku - na ustrój socjalistyczny.-

Zebrani wyrażają swoją gorącą solidarność ze strajkującą ponad 100-tysięczną masą włókniarzy w Łodzi i innych miastach, oraz życzą im całkowitego zwycięstwa. Po odczytaniu rezolucji, Kapitułko podał do wiadomości, że Żydowskie Kl.Zw.Zaw.w porozumieniu z centralą uchwaliły półdniowy strajk protestacyjny przeciwko wystąpieniom antyżydowskim i bojkotowaniu żydów przez narodowców.Strajk ten odbyć się ma dnia 17 bm.na terenie całego Państwa. Obecnych na zebraniu było około 150 osób. Przebieg spokojny.-

Dnia 16 marca br.w Białymstoku odbyło się zebranie delegatów fabrycznych Zw.Włókniarzy Oddz.I i II w sprawie jednogodzinnego strajku protestacyjnego proklamowanego na dzień 17 bm.przez Centralę Żydowskich Związków Zaw.w Warszawie w związku z ekscesami anty-

/.

żydowskiemi na terenie Państwa. Zebraniu przewodniczył Reginela Aleksander.-

Pierwszy zabrał głos Kapitułko Tomasz, który po omówieniu prześladowań żydów przez Hitlera, oświadczył, że fala antysemityzmu rozniosła się z Niemiec na teren Polski i objęła wszystkie dzielnice Państwa i by położyć kres hecom antysemickiem, Centrala Żydowskich Zw. Zaw.w Warszawie zwróciła się do wszystkich Kl.Zw.na obszarze R.P.do wyrażenia protestu przeciwko Str.Narod.w formie ogłoszenia jednogodzinnego strajku w dniu 17.III.br., który to strajk zarazem będzie protestem przeciwko czynnikom rządzącym za popieranie wystąpień antyżydowskich. Gdy począł poruszać kwestję rytualnego uboju, na sali powstała wrzawa i krzyki "Precz ze strajkiem, niech żydzi jedzą tyłki, dosyć najedli się przodków, co nas obchodzą żydzi, oni nas nie szczędzą, żyd nigdy nie był chrześcijaninowi bratem, dosyć strajków, od tego jest policja i władze bezpieczeństwa, niech sami dają sobie radę z narodowcami, policja sadza narodowców do Berezy Kartuskiej, sama wie co robi, precz ze strajkiem" i wrzawa ta trwała dopóki Kapitułko nie przestał przemawiać. Krzyki spowodowali robotnicy chrześcijańscy należący do Zw.Włókien.Oddz.II /PPS.CKW./.-

Po Kapitułce zabrał głos Reginela Aleksander, który nawiązując do przemówienia Kapitułki zaznaczył, że nie chodzi tu o ubój rytualny, a wyłącznie o jednogodzinny strajk protestacyjny w związku z ekscesami antyżydowskiemi i Okręgowa Komisja Zw.Zaw.na posiedzeniu uchwaliła ogłosić jednogodzinny strajk w dniu 17 bm.w godz.od 12 do 14 na terenie m.Białegostoku we wszystkich gałęziach przemysłu. Przeciwko Reginelі również powstała wrzawa na sali i robotnicy chrześcijanie domagali się uchylenia postanowienia co do strajku i częściowo poczęli wychodzić. Przemówienie Reginelі przerwał niejaki Szapilewski, który oświadczył, że delegatów fabrycznych może być około 70 osób, a ponieważ

./.

38

na sali jest około 300 osób, zaproponował, by niedelegaci opuścili s
lę. Reginela przychylił się do tego wniosku i poprosił niedelegatów
opuszczenie sali, co też obecni uczynili i na sali pozostało około
150 osób przeważnie żydów, w tem około 70 znanych Wydziałowi Śledcze
działaczy komunistycznych. Pozostałym na sali, delegat fabryczny Szp
lewski postawił wniosek, by w dniu dzisiejszym zebrani delegaci fabr
ni uchwalili rezolucję potępiającą działalność Str.Narod.za ekscesy
antyżydowskie wyłączając strajk. Wniosek ten poddany został głosowa
i uzyskał 27 głosów, wówczas poddany został głosowaniu wniosek Okr
Zw.Zaw.i uzyskał 61 głosów, pozostali wstrzymali się od głosowania,
wznosząc okrzyki "Precz ze strajkiem". Po przeprowadzeniu głosowania
Reginela zakomunikował, że wobec przejścia wniosku Okr.Kom.Zw.Zaw.w
dniu 17.III.br.w godz.pomiędzy 12 a 14 proletarjat m.Białegostoku we
wszystkich gałęziach przemysłu przystąpi do 1-godzinnego strajku, o
czem wzywał zebranych, by w tym czasie urządzać na terenach fabrycz
nych masówki.-

Po skończonem zebraniu robotnicy wychodząc z lokalu krzyczeli "Strajkować nie będziemy, niech strajkują żydzi".-

Dnia 15.III.br.w Supraślu odbyło się zebranie, zwołane przez K
Zw.Zaw.Rob.Przem.Włókien., na którem było obecnych około 300 osób ro
botników fabrycznych płci obojga, głównie miejsc.komuniści. Na zebra
nie przybyli z Białegostoku Kapitułko, Reginela, Buraczewski vel Mu
raczewski, Mackiewicz, Matejczuk, Buchałów. Przemawiali kolejno: Regi
nela, Ostaszewski Leon - prezes komisji organiz.Klas.Zw.Zaw.w Supraśl
Kapitułko, Buraczewski, Mackiewicz, Ostaszewski Władysław. Polemizował
z wyżej wym.mówcami obecny członek miejsc.Zarządu ZZZ.Janowicz. Wszyscy
mówcy Klas.Zw.nawoływali obecnych robotników do porzucenia szeregów
ZZZ.i wstąpienia do Klas.Zw.Zaw., wzywając robotników do poparcia akcji
strajkowej robotników w Łodzi. Krytykując instytucję Funduszu Pracy

mówcy obiecywali wywalczenie 6-godz.dnia pracy i podwyższenia płacy. Kapitułko w swem przemówieniu zarzucał Rządowi, iż prowadzi przyjazną politykę z Niemcami. Najbardziej namiętne i radykalne przemówienie wygłosił Mackiewicz, nawołując do walki z burżuazją i kapitalistami. Na zakończenie Kapitułko odczytał rezolucję. wyrażającą solidarność dla akcji strajkowej robotników w Łodzi oraz obietnicę i przyrzeczenia poparcia. Zauważa się, że wzrost wpływów Klas.Zw.Zaw.w Supraślu wzmaga się i należy się liczyć, iż część robotników w ZZZ.przejdzie do Klas.Związku.-

Dnia 18 marca br.pod przewodnictwem Jabłonka Abrama odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów fabrycznych - tkaczy. Poruszano sprawy zawodowe, przyczem dłużej zastanawiano się nad sprawą zrywania cen przez fabrykantów-lonkietnikom rzekomo z powodu braku pracy i zatrudnienia przez niektórych fabrykantów na swoich warsztatach robotników młodocianych. Ponadto poruszono kwestję przyjęcia 2-ch tkaczy na dwa nowe warsztaty w fabryce Sokoła i Zylberfeniga bez wiedzy związku. Postanowiono w tej sprawie zwołać ogólne zebranie tkaczy z lonkietnikami na dzień 23.III.br. Obecnych na zebraniu było około 60 osób. Przebieg spokojny.-

Dnia 25 marca br.pod przewodnictwem Matejczyka Józefa odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów fabrycznych - członków Zw.Włókienn. Oddz.II bez udziału delegatów Zw-Włókn.Oddz.I. Obecnych było około 100 delegatów. Do zebranych przemawiali Reginela Aleksander i Matejczyk Józef.-

Omawiano sprawę kontrolowania przez policję fabryk celem przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy i regularnego wypłacania zarobków. W końcu przemówienia omawiano sprawę przyjścia z pomocą strajkującym robotnikom fabryki gumy w Lidzie i na ten cel uchwalono składki pieniężne po 50 gr.od mężczyzn i 30 gr.od kobiet jednorazowo. Z zebranej su-

./.

my połowa pieniędzy przekazana zostanie strajkującym, połowa zaś obrócona zostanie na zakup sztandaru dla Związku Włókniarzy Oddz.II., o to dlatego, by w dniu 1 maja robotnicy zrzeszeni w związku chrześcijańskim szli w pochodzie pod swoim sztandarem, a nie żydowskim. W tym momencie na sali słyszane były głosy: "Nie pójdziemy pod żadnym względem w pochodzie pierwszomajowym pod sztandarem żydowskim". W sprawie strajku, jak nadmienił Reginela, wyjechał do Lidy Kapitułko Tomasz, aby nie dopuścić w Lidzie do takich zajść, jakie miały miejsce w Krakowie.-

Matejczyk Józef, rozpoczynając przemówienie zaznaczył, że mówić będzie o jednolitym froncie robotniczym, jednakże widząc obecnych na sali wywiadowców wstrzymał się od tego tematu i po chwilowym namyśle nadmienił, że Oddz.I Zw.Włókien.nadesłał do Oddz.II pisma, w których wysuwa propozycję współpracy na terenie zawodowym i zapytał delegatów czy zgadzają się na taką współpracę. Wszyscy obecni jednogłośnie oświadczyli, że na współpracę z Oddz.I, w którym całą robotę związkową kręcą żydzi - nie zgadzają się i nic z żydami nie chcą mieć wspólnego. Matejczyk ponownie zaznaczył, że Zw.Włókn.Oddz.I traci swe wpływy i niedaleki jest czas kiedy wszyscy chrześcijanie przejdą stamtąd do Oddz.II.-

Na zakończenie zebrania Reginela wzniósł okrzyk: "Cześć poległym w Krakowie", który przez obecnych został dwukrotnie powtórzony.-

Dnia 28 marca br.w Białymstoku pod przewodnictwem Matejczyka Józefa odbyło się zebranie delegatów fabrycznych Oddz.II Zw.Włókn.-

Matejczyk odczytał okólnik Centralnej Komisji Zw.Zaw.w Warszawie w sprawie zajść w Krakowie i Częstochowie, który w treści swej potępia winnych o spowodowanie krwawych zajść krakowskich, a w szczególności żąda dymisji wojewody Świtalskiego i pociągnięcia do odpowiedzialności wszystkich tych, którzy dawali policji rozkaz strzelania do

./.

robotników. Zarząd Centralnej Komisji ZZ.w Warszawie na posiedzeniu w dniu 24.III.br-postanowił zwrócił się pismem okólnem do wszystkich związków zawodowych na terenie Państwa do ogłoszenia w dniu 2 kwietnia br.jednogodzinnego strajku powszechnego w godz.od 11 do 12-ej, by wyrazić protest całego proletarjatu przeciwko winnym spowodowania krwawych zajść w Krakowie i Częstochowie.-

Po odczytaniu okólnika zabrał głos Reginela Aleksander, który scharakteryzował przebieg zajść w Krakowie i nadmienił, że całą winę za spowodowanie tych zajść ponosi wojewoda Świtalski, który polecił policji usunąć strajkujących robotników z fabryki "Semperit", w której to fabryce robotnicy strajkowali 7 dni nie wychodząc z fabryki i nie przyjmując jedzenia. Reginela, kończąc przemówienie wzniósł okrzyk: "Hańba Świtalskiemu", "Żądamy dymisji Świtalskiego i pociągnięcia do odpowiedzialności sądowej", co zebrani powtórzyli.-

Matejczyk z ramienia zarządu Zw.Włókn.Oddz.II postawił wniosek, aby w dniu 2.IV.br.robotnicy do pracy zupełnie nie przystępowali i ogłosić jednodniowy strej powszechny. Wniosek ten 62 głosami został przyjęty i postanowiono w dniu 2-go kwietnia br.strajkować cały dzień.

Obecnych na zebraniu było 120 osób. Przebieg burzliwy.-

Dnia 29 marca br.pod przewodnictwem Wewióra Antoniego odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów fabrycznych przy udziale 27 osób.

Wewiór Antoni odczytał pismo okólne Okr.Kom.Zw.Zaw.w Białymstoku, wydane w związku z zajściami w Krakowie i Częstochowie do wszystkich Zarządów Zw.Zaw.na terenie m.Białegostoku w następującem brzmieniu: 1/protestujemy przeciwko masakrze policyjnej w Krakowie. 2/żądamy dymisji wojewody Świtalskiego. 3/bronimy praw robotniczych do strajków, 4/żądamy pełni praw politycznych dla nas pracujących w kraju, 5/protestujemy przeciwko strzelaniu policji do bezrobotnych w Częstochowie w dniu 26.III.br., 6/domagamy się od rządu pociągnięcia do odpowiedzial-

/-

ności aprzewców krwawych najazdów w Krakowie i Częstochowie.-

Komunistka Gurwicz zajęła wobec tego protest przeciwko zarządzeniu Okr.Kom.Zw.Zaw., mówiąc, że proletarjat m.Białegostoku powinien był przystąpić do strajku protestacyjnego w dniu pogrzebu ofiar krakowskich zajść.-

Po przemówieniu wyżej wspomnianych mówców Wewiór Antoni zapytał się zebranych jakie stanowisko zajmuje wobec uchwały delegatów fabrycznych Oddz.II Zw.Włókn.o jednodniowym strajku. Zebrani jednogłośnie przychylili się do proklamowania w dniu 2.IV. br.w Białymstoku jednodniowego strajku powszechnego.-

Zw.Zaw.Rob. Przem.Skórzan.

Dnia 2 marca br.odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie garbarzy pod przewodnictwem Pasachji Szmula. Uchwalono rezolucję według której zarząd Związku może prowadzić pertraktacje z fabrykantami wówczas o ile fabrykanci godzić się będą na stare warunki pracy i płacy. Jeżeli którykolwiek z robotników przystąpi do pracy przed uregulowaniem warunków, zostanie wykluczony ze związku i w żadnym wypadku nigdy na członka związku nie zostanie przyjęty. Dla prowadzenia akcji strajkowej przez zebranych wybrana została komisja z 5-ciu osób. Następne zebranie zapowiedziano na dzień 4 bm. Obecnych 160 osób. Przebieg spokojny.-

Dnia 2 marca br.odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie szewców. Poruszano sprawę kart rzemieślniczych i wysunięto wniosek, że szewcy powinni domagać się stworzenia warsztatów przy firmach, a wówczas i władze nie będą mogły domagać się u szewców kart rzemieślniczych, ponieważ oni będą tylko robotnikami, oraz że stworzenie warsztatów przy firmach podniosłoby stan higjeniczny mieszkań szewców dlatego, że szewc nie potrzebowałby posiadać w jednym lokalu mieszkania i pracowni. Obecnych było około 60 osób.-

Dnia 4 marca br pod przewodnictwem Pesachji Szmula odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie garbarzy. Na wniosek Pesachji Szmula uchwalono jednogłośnie, aby pracujący garbarze opodatkowali się tygodniowo po 5 zł na rzecz strajkujących robotników. Obecnych na zebraniu było 250 osób. Przebieg spokojny.-

Dnia 1 marca br.w lokalu PPS.w Łomży odbyło się zebranie członków Zw Zaw.Rob.Szewckich, na którem, wskutek nieporozumień na tle prowadzenia akcji strajkowej, nastąpił rozłam. 21 członków ludzi starszych i solidniejszych robotników wystąpiło ze związku, przyłączyjąc się do cechu szewckiego, tworząc związek czeladników, jako sekcję cechu.-

W Zw.Zaw.Rob.Szewckich pozostali wyłącznie zwolennicy PPS.i komuny t-zw."lewicowcy", którzy dążą do wywołania wraz z kamasznikami,krawcami i piekarzami, ogólnego strajku na platformie politycznej. Z tym poglądem nie zgodzili się opozycjoniści, twierdząc, iż strajk nie może mieć charakteru politycznego i ma obejmować tylko rzemiosło szewckie. Wszyscy wyrazili swą zgodę na prowadzenie akcji w kierunku uzyskania 25% podwyżki zarobku.-

W celu ujednostajnienia akcji i uregulowania kwestji podwyżki ma być zwołana na dzień 7 marca br.konferencja wszystkich robotników szewckich i majstrów, na którem nastąpi albo ostateczne uregulowanie sprawy podwyżki, albo proklamowanie strajku.-

Dnia 9 marca br odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie garbarzy pod przewodnictwem Rybałowicza Aleksego.-

Jaworowski Ruwin wytknął, że garbarze zupełnie zaprzestali interesować się akcją strajkową i cały ciężar strajku spoczywa w rękach zarządu związku. Nadmienił, że strajkujący garbarze w 4-ch fabrykach strajkują nadal, nie załamali się, ale im należy pomagać w strajku. W fabryce Bekiera przystąpiło do pracy 16 łamistrajków z Białegostoku, zupeł-

./.

24
41

nie niewykwalifikowanych, którzy z ramienia ZZZ.ze Skłodowskim na czele łamią solidarność robotników, pracując za 3-4 zł.dziennie.-

Zebrani postanowili, by w dniu 10 marca br.przerwać pracę na 3 godz.od 7 do 10 we wszystkich garbarniach nie objętych strajkiem i ze wszystkimi strajkującymi udać się pod fabrykę Bekiera dla zademonstrowania niezadowolenia. Zebranych było około 180 osób. Przebieg spokojny.

Dnia 16 marca br.w Białymstoku odbyło się zebranie robotników garbarskich pod przewodnictwem Jaworowskiego Ruwina, na którem przemawiali: Psachja, Jaworowski, Klepacki, Wawernia i Nandziuk. Mówcy w krótkich słowach zdali sprawozdanie z przebiegu strajku, wzywając zebranych do solidarności i przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy. Psachja w swem przemówieniu podkreślił, że strajk został w garbarniach zakończony za wyjątkiem garbarni Hepnera, która jest dotychczas nieczynna, a właściciel tłumaczy się brakiem surowca. Strajk został wygrany tylko dlatego, że robotnicy solidarnie przeciwstawili się zakusom fabrykantów. Po przemówieniach mówców w sprawie strajku, odczytana została rezolucja następującej treści: "Robotnicy winni mieć zaufanie do zarządu i komisji strajkowej za przeprowadzeniem strajku do skutku, wzywamy wszystkich członków garbarni, aby brali aktywny udział w naszej organizacji i wypełniali wszystkie uchwały zarządu, ogólne zebranie piętnuje te związki, które posyłają strajkołamców na miejsce strajkujących. Ci członkowie, którzy nie opodatkowali się w czasie strajku muszą przyjść w dniu 19.III.br.do zarządu i załatwić sprawę, w przeciwnym razie w poniedziałek ci członkowie, którzy opłacili nałożony podatek nie będą razem pracować z tymi, którzy nie opłacili. Każda fabryka musi wybierać odpowiedniego delegata i listownie powiadomić zarząd do dnia 19.III. Każdy garbarz, który chce być członkiem związku, ma przestrzegać 8-godz dzień pracy, każdy bezrobotny, który otrzymuje kartkę od zarządu do pracy musi pracować ten dzień, w przeciwnym razie o ile temu sprzeciwi

./.

się fabrykant, robotnicy mają porzucić pracę, - podziękowanie Komisji Okręgowej ZZ.proletarjatowi białostockiemu i związkowi majstrów, że pomogli garbarzom w czasie strajku".-

Po odczytaniu rezolucji przemawiał członek Okr.Komisji ZZ. - Goldman Szoel, który poruszył antyżydowskie wystąpienia w Przytyku, podkreślając, że we wszystkich państwach, gdzie rządzą nacjonaliści, prześladuje się żydów, to samo dzieje się i w Polsce, i aby przeciw temu zaprotestować Centrala Żydowskich Zw.Zaw.i Naczelny Komitet Bundu postanowiły, ażeby w dniu 17.III.br.wszyscy robotnicy-żydzi porzucili pracę od rana do godz.14, natomiast robotnicy chrześcijańscy na znak solidarności porzucili pracę w godz.od 12 do 14-ej. Postawiony wniosek obecni na zebraniu przyjęli jednogłośnie w ten sposób, że żydzi-garbarze porzucą pracę od rana do godz.14-ej, natomiast chrześcijanie-garbarze w godz.od 12 do 14-ej. W czasie strajku po fabrykach mają być urządzane zebrania, na których omawiana będzie sprawa znaczenia strajku. Obecnych na zebraniu było około 70 osób. Przebieg spokojny.-

Dnia 17.III.br.w Zw.Zaw.Rob.Szewskich w Łomży, odbyło się zebranie strajkujących, na które przybyło około 150 osób. Na zebraniu tem członek Komisji Strajkowej - Janowski Piotr zdał sprawozdanie z konferencji, odbytej w majstrami i odczytał podpisaną przez nich umowę zbiorową, obowiązującą od dnia 16.III.br.do dnia 16 marca 1937r., na podstawie której dla kat.I i II zostaną podwyższone płace, a mianowicie - na damskiem i męskiem obuwiu po 25 gr., na średniakach po 20 gr.i dziecinnych po 15 gr. Umowę tę podpisało 11 majstrów-kupców, stanowiących większość, a wobec tego i obowiązującą pozostałych majstrów, jednakże na podpisanie tej umowy nie zgadzają się kupcy III kat. tłumacząc to tem, iż oni muszą jeździć po jarmarkach i konkurować z osnami innych prowicjonalnych szewców, wobec czego postanowiono na zebraniu w dniu 18 bm.strajkować dalej, aż do chwili podpisania umowy przez kupców kategorji III-ej.-

42

Zw.Zaw.Rob.
Przem.Drzewn.

Dnia 1 marca br odbyło się w Augustowie walne zebranie członków Zw.Zaw.Rob.Przem.Drzewnego, Budowlanego, Ceramicznego i pokrewnych w Polsce. Zebranych było około 300 osób. Zebranie odbyło się pod przewodnictwem prezesa Związku, Kazimierza Gregiera. Omawiana była sprawa obniżki robotnikom tartacznym dziennej płacy zarobkowej około 20%, dokonanej przez dyrektora tartaku, inż.Łucejkę. Wszyscy zebrani jednogłośnie wyrazili protest przeciwko obniżce, nazywając takową samowolnym czynem inż.Łucejki, który nie miał prawa tej obniżki dokonać. Zebrani nawoływali do solidarnej walki przeciwko tej obniżce, zaznaczając, iż walkę będą prowadzili aż do strajku włącznie. Uchwalono wysłać dnia 4.III.br delegację do Starosty z prośbą o poparcie żądań robotników, a w szczególności: 1/przywrócenia stawek płatniczych ze stycznia 1934r., t.j. - 3,50 zł.dziennie, 2/przywrócenia kontyngentu robotn.tart.z 1934r., 3/zawarcia umowy zbiorowej, 4/bezwzględnego przestrzegania przez Dyrekcję tartaku 8-godz. dnia pracy, 5/zniesienia pracy akordowej, 6/zapewnienia, iż w stosunku do robotników działaczy nie będą stosowane represje.-

W dniu 12 marca br odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie Zw.Zaw.Rob.Budowlanych przy udziale 100 osób. Na zebraniu były omawiane sprawy organizacyjne związku oraz kwestja przestrzegania przez pracodawców 8-godz dnia pracy. Przebieg zebrania spokojny.-

W dniu 8 marca br odbyło się w Czarnej-Wsi, pow.białostockiego zebranie Zw.Zaw.Rob.Przem.Bud.Cer.i Pokr.Zaw.przy udziale 156 osób. Na zebraniu przemawiał sekretarz Rady Okr.Klas.Zw.Zaw.Tomasz Kapitułko, który ostro krytykował politykę wewnętrzną jak i zagraniczną obecnego Rządu. Kapitułko w przemówieniu swem zaznaczył, że gdyby w Polsce były rządy socjalistyczne to nie byłoby bezrobocia tak jak niema go w Rosji Sowieckiej. Na zakończenie swego przemówienia Kapitułko odczytał następujące rezolucje:

27

1/ zebrani protestują przeciwko obniżce płac i postanawiają wraz z innymi robotnikami innych tartaków państwowych Okręgu Białostockiego w odpowiednim momencie podjąć walkę o podniesienie i uregulowanie stawek płac robotniczych;

2/ zebrani protestują przeciwko łamaniu 8-godz dnia pracy i żądają przestrzegania 8-godz dnia pracy i angielskiej soboty;

3/ zebrani protestują przeciwko redukcjom robotników w skrzynkarni i w tartaku i zamienianiu starych robotników nowymi oraz szykanowaniu starych gatrowych;

4/ zebrani żądają zatrudnienia wszystkich pracujących w ub.latach robotników i na tych miejscach pracy co dawniej;

5/ w razie gdyby nie było pracy dla wszystkich na trzy zmiany, zebrani żądają podziału pracy.-

Rezolucje te zostały przez zebranych przyjęte. Przebieg zebrania spokojny.-

Mieszk.m.Kolna, pow.łomżyńskiego - Sokołowski Antoni, zorganizował w Kolnie Oddz.Cent.Zw.Robotn.Przemysłu Budowl.W skład zarządu tego związku weszli: 1/ Swierczewski Jan - jako prezes, 2/ Kowalewski Stanisław - sekretarz, 3/ Fronckiewicz Wacław - skarbnik, 4/ Gębalewski Antoni i 5/ Terepko Stanisław - członkowie zarządu. Z pośród wym.Sokołowski, Swierczewski i Kowalewski byli karani za działalność komunistyczną, lecz od kilku lat roboty komunistycznej nie prowadzą. Oficjalnie wym.przejawiają swoje sympatje w kierunku PPS.CKW. Pozostali członkowie również pozostają pod wpływami PPS. Do związku powyższego zapisało się z pośród bezrobotnych 45 członków. Działacze Str.Narod.w Kolnie - Milewski Bolesław, Koźlik Tomasz i Odakowski Józef prowadzą akcję w celu rozbicia wym.wyżej Związku, nazywając go związkiem komunistów, czyhającym na wiarę świętą.-

Dnia 22 marca br.pod przewodnictwem Żywolewskiego odbyło się w Bia-

./.

28
43

łymstoku zebranie członków Cechu Budowlanego. Omawiano sprawy zawodowe na sezon roku bieżącego. Obecnych było 28 osób.-

Dnia 22 marca br.odbyło się w Białymstoku zebranie członków Związku Budowlanego i pokrewnych zawodów pod przewodnictwem Ostapczuka Józefa. Omawiano sprawy organizacyjne i zawodowe. Obecnych było na początku zebrania 130 osób, przy końcu 70. Przebieg spokojny.-

Zw.Zaw.Kolejarzy.-

Dnia 18 marca br.pod przewodnictwem Wasilewskiego Józefa odbyło się w Białymstoku zebranie pracowników kolejowych. Przemawiali: Wasilewski Józef, Wojewoda Wojciech z Warszawy, Stężowski Franciszek z Wilna i Kaleciński Antoni z Białegostoku. Mówcy omawiali obecną sytuację pracowników kolejowych, podkreślając konieczność organizowania się wszystkich kolejarzy w jeden Związek Zawodowy Pracowników Kolejowych. Obecnych było około 250 osób. Przebieg spokojny.-

b/ Związek Związków Zawodowych .

Dnia 24 marca br.w lokalu ZZZ.w Grodnie odbyło się zebranie strajkujących robotników fabryki dykty, przy udziale około 300 osób. Na wstępie sekretarz Bójko zadał pytanie, czy robotnicy, o ile Dyrekcja fabryki zgodzi się na utrzymanie w mocy umowy arbitrażowej z ub.r., przystąpią do pracy. W drodze głosowania zebrani zgodzili się na ten warunek oraz przyjęli 10 dodatkowych punktów, przedstawionych przez Zarząd Związku, a mianowicie: 1/przyjęcie zwolnionych z fabryki robotników, co było głównym powodem zatargu, 2/dyrekcja uzna przedstawicielstwo robotników, wybrane na ogólnem zebraniu, na czele z delegatem Związku i nie będzie kwestjonować jego uprawnień do udziału w konferencjach; 3/wszystkie zaległości

./.

z tytułu urlopów, premji zarobkowych i normalnych dniówek pracy będą wypłacone do dnia 10.IV br.; 4/wreszcie koniecznej redukcji robotników, z powodu braku pracy, dyrekcja na żądanie robotników podzieli pracę między wszystkich zatrudnionych zmniejszając odpowiednio ilość dni pracy w całej fabryce i poszczególnych działach; 5/wymówienie umowy arbitrażowej może nastąpić na 3 miesiące zgóry; 6/usunięcie z fabryki inż.Kagana; 7/obliczenie premji zarobkowych winno się odbywać przy udziale delegacji arbitrażowej i wysokość premji winna być ogłaszana wszystkim robotnikom; 8/zatrudnieni przy samelo-maszynach otrzymywać będą z powrotem premje; 9/ustalenie kontroli nad pracą akordową w magazynie; 10/wynagrodzenie za czas obecnego strajku. Wobec przyjęcia tych punktów pierwotny projekt oraz zawarcie umowy zbiorowej został wycofany. Drugim zkolei przemawiał sekretarz Okręg.ZZZ.Bartoszewicz z Białegostoku, zarzucając robotnikom brak solidarności, oraz, że poszczególni robotnicy występują w sprawach ogólnych bez porozumienia się z delegacją strajkową. Prezes Zw.Chamza wybrał kilku robotników do bojówki, która ma niedopuszczać do pracy majstrów i terroryzować ich, gdyby chcieli pracować. Na skutek stanowczej interwencji władzy administracji ogólnej Dyrekcja przyjęła warunki od 1-3 i 6. Strajk skończył się w dniu 26.III.1936r.-

c/Związek Rzemieślników-Chrześcijan

Dnia 29 marca br.w Białymstoku odbył się Zjazd Wojewódzki przedstawicieli Zw.Rzemieślników-Chrześcijan. Obecnych było około 100 delegatów. Na zjeździe obecnych było w chwili rozpoczęcia około 300 osób, przy zakończeniu zjazdu około 150. Przebieg spokojny.-

---ooOoo---

WOJEWODA BIALOSTOCKI
Nr.PB.164/3/36 tj.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3
za miesiąc marzec 1936 r.

IV. Strajki.

Robotnicy leśni.

Strajk robotników leśnych, rozpoczęty w listopadzie 1935 r. w rejonie Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach, wobec gromadnego zgłaszania się robotników do pracy został w dniu 12.III.b.r. zakończony.-

Robotnicy garbarscy.

Dnia 2.III.b.r. robotnicy czterech garbarń w Białymstoku, w ogólnej liczbie 63 osób rozpoczęli strajk przeciw zerwaniu umowy zbiorowej i cennika płac przez właścicieli garbarń.-

Dnia 11.III.b.r.strajk został zlikwidowany wobec podpisania przez właścicieli garbarń umowy zbiorowej na poprzednich warunkach.-

Strajk protestacyjny.

Strajk protestacyjny w dniu 5 marca b.r., mający na celu poparcie akcji strajkowej robotników leśnych i garbarskich, objął na terenie: miasta Białegostoku 74 fabryki i zakłady przemysłowe z liczbą 2.542 robotników i pow.białostockiego 3 fabryki z łączną ilością 131 robotników.-

Robotnicy szewscy.

Od dnia 1 do 10 marca b.r.trwał strajk kamaszników w Łomży, w wyniku którego robotnicy uzyskali następujące podwyżki:

1/ chałupnicy terminatorzy od 1 do 3 zł. tygodniowo
2/ czeladnicy od 2 do 4 zł. tygodniowo
3/ robotnicy kwalifikowani od 2 do 5 zł. tygodniowo.-

Od dnia 10 do 18 marca b.r.trwał strajk robotników szewckich. Żądania strajkujących zostały uwzględnione i majstrowie podpisali z robotnikami umowę zbiorową.-

Robotnicy krawieccy.

Od dnia 1 do 15 marca b.r. trwał strajk robotników krawieckich/chałupników/ w Łomży, w wyniku którego strajkujący uzyskali podwyżkę 20%.

Od dnia 4 do 11 marca strajkowało około 70 pracowników krawieckich, pracujących w firmach ~~[illegible]~~ eksportowych damskich w Białymstoku.-

Strajkujący uzyskali ustalenie czasu pracy od godziny 8 do 18-ej, z przerwą na obiad, oraz uznanie przez pracodawców dla załatwiania sporów mieszanej komisji w składzie po trzy osoby ze strony pracodawców i pracowników.-

Robotnicy piekarscy.

Od dnia 19 do 24 marca b.r. trwał strajk robotników piekarskich w Suwałkach, żądających podwyżki płacy i zmniejszenia ilości godzin pracy. obec nieugiętej postawy pracodawców- robotnicy nie uzyskali żądanych warunków pracy i płacy.-

Robotnicy rolni.

W dniach 16 i 17 marca b.r. w maj. Swisłocz, gm. Ła a na tle zatargu o niewypłacanie zarobków wybuchł strajk robotników rolnych. Wobec przyrzeczenia administracji, że płaca zaległa będzie uregulowana za 3 dni robotnicy przystąpili do pracy w dniu 18 marca b.r.

W dniu 21 marca b.r. wobec niedotrzymania obietnicy przez Zarząd majątku robotnicy ponownie porzucili pracę.

Wobec oddania sprawy do Sądu Rozjemczego w dniu 25 marca robotnicy przystąpili do pracy.-

Robotnicy fabryki rowerów.

Trwający od dnia 26.III.b.r. strajk robotników w fabryce rowerów "Niemen" w Grodnie zakończył się w dniu 16.IV.b.r. Wszyscy strajkujący tegoż dnia o godzinie 7-ej rano przystąpili do pracy. Żądania ~~[illegible]~~ strajkujących częściowo zostały uwzględnione. Zarobki zostały pod

wyższone, mianowicie, najniższa stawka dzienna wynosić będzie 2 zł.75 gr., a najwyższa 4 zł.25 gr. Ponadto właściciel fabryki zgodził się, że w razie przerwy w pracy, po uruchomieniu fabryki, zatrudniać będzie tylko tych, którzy dotychczas w fabryce pracowali.-

obotnicy fabryki
ykt.

Dnia 23 marca b.r. w fabryce dykt w Grodnie wybuchł strajk który objął 530 robotników.

Powodem strajku było niedotrzymywanie umowy arbitrażowej przez dyrekcję fabryki.-

Dnia 24 marca b.r. odbyło się zebranie robotników z pod znaku ZZZ., na którem omawiano ewentualne warunki przystąpienia do pracy. Takież same zebrania odbyły się 24 i 25 marca b.r.

Dnia 26 marca b.r. odbyła się konferencja delegacji robotników i dyrekcji fabryki, na której po uwzględnieniu wzajemnych żądań postanowiono strajk zlikwidować.-

botnicy tartaczni.

Dnia 9 marca b.r. robotnicy Państwowego Tartaku na Lipowcu przystąpili w liczbie 320 do okupacyjnego strajku żądając początkowo przywrócenia stawek płatniczych z 1935 roku a następnie z 1934 r. Strajk został zlikwidowany w dniu 11 kwietnia przyznaniem przez Dyrekcję Lasów Państwowych stawek płatniczych z 1935 roku.-

Dnia 24 marca b.r. wybuchł strajk robotników w tartaku państwowym w Nurcu, pow. bielskiego na tle obniżki zarobków. Strajk został zlikwidowany w dniu 18 kwietnia, przyznaniem przez dyrekcję stawek płatniczych z 1935 roku

-=-=-=-=-=-=-=-

H.J.

WOJEWODA BIALOSTOCKI
Nr.PR.164/3/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3.
za miesiąc m a r z e c 1936 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

W stanie bezpieczeństwa na tle zadrażnień narodowościowych notowano jedynie drobne wypadki wystąpień ze strony ludności chrześcijańskiej przeciwko żydom, wyrażających się w bi ciu szyb i sporadycznych napadach na żydów. Poważniejszych wystąpień na tem tle nie było. We wszystkich niemal wypadkach sprawcy zostali ujęci i pociągnięci do odpowiedzialności.

Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym była zupełnie dobra.-

Ważniejsze wypadki i wydarzenie.

Napady rabunkowe. Dnia 3.III.b.r.o godz.20-21 mieszk.m.Piaski,Janczuk Chaim, wracając z jarmarku w Zelwie, kiedy przejeżdżał koło majątku Kniaziewo, gm.krzemienieckiej został napadnięty przez 2-ch nieznanych osobników, którzy zatrzymali jego furmanką i poczęli zabierać towar, a gdy Janczuk zaprotestował, Jeden z napastników uderzył go kilka razy pięścią w kark. Napastnicy zabrawszy towar wartości 50 zł. zbiegli.-

Dnia 10 marca b.r.na szosie Bielsk-Białystok, w pobliżu wsi Chrsboły,pow.bielskiego dwaj nieznani osobnicy,zatrzymali jadących furmankami Sodę Izaaka i Lajbę Krocina i zażądali wydania pieniędzy.Napastnicy uzbrojeni w kije,zabrali Sodzie weksle,podpisane przez jego ojca,zaś Krasinowi 3 zł.,poczem zbiegli.-

Dnia 11 marca b.r.o godz.11,40 dwaj nieznani zamaskowani osobnicy dokonali napadu rabunkowego na mieszkanie dróżnika kolejowego Mirucia Władysława, zam. w budce kolej. szlaku

Majnówka Nerewka, pow. bielskiego. Napastnicy wdarli się do mieszkania zapomocą wybicia okna i po pobiciu żony Mirucia, zrabowali 10 klg. słoniny, 5 zł. gotówki, bochenek chleba i paczkę machorki. Sprawcy napadu zbiegli.-

Dnia 28 marca br. o godz. 9-ej na drodze pod wsią Mieleszkowce, gm. Zalesie, pow. sokólskiego, 3-ej osobnicy zamaskowani w czerwone maski dokonali napadu rabunkowego na mieszk. wsi Mieleszkowce, Kotyńskiego Władysława, którego siłą obezwładnili, zatkali mu usta ziemią i zabrali 130 zł. 48 gr. gotówki, poczem zbiegli.-

o ż a r y.

Wykaz pożarów w załączeniu.

Pożary, które powstały w miesiącu marcu były stosunkowo niewielkie.-

ozbrajanie
adności.-

W miesiącu marcu b.r. odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego	24
karabinów obciętych	7
krótkiej broni palnej	57
luf karabinowych	2
broni myśliwskiej	-
b a g n e t ó w	2
s z a b e l	-
s z t y l e t ó w	-
b o k s e r ó w	-
k o s t e t ó w	-
naboi karabinowych	1.161
naboi rewolwerowych	14
g r a n a t ó w	-
p r o c h u	4.20 kg.

- - o o - -

Broni palnej w miesiącu marcu nie użyto.-

H.F.

= = = = =

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

W Y K A Z

pożarów za miesiąc m a r z e c 1936 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna.	Podpalenia.	Wzniecony przez dzieci	Wadliwa konstr. komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Straty w złotych
Augustowski	-	2	-	1	-	-	3	2.540
Białystok-m.	-	-	-	3	3	1	7	285
Białostocki	-	-	-	3	1	-	4	1.900
Bielski	-	-	-	-	1	2	3	2.950
Grodziński	-	-	-	-	-	7	7	114.265
Łomżyński	-	-	2	2	5	-	9	9.705
Ostrołęcki	-	-	-	3	-	1	4	3.400
Ostrowski	-	-	-	1	1	2	2	550
Sokólski	-	-	-	2	1	-	3	8.655
Suwalski	-	-	-	8	4	3	15	21.030
Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowyski	-	1	-	-	1	5	7	20.050
Wysoko-Maz.	-	2	-	-	1	-	3	5.600
R a z e m :	-	5	2	23	18	19	67	197.5[illegible]

-.-.-.-.-.-.-

H.F.

36
47

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/3/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięcz-ne Nr.3.
za miesiąc m a r z e c 1936 roku.

VI. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.

Ze nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu m a r c u b.r. na odcinku granicznym:

pow. ostrołęckiego ..... 13 osób.

pow. suwalskiego ..... 15 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

H.F.

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/3/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.
za miesiąc m a r z e c 1936 roku

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- Nie notowano -

E.F.

1

48

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PB.164/4/36.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 4 za miesiąc kwiecień 1936 roku

Białystok, dnia 19 maja 1936 roku

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU № IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 28 MAJ 1936 193 L. 2993. Do
Załączników

Sam. Ref. Inf. D. O. K. IX.
Notowan 8/VII 36.
L. ..... / Inf. tjn/ ..... r.

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I. Polityczny
w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4 za miesiąc kwiecień 1936 roku z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego.-

WOJEWODA

/STEFAN PASŁAWSKI/

Otrzymują do wiadomości:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Nr.1-4	-	4 egz.
Pan Wojewoda w Wilnie	" 5	-	1 "
" " w Nowogródku	" 6	-	1 "
" " w Brześciu nad Bugiem	" 7	-	1 "
" " w Warszawie	" 8	-	1 "
" " w Stanisławowie	" 9	-	1 "
" " w Tarnopolu	" 10	-	1 "
" " w Lublinie	" 11	-	1 "
" " w Łodzi	" 12	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 13	-	1 "
" " " " w Wilnie	" 14	-	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	" 15	-	1 "
" " " " w Grodnie	" 16	-	1 "
" " " " w Łomży	" 17	-	1 "
" " Wydz.Zam.S.Okr. w Suwałkach	" 18	-	1 "
Ekspozytura Nr.1.Oddz.II.Szt.Gł. w Wilnie	" 19	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie	" 20-21	-	2 "
" " " DOK.IX. w Brześciu n/B.	" 22	-	1 "
" " " DOK. I. w Warszawie	" 23	-	1 "
K. O. Pp "Brygada Grodno" w Grodnie	" 24	-	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	" 25-36	-	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	" 37	-	1 "
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	" 38	-	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w Białymstoku	" 39	-	1 "
Archiwum	" 40-42	-	3 "
Odbito:			63 egz

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/4/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc kwiecień 1936 roku.

I. Sytuacja ogólna.

W kwietniu miała miejsce żywsza działalność KPZB. oraz KPP. w pow.łomżyńskim, co pozostawało w związku z przygotowaniami do obchodu 1-majowego.-

Podjęte starania w kierunku zorganizowania jednolitofro towych pochodów w Białymstoku, Grodnie, Łomży i Wołkowysku w dniu 1 maja nie dały rezultatów.-

Kampanja komunistyczna 1-majowa wyraziła się wyłącznie w akcji technicznej, szczególnie silnej w powiecie grodzieńskim.-

Na podkreślenie zasługuje aktywność KPZB. w ośrodkach wiejskich białoruskich w sprawie składania deklaracyj o szkoły białoruskie.-

W ruchu zawodowym obserwowano wzmożoną działalność Klasowych Związków Zawodowych wobec zaszłych wypadków w Krakowie, Częstochowie i Lwowie oraz wobec zbliżającego się święta robotniczego w dniu 1 maja.-

Sytuacja bezpieczeństwowa w miesiącu sprawozdawczym nie budziła zastrzeżeń.-

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/4/36.T.

3

49

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.
za miesiąc k w i e c i e ń 1936 r.

II. R u c h w y w r o t o w y.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Żywsza niż w marcu b.r. działalność KPZB., zanotowana w kwietniu b.r., pozostawała w związku z rozpoczętą od połowy kwietnia kampanją 1-majową. Czynione w Białymstoku, Grodnie i Wołkowysku przez kompartję wysiłki w kierunku urządzenia jednolitofrontowych pochodów w dniu 1 maja, oraz prowadzona na terenie wiejskim agitacja za wzięciem licznego udziału w pochodach socjalistycznych w miastach - pozostały bez rezultatu.

Dążeń do urządzenia w dniu 1 maja nielegalnych pochodów komunistycznych nie stwierdzono.

Z działalności KPZB. na specjalną uwagę zasługuje czynne zaangażowanie się działaczy komunistycznych w prowadzeniu agitacji i zbieraniu podpisów na deklaracjach o szkoły białoruskie. Akcja ta szczególnie silną jest w pow.grodzieńskim i wołkowyskim.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Poza powiatem łomżyńskim KPP. w swoim okręgu nie przejawiła prawie żadnej działalności.-

W dniu 3 kwietnia b.r. w Łomży został wybrany komunistyczny komitet 1-majowy, złożony z 5-ciu czołowych działaczy KPP., którego zadaniem było przeprowadzenie jednolitofrontowej demonstracji w dniu 1 maja. Misja komitetu nie powiodła się.

Na odbytem w dniu 7 kwietnia b.r. w Łomży zebraniu miejscowych działaczy KPP. i KZMP. Olach Benjamin poddał ostrej krytyce panującą sytuację w okręgu, wskazując jednocześnie na konieczność podjęcia prac organizacyjnych, szczególnie wśród młodzieży. W wyniku wybrano KM.KZM.ZP.Łomża z zadaniem odbudowy ogniw KZMP. w całym okręgu łomżyńskim. Prace dotychczas nie zostały podjęte.

W Kolnie i Zambrowie, pow.łomżyńskiego zanotowano pewną akcję KPP. wśród bezrobotnych oraz zatrudnionych robotników, przyczem duże nadzieje na rozwój ruchu wywrotowego w Zambrowie pokładane są w założonym tam oddziale Zw.Zaw.Rob.Przem.Budowlanego, pozostającym częściowo pod wpływem KPP.

b/ R e p r e s j e.

m.Białystok. W związku z proklamowanym na dzień 2 kwietnia b.r. strajkiem powszechnym zostali zatrzymani prewencyjnie i po przekazaniu władzom sądowym w dniu 2 kwietnia b.r. osadzani w więzieniu do dnia 5 maja b.r.: Wołkowyski Wolf, Lotaryńska Pesza, Sienkiewicz Marja, Mechanik Jenta, Sidrańska Jacha, Kozak Berel, Idźkowski Józef, Domowski Fundin, Rutkowski Stanisław, Kaczalski Mojżesz, Lajt Szloma, Lejwe Lejba, Turowski Jan i Bukowicz Abram.

1411/36 Nar.
1425/36 -
522/36. Nar.

Z pośród wymienionych czterej /Wołkowyski, Lajt, Lejwe i Bukowicz/ zostali następnie osadzeni w M.O.

W związku z obchodem 1-majowym w nocy na 25 kwietnia b.r., a następnie w nocy na 30 kwietnia b.r. zostały przeprowadzone rewizje łącznie u 29 osób, które po przesłuchaniu zostały zwolnione.-

W dniu 29 kwietnia b.r. został zatrzymany w czasie rozrzucania odezw komunistycznych Bez Mojżesz, syn Josela i Rywki, lat 16, zam. w Białymstoku przy ul. Mińskiej 13, którego władze sądowe osadziły w więzieniu.-

37

Pow. bielski. Z polecenia Wiceprokuratora VII. rejonu Sądu Okręgowego w Białymstoku w kwietniu b.r. zatrzymano 34 działaczy komunistycznych z terenu gm. Orla i Hajnówka, pow. bielskiego których po przesłuchaniu zwolniono za wyjątkiem Jewdosiuka Jana, mieszk. wsi Szastakowo, gm. Hajnówka, b. sekretarza RK. KZM. ZB. Hajnówka i Treszczotko Aleksego, mieszkańca wsi Nowosady, gm. Masiewo, sekretarza RK. KPZB. Hajnówka. Jewdosiuk został osadzony w więzieniu, zaś Treszczotko zbiegł w czasie odstawiania go do więzienia.-

B 014/36 Nar. — 2303/36 Nar.

Pow. grodzieński. W dniu 16 kwietnia b.r. został zatrzymany pod zarzutem należenia do kompartji Janulewicz Antoni, mieszkaniec wsi Szczeczynowo, gm. Wiercieliszki. Naskutek jego zeznania zatrzymano: Aplewicza Włodzimierza, Jakusiewicza Gabryela, Januczkię Piotra i Rubienię Antoniego, mieszk. wsi Obuchowo, gm. Żydomla oraz Borejszę Stanisława, mieszk. kol. Marjanówka, gm. Żydomla, członków KZMZB. Wymienieni do winy nie przyznali się, zaś przeprowadzone u nich rewizje nie dały pożądanych rezultatów. Wszyscy zostali oddani pod dozór P.P.

1109/36 Nar. —

W dniu 24 kwietnia b.r. pod zarzutem należenia do KZMZB. został zatrzymany Szakalej Mikołaj, mieszk. wsi Grzybowce, gm. Gudziewicze. Szakalej przyznał się do winy i zeznaniem swem obciążył szereg osób. Dochodzenie trwa.-

W związku z obchodem 1-majowym w dniu 26 kwietnia b.r. zatrzymano prewencyjnie z terenu powiatu 28 działaczy. W wyniku przeprowadzonych u nich rewizyj znaleziono u Szpindlera Judela, mieszk. m. Grodna, transparent komunistyczny. Szpindler zostanie postawiony w stan oskarżenia.-

Pow. sokólski. W toku dalszych dochodzeń w związku z przeprowadzaną likwidacją RK. Krynki na terenie pow. sokólskiego zostali zatrzymani w dniu 2.IV.b.r. 1/Kosteccki Jan, 2/Jacewicz Jan

2303/36 Nar. 522/36 Nar.

3/ Mojżyk Aleksander, członkowie KZMZB. mieszkańcy wsi Harkawicze, gm. Odelsk oraz w dniu 6.IV.b.r. zgłosił się poszukiwany 4/ Chomik Włodzimierz, mieszkaniec wsi Słoja, gm. Szudziałowo, członek RK.KZMZB. Krynki.

Pierwsi dwaj zostali oddani pod dozór P.P., zaś Chomik osadzony w więzieniu. Względem Mojżyka, jako nieletniego, nie zastosowano żadnego środka zapobiegawczego.

Jako podejrzani zostali również przesłuchani odbywający służbę wojskową: 5/Nieściorowicz Eugenjusz, członek komórki KZMZB. w Harkawiczach, 6/ Lisowski Wincenty, sekretarz komórki KZMZB. w Słoji, 7/ Filipowicz Włodzimierz, sekretarz komórki KZMZB. w Sukowiczach i 8/ Auchimik Jan, sekretarz komórki KPZB. w Sukowiczach.-

Na podstawie zeznania Auchimika zostali zatrzymani w dniu 18.IV.b.r.: 9/ Petelski Aleksander, sekretarz RK. KPZB. Krynki, 10/ Kiszkiel Aleksander, skarbnik RK.KPZB. Krynki, 11/ Borowik Hipolit, sekretarz komórki KPZB. w Harkawiczach, 12/ Nieściorowicz Aleksander i 13/ Sawicki Michał członkowie komórki KPZB. w Harkawiczach. Wymienieni pod poz. 9-11 zostali osadzeni w więzieniu.-

1425/36 Sar.

Pow. wołkowyski.

W toku dalszej likwidacji RK.Świsłocz zostały zlikwidowane dwie komórki KPZB. i 1 komórka KZMZB. we wsi Hrynki I, gm. Świsłocz, przyczem zatrzymani zostali mieszkańcy tej że wsi: 1/Worobiej Jan, s.Wincentego, sekretarz komórki I. KPZB., 2/ Januszkiewicz Włodzimierz, sekretarz komórki II. KPZB., 3/ Worobiej Aleksander, 4/ Trochimik Parfieni, 5/Trochimik Jan, syn Konrada, członkowie komórek KPZB., 6/Trochimik Jan, syn Kasjana, sekretarz komórki KZMZB., 7/Worobiej Jan, syn Samsona, 8/ Trochimik Paweł, i 9/Zacharczuk Jan - członkowie komórki KZMZB.-

Wszyscy przyznali się do winy i zostali oddani pod

dozór P.P.

Nadto został zatrzymany Sztop Stefan, sekretarz komó[rki] KPZB. Kowale-Ogrodniki, gm. Świsłocz. Sztop do winy nie przyznał się, został on oddany pod dozór P.P.

W dniu 19 kwietnia b.r. zostali zatrzymani mieszkańcy m. Wołkowyska pod zarzutem przechowywania bibuły komunistycznej: Żon-Mazia Łazar i syn jego Izaak, lat 18.-

W dniu 21 kwietnia b.r. został zatrzymany z transparentem i paczką bibuły komunistycznej mieszk. m. Wołkowyska Markus Izrael. W związku z tem zatrzymano również Bekiensztejna Szepsela i Markus Chaję.-

5221/36 Nar.

1425/36 Nar.

o/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku:

wyrokiem z dnia 3 kwietnia b.r. skazał z art. 97 i 93 K.K. false Zienkiewicza Mikołaja na 10 lat więzienia ze zmniejszeniem o 1/3 na mocy amnestji. Tożsamość osoby skazanego nie została ustalona.-

2887/35 Nar.

False Zienkiewicz był aresztowany dnia 1.III.1935 r. w Białymstoku.-

W tymże dniu rozpoczęła się rozprawa przeciwko Perelgutowi Herszowi i innym mieszkańcom m. i gm. Zabłudów, pow. białostockiego, aresztowanym w ub.r. w roku likwidacji KPZB. i KZMZB. w pow. bielskim.-

Zapadłym w dniu 4 kwietnia b.r. wyrokiem skazani zostali: 1/Perelgut Herasz na 8 lat więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat, 2/Introligator Chaim i 3/ Nikitowicz Michał - na 6 lat więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat, 4/ Szapiro Chaim na 5 lat więzienia, 5/Rogowski Jankiel, 6/ Klementynowski Ela, 7/ Klementynowski Szymon i 8/ Podlaszczuk Aleksy na 4 lata więzienia każdy z poz-

77 99/35 Nar.

bawieniem praw na 3 lata, 9/ Guterman Chaim na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 3 lata i 10/ Barkułak Piotr na 2 lata więzienia.-

Na mocy amnestji skazanym na 8 i 6 lat karę zmniejszono o 1/3, na 5,4 i 3 lata - o połowę, zaś Barkułakowi - darowano w całości.-

Nazarkiewicz Nikon, Fiedorczuk Michał i Grygoruk Michał zostali uniewinnieni.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 11 kwietnia b.r. za Nr. PN.2 3/36.T.

Tenże Sąd w dniu 7 kwietnia b.r. po rozpatrzeniu sprawy Drużby Sergjusza i innych 8-miu oskarżonych z art.97 i 93 K.K. z pow. bielskiego skazał: 1/Drużbę Sergjusza i 2/ Niczyporuka Gierasima na 6 lat więzienia ze zmniejszeniem kary na mocy amnestji o 1/3 z pozbawieniem praw na 10 lat, 3/ Wasiluka Teodora, 4/ Pawluczuka Trochima, 5/ Panfiluka Metodego , 6/ Rutę Jewdokima i 7/ Bazyluka Jakóba - na 4 lata więzienia każdego ze zmniejszeniem kary o połowę z pozbawieniem praw na 5 lat, 8/ Wesołowskiego Wiktora na 3 lata więzienia ze zmniejszeniem kary o połowę z pozbawieniem praw na 5 lat oraz 9/ Onopryjuka Grzegorza na 2 lata więzienia z całkowitem darowaniem kary i pozbawieniem praw na 5 lat.-

6358/35. Nar.

1899/34. Nar.

Tenże Sąd na sesji wyjazdowej w Bielsku-Podlaskim rozpatrzył w dniach 22-25.IV.b.r. 3 sprawy oskarżonych z art.97 i 93 K.K. mieszkańców pow.bielskiego, zatrzymanych w toku likwidacji KPZB i KZMZB. w tymże powiecie w 1935 roku.-

7040/35, 6358/35.

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia b.r. zostali skazani: 1/Grygoruk Teodor ze wsi Husaki na 6 lat więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat i zapłacenie 320 zł. kosztów sądowych; 2/ Szeszko Jan ze wsi Stacewicze i 3/Markowski Józef ze wsi Jacewicze na 4 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat i zapłacenie po

160 zł. kosztów sądowych; 4/Oniszczuk Szymon ze wsi Husaki na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat i zapłacenie 160 zł. kosztów sądowych; 5/ Martyniuk Michał, 6/ Michalczuk Jan, 7/ Szewczuk Mikołaj, 8/Grygoruk Jakób, 9/Fiedoruk Dawid, 10/ Ludwiczuk Michał, 11/ Fiedoruk Stefan i 12/ Cichanow Igor mieszk. wsi Husaki oraz 13/ Korsak Grzegorz i 14/ Misiuk Jewdokim ze wsi Jacewicze - po 2 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat i zapłacenie po 80 zł. kosztów sądowych; 15/ Michalczuk Paweł, 16/ Michalczuk Juljan, 17/ Pietruczuk Bazyli, 18/ Naumczuk Aleksander, 19/Mikołajuk Jakób, 20/ Tarasiuk Józef, 21/Szewczuk Andrzej, 22/Mikołajuk Maciej, 23/ Fiedoruk Grzegorz, 24/ Kołeczko Aleksander, 25/ Fiedoruk Władysław, mieszkańcy wsi Husaki, 26/ Dmitruk Michał i 27/ Grygoruk Eljasz ze wsi Jacewicze oraz 28/ Iwaniuk Jakób ze wsi Stacewicze - każdy na 1 rok więzienia z pozbawieniem praw obywatelskich na przeciąg lat 5 i zapłacenie po 40 zł. każdy kosztów sądowych.-

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia b.r. zostali skazani: 1/Maksimiuk Michał ze wsi Pawły na 7 lat więzienia z pozbawieniem praw obywatelskich na 10 lat i zapłacenie 600 zł. kosztów sądowych. Został mu również zaliczony areszt prewencyjny od dnia 23 kwietnia 1935 r.; 2/ Miniuk Grzegorz ze wsi Pawły na 5 lat więzienia i 320 zł. opłat sądowych; 3/ Maksimiuk Grzegorz ze wsi Pawły na 4 lata i 320 zł. opłat sądowych; 4/ Bukacz Nikon, 5/ Gołubowski Demjan, 6/ Krasnodębski Nikifor, 7/ Charytoniuk Jewsiej, 8/ Charytoniuk Bazyli i 9/ Gołubowski Aleksy ze wsi Pawły, 10/ Iwaniuk Bazyli, 11/ Dmitruk Piotr, 12/ Iljaszuk Stefan, 13/ Gierasimiuk Jan i 14/ Karczewski Józef ze wsi Ryboły, 15/ Maksimiuk Bazyli, 16/ Pietruczuk Makim i 17/ Mikołajuk Konrad ze wsi Pawły oraz 18/ Owłasiuk vel Włos Wasyl ze wsi Wojszki - na 2 lata więzienia i po 80 zł. opłat sądowych każdy; 19/ Maksimiuk Ignacy, 20/ Wiktoruk Hałaktjon, 21/ [illegible]rowski Parfienjusz i 22/ Filipiuk Mikołaj ze wsi Pawły, 23/ Jacko Roman, 24/ Opaliński Piotr, 25/Boni

faciuk Mikołaj, 26/ Omeljańczuk Aksenty, 27/ Ulaciuk Józef i
6930/35. 28/ Charytoniuk Mikołaj ze wsi Ryboły, 29/ Antoniuk Bazyli ze
wsi Dawidowce oraz 30/ Kraszyński Sergjusz ze wsi Rojszki - na 1
rok więzienia i po 40 zł. opłat sądowych każdy; 31/Charytoniuk
Jakób ze wsi Pawły na 6 miesięcy więzienia i 20 zł.opłat sądo-
wych. Ponadto wszyscy zostali pozbawieni praw obywatelskich
na okres lat pięciu.-

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia b.r. zostali skazani: 1/Burak Gr
6358/35 Nar. Grzegorz ze wsi Koszki na 6 lat więzienia z zaliczeniem aresztu
prewencyjnego od dnia 13 maja 1935 r., pozbawieniem praw na 10
lat i zapłacenie 320 zł.kosztów sądowych: 2/ Wasilewski Stefan ze
2438/36 Nar.
wsi Wólka na 4 lata więzienia i 3/ Józefczuk Marek ze wsi Kozły n
na 3 lata więzienia i opłat sądowych po 160 zł.każdy; 4/Wasiluk
Szymon ze wsi Studziwody, 5/ Kacejko Stefan ze wsi Lewki, 6/Fili-
moniuk Grzegorz ze wsi Rajki, 7/ Kamiński Aleksander ze wsi Knory-
dy, po 2 lata więzienia i po 80 zł. opłat sądowych każdy, 8/ Gryg-
2303/36 Nar. goruk Jan ze wsi Oleksze i 9/ Wierzba Jan ze wsi Koszki na 1 rok
więzienia i po 40 zł. opłat sądowych każdy. Ponadto wszyscy zo-
stali pozbawieni praw obywatelskich na okres lat pięciu.-

Siemieniuk Afanazy i Łopaciuk Jakim, mieszkańcy wsi Raj-
ska, zostali uniewinnieni.-

Wszystkim skazanym w wymienionych 3-ch rozprawach na karę
do dwóch lat więzienia - karę tę darowano w całości, skazanym
do 5 lat - zmniejszono do połowy, pozostałym zmniejszono o 1/3.

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 8 maja b.r.
za Nr.PN.293/36.T.-

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

H.F.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

Z E S T A W I E N I E

liczbowe wystąpień zewnętrznych kompartji na terenie Województwa Białostockiego w kwietniu 1936 roku.

Powiat	Demonstracje	Masówki	Transparenty	Plakaty	Kolportaż ilość wypad.	Kolportaż ilość egzem.	Uwagi
Augustowski	-	-	-	-	2	2	
m.Białystok	-	-	1	-	7	196	
Białostocki	-	-	-	-	1	285	
Bielski	-	-	3	-	4	187	
Grodzieński	-	-	20	-	11	169	
Szczuczyński	-	-	-	-	1	40	
Wołkowyski	-	-	3	1	1	197	
Wysoko-Mazow.	-	-	-	2	1	17	
R A Z E M:	-	-	27	3	28	1093	

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/4/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc k w i e c i e ń 1936 r.

III. R u c h Z a w o d o w y .

Działalność Związków Zawodowych była wzmożona. Oddziały Klasowe Związków Zawodowych zwoływały dość często zebrania, na których były poruszane sprawy sytuacji ogólnej w przemyśle oraz wypadki w Krakowie, Lwowie i Częstochowie. Na zebraniach poruszano szczególnie konieczność jaknajliczniejszego udziału w uroczystościach w dniu 1 maja, a to dla zamanifestowania siły robotniczej oraz wspólnego potępienia zaszłych wypadków.-

a/Związek Stowarzyszeń Zawodowych

Związek Zaw. Rob.Przem. Włókienn.

Dnia 2 kwietnia br.w godz.od 12.30 do 14.14 odbył się w Białymstoku wiec strajkujących robotników pod przewodnictwem Kapitułki Tomasza.-

Matejczyk Józef omówił przebieg zajść w Krakowie, nadmieniając, że dzień 2 kwietnia br.jest dniem żałoby robotniczej po krwawych zajściach krakowskich, w których poległo 8 robotników w walce o kawałek chleba i lepsze jutro. Mówca napiętnował tych, którzy wydali policji rozkaz strzelania do tłumu, a szczególnie wojewodę Świtalskiego, który spowodował krwawą masakrę robotników.-

Reginela Aleksander stwierdził, że strajk w Polsce uznany został przez wszystkie sądy polskie i jest dozwoloną formą walki robotnika z kapitałem, jednak prawo to nie jest szanowane i każdy Wojewoda może na swoim terenie wydawać zarządzenia w kierunku likwidowania strajków. Nadmienił, że Wojewoda krakowski w cza-

./.

sie strajku w Krakowie wydał zarządzenie policji usunięcia strajkujących robotników w fabryce "Semperit". Strajkujący robotnicy byli tak usuwani, że na drugi dzień w szpitalach znalazło się kilkanaście osób. Posunięcie Wojewody Świtalskiego miało ten skutek, że padło 8 robotników zabitych w krwawej masakrze policji.-

Flomenbaum Benjamin, omawiając zajścia w Krakowie podniósł, że wszystkiemu winien jest ustrój kapitalistyczny i że dobrobyt na świecie nastąpi, gdy władzę obejmie rząd robotniczo-chłopski. Mówca nadmienił, że najważniejszem zagadnieniem obecnie w Polsce jest, jaki będzie ubój zwierząt, rytualny czy inny, a czynniki rządzące głowią się jak zabić byka lub krowę, ale nie myślą o polepszeniu warunków płacy i pracy robotnikom.-

Ostrowski Henryk /komunista/ podniósł, że każdy robotnik polski walczył o Niepodległość za czasów carskich, a obecnie po odzyskaniu Niepodległości Państwa Polskiego żyje w katastrofalnych warunkach materjalnych i w walkach o lepsze jutro oddaje nawet swe życie. Wspomniał o zajściach w Przytyku, które wywołane zostały przez Str.Narod., nazywając taką walkę systemem "Czarnej sotni b.gubernatorów" i że obecnie takim systemem posługują się wojewodowie. Co do zajść krakowskich mówca nie przypisywał winy tym, którzy strzelali do strajkujących robotników, ale tym, którzy wydali rozkaz strzelania.-

779/35, 5589/35, 522/36 Kar.

Na zakończenie wiecu Kapitułko odczytał rezolucję następującej treści: "Zebrani na wiecu protestacyjnym w dniu 2.IV.1936r robotnice i robotnicy m.Białegostoku, po zapoznaniu się z całokształtem spraw, związanych z zajściami krakowskiemi, stwierdzają, że gdyby nie fakt bezprawnego usunięcia przemocą strajkujących robotników fabryki "Semperit" nie byłoby masakry w Krakowie. Dlatego odpowiedzialność za zajścia spada wyłącznie na wojewodę krakowskiego - Świtalskiego i jego organa administracji państwo-

wej. Zebrani protestują jaknajbardziej stanowczo przeciwko niebywałej masakrze bezbronnej ludności przez policję. Oświadczają, że walka w formie t.zw.strajku polskiego jest bezspornem prawem klasy robotniczej, z którego to prawa robotnicy nadal korzystać będą z niesłabnącą energją. Uważają, że wypadki krakowskie zaszły wskutek systemu bezprawia politycznego, stosowanego od lat wobec mas pracujących Polski. Domagają się natychmiastowej dymisji głównego winowajcy masakry Wojewody Świtalskiego. Protestują przeciwko strzelaniu policji do bezrobotnych w Częstochowie dnia 26 marca br., domagają się od Rządu pociągnięcia do odpowiedzialności sprawców krwawych zajść".-

Obecnych na wiecu było około 1.200 osób. Przebieg spokojny. Po skończonym wiecu robotnicy odśpiewali kilka zwrotek "Międzynarodówki".-

Dnia 5 kwietnia br.w Białymstoku odbyło się ogólne zebranie Sekcji Czyściarzy pod przewodnictwem Buchałowa Włodzimierza.-

Matejczyk poruszył sprawę przejścia kilku czyściarzy ze Zw.Kl.do ZZZ., przyczem wyjaśnił, że pobicie Mikłaszewicza przez Mackiewicza Bronisława nie miało tła politycznego, a była to sprawa osobistych porachunków oraz, że artykuł w "Dzienniku Białostockim" p.t."Czy wiedzą o tym wypadku?" niezgodny jest z rzeczywistością. Będący na powyższem zebraniu Mackiewicz nie udzielił żadnych wyjaśnień.-

Zebrani uchwalili opodatkować się jednorazowo na rzecz 12 bezrobotnych czyściarzy i udzielić im zapomogi świątecznej po 15 zł.każdemu. Obecnych było około 60 osób.-

./.

55

Dnia 6 kwietnia br.pod przewodnictwem Sadowskiego Franciszka odbyło się w Wasilkowie,pow.białostockiego zebranie robotników przemysłu włókienniczego, na które przybyło około 30 osób. Sadowski wyjaśnił zebranym, że z początkiem miesiąca kwietnia br. uruchomiono w Wasilkowie dwie wykończalnie sukna t.j.firmy "Szapedsf" i J.Rabinowicza, lecz z powodu małej ilości zamówień i braku surowca w obydwu tych wykończalniach robotnicy pracują tylko na jedną zmianę, a inni nadal pozostają bez pracy. Sadowski dowodził, że druga zmiana musi być również użyta do pracy, przyczem wzywał zebranych, by każdy zarejestrował się w Związku,gdyż inaczej pracy nie otrzyma, na co zgodzili się fabrykanci. Nadmienił przytem, by nikt z członków nie ważył się wstępować do narodówki, bo skupia ona zdrajców, którzy chcieliby pracować dzień i noc bez przerwy tylko sami. Na zakończenie wzniósł okrzyk "precz z endecją i narodówką.-

Dnia 18 kwietnia br.pod przewodnictwem Wewiora Antoniego odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów fabrycznych z Oddz.I Zw.Włókn. Na zebraniu tem Wewiór Antoni i Antman Rywa wyjaśniali zebranym znaczenie dnia 1 maja i nawoływali do prowadzenia propagandy po fabrykach wśród robotników, aby w dniu 1 maja robotnicy wzięli jaknajliczniejszy udział w pochodzie i wiecu. Obecnych było około 30 kobiet.-

Dnia 19 kwietnia br.odbyło się zebranie członków Zw-Zaw.Rob Przem.Włókienn.w Wasilkowie w domu wiceprezesa Związku Dobrowolskiego Wacława, na którem przemawiał przybyły z Białegostoku przedstawiciel PPS.Reginela. W przemówieniu swem omawiał sprawę przeniesienia robotników w fabryce firmy "Szapedsf" od jednej ma-

szyny do innej, przyczem wyjaśniał, że fabrykant nie ma prawa samowolnie przenosić robotników i jeżeli właściciel fabryki posunięcia takie będzie uskuteczniał, robotnicy zastrajkują.-

Dnia 22 kwietnia br.odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów fabrycznych II Oddz.Zw.Włókniarzy przy udziale około 100 osób. Na zebraniu były omawiane sprawy zawodowe.-

Tegoż dnia odbyło się zebranie I Oddz.Zw.Zaw.Włókn.w Białymstoku przy udziale 40-tu osób. Na zebraniu, poza sprawami zawodowemi, była poruszana kwestja opodatkowania się na rzecz rodzin poległych w zajściach w Krakowie, Lwowie i Częstochowie. Zaprojektowano opodatkowanie się w wysokości 1-nogodzin.zarobków wszystkich robotników.-

Dnia 24 kwietnia br.przybył do Białegostoku sekretarz Zarz. Gł.Zw.Włókn.Walczak Stanisław i zabrał głos na zebraniu włókniarzy, na którem omawiano sprawy fachowe i obecną sytuację w przemyśle włókienniczym białostockim, oraz wniosek, zgłoszony przez Wewióra i Antman Rywę o połączenie obydwu oddziałów Zw.Zaw.Włókniarzy w jedną całość. Po dłuższej dyskusji postanowiono obecny stan organizacyjny pozostawić bez zmiany. Obecnych na zebraniu było 17 osób.-

Dnia 26 kwietnia br.pod przewodnictwem Matejczyka Józefa odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie włókniarzy. Przemawiali Walczak, Matejczyk i Kapitułko. Walczak krytykował Rząd za brak zainteresowania położeniem gospodarczem w Państwie i kwestją bezrobocia, skutkiem czego doszło do takich zajść, jakie miały miejsce w Krakowie, we Lwowie i w Częstochowie. Winę za te wypadki

./.

ponoszą czynniki rządzące, które nie potrafiły w odpowiedni sposób zorganizować pomocy dla bezrobotnych, a środki finansowe w kwocie 20.000.000 zł. Bank Polski uruchomił zapóźno, tak, że wypadkom nie można było już zapobiec. Kapitułko, Reginella i Matejczyk krytykowali ostro postępowanie samych robotników, którzy, nie przestrzegając zarządzeń Zarządów Zw.Zaw., pracują ponad 8 godz.przez co stwarzają bezrobocie, a kosztem ich zarabiają tylko fabrykanci. Na zakończenie Kapitułko odczytał protest następującej treści: "Białystok,dnia 24 kwietnia br. Do Prezydjum Rady Ministrów na ręce Pana Premjera Zyndram-Kościałkowskiego w Warszawie. Protest. Konferencja PPS., Bundu, TUR-u i Zarz.Oddz.Zw. Zaw., odbyta w dniu 21.IV.br.oraz zebranie delegatów fabrycznych, odbyte w dniu 22 kwietnia 1936r., w związku z krwawemi wypadkami we Lwowie, a przedtem w Krakowie i Częstochowie, uchwaliły wysłać na ręce p.Premjera do Prezydjum Rady Ministrów następujące uchwały: Przedstawiciele organizacji białostockich i delegacji fabryk protestują jaknajenergiczniej przeciwko wystąpieniom w tych wypadkach władz administracyjno-policyjnych i domagają się od właściwych czynników państwowych niezwłocznego pociągnięcia do najsurowszej odpowiedzialności winnych tych krwawych wypadków oraz dymisji Wojewody Lwowskiego. Ponadto domagają się państwowego zabezpieczenia rodzin po poległych robotnikach i wynagrodzenia straty zdrowia i niezdolności do pracy wskutek odniesionych ran, oraz domagają się uruchomienia robót publicznych celem zatrudnienia możliwie wszystkich bezrobotnych i natychmiastowej dostatecznej pomocy dla bezrobotnych." Obecnych na zebraniu było około 200 osób.-

./.

Dnia 26 kwietnia pod przewodnictwem Antman Rywy odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie sortownic, na którem omawiano sprawy zawodowe z podkreśleniem słabego stanu organizacyjnego sortownic, co ujemnie się odbija na samych robotnicach, bo fabrykanci stale obniżają płace. Antman Rywa nawoływała do jaknajliczniejszego udziału w obchodzie 1 maja. Obecnych 40 osób.-

Dnia 26 kwietnia br.odbyło się w Supraślu zgromadzenie publiczne członków i sympatyków Klas.Zw.Zaw.Robot.Przem.Włókien.-

Przemawiał Walczak Józef, sekretarz głównego zarządu w Łodzi na temat sytuacji klasy robotniczej w Polsce i zagranicą, potępiał winnych zajść w Częstochowie, Krakowie i Lwowie i zarządził jednominutową ciszę. Wzywał do organizowania się w Związki Klasowe i porzucenia pracy w dniu 1 maja jako święta robotniczego.-

Następnie Burakowski Jan z Białegostoku wezwał obecnych do organizowania się na terenie Supraśla wyłącznie w związku klasowym i świętowania w dniu 1 maja oraz dowodził, że robotnik musi i ma prawo walczyć o swe prawa socjalne i materjalne chociażby strajkiem t.zw.polskim. Wyraził nadzieję, iż przyjdzie wkrótce czas gdy zwalczy się ustrój kapitalistyczny, a nastąpi rząd robotniczo-chłopski.-

W końcu zebrania Matejczyk Józef z Białegostoku przypomniał o zabitych dwuch robotnikach w Supraślu przed 3 laty przez policję za to, że domagali się pracy i chleba, oraz wskazał na analogję walki robotników o chleb w Częstochowie, Krakowie i Lwowie, gdzie polała się robotnicza krew. Wezwał również obecnych do świętowania w dniu 1-go maja i organizowania Zw.Klasowego.-

Obecnych było około 400 osób.-

-/-

57

Dnia 27 kwietnia br.odbyło się w Wasilkowie zebranie członków Zw.Zaw.Przem.Włókien., na którem było około 80 osób. Na zebraniu przemawiał Walczak Adam z Łodzi. Na wstępie wyjaśnił zebranym obecną sytuację, kryzys, nędzę robotnika i jej powody. Następnie poruszył, że Rząd na uzbrojenie, jak na ulepszenie karabinów maszynowych, na granaty, samochoty i t.p., wydaje rocznie miljony, co sięga nawet sumy 80.000.000 zł. Czy nie lepiejby te pieniądze było wydawać na pracę dla ludzi, gdyż pragniemy pracy, a nie wojny, przecież my i tak wiemy gdzie są granice i wroga nie dopuścimy, potrzeba tylko określić nam granice, a bronić będziemy Ojczyzny. Hitler staje się silny, zabrał już Nadrenję i dalej domaga się jeszcze Poznania i Pomorza. Rząd liczy, że na wypadek wojny robotnik musi bronić kraju, bo to jest jego obowiązek a dziś kiedy robotnik nie ma pracy, nie może walczyć o prawa robotnicze. Tylko siła proletarjatu może dać Rządowi przestrogę, że się nie boimy i domagamy się pracy, lecz potrzeba się jaknajliczniej organizować i w dniu 1 maja wystąpić na ulicę jak jeden mąż ze sztandarami czerwonymi, bo to jest słońce robotnica, gdyż nigdy robotnik nie widzi jasnego dnia i słońca, a jedynem dla niego dniem jest 1 maj. Cały świat obchodzi go i my musimy uczcić ten dzień i niema robotnika, by w tym dniu dał się komu namówić, że święta tego nie uznaje, bo przecież dziś robotnik wywalczył sobie to prawo. Tak jak Chrystus zmartwychwstał tak i robotnik odzyskał życie i siłę i trzeba o tem pamiętać, że ten dzień jest jego wielkiem świętem. Przemówienie zakończono odśpiewaniem "Czerwonego Sztandaru".-

Zw.Zaw.Rob. Przem.Skórz.-

Dnia 1 kwietnia br. odbyło się zebranie członków Zw.Zaw.Rob. Przem.Skórzanego /Związek Zasowy/ w Krynkach, pow.grodzieńskiego.

./.

Na zebraniu omawiano sprawy organizacyjne oraz sprawę strajku protestacyjnego w dniu 2 kwietnia br.-

Dnia 20 kwietnia br.pod przewodnictwem Cygiela Ajzyka odbyło się zebranie szewców w Białymstoku, na którem Ostrowski Henryk omawiał sprawę 1 maja. Obecnych było około 35 osób.-

Dnia 29 kwietnia br.pod przewodnictwem Psachji Szlomy odbyło się w Białymstoku zebranie garbarzy, na którem Kapitułko Tomasz wygłosił referat pt. "Święto 1-go maja". Kapitułko po omówieniu znaczenia święta robotniczego wezwał zebranych do udziału w pochodzie 1-szomajowym, podkreślając, że w roku bieżącym dzień ten będzie miał charakter szerokiej demonstracji przeciwko wystąpieniom policji w Krakowie, Częstochowie i Lwowie.-

Zw.Zaw.Rob. Przem.Drzewn.

Dnia 19 kwietnia br.odbyło się w Hajnówce, pow.bielskiego zebranie robotników drzewnych, zwołane przez Zw.Kl.przy udziale 600 osób, na którem uchwalono następującą rezolucję:

"My robotnicy Zakładów Drzewnych Lasów Państwowych w Hajnówce na zebraniu zwołanem przez Zw.Rob.Przem.Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i pokrewnych zawodów w dniu 19 kwietnia 1936r. protestujemy przeciwko umowie zawartej w dniu 16 kwietnia 1936r. między ZZZ.a kierownictwem Zakładów Drzewnych w obecności Inspektora Pracy 32 obwodu, a to dlatego: 1/że umowa nie objęła wszystkich działów pracy w Zakładach Drzewnych; 2/nie uregulowała warunków pracy i płacy; 3/została przeprowadzona jednostronnie, nie uwzględniając dążeń i potrzeb większości robotników, którzy są nadmiernie obciążeni pracą, zagrażającą ich życiu, a przy pracy tej na akordach nie można zarobić nawet zwyczajnej dniówki. Dla-

./.

tego żądamy od Inspektora Pracy i Dyrekcji Lasów Państwowych zwołania konferencji, któraby ustaliła warunki pracy i płacy w Zakładach Drzewnych Lasów Państwowych w Hajnówce, tak w działach dniówkowych jak i akordowych w ten sposób, by robotnik akordowy mógł zarobić minimum 25% ponad dniówkę 3,40 zł; unormowałaby pracę robotników akordowych i dniówkowych w ten sposób, by przeciążenie pracą nie zagrażało życiu i zdrowiu robotników. Przy unormowaniu płac żądamy uregulowania wyrównania cen od początku sezonu 35/36r. Robotnikom pracującym na dniówkę a popędzanym przez maszynę należy wyrównać płacę według robotników akordowych przynajmniej o 25%.

Żądania robotników zostały przez Dyrekcję Lasów Państwowych częściowo uwzględnione.-

Dnia 25 kwietnia br.Centralny Związek Robotników Przem.Budowlanego, Drzewn., Ceramiczn.i pokrewn.zawodów urządził w hali tartacznej w Żedni, pow.białostockiego zebranie, na którem obecnych było 30 osób. Przemawiał delegat Związku Klas.w Białymstoku Józef Ostapczuk, który zachęcał zebranych do łączenia się w związki klasowe, wspomniał również o zajściach w Częstochowie i Krakowie, gdzie się polała krew robotnika. W rezolucji uchwalono świętować dzień 1 maja. Przemówienie zakończono okrzykiem "Niech żyje 1 maj i związki klasowe".-

Dnia 26 kwietnia br.odbyło się w Nurcu, pow.bielskiego organizacyjne zebranie oddziału Centr.Zw.Rob.Przem.Drzewn., Budowl., Ceramiczn.i pokrewnych zawodów. W zebraniu wzięło udział 80 członków. Przewodniczył Kordelewicz Leon. Przemawiali: Wasiluk Konstanty, który wezwał zebranych do gremjalnego zapisywania się na członków tegoż związku i porzucenia ZZZ., ponieważ jest to organizacja prorządowa. Twierdził, że w Polsce musi być rząd ro-

./..

botniczy w prędkim czasie, a za wypadki w Krakowie i Lwowie odwza jemni się tym, którzy te wypadki spowodowali. Następnie przema- wiał Kordelewicz Leon. Wzywał do zorganizowania w Nurcu spółdziel ni robotniczej dlatego, że w czasie strajku dotychczasowa spół- dzielnia odmówiła wydawania na kredyt produktów żywnościowych dla robotników strajkujących. Wezwał również do bojkotu istnieją- cej spółdzielni w Nurcu.-

Zw.Zaw.Kole- jowców.-

Dnia 1 kwietnia br.w lokalu ZZK.w Łapach odbyło się zebra- nie Zarządu ZZK.przy udziale 8-miu delegatów mężów-zaufania pra- cowników Głównych Warsztatów w Łapach. Zebraniu przewodniczył Mirek Franciszek. Przedmiotem obrad była sprawa urządzenia strajku protestacyjnego w związku z zajściami w Krakowie. Po dłuższej dyskusji, podczas której niektórzy członkowie oświadczyli się za strajkiem, poddano wniosek pod głosowanie. W głosowaniu tajnem wszyscy oświadczyli się przeciwko strajkowi i tego rodzaju decyzji zarządu ZZK.przedłożono Zarządowi PPS.CKW.Oddz.w Łapach. Jedno- cześnie na zebraniu tem omawiane były sprawy organizacyjne i urządzenie obchodu 1-omajowego. W zebraniu wzięło udział 15 osób.

Dnia 19 kwietnia br.w lokalu Związku Zaw.Pracown.Kolejowych w Grodnie wiceprezes Zarz-Główn.ZZK.Maksamin Karol wygłosił odczyt o obecnej polityce ekonomicznej i kryzysie.-

Dnia 29 kwietnia br.w lokalu ZZK.w Łapach pod przewodni- ctwem Franciszka Mirka, prezesa tegoż Związku, odbyło się ogólne zebranie kolejarzy członków tego związku, przy udziale 150 osób. Na porządku dziennym omawiano: sprawozdanie ze zjazdu centralnej sekcji mechanicznej oraz dokonano wyborów do tejże sekcji, poza-

./.

59

tem wygłosił referat delegowany z Warszawy członek Zarz.Głównego Swierkosz Stanisław.-

Po zagajeniu zebrania uczczono powstaniem śmierć poległych robotników w zajściach krakowskich i lwowskich. Krótkie sprawozdanie z przebiegu zjazdu delegatów sekcji mechanicznej, który odbył się 5 kwietnia br.odczytał Franciszek Mirek. Po przyjęciu sprawozdania do wiadomości, przystąpiono do wyborów członków sekcji mechanicznej ZZK., do której weszło 26 osób, oraz wybrano 2-ch członków do sekcji kulturalno-oświatowej. Zgodnie z porządkiem dziennym obrad, zabrał głos delegowany z Warszawy członek Zarządu Głównego Swierkosz Stanisław, który omawiając szczegółowo sprawy poruszone na odbytem zjeździe delegatów sekcji mechanicznej w Warszawie, podkreślił, że nowy zarząd tejże sekcji rozpocznie akcję u czynników rządzących, mającą na celu: przywrócenie list starszeństwa, przywrócenie automatycznych awansów, zniesienie specjalnego podatku od uposażeń, sprawę przyjmowania do pracy uczniów-rzemieślników oraz unormowania sprawy rzetelnego podziału premji. Jednocześnie nawoływał wszystkich zebranych do solidarnej i wytrwałej pracy dla wykazania, że związki klasowe są silne. Omawiając sprawy ogólne wzywał wszystkich do wzięcia gremjalnego udziału w pochodzie 1-go maja. Wspomínając w ogólnikowej formie zajścia krakowskie i lwowskie, krytykował zarządzenie b.Wojewody Świtalskiego co do usunięcia strajkujących z fabryki "Semperit" w Krakowie. Jednocześnie podkreślił, że nędza klasy pracującej jest tak wielka, że żadne represje nie pomogą, robotnik zaczyna się budzić i domaga się prawa do życia i pracy. Czynniki rządowe winne się liczyć z siłą klasy pracującej, a liczebność pochodów majowych winna być sprawdzianem tejże siły.-

Dnia [illegible] kwietnia br.odbyło się w Łapach zebranie Oddz.Zjed: Kolejowców Polskich przy udziale 40 osób. Na zebranie to przybyli delegaci Z.K.P.z Wilna :Budniak i Ciszewski. Przewodniczył prez Z.K.P.Łowkis. Omawiano sprawy zawodowe i organizacyjne, oraz poruszono sprawę emerytalną.-

b/ Związek Związków Zawodowych

Dnia 8 kwietnia br.oddział ZZZ.zwołał w Hajnówce zebranie robotników drzewnych, na którem uchwalono następującą rezolucję:

"Robotnicy Państwowych Zakładów Przemysłowych w Hajnówce, zgromadzeni w dniu 8 kwietnia 1936r., zwołani przez Zarząd Oddz. Zw.Zaw.Rob.Przem.Drzewnego w Polsce ZZZ.w Hajnówce, w liczbie około 800 osób, żądają od Dyrekcji Lasów Państwowych natychmiastowego załatwienia następujących postulatów:

1/ przywrócenia płac robotniczych z roku 1935 i wyrównania ich wstecz za ubiegłe miesiące bieżącej kampanji;

2/ zwiększenie załogi robotniczej, gdyż obecna załoga jest niewystarczająca, czego dowodem są niesłychanie liczne wypadki, spowodowane zmniejszeniem obsady poszczególnych działów i obciążaniem nadmierną pracą obecnej załogi;

3/ podpisania układu zbiorowego, gwarantującego wysokość zarobków w roku 1936/37 w/g stawek z 1935r.;

4/ przyznania robotnikom deputatu opałowego;

5/ zwołanie konferencji z udziałem przedstawicieli Dyrekcji Lasów Państwowych oraz przedstawicieli Związków i delegacji robotniczych pod przewodnictwem Okręgowego Inspektora Pracy najdalej do dnia 15 kwietnia 1936 roku.-

Solidaryzując się całkowicie z rezolucją, uchwaloną przez poszczególnych delegatów Państwowych Zakładów Drzewnych w Hajnówce, w dniu 26 marca br.zebrani jednogłośnie oświadczają, że po-

/

wyższych postulatów gotowi są bronić wszelkiemi dostępnemi im środkami, aż do akcji strajkowej włącznie."

Żądania robotników zostały przez Dyrekcję Lasów Państwowych w dużej części uwzględnione.-

c/ Praca Polska.

Dnia 5 kwietnia br.odbyło się w Grodnie zebranie Związku Zaw.Dozorców Domowych "Praca Polska". Obecnych było 460 osób. Na zebraniu omawiano sprawy organizacyjne oraz dokonano wyboru członków zarządu.-

Dnia 26 kwietnia br.odbyło się zebranie Zw.Zaw.Rob.Przem. Włókienn.w Wasilkowie,pow.białostockiego "Praca Polska" w lokalu przy ul.Kościelnej. Na zebraniu przemawiał Kazimierz Bieguński z Białegostoku, który wzywał zebranych, aby jaknajwięcej ściągali członków do Związku, oraz aby nikt nie brał udziału w obchodzie 1-go maja. Obecnych było 58 osób.-

d/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe .

Dnia 21 kwietnia br.w Grodnie w lokalu Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego odbyło się zebranie w obecności 45 osób. Na zebraniu omawiano sprawę zatrudnienia bezrobotnych członków Chrześc.Zjedn.Narod., oraz sprawę nieobniżania zarobków na robotach publicznych. Niezależnie od tego poruszana była sprawa zjednywania członków wśród bezrobotnych.-

Dnia 22 kwietnia br.w Grodnie w lokalu Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego odbyło się zebranie robotników pod przewodnictwem Michałowskiego Józefa. Obecnych było 49 osób. Zebranie

zagaił Stefan Król, sekretarz Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego w Gr[illegible]nie. Mówca złożył sprawozdanie ze swej działalności, mającej na celu zatrudnienie jaknajwiększej liczby członków przy robotach miejskich. W końcu zaproponował wysłanie delegacji do Starosty celem zwrócenia uwagi władzom na szkodliwość zatrudnienia robotników ze Związków Klasowych z pominięciem robotników ze związków chrześcijańskich. Niezależnie od tego delegacja winna interwenjować w sprawie pozostawienia płacy na poziomie z roku ubiegłego.-

Obecni na zebraniu zwrócili uwagę na ożywioną akcję związków klasowych w sprawie zjednywania nowych członków.-

-----oooo0oooo-----

24 61

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/4/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4
za miesiąc k w i e c i e ń 1936 r.

IV. S t r a j k i .

Proklamowany na dzień 2 kwietnia b.r. strajk powszechny na terenie Województwa miał przebieg zupełnie spokojny.

Tylko na terenie miasta Białegostoku robotnicy wstrzymali się przez cały dzień od pracy, w innych miejscowościach Województwa na czas od 1 do 2 godzin.-

Sprawozdanie z przebiegu strajku powszechnego przedłożył Urząd Wojewódzki dnia 17.IV.b.r. za Nr.PB.371/36.Tjn.

obotnicy leśni.

Dnia 1.IV.b.r. na terenie Puszczy Świsłockiej zastrajkowali robotnicy i wozacy leśni, zatrudnieni w firmie "TEL". Podłoże strajku - ekonomiczne.-

Dnia 16.IV.b.r. strajk został zlikwidowany i robotnicy przystąpili do pracy, uzyskując żądane podwyższenie płacy.

obotnicy fabryki obcasów i rzeseł.-

Od dnia 22 do 24 kwietnia włącznie trwał strajk 17 robotników fabryki obcasów drewnianych i krzeseł w Białymstoku.

Robotnicy żądali podwyżki płac o 25% i zapłaty za niewykorzystane urlopy w roku 1935 .

Strajk został zlikwidowany po uzyskaniu podwyżki zarobków od 16% do 20%.-

H.F.

2B

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/3/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4
za miesiąc k w i e c i e ń 1936 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

W ciągu miesiąca kwietnia b.r. w porównaniu do poprzednich miesięcy zmniejszyła się nieco ilość ekscesów antyżydowskich - zanotowano natomiast kilka wypadków prowokacyjnego zachowania się żydów w odniesieniu do ludności chrześcijańskiej.

Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym była naogół dobra.

Ważniejsze wypadki i wydarzenia.

Fałszowanie monet.

Dnia 2 kwietnia b.r. został zatrzymany we wsi Warpechy-Stare, gm.Wyszki, pow.bielsko-podlaskiego Dobrodziej Zygmunt, syn Franciszka i Antoniny, ur. w 1909 r. we wsi Krzyż, gm. Czerak, pow.chojnickiego i tamże zamieszkały. W czasie rewizji w teczce i walizce Dobrodzieja znaleziono fałszywe monety 1, 2,5 i 10-złotowe na sumę 2.325 zł. oraz pistolet i 50 naboi rewolwerowych. Zatrzymany przyznał się do fałszowania i puszczania w obieg monet na terenie m.Słonima, Białegostoku, Bydgoszczy, Tczewa, pow.chojnickiego i województwa łódzkiego.-

Napady rabunkowe.

W dniu 17 b.m. dwaj nieznani mężczyźni, jadący furmanką oraz dwaj inni mężczyźni na rowerach, dopędzili na 13 klm. od Białegostoku w stronę Sokół przed Markowszczyzną, pow.wysoko-mazowieckiego, furmana Jana Makuszewskiego, wiozącego towar szosą z Białegostoku do Sokół. Napastnicy pod groźbą rewolwerów zrabowali Makuszewskiemu 40 butelek wódki, którą to wódkę ułożyli na swoją furmankę i odjechali szosą w stronę Białegostoku. Wartość zrabowanej wódki wynosi 90 zł.75 gr.

62

Dnia 22 kwietnia b.r.o godz.19-ej napadli na Dawida Princa na drodze Sieniatycze-Skiwy - Ignacy Ilijasz i Konstanty Mikołajczukowicze ze wsi Skiwy-Duże, gm. Sieniatycze, pow. bielsko-podlaskiego, którzy pobili go kijami i zrabowali mu 102 zł.

Pożary.

Wykaz pożarów - w załączeniu.

Pożary które powstały w miesiącu kwietniu b.r. były stosunkowo duże.

Rozbrajanie ludności.

W miesiącu kwietniu br. odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego	12
karabinów obciętych	3
krótkiej broni palnej	24
luf karabinowych	6
broni myśliwskiej	21
broni małokalibrowej	6
broni białej: bagnetów	3
szabel	-
sztyletów	1
bokserów	-
kastetów	1
naboi karabinowych	76
" rewolwerowych	95
Granatów	-
łusek karabinowych	-
prochu	12 dkg.

Użycie broni palnej w miesiącu kwietniu 1936 r.

Powiat	Opór władzy: użyto broni	wypad. śmierć.	W pościgu: użyto broni	wypad. śmierć.	Wystąp. masowe: Użyto broni	wypad. śmierć.	O g ó ł e m: użyto broni	wypad. śmierć.
Białystok m.	-	-	1	-	-	-	1	-
Suwalski	-	-	1	-	-	-	1	-
Szczuczyński	1	-	-	-	-	-	1	-
R a z e m	1	-	2	-	-	-	3	-

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

Nr.PB.164-4/36.T.

W Y K A Z

pożarów za miesiąc k w i e c i e ń 1936 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie.	Wzniecone przez dzieci	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Straty w złotych.
Augustowski	-	1	-	-	-	-	1	750
Białystok-m.	-	-	-	2	3	1	6	25.850
Białostocki	-	1	-	-	-	3	4	9.160
Bielski	1	-	1	1	4	1	8	56.971
Grodzieński	-	3	-	1	-	2	6	14.353
Łomżyński	-	1	2	1	4	1	9	14.390
Ostrołęcki	-	-	-	1	-	2	3	3.500
Ostrowski	1	-	-	-	-	-	1	800
Sokólski	-	5	-	1	2	1	9	12.500
Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-
Szczuczyński	-	-	-	1	2	-	3	7.050
Wołkowyski	-	2	-	2	2	5	11	23.500
Wysoko-Maz.	-	-	-	2	2	1	5	152.000
R a z e m:								320.624

JEWÓDA BIAŁOSTOCKI
.PE.164/4/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc k w i e c i e ń 1936 r.

VI. Sprawy graniczne.

elegalne przekro-
enie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu kwietniu 1936 roku na odcinku granicznym:

1/ pow. augustowski ..... 1 osobę
2/ pow. szczuczyński ..... 2 osoby.

e z e r c j a.

W powiecie ostrołęckim na odcinku granicznym pomiędzy wsiami Pełty-Myszeniec-Stary, zbiegli do Niemiec dwaj szeregowi wojskowi w umundurowaniu i z bagnetami.-

.F.

32

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.PE.164/4736.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne z
za miesiąc k w i e c i e ń 1 9 3 6

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N i e n o t o w a n o . -

- - - - - - -

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PB.164/5/36.T.

BIAŁYSTOK, dnia 10 czerwca 1936 roku

64

T A J N E - P I L N E .

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5 za miesiąc m a j 1936 roku.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I.Polityczny

w W a r s z a w i e .

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.za miesiąc m a j 1936 roku z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego.-

W O J E W O D A

/STEFAN PASŁAWSKI/

Otrzymują do wiadomości:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Nr. 1-4	- 4	egz.
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr. 5	- 1	"
" " w Nowogródku	Nr. 6	- 1	"
" " w Brześciu n/Bugiem	Nr. 7	- 1	"
" " w Warszawie	Nr. 8	- 1	"
" " w Stanisławowie	Nr. 9	- 1	"
" " w Tarnopolu	Nr. 10	- 1	"
" " w Lublinie	Nr. 11	- 1	"
" " w Łodzi	Nr. 12	- 1	"
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr. 13	- 1	"
" " " " w Wilnie	Nr. 14	- 1	"
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr. 15	- 1	"
" " " " w Grodnie	Nr. 16	- 1	"
" " " w Łomży	Nr. 17	- 1	"
" " Wydz.Zam.S.Okr. w Suwałkach	Nr. 18	- 1	"
Ekspozytura Nr.1.Oddz.II.Szt.Głównego w Wilnie	Nr. 19	- 1	"
Samodzilny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie	Nr.20-21	- 2	"
" " " DOK. IX.w Brześciu n/B.	Nr. 22	- 1	"
" " " DOK. I. w Warszawie	Nr. 23	- 1	"
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	Nr. 24	- 1	"
Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego	Nr.25-36	- 12	"
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr. 37	- 1	"
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	Nr. 38	- 1	"
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr. 39	- 1	"
A r c h i w u m :	Nr. 40-42	- 3	"
	Razem:	43	egzemplarzy.

H.F.

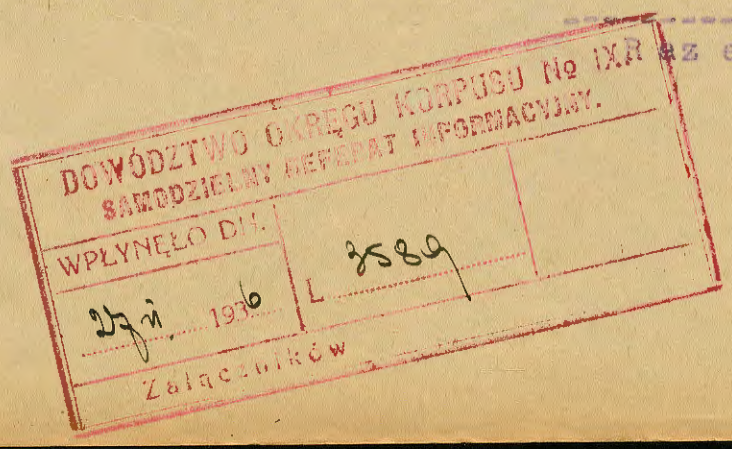

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/5/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc m a j 1936 r.

I. Sytuacja ogólna.

Kampanja 1-majowa miała przebieg zupełnie spokojny. Akcja techniczna w r.b. rozmiarami swemi przewyższyła nie o akcję z 1935 roku, jednakże w niektórych tylko powiatach.-

W związku z rozpoczętym sezonem robót szarwarkowych wzmogła się agitacja komunistyczna. Nieznacznie wzrosła agitacja antypodatkowa.-

Na terenie miejskim kompartja kontynuowała akcję pozyskiwania związków zawodowych.-

Wybuchłe w Grodnie i Łomży strajki robotników zatrudnionych na robotach publicznych stały się terenem agitacji komunistycznej w związku z czem zatrzymano szereg osób.-

W ruchu zawodowym obserwowano wzmożoną działalność Klasowych Związków Zawodowych, mającą na celu: 1/ zwalczanie Z.Z.Z. za akcję jakoby wbrew interesom robotniczym; 2/ pozyskanie wpływów wśród bezrobotnych, zatrudnionych na robotach publicznych, a dotychczas nie zorganizowanych.-

-=-=-=-=-=-=-=-

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/5/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc m a j 1936 r.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Kampanja 1-majowa miała przebieg spokojny. Akcja techniczna rozmiarami swemi, - wprawdzie b.nieznacznie jednak przewyższyła takąż akcję zeszłoroczną.

W gminach skomunizowanych pow.grodzieńskiego duży odsetek dziatwy nie przybył w dniu 1-maja do szkół. M-cy wsi Borki, gm. Piaski, pow.wołkowyskiego powstrzymali się w tym dniu od pracy i urządzili zabawę w czasie której śpiewano pieśni komunistyczne oraz wzywano do nieodbywania szarwarków i nieposłuszeństwa władzom.-

W związku z rozpoczęciem robót szarwarkowych, wzmogła się akcja antyszarwarkowa w pow.białostockim, wołkowyskim i grodzieńskim, przyczem m-cy wsi/Mieleszki w pow.białostockim, oraz w pow.grodzieńskim we wsi/Brzostowiczany, gm.Brzostowica-Wielka i w kilku wsiach, gm.Gudziewicze - powstrzymali się od wykonywania robót szarwarkowych.-

Wzmogła się również nieznacznie w pow.grodzieńskim agitacja antypodatkowa. Występowano szczególnie przeciw podatkowi wojskowemu. Hasła takie m.in.figurowały na wywieszonych transparentach w tym powiecie.-

Dalszym przejawem wprowadzania w życie postanowień VII. kongresu KM. było założenie przez działaczy KZM.w Parafjanowiczach i Lichiniczach,gm.Piaski,pow.wołkowyskiego 2-ch kół "Wici",do których Grasiuk Michał,inicjator tej akcji,zwerbował około 50 członków.

Na terenie miejskim KPZB.kontynuowała akcję pozyskiwania

związków zawodowych, w Grodnie zaś starała się wykorzystać dla swoich celów i zaostrzyć wybuchły strajk wśród robotników zatrudnionych przez zarząd miasta na robotach publicznych.

W skład komitetu strajkowego w Grodnie prócz przedstawicieli Rady Klas. Zw. Zaw., w znacznym stopniu komunizującej, wchodzili również wyrokowani komuniści.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Na terenie KPP. obchód 1-majowy miał przebieg zupełnie spokojny przyczem akcji technicznej nie stwierdzono.

W związku z wybuchłym w dniu 13.V.b.r. w Łomży strajkiem okupacyjnym robotników, zatrudnionych przez zarząd miasta KPP. rozwinęła agitację starając się strajk ten zaostrzyć. Zatrzymano 12 osób.

Pozatem z działalności KPP. zasługuje na wzmiankę pobyt w Łomży w dniach 23 i 24.V.b.r. delegata Biura Żydowskiego przy CK. KPP., który na odbytej konferencji z przedstawicielami miejscowego aktywu polecił dążyć do dalszego opanowywania związków zawodowych podkreślając konieczność skompromitowania wobec robotników Jaworskiego, sekretarza Rady Zawodowej w Łomży, który silnie utrudnia pracę KPP. na tym odcinku.-

Nadto delegat polecił zainteresować się bliżej zapowiedzianym na dzień 13.VI.b.r. kongresem dla walki z antysemityzmem i wybrać nań swego przedstawiciela.-

b/ R e p r e s j e .

w. białostocki. W dniu 1.V.br. został zatrzymany i osadzony w więzieniu Kct Grzegorz, m-c wsi Zubry, gm. Hołynka, pow. grodzieńskiego za wznoszenie okrzyków antypaństwowych w czasie legalnego pochodu w Gródku.

W dniu 29.V.br. został zatrzymany i przekazany władzom sądowym Kozioł Władysław, m-c wsi Mieleszki, gm. Gródek, podejrzany o działalność komunistyczną. W czasie rewizji mieszkaniowej znaleziono u wymienionego nielegalne broszury komunistyczne.

Pow.bielski. W dniu 11.V.br. w czasie przeprowadzania rewizji u Łapińskiego Bolesława,m-ca wsi Skryplewo,gm.Hajnówka,w poszukiwaniu za bronią,znaleziono 3 egz.odezw komunist.,w związku z czem Łapińskiego zatrzymano i przekazano władzom sądowym.-

ow.grodzieński. W dniu 1.V.br.został zatrzymany i osadzony w więzieniu student U.S.B.Kowarski Borys,s.Maksa i Wiery,zam.w Wilnie,ul.Mała-Pohulanka 11/22.Kowarski w wygłoszonem przemówieniu na wiecu w Krynkach wychwalał ustrój sowiecki i wzywał do wywołania rewolucji.-

W wyniku przeprowadzonego dochodzenia w sprawie akcji komunistycznej we wsi Grzybowce,gm.Gudziewicze zostali zatrzymani m-cy tejże wsi Kalenik Daniel,sekr.komórki KZMZB.i Czakalej Mikołaj,członek tejże komórki.Po przekazaniu władzom sądowym Kalenik został oddany pod dozór P.P.,zaś Czakalej,jako nieletni, pod dozór rodziców.-

W dniu 9.V.br.został aresztowany i po przekazaniu władzom sądowym osadzony w więzieniu Niedźwiedź Leon,m-c wsi Ejminowce gm.Brzostowica-Wielka,sekretarz komórki KZZB.Wymieniony st.i pod zarzutem prowadzenia agitacji komunistycznej wśród dziatwy szkolnej w Ejminowcach.

Współpracownikiem Niedźwiedzia był Zdańczuk Józef,również m-c wsi Ejminowce. Zdańczuk zbiegł przed aresztowaniem.-

W dniu 12.V.br.naskutek otrzymanych informacyj o przechowywaniu bibuły komunistycznej przez Saczka Arsenjusza,m-ca wsi Pychowczyce,gm.Brzostowica-Mała,została przeprowadzona u niego rewizja mieszkaniowa,w której wyniku znaleziono 34 egz.różnych wydawnictw komunistycznych z 1934 i 1935 r.Saczek został aresztowany i przekazany władzom sądowym._

W dniu 23.V.br.w czasie prowadzenia agitacji wywrotowej wśród strajkujących robotników na Kołozy w Grodnie,został zatrzymany Berestowicki Abram,m-c Grodna,przy którym znaleziono 80 egz.odezw CK.KPZB. z maja b.r.

Berestowicki zeznał, iż został wciągnięty do partji przez Zonszajna Szlomę, m-ca Grodna, od którego również otrzymał polecenie rozdania strajkującym znalezionych u niego odezw. Przeprowadzona u Zonszajna rewizja nie dała pozytywnego wyniku.-

Pow. łomżyński. Pod zarzutem prowadzenia agitacji komunistycznej wśród strajkujących robotników, zatrudnionych przez zarząd m. łomży zostali zatrzymani: Szyszko ski Stanisław, Jaroszewicz Jan, Pardo Gabryel, Świerczewski Edward, Pierzchała Jan, Choiński Tadeusz, Bajkowski Stanisław, Terojak Stanisław, Chyliński Michał, Laskowski Jan, Bielicki Roman i Lipszyc Abram.

Pow. wołkowyski. W toku dochodzenia w sprawie Markusa Izraela i innych/vide sprawozdanie za m-c kwiecień b. r./ zatrzymano Bułaja Jana, Rubinowicza Chonę, sekr. MK. Wołkowysk, Krajera Zelika-Abrama, technika MK. Wołkowysk oraz Gorczyńską Rutę. Za wyjątkiem Bułaja wszyscy zostali osadzeni w więzieniu.-

W dniu 17. V. br. naskutek otrzymanych informacyj o przechowywaniu bibuły komunistycznej przez Markowicza Jana, m-ca wsi Zelzin, gm. Łysków, została u niego przeprowadzona rewizja, w której wyniku ujawniono 12 egz. odezw komunistycznych Markowicz zeznał, iż odezwy te otrzymał od Kozioła Andrzeja z tejże wsi. Obaj zostali zatrzymani.

c/ Wyroki Sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku

rozpatrywał w maju dalszą serję procesów w związku z dokonaną w ub. roku likwidacją KPZB. i KZMZB. w pow. bielskim.

W dniach 5. i 6. V. br. w Białymstoku odbyła się rozprawa nad czołowymi działaczami RK. KPZB. i KZM. ZB. Bielsk-Podlaski oskarżonych z art. 97 i 93 K. K.

W wyniku skazani zostali:

1/ Ostasiewicz Mikołaj na 10 lat więzienia,

2/ Stelmaszuk Mikołaj i 3/ Stepaniuk Andrzej na 8 lat więzienia każdy;

67

4/ Czerniawski Teodor, 5/Sidoruk Prokop, 6/Kuczko Aleksy, 7/Murawski Konstanty i 8/Krumak Judel na 6 lat więzienia każdy; 9/Wasiluk Afanazy i 10/ Nesterowicz Mikołaj ,na 2 lata więzienia każdy oraz

11/ Grygoruk Filip i 12/Kazimieruk Teodor na 1 rok więzienia każdy.

Wymienionym pod poz.1-8 karę zmniejszono o 1/3,pozostałym darowano w całości na mocy amnestji.

Sprawozdanie szczegółowe przedłożono dnia 8.V.b.r.za Nr.PN. 293/36.T.

Następne sprawy były rozpatrywane na sesji wyjazdowej w Bielsk -Podl.

W dniu 25.V.br.była rozpatrywana sprawa m-ców wsi Chraboły i Deniski, gm.Bielsk-Podlaski,oskarżonych z art.97 i 93 K.K.

W wyniku rozprawy zostali skazani:

1/ Mironiuk Daniel na 6 lat więzienia ze zmniejszeniem o 1/3, pozbawienie praw na 10 lat i zapłacenie 320 zł.kosztów sądowych; 2/ Wróblewski Filimon, 3/Góralewski Cyryl i 4/ Zajkowski Eljasz- na 4 lata więzienia każdy ze zmniejszeniem do połowy,pozbawienie praw na 10 lat i zapłacenie po 160 zł./kosztów sądowych;

5/ Dąbrowski Jan, 6/Gliwa Charyton, 7/Chilkiewicz Konrad,8/Biełach Jan,9/Gulko Jakób i 10/Cybik Jakób-na 2 lata więzienia każdy,pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 80 zł.kosztów sądowych;

11/ Wróblewski Jan,12/Chilkiewicz Daniel i 13/Góralewski Bazylina jeden rok więzienia każdy,pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 40 zł.kosztów sądowych.-

Skazanym na dwa lata i jeden rok-karę darowano w całości.-

Sprawa Góralewskiego Tichona została wyłączona z powodu odbywania przezeń służby wojskowej.-

W dniu 26 maja b.r.odbyły się dwie rozprawy:

przeciwko Filimoniukowi Wakule i in./vide sprawozdanie z dnia 8 stycznia b.r.Nr.PN.3/36.T./i Siergiejukowi Michałowi i in.

/vide sprawozdanie z dnia 3 stycznia b.r.Nr.PN.1057/35.T.

W pierwszej sprawie zostali skazani:

1/Filimoniuk Wakuła, 2/Kondraciuk Teodor, 3/Muszyński Szymon i 4/ Mikołajuk Wincenty na 2 lata więzienia każdy i zapłacenie po 80 zł.kosztów sądowych;

5/Naumiuk Piotr, 6/Charytoniuk Michał, 7/Andrejuk Bazyli, 8/Andrejuk Dymitr i 9/Tomaszuk Bazyli na jeden rok więzienia każdy i zapłacenie po 40 zł.kosztów sądowych.

Wszystkim kara została darowana, nadto pozbawiono ich praw na 5 lat.-

W drugiej sprawie zostali skazani:

1/Siergiejuk Michał i 2/Płoszkiewicz Mikołaj na 6 lat więzienia każdy ze zmniejszeniem o 1/3, pozbawienie praw na 10 lat i zapłacenie po 320 zł.kosztów sądowych;

3/Kozaczuk Grzegorz i 4/Leoniuk Jan na 2 lata więzienia każdy, pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 80 zł.kosztów sądowych

5/Zacharczuk Dymitr, 6/Zubrycki Piotr, 7/Pawluczuk Aleksander i 8/ Owerczuk- Pietraszkiewicz Jan na jeden rok więzienia każdy, pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 40 zł.kosztów sądowych.

Skazanym na dwa lata i jeden rok-karę darowano w całości.

Sprawozdanie szczegółowe przedłożono dn.31.V.br.za Nr.PN.293/ 36.T.

W dniu 27.V.br.w sprawie Żeniuka Aleksego i in., oskarżonych z art.97 i 93 K.K.skazani zostali:

1/Prokopiuk Aleksy i 2/Grygoruk Nikifor na 4 lata więzienia każdy ze zmniejszeniem kary o połowę, pozbawienie praw na 10 lat i zapłacenie po 160 zł.kosztów sądowych, 3/Żeniuk Aleksy, 4/Żeniuk Jan, 5/Kiryluk Filip i 6/Prochoruk Jan na 2 lata więzienia każdy /karę darowano w całości/, pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 80 zł.kosztów sądowych,

7/Karpiuk Jan, 8/Karpiuk Grzegorz, 9/Lisowski Stefan, 10/Tychoniuk Denis, 11/Lisowski Onchim, 12/Oniszczuk Jan, 13/Monachowicz Nikita i 14/Adamiuk Grzegorz na 1 rok więzienia każdy/karę darowano w

całości/,pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 40 zł.kosztów sądowych.-

Wiazowski Sergjusz i Borowski Michał zostali uniewinnieni.-

Sprawa przeciwko Lisowskiemu Danjanowi i Wyszkowskiemu Janowi została wyłączona z powodu odbywania służby wojskowej.

W dniu 28.V.br.tenże Sąd rozpatrywał sprawę Biełacha Marcina i in.,co do których bliższe dane przedłożono w sprawozdaniu z dnia 23. III.b.r.Nr.PN.3/36.T.

W wyniku rozprawy zostali skazani z art.97 i 93 K.K.: 1/Biełach Marcin,2/Biełach Stefan,3/Korsaczuk-Korsak Mikołaj,4/Pawluczuk Jan, 5/Kazimieruk Grzegorz,6/Dąbrowski Dymitr i 7/Kuczko Jan na 2 lata więzienia każdy/wszystkim karę darowano/,pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 80 zł.kosztów sądowych,8/Biełach Nadzieja na 1½ roku więzienia/karę darowano/,pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie 40 zł.kosztów sądowych,9/Mazurkiewicz Grzegorz,10/Bogusz Teodor, 11/Pawluczuk Aleksander,12/Grygoruk Antoni,13/Kazimieruk Jan,14/Kuczko Andrzej,15/Korsaczuk-Korsak Władysław,16/Tyszuk Antoni,17/Ostrowski Piotr,18/Godzina Szymon,19/Kazimieruk Nina,20/Markiewicz Elżbieta,21/Dąbrowska Nadzieja,22/Aleksiejuk Marja i 23/Dąbrowska Olga na 1 rok więzienia każdy/karę darowano/,pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 40 zł.kosztów sądowych.-

Pawluczuk Aleksy i Dąbrowski Grzegorz zostali uniewinnieni.

W dniu 29.V.b.r.odbyła się rozprawa przeciwko Koryckiemu Szymonow i in.,oskarżonym z art.97 i 93 K.K.

Skazani zostali:

1/Korycki Szymon,2/Artemiuk Władysław,3/Artemiuk Sergjusz,4/Naumiuk Sidor,5/Minkiewicz Jan,6/Szuj Jan,7/Szum Jan,8/Szuj Piotr,9/Szum Aleksy i 10/Sawicka Nadzieja na 2 lata więzienia każdy,pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 80 zł.kosztów sądowych,

11/Gierasimiuk Maciej,12/Wasilewski Aleksy,13/Szumski Jan,14/Korsak Jan,15/Gierasimiuk Makar,16/Gierasimiuk Wasyl,17/Antoniuk Sergjusz, 18/Sawicki Andrzej,19/Titarenko Paweł,20/Wasilewski Jan,21/Gierasi-

miuk Eudokja,22/ Iwaska Olga i 23/ Artemiuk Anna na 1 rok więzienia każdy,pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 40 zł.kosztów sądowych.-

Wszystkim karę darowano na mocy amnestji.

Uniewinnieni zostali:Antoniuk Anatol,Niczyporuk Filip i Czurbak Jan.

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dn.5.VI.br.za Nr.PN. 293/36.T.

Sąd Okręgowy w Grodnie:

W dniu 4.V.br. rozpatrywał sprawę Szubzdy Włodzimierza,m-ca wsi Słomianka,gm.Hornica,pow.grodzieńskiego,oskarżonego z art.97 i 93 KK.Prokurator biorąc pod uwagę przyznanie się do winy i całkowite zaprzestanie działalności wywrotowej wniósł o łagodny wyrok skazujący.Szubzda został skazany na 2 lata więzienia.Na mocy amnestji karę darowano. Szubzda był zatrzymany 24.VII.1935 roku.-

W tymże dniu odbyła się rozprawa przeciwko Furmanowi Aleksandrowi,Niewgieniowi Aleksandrowi,Furmanowi Mikołajowi,Kaćkiewiczowi Aleksandrowi,Pilcowi Sergjuszowi i Karpowiczowi Bazylemu,m-com wsi Karaszewo,gm.Skidel,pow.grodzieńskiego,którzy byli zatrzymani w dn. 3.VII.1935 r.pod zarzutem prowadzenia działalności wywrotowej.-

W wyniku rozprawy skazani zostali:

Furman Aleksander na 5 lat więzienia ze zmniejszeniem kary o połowę na mocy amnestji,Niewgień Aleksander i Karpowicz Bazyli na 3 lata więzienia każdy ze zmniejszeniem o połowę,pozostali zaś na 1 rok więzienia każdy,przyczem darowano im karę w całości.-

W dniu 9.V.br.tenże Sąd po rozpatrzeniu sprawy Ciszewskiego Cyryla, Sufranowa Włodzimierza i Ciunczukowa Ostapa,m-ców wsi Zubki, gm.Hołynka,pow.grodzieńskiego,zatrzymanych w dniu 21.I.br.w toku likwidacji RK.Gródek i Podgródecki,skazał: Ciszewskiego na 3 lata więzienia i pozbawienie praw na 5 lat,zaś Sufronowa i Ciunczukowa na 1 rok więzienia każdego,z zawieszeniem na 3 lata i pozbawienie praw na lat 3.-

Zestawienie

liczbowe wystąpień zewnętrznych kompartji na terenie Województwa Białostockiego w maju 1936 r.

Powiat.	Demonstracje.	Masówki.	Transparenty.	Plakaty.	Kolportaż		Uwagi.
					ilość wypad.	ilość egzempl.	
Augustowski	-	-	-	-	1	nie ustalono	
m.Białystok	-	-	1	-	4	423	
Białostocki	-	-	2	-	3	92	
Bielski	-	-	-	-	1	15	
Grodzieński	-	3	5	-	4	178	
Wołkowyski	-	-	14	-	4	177	
Razem:	-	3	22	-	17	883	

O. N. R.

Przejawy działalności.

W nocy z 27 na 28.V br.pod dom Cybulki,żyda m-ca m.Stawisk w pow. łomżyńskim,została podłożona petarda,która eksplodując wyłamała żelazne okiennice w piwnicy.Nadto wskutek detonacji wypadły 3 szyby w tymże domu.

Petarda była spreparowana prymitycnie ze skorupy starego szrapnela nabitej prochem,papierem i odłamkami żelaza.Do petardy umocowany był lont,długości 1 mtr.30 cm.Była ona zakopana płytko w ziemi,w odległości 70 cm.od ściany domu.

Dotychczas zebrane poszlaki wskazują,iż zamachu tego dokonał Drozdowski Bolesław ze wsi Ignacewo wraz ze swym nieletnim bratem.-

Drozdowski Bolesław był podejrzany w 1935 r.o rozplakatowanie odezw ONR.za co odpowiadał przed sądem w dniu 29.V.b.r.

Wyroki sądowe.

W dniu 29.V.br.S.O.w Łomży rozpatrywał sprawę Korzenieckiego Aleksandra,Bagińskiego Stanisława,m-ców m.Stawiski,pow.łomżyńskiego oraz braci Józefa i Bolesława Drozdowskich ze wsi Ignacewo,gm.Stawiski,oskarżonych o rozplakatowanie odezw z hasłami:"Niech żyje rewolucja i ONR! Narodzie Polski zbrój się-Dzień Rewolucji Narodowej nadchodzi!Gotuj broń!Niech żyje ONR.Rznąć żydów!"

Skazani zostali Korzeniecki na 5 miesięcy aresztu,obaj Drozdowscy po 6 miesięcy więzienia,przyczem Bolesławowi Drozdowskiemu wykonanie kary zawieszono.Bagiński został uniewinniony.

W dniu 29.V.br.w Suwałkach Wydz.Zam.S.O.w Grodnie rozpatrywał sprawę Sipowskiego Zygmunta,Bogdana Leona i Jasielona Czesława,oskarżonych z art.97 § 1 i 95 K.K.

Skazani zostali z wymienionych artykułów Sipowski na 3 lata więzienia za zmniejszeniem o połowę z zaliczeniem aresztu prewencyjnego od 3.IX.1935 r.oraz Bogdan na 2 lata więzienia. Bogdanowi karę darowano w całości,nadto zaś obu pozbawiono praw na 3 lata.-

W stosunku do Jasielona zmieniono kwalifikację czynu i skazano go z art.155 § 2 K.K.na 1 rok więzienia z całkowitem darowaniem kary.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dn.30.V.br.za Nr.PN.133/36.T

-=-=-=-=-=-=-=-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/5/36.E.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc m a j 1936 r.

III. Ruch zawodowy.

Działalność Związków Zawodowych była b.ożywiona. Oddziały Klasowych Związków Zawodowych zwoływały częste zebrania na których omawiano konieczność zwalczania Z.Z.Z., którego to związku działalność jest szkodliwą dla ruchu robotniczego. Ponadto związki zawodowe rozszerzyły swe wpływy na bezrobotnych zatrudnionych przy robotach publicznych z Funduszu Pracy.-

a/ Związek Stowarzyszeń Zawodowych.

Dnia 9.V.b.r. w Białymstoku, pod przewodnictwem Reginelli Aleksandra odbyło się posiedzenie członków zarządu Oddz.I i II Związków Włókienniczych. Na zebraniu omawiano sprawę bojkotu ZZZ. i w tym celu postanowiono zwoływać zebrania poszczególnych sekcyj, wchodzących w skład obu związków w celu urabiania odpowiedniego członków.-

Dnia 10.V.b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie sekcji tkaczy włókienników pod przewodnictwem Niewińskiego Dawida. Omawiano sprawy fachowe i organizacyjne.-

Dnia 10.V.b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie robotników sekcji postrzygaczy faluszników. Przewodniczył Sochoń Stanisław. Na zebraniu omawiano sprawy fachowe i organizacyjne.-

W dniu 10.V.b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie robotników sekcji pakowników, magazynierek i budniarek. Przewodniczył Muszyński Aleksander. Omawiano sprawy organizacyjne i fachowe.

Dnia 19.V.b.r. odbyło się w Białymstoku posiedzenie Okręgowej Komisji Zw.Zaw., na którem obecni byli: Goldman Szmul,

Zw.Zaw.Rob.
Przem.Włókien.

Reginela Aleksander, Klepacki Władysław, Matejczyk Józef, Wewiór Antoni, Pejgin Szmul, Pietruczuk Mikołaj, Kwapiński, Napiórkowski Władysław i Grodzik Zofja. Pierwszy zabrał głos Kwapiński, który wysunął wniosek, by Okr. Komitet Zw. Zaw. wezwał wszystkie Zw. Zaw. do jednolitego strajku solidarnościowego oraz rozesłania list po fabrykach celem dokonania zbiórki pieniężnej na rzecz strajkujących robotników fabryki Maliniaka i w Czarnej-Wsi. Goldman i Reginela wniosku tego nie przyjęli uważając, że ostatnio zorganizowano zadużo strajków a robotników przeciążono zbiórkami na rzecz strajkujących. Goldman wyraził gotowość poparcia robotników strajkujących w formie udzielenia im pożyczki przez Okr. Komitet Zw. Zaw., przyczem zwrócił w ostrych słowach uwagę Kwapińskiemu i Ostapczukowi za samowolne wywołanie strajku w fabryce Maliniaka i w Czarnej-Wsi bez uprzedniego porozumienia się z Okr. Kom. Zw. Zaw.

Dnia 23. V. b. r. odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie włókniarzy Zw. Zaw. Oddz. I. i II. pod przewodnictwem Matejczyka Józefa. Przemawiali: Reginela Aleksander, Trzciński, Panasewiczówna Zofja, Bieryło i Wewiór Antoni.-

Reginela w przemówieniu swem poruszał sprawę ZZZ. i obsadzenia miejsc w fabrykach, mówiąc, że w Białymstoku przyjął się zwyczaj, że do pracy przyjmowali fabrykanci wyłącznie robotników sobie wygodnych, względnie kierowanych przez: komisarzy policji, duchownych i urzędników. Obecnie Zw. Zaw. postanowiły system ten zmienić i doprowadzić do tego, że do pracy mają być przyjmowani wyłącznie robotnicy kierowani przez Zw. Zaw. W tej chwili na wolne miejsce usiłuje ZZZ. posyłać robotników, którzy niejednokrotnie stają do pracy na gorszych warunkach, niż przewiduje cennik, dążąc tem do osłabienia wpływów Zw. Klas. ZZZ. Wobec tego Zw. Klas. muszą wypowiedzieć zdecydowaną walkę ZZZ. i wszelkiemu kierowaniu robotników do pracy przez ZZZ., lub też postronne osoby. Zw. Klas. będą się przeciwstawiać temu wszelkiemi środkami. Następnie poinformowano zebranych, że Zarząd Związku Oddz. I. i II. oraz komisje fachowe na wspólnej

ją, że w obecnym okresie zaostrzonych przeciwieństw klasowych i wystąpień mas pracujących, wysiłki i walka klasy robotniczej nie pójdą na marne, o ile będzie się ona odbywać pod ścisłem i karnem kierownictwem klasowego ruchu zawodowego, przeto postanawiają wytężyć wszystkie siły nad zorganizowaniem wszystkich włókniarzy w Kl.Zw.Włókien., jako jedynej organizacji niezależnej od burżuazji i jej rządów a zatem gwarantującej rzeczywistą obronę interesów mas pracujących, wobec tego zebrani postanawiają; 1/przystąpić wraz z zarządami obu oddziałów Zw. Włók,do bezwzględnego zwalczania ZZZ.,jako organizacji niekla wej i wrogiej klasie robotniczej, korzystającej z poparcia czynników administracyjnych i burżuazji i prowadzącej robotę łamistrajkowską i korupcyjno-rozkładową wśród włókniarzy i innych zawodów,przez co czyni ona proletarjat niezdolnym do walki przeciwko burżuazji i fabrykantom; 2/ poprzeć usiłowania zarządów obu oddziałów Zw.Włók.w sprawie obsadzenia wolnych miejsc w pracy i stwierdzić, że szczególnie w czasie kryzysu kapitalizmu i wzmożonego bezrobocia, jedynie Kl.Zw.Zaw., rejestrujące bezrobotnych i znające stan materjalny tychże,mogą sprawiedliwie rozdzielić wolne miejsca pracy wśród bezrobotnych włókniarzy, bez postronnych protekcyj, wpływów i przynależności organizacyjnej; 3/ poprzeć i dopuścić do pracy na wolne miejsca tylko tych bezrobotnych,którzy będą posiadali polecenia do pracy,wydane przez I lub II oddział Zw.Włók.w Białymstoku; 4/ umożliwić dokończenie nauki obecnie uczącym się włókniarkom i włókniarzom, natomiast ze względu na dużą ilość bezrobotnych włókniarzy i włókniarek przez rok czasu przerwać uczenie nowych uczennic i uczniów; 5/ celem przyjścia z doraźną pomocą bezrobotnym włókniarzom i włókniarkom którzy rok rocznie zatruniani byli w początkach sezonu, a w roku bieżącym naskutek specjalnej polityki fabrykantów do tych czas nie pracują, zebrani postanawiają ofiarować jednorazowo

konferencji postanowiły, aby w fabrykach nie przyjmowano do nauki uczennic przez przeciąg jednego roku, gdyż jest duża ilość bezrobotnych.-

Trzciński poruszał wyłącznie sprawę Z.Z.Z.

Panasewiczówna poruszyła sprawę nie przyjmowania do pracy uczennic.

Bieryło omawiał sprawę przyjmowania robotników do pracy z protekcji. Nawoływał nadto zebranych do przestrzegania 8-miogodz dnia pracy i cennika z 1933 roku. Omawiając sprawę przyjmowania robotników przez fabrykantów podkreślał, że fabrykanci w Białym stoku przyjęli do pracy b.dużo żydów, których wypędzono z Niemiec, gdy miejscowi robotnicy pracy nie posiadają. Dla przykładu podał, że takich żydów w fabryce Sokoła pracuje około 30.

Ostatni przemawiał Wewiór Antoni, wyjaśniając zebranym poszczególne punkty rezolucji, którą na zakończenie zeb nia odczytał Reginela podkreślając, że nad każdym punktem będzie głosowani i po przyjęciu go przez zebranie, stanie się on obowiązującą uchwałą, którą Zarządy Związków mają wykonać. Po przemówieniu Wewióra Reginela przystąpił do odczytania rezolucji, którą zebrani przyjęli jednogłośnie prócz punktu, dotyczącego opodatkowania sa na rzecz bezrobotnych. Przy odczytywaniu tego punktu powstała wrzawa. W rezultacie za przyjęciem opowiedziała się zaledwie 1/3 zebranych. Przy omawianiu rezolucji wysunięto żądanie, aby domagać się od Inspektora Pracy i władz bezpieczeństwa pociągnięcia do odpowiedzialności fabrykantów, którzy nie będą przestrzegać 8-miogodzinnego dnia pracy. W sprawie tej delegaci związków interwenjować będą w Inspektoracie Pracy i u odnośnych władz. Obecnych na zebraniu było około 1000 osób. Przebieg zebrania był w drugiej połowie burzliwy.

Dosłowna treść uchwalonej rezolucji jest następująca:

"Zebrani włókniarze miasta Białegostoku na zebraniu, zwołanem przez oba oddziały Kl.Zw.Włókien. w dniu 24 maja 1936 r. stwierdz

72

południowy zarobek dla tych bezrobotnych, którzy w zeszłym sezonie pracowali na zmianę lub dorywczo.-

Zw.Zaw.Rob. Przem.Drzewn.

Dnia 9.V.b.r. pod przewodnictwem Ostapczuka Józefa odbyło się w Białymstoku zebranie robotników fabryki dykt braci Maliniaków.Omawiano sprawę nieprzestrzegania przez zarząd fabryki 8-godzinnego dnia pracy.Ostapczuk nawoływał, by robotnicy nie pozwolili na taki wyzysk i wszyscy solidarnie bronili swych postulatów. W wypadku zaistnienia jakichkolwiek nadużyć ze strony właściciela fabryki, robotnicy winni o tem donosić zarządowi Związku i odnośnym władzom.-

Dnia 9.V.b.r. w osadzie Czarna-Wieś,odbyło się posiedzenie zarządu Oddz.Zw.Zaw.Rob.Przem.Budowl./pod wpływami PPS.CKW/,zwołane z inicjatywy prezesa Rańcowa Polikarpa,członka KPZB.,na którem omawiano sprawę wymówienia pracy robotnikowi działu mechanicznego w miejsc.tartaku,Guli Janowi,z dniem 9 b.m.i przeniesienia go na stanowisko robotnika placowego.W związku z powyższem zapadło postanowienie zwołać w dn.10.V.b.r. zebranie ogólne członków Zw.Bud.w Czarnej-Wsi,na którem uchwalono żądać od Zarządu Tartaku przyjęcia Guli do pracy na poprzednie jego stanowisko w przeciwnym razie proklamować z dniem 12 b.m.ogólny strajk.W tym celu została wyłoniona delegacja do Zarządu Tartaku,w skład której weszli:Ostapczuk Józef z Białegostoku,Rancew Polikarp,Grzywacz Wincenty,Król Marjan i Gula Jan. Członkowie Zarz.Zw.Budowl. poza przyjęciem robotnika Guli na poprzednie stanowisko postanowili prowadzić akcję spowodowania ponownego wyznaczenia na stanowiska gatrowych- Rancewa Polikarpa,Rozenblata Stanisława i Szudnickiego Adolfa,którzy w sezonie obecnym zostali przyjęci jako robotnicy placowi,natomiast w latach ubiegłych byli gatrowymi.-

Dnia 26 maja b.r.odbyło się w Białymstoku posiedzenie Okręgowej Komisji Zw.Zaw.z udziałem członków zarządów 16 związków zawodowych,wchodzących w skład tejże Komisji.Pozatem był delegat z Oddz.Zw.Drzewn.w Czarnej-Wsi - Rozenblat,oraz delegat strajku-

jących robotników fabryki Maliniaka - Glinka. Między innemi obecni byli: Kapitułko Tomasz, Goldman Szoel, Ostapczuk Józef, Klepacki Włodzimierz, Turowski Jan, Napiórkowski Władysław, Wewiór Antoni. W posiedzeniu wzięło udział 45 osób. Na posiedzeniu uchwalono przyjść z pomocą materjalną i moralną strajkującym robotnikom fabryki dyk. Maliniaka i w Czarnej-Wsi. Pomoc materjalna ma się wyrazić w zbieraniu dobrowolnych składek od wszystkich robotników na terenie m. Białegostoku. Składki zbierane będą na listach wysłanych przez Okr. Komisję Zw. Zaw. Pomoc moralna ma się wyrazić w jednolitym strajku powszechnym we wszystkich gałęziach przemysłu. Termin strajku nie został narazie ustalony i pozostawiony został uznaniu prezydjum Komisji Okręgowej.-

Zw. Zaw. Kolejowców.-

Dnia 25. V. b. r. na stacji Ostrołęka Zaw. Związek Kolejarzy w lokalu własnym urządził ogólne zebranie, na które przybyło 35 osób. Przewodniczył prezes koła Z. Z. K. Ostrołęka, Dziergowski Antoni. Przemawiał delegat Zarządu Okręgowego z Warszawy Kwiatkowski Wojciech, który oświadczył, że obecnie nastąpiła zmiana rządu i że p. Premjer Kościałkowski nie cieszył się zaufaniem w sferach sanacyjnych, a dla pracowników kolejowych będzie on pamiętny, ponieważ wprowadził podatek specjalny od uposażeń. Mówił, że krążyły wersje, iż p. premjer Kościałkowski miał zaproponować PPS. i Str. Ludowemu, by partje te wzięły udział w Rządzie, lecz on oświadcza w imieniu tych partji, że one nie mogą wziąć udziału w obecnym systemie rządzenia, chyba żeby naprawiono wprzód krzywdy wyrządzone robotnikom. Zwalczał Str. Nar. za jego walkę z żydami i mówił, że prąd tej walki przeszedł do Polski z Niemiec, gdzie żydowską kołtunerję, t. j. biedotę wypędzono, a bogaczy pozostawiono i dano im patenta czystych aryjczyków. ZZK. jako organizacja klasowa, solidaryzuje się z ruchem robotniczym międzynarodowem i walczy w obronie wszystkich robotników natomiast zwalcza kapitalizm i dlatego potępia wystąpienia Str. Nar., które doprowadza do niepoczytalnego bicia okien w sklepach żydowskich i urządzania burd ulicznych. Dalej

73

krytykował ustawę uposażeniową, że pracownikom niższych grup zostały obcięte pobory o 7%, a na stanowiskach wyższych pomniejszono pobory od 100 do 300%. Mówił, że administracja kolejowa we własnym zakresie przeprowadza redukcje dni pracy, by potem się chwalić oszczędnością, przyczem podał fakt, że zawiadowca parowozowni w Piotrkowie zarządził 2 dni przerwy w pracy, a gdy pracownicy poszli pod jego okno demonstrować, to natychmiast swoje zarządzenie cofnął, co dowodzi, że tą redukcję pracy przeprowadzał we własnym zakresie. Dalej zwalczał wszystkie inne związki kolejarzy, że rozbijają solidarność robotniczą i nawołują do rozpisania pożyczki zbrojeniowej, oni zaś nie chcą wojny i dlatego protestują przeciwko naszej polityce zagranicznej, która utrzymuje dobre stosunki z Niemcami. W końcu mówił, że w czasie kilkumiesięcznej propagandy Związki klasowe zyskały na sile, bo chociaż nie wiele się powiększyły liczbowo, to jednakże w duchu wszyscy robotnicy solidaryzują się z ruchem PPS. co dowodzi, że różne wybory, czy to społeczne czy samorządowe przechodzą na ich korzyść. W końcu zapytany przez jednego z pracowników czy prawdą jest, że ma być zniesiony podatek specjalny, na co odpowiedział, że podatek ten zniosą, o ile pracownicy kolejowi złączą się wszyscy w ZZK.

Dnia 29.V.b.r. odbyło się w Starosielcach, pow. białostockiego zebranie koła Związku Zawodowego Pracowników Kolejowych w Białymstoku pod przewodnictwem Wasilewskiego Józefa, zam. w Białymstoku przemawiał: 1/Wasilewski Józef, Manioc Włodzimierz, zam. w Starosielcach, 3/Kolesiński Antoni, zam. w Białymstoku i 4/Kozłowski Lucjan, zam. w Warszawie, zdawano sprawozdanie ze zjazdu i wyjaśniono, że związek żąda 40 godzin pracy w tygodniu, pracy w ciągu całego miesiąca, przemianowanie pracowników dziennych na stałych i zaniechanie ściągania przez Państwo podatku od zarobku powyżej 100 złotych.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

Dnia 21 maja b.r. staraniem Z.Z.Z. odbyło się pod przewodnictwem Jana Pinczaka w Białymstoku zebranie robotników farbyki dykty w Wojlidach. Przemawiali: Bartoszewicz Marjan, Pinczuk Jan, Skłodowski, Lewkowicz, Gołowenia i Żmucki. Bartoszewicz zdał sprawozdanie z konferencji odbytej w Inspektora Pracy, zapoznając zebranych z żądania robotników fabryki dykt. Zaznaczył, że Inspektor Lasów Państwowych inż. Wolski obiecał interwenjować w Ministerstwie, jednakże nic nie załatwił i nie nadesłał żadnej odpowiedzi Zarządowi Z.Z.Z. Bartoszewicz zaproponował zebranym, by w dniu 22 maja b.r. przystąpili do strajku 2-godz. w każdej zmianie. Powyższy wniosek Bartoszewicza został przez zebranych jednogłośnie przyjęty. Pinczak i Skłodowski nawoływali zebranych do zachowania w czasie strajku zupełnego spokoju.-

=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

H.F.

2r 74

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. PB. 164/5/36 T

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc m a j 1936 r.

IV. S t r a j k i .

Robotnicy tartaczni.

Od dnia 11.V.1936 r.do 4.VI.1936 r.w Czarnej-Wsi trwał strajk robotników tartaku państwowego w liczbie 493 osób. Strajk prowadzony był przez Okr.Kom.Kl.Zw.Zaw. w Białymstoku, przy silnem poparciu elementów komunistycznych. Zlikwidowany został po uzyskaniu przez strajkujących: 1/zatrudnienia robotnika Guły Jana, 2/ podwyżki płacy kobietom do 2 zł.dziennie i 3/zrównania płac młodzieży od lat 19 do 21 z płacami starszych.-

Robotnicy fabryki dykt.

Od dnia 22 do 30 maja br.trwał demonstracyjny strajk robotników w Państwowej Fabryce Dykt w Dojlidach.-

Dnia 30 maja b.r.w białostockim Inspektoracie Pracy odbyła się konferencja pomiędzy Dyrekcją Państwowej Fabryki Dykt w Dojlidach a robotnikami tejże fabryki.Udział w konferencji wzięli:inż.Chrzan i przedstawiciel lasów państwowych -Wolski, ze strony robotników było 14 delegatów,oraz przedstawiciel ZZZ.- Bartoszewicz. Z przebiegu konferencji został spisany protokuł porozumiewawczy. Część postulatów robotniczych została przyjęta; mianowicie: robotnicy zatrudnieni przy wyładowywaniu kloców z parnika, zatrudnieni przy obrzynaniu kloców i przy ładowaniu dykty do wagonów otrzymali wyrównawczą cenę zarobkową według cennika z r.1935.Zatrudnieni w magazynie otrzymali podwyżkę z 3 zł.20 gr.do 3 zł.60 gr.,robotnicy zatrudnieni przy wytwarzaniu kleju otrzymali podwyżkę z 3 zł.40 gr. do 3 zł.80 gr.Robotnikom tej kategorji dyrekcja przydzieliła jeszcze 1 robotnika specjalnie do mycia beczek.-

Po podpisaniu protokułu porozumiewawczego strajk demonstracyjny został zlikwidowany.

Dnia 15.V.b.r. zastrajkowali robotnicy fabryki dykt Maliniaka w Białymstoku, wysuwając żądania: 1/podwyżki zarobków o 25%, 2/ niezatrudniania pracą nadliczbową haluców, 3/wydania lepszego opału za okres urlopowy. Strajkowało 176 robotników, którzy nie opuszczali terenu fabryki. Strajk ten został zakończony dnia 12 czerwca. Robotnicy otrzymali następujące podwyżki zarobków: Zarabiający po 3 zł.25 gr.i akordowi 6%, zarabiający powyżej 2 zł.10%: zarabiający po 1 zł.95 gr. i 2 zł.15%. Współwłaściciele fabryki zobowiązali się ponadto: 1/nie zatrudniać w fabryce chaluców, 2/przyjmować robotników kierowanych przez Klasowy Związek Zawodowy i Fundusz Pracy, 3/opłacać urlopy i 4/ utrzymywać 4-ch robotników z pośród bezrobotnych, jako rezerwę na wypadek zapotrzebowania ich do pracy.-

Robotnicy zatrudnieni z funduszu pracy.

Strajk włoski robotników, zatrudnionych na robotach publicznych przez Zarząd Miejski w Łomży z Funduszu Pracy, rozpoczął się dnia 13 maja b.r. Ogółem strajkowało 300 robotników, z tego 267 robotników, zatrudnionych przy robotach ~~ziemnych~~ ziemnych na drogach i 33 przy budowie wodociągu.-
Strajk ten został zlikwidowany dnia 20 maja b.r. Robotnicy przystąpili do pracy na następujących warunkach: 1/mężczyźni i kobiety mający na utrzymaniu rodzinę otrzymują po 2,50 zł., 2/ niemający rodzin - po 2,00 zł. dziennie, 3/furmani po 5 zł. dziennie, 4/za cały czas ~~trwania~~ strajku ma być zapłacone wszystkim strajkującym po 2 zł. dziennie, 5/praca ma być udzielona na 4-ry tygodnie wszystkim robotnikom, którzy będą przyjęci przez związek, 6/ robotnicy nie będą szykanowani za udział w strajku.-

Związek Robotników Budowlanych w Kolnie, pow. łomżyńskiego ogłosił dnia 23 [illegible] strajk powszechny, do którego przystąpiło 86 członków zrzeszonych w Związku. Strajk ten wybuchł wobec

nieuwzględnienia ich żądań a w szczególności; zatrudnienia wszystkich bezrobotnych m.Kolna przez cały sezon letni z wynagrodzeniem 2,80 zł.dziennie przy 8-godz.dniu pracy i uwzględnieniu angielskiej soboty.

Strajk ten został zlikwidowany w dniu 26 maja b.r.Na ogólną ilość 120 robotników zrzeszonych w Związku Budowlanym,zatrudniono obecnie 44,oraz nienależących do żadnego Związku,zatrudniono 22, na następujących warunkach:2,50 zł.dziennie za pracę akordową z zachowaniem angielskiej soboty.-

Dnia 19 maja b.r.rozpoczął się strajk włoski na wszystkich robotach miejskich miasta Grodna,wobec nieuwzględnienia żądań delegacji robotników,którzy domagali się zatrudnienia wszystkich bezrobotnych bez przerwy z płacą po 3,50 zł.dziennie.Ogółem zastrajkowało 722 robotników .-

Strajk ten został zlikwidowany dnia 10 czerwca po podpisaniu przez delegację robotników i wiceprezydenta m.Grodna umowy następującej treści:

" 1/ Ilość dni pracy w miesiącu dla robotników,którzy dotychczas byli zatrudnieni z przerwami,zwiększa się o trzy dni w miesiącu z płacą za każdy przepracowany dzień po 3 zł.z tem,że faktycznie przy każdej wypłacie zarobków zostanie wydane na ręce robotnikowi tylko 2 zł.90 gr.za przepracowany dzień,zaś pozostałe 10 gr.zatrzymuje się jako oszczędność dobrowolna zainteresowanego robotnika,pozostawia się w Zarządzie Miasta i będzie wypłacona temuż robotnikowi w całości przy zwolnieniu z pracy.

2/Płaca dla robotników zatrudnionych bez przerwy pozostaje w wysokości 2 zł.50 gr. dziennie.

3/ Płace betoniarzy ustala się następująco:

a/dla majstrów zdolnych do wszystkich robót-3 zł.40 gr.dziennie
b/dla majstrów zdolnych i wykonywujących tylko specjalne roboty 3 zł.20 gr.
c/dla pomocników - 2 zł.80 gr.
d/dla niefachowych robotników w betoniarni-2 zł.50 gr.dziennie o ile będą zatrudnieni bez przerwy,zaś w razie zatrudnienia

z przerwami - 3 zł.dziennie.
e/ kobiety w betoniarni - 1 zł.50 gr.dziennie bez różnicy pracy z przerwami czy też bez przerw.-

4/ Płace kamieniarzy/tłukacze kamieni/ ustala się w wysokości akordowej za 1 mtr^3.-9 zł.lub dniówkowej-3 zł.50 gr.dziennie jednak z obowiązującą normą wydajności w tym samym stosunku akordowym,t.j. 9 zł.za 1 mtr^3.

5/ System płac premjowych przy robotach kanalizacyjnych nie będzie stosowany przymusowo natomiast pozostawia się do dobrowolnego uznania zainteresowanych.

6/ Stosunek brukarzy do Zarządu Miasta pozostaje nadal jak dotychczas z tem jednak,że Zarząd Miejski przyjmuje na siebie prowadzenie bezinteresownie wszelkiej manipulacji związanej z Ubezpieczalnią społeczną i Funduszem Pracy.Składki obowiązują brukarzy i robotników pomocniczych.-

7/ Płaca dla dzieci zatrudnionych na ogrodach miejskich, bez przerwy,ustala się w wysokości 1 zł.30 gr. dziennie.

8/ Zasada odpracowywania doraźnych zasiłków zimowych w naturze lub pomocy lekarskiej,pozostaje w mocy.Odróbka nie będzie wymagana w tym czasie kiedy robotnik jest zatrudniony za gotówkę.-

9/ Wszystkim zatrudnionym robotnikom będzie wypłacana w sobotę 13 czerwca b.r. zaliczka w wysokości pięciodniowego zarobku w/g ustalonych w niniejszym protokule stawek płac, z obowiązkiem odrobienia tejże zaliczki przez każdego robotnika w jaknajkrótszym terminie poza dniami pracy zarobkowej.-

10/ Wszyscy robotnicy i robotnice zatrudnieni przed 19 maja b.r. na robotach publicznych zostają przyjęci do pracy, przyczem żadne represje za udział w strajku nie będą stosowane

76

Strajki protestacyjne.

Dnia 18 maja b.r. dla poparcia żądań bezrobotnych - demonstracyjnie wstrzymali się od pracy robotnicy drobnych przedsiębiorstw na terenie m.Łomży w ilości około 1.000 osób.

Dla poparcia strajku na robotach publicznych w Grodnie zastrajkowali demonstracyjnie dnia 29 maja b.r. robotnicy, należący do Zw.Klas.: a to piekarze - 40 osób, krawcy - 40 osób, fabryka rowerów - 70 osób, drukarze - 30 osób, tartak-Las - 50 osób, młyn Kosowskiego - 27 osób i kilkunastu robotników drobnych zakładów. Ogółem strajkowało 270 robotników. Prócz tego przyłączyło się do strajku 130 murarzy, zatrudnionych przy budowie koszar, którzy strajkowali od godziny 7-ej do godziny 9-ej. Większe zakłady przemysłowe, jak: fabryka tytoniowa, fabryka dykty, huta szklana i inni robotnicy, którzy należą do Z.Z.Z., do strajku nie przyłączyły się.-

=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

H.F.

OJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/5/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc m a j 1936 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

W stanie bezpieczeństwa pod względem politycznym nastąpiło znaczne odprężenie.

Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym była dobra

Ważniejsze wypadki i wydarzenie.

Napad rabunkowy. Dnia 11.V.br.około godz.15-ej dokonano napadu rabunkowego na Urząd Nadleśnictwa Złota-Wieś,pow.białostockiego,w czasie którego został zabity sekretarz Nadleśnictwa oraz ciężko ranni - nadleśniczy Janioła i urzędniczka Karwowska.-

P o ż a r y . Wykaz pożarów w załączeniu.

Pożary,które powstały w m.maju były stosunkowo dość wielkie.

Rozbrajanie ludności. W miesiącu maju b.r. odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego		18
karabinów obciętych		3
krótkiej broni palnej		28
luf kambinowych		3
broni myśliwskiej		16
broni białej	bagnetów	3
	szabel	1
	sztyletów	-
	kastetów	-
	bokserów	-
naboi karabinowych		182
naboi rewolwerowych		6
granatów		-
prochu		500 gr.

77

Użycie broni palnej w miesiącu maju:

Powiat	Opór władzy		W pościgu		Wystąpienia masowe		Ogółem	
	użyto broni	wypad. śmier.	użyto broni	wypad. śmier.	użyto broni	wypad. śmier.	użyto broni	wypad. śmier.
Ostrołęcki			1				1	
R a z e m			1				1	

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

W Y K A Z

pożarów za miesiąc maj 1936 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna.	Podpalenia.	Wznieconie przez dzieci	Nadliwa konstr.komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Straty w złotych.
Augustów	1	-	1	-	-	-	2	21.500
Białystok m.	-	1	-	2	-	2	5	125,500
Białystok-p.	-	-	-	1	1	1	3	13,750
Bielsk-Podl.	-	-	-	2	7	8	17	93,658
Grodno	2	1	-	-	-	10	13	27,788
Łomża	-	-	-	2	1	-	3	9.317
Ostrołęka	2	-	-	4	-	-	6	20.129
Ostrów-Maz.	1	-	-	1	-	3	5	38,108
Sokółka	1	6	-	4	1	8	20	63,096
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-
Szczuczyński	-	-	-	6	-	1	7	12,910
Wołkowysk	-	-	-	-	-	12	12	13,109
Wysokie-Maz.	-	1	-	-	1	2	4	24,700
R a z e m:	7	9	1	22	11	47	97	463,557.

H.F.

H.F.

28 78

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PB.164/5/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.

za miesiąc m a j 1936 r.

Straty w złotych.

21.500
125,500
13,750
93,658
27,788
9.317
20.129
38,108
63,096
-
12,910
13,109
24,700

463,557.

VI. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu m a j u na odcinku granicznym

1/ pow. augustowskiego ..... 2 osoby

2/ pow. grodzieńskiego .....1 osobę.-

H.F.

29

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/5/36.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5
za miesiąc m a j 1936 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N i e n o t o w a n o .-

H.F.

79

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PB.164/6/36 T.

Białystok, dnia 7 lipca 1936 roku

TAJNE - PILNE !

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6 za miesiąc czerwiec 1936r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I Polityczny

w Warszawie

Sam. Ref. Inf. D. O. K. IX.
Nadesłano
L. ____ /Inf. tjn/ ____ r.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6 za miesiąc c z e r w i e c 1936 roku z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nº IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 24 LIP. 1936 L. 4210

W O J E W O D A

/Stefan Paszkawski/

Otrzymują do wiadomości:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Nr.	1-4	- 4 egz.
Pan Wojewoda w Wilnie		5	- 1 "
" " Nowogródku		6	- 1 "
" " Brześciu nad Bugiem		7	- 1 "
" " Warszawie		8	- 1 "
" " Stanisławowie		9	- 1 "
" " Tarnopolu		10	- 1 "
" " Lublinie		11	- 1 "
" " Łodzi		12	- 1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie		13	- 1 "
" " " " Wilnie		14	- 1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku		15	- 1 "
" " " " Grodnie		16	- 1 "
" " " " Łomży		17	- 1 "
" " Wydz.Zam.S.Okr.w Suwałkach		18	- 1 "
Ekspozytura Nr.1 Oddz.II Szt.Gł.w Wilnie		19	- 1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie		20-21	- 2 "
" " " " " IX w Brześciu n/Bugiem		22	- 1 "
" " " " " I w Warszawie		23	- 1 "
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie		24	- 1 "
Panowie Starostowie Powiatowy Województwa Białostockiego		25-36	-12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku		37	- 1 "
" Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku		38	- 1 "
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku		39	- 1 "
A r c h i w u m		40-42	- 3 "
		Odbito	45 egz.

W.D.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/6/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6
za miesiąc c z e r w i e c 1936r.

I. Sytuacja ogólna .

Akcja pogłębiania wpływów kompartji na gruncie zawodowym w miastach prowadzona była z pozytywnymi w kierunku rezultatami. Usiłowania kompartji doprowadzenia do demonstracyj i zaburzeń w związku ze strajkami okupacyjnemi robotników zatrudnionych na robotach publicznych w Grodnie i Wołkowysku, - nie dały rezultatów.-

Na terenie wsi białoruskiej akcja antypodatkowa i antyszarwarkowa trafiały niekiedy na grunt podatny, przyczem na tem tle doszło do czynnego oporu w Łatkach, pow.grodzieńskiego.

W ruchu zawodowym prócz akcyj ekonomicznych i ostrzejszego zwalczania ZZZ., nie zanotowano przejawów działalności wymagającej omówienia specjalnego.-

---

W.D.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/6/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6
za miesiąc czerwiec 1936r.

II. Ruch wywrotowy.

a/Przejawy działalności elementów wywrotowych

1/Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

W miastach cała uwaga KPZB.była skierowana wyłącznie na pogłębienie wpływów na gruncie zawodowym oraz rozbicie ZZZ. Zarówno w jednym jak i w drugim wypadku kompartja osiągnęła ~~xxxx-xxxxx~~ to pozytywne, aczkolwiek nikłe naogół rezultaty.-

Większą rolę usiłowała kompartja odegrać w Wołkowysku w związku z wybuchłym tam strajkiem robotników zatrudnionych na robotach publicznych, dążąc do demonstracyj i zaburzeń. Dzięki prewencyj do żadnych ekscesów nie doszło.-

Na terenie wiejskim w pow.grodzieńskim, zajmującym pierwsze miejsce pod względem nasilenia ruchu wywrotowego, z pewnym powodzeniem kontynuowana była akcja antyszarwarkowa i antypodatkowa. W wyniku tego w dniu 18.VI.br.w Łatkach,pow.grodzieńskiego zdarzył się zbiorowy opór podatkowy, natychmiast przełamany. Moralny sprawca czynu i kierownik akcji antypodatkowej i antyszarwarkowej na tym terenie, Iwanowski Mikołaj, został osadzony w M.O. Również w M.O.zostali osadzeni z m.Grodna Stankiewicz Włodzimierz, Pietrejko Aleksander i Epsztejn Dawid, podżegacze do zaburzeń podczas strajku robotników zatrudnionych na robotach publicznych w Grodnie.-

W czerwcu br.odbyły się w pow.grodzieńskim trzy masówki, w których na wyróżnienie zasługuje urządzona w dniu 27 czerwca br.

./.

pod Krynkami pod hasłem jednolitofrontowem przy udziale około 80 osób - członków kompartji, Bundu i Poalej-Sjonu. Masówka ta, na której przemawiali przedstawiciele wszystkich wymienionych partyj poświęcona była zapowiedzianemu na dzień 30 czerwca br.strajkowi protestacyjnemu przeciwko wyrokowi przytyckiemu. Wszyscy mówcy wypowiadali się za podtrzymaniem strajku.-

Uczestników pociągnięto od odpowiedzialności.-

2/ Komunistyczna Partja Polski .

OK.KPP.w Łomży usiłował wzmóc akcję wywrotową w całym okręgu. W związku z tem nawiązał kontakty z poszczególnemi dzielnicami.-

Obserwowane od pewnego czasu dążenia MK.KPP.w Zambrowie do rozwinięcia akcji wywrotowej w miejscowym garnizonie zostały zahamowane przez aresztowanie 10-ciu żołnierzy z 71 pp.oraz wojskówki MK.-

b/ R e p r e s j e .

pow.białostocki.- W związku z prowadzonem dochodzeniem w sprawie wywieszenia transparentu komunistycznego w Czarnej-Wsi w dniu 1 maja br.zostały przeprowadzone w dniu 13.VI.br.rewizje u Ryżowa Lwa, Chorążego Edwarda, Opackiego Józefa, Brechuna Witolda, Tołkacza Bolesława i Bułajewskiego Zygmunta, mieszk.Czarnej-Wsi.-

Ryżow i Bułajewski decyzją władz sądowych zostali osadzeni w dniu 15 czerwca br.w więzieniu. Pozostali po przesłuchaniu przez PP.zostali zwolnieni.-

pow.grodzieński.- Na skutek uzyskania informacyj konfidencjonalnych o przechowywaniu bibuły komunistycznej przez Ancypa Jana, mieszk.wsi Ejsmo-

./.

nowce,gm.Brzostowica-Kielka, przeprowadzono u niego rewizję w dn.17.VI.br., w której wyniku znaleziono 7 egz.wydawnict. CK. KPP.i CK.Mopru ZB.z 1934 i 1935r.oraz zeszyt zawierający hasła i zadania kompartji. Decyzją władz sądowych Ancypa został osadzony w więzieniu.-

pow.Łomżyński.- W dniu 5.VI.br.w porozumieniu z Sam.Ref.Inf.DOK.I została przeprowadzona likwidacja wojskówki MK.KPP.w Zambrowie. Władze wojskowe zatrzymały 10 żołnierzy /sami żydzi/ z 71 pp.w Zambrowie, przyczem u jednego z nich znaleziono kilkanaście egz.odezw CK.KPP.-

Z osób cywilnych zostali zatrzymani mieszkańcy m.Zambrowa: 1/Follender Etella, c.Jakóba i Anny, ur.w 1899r., nauczycielka szkoły żydowskiej, stara działaczka komunistyczna, sekretarka wojskówki i cz.MK.KPP.Zambrów, 2/Sendak Herca, s.Srula i Blumy, ur.w 1894r., handlowiec, czł.MK.KPP., 3/Sokoł Berko, s.Srula i Ałty, ur.w 1919r., krawiec, technik wojskówki i czł.MK.KPP., 4/Goron Chana, c.Eljasza i Frejdli, ur.w 1917r., krawcowa, 5/Smolar Estera, c.Dawida i Leji, ur.w 1912r., przy rodzicach. 6/Ratusiewicz Chinka, c.Motka i Rywki, ur.w 1914r., przy rodzicach, 7/Hausman Liba, c.Judy i Pesi, ur.w 1914r.przy rodzicach, 8/Izsak Perla, c.Judki i Racheli, ur.w 1910r, przy rodzicach, 9/Jabłonko Złata, c.Lejby i Jenty, ur.w 1919r., przy rodzicach, 10/Chanes Szejna, c.Judki i Eni, ur.w 1911r., krawcowa i 11/Smolar Etla, c.Dawida i Leji, przy rodzicach, członkinie KPP.i KZMP.w Zambrowie, które utrzymywały kontakty z aresztowanymi żołnierzami.-

W czasie rewizji znaleziono u Follenderówny 1.135 zł., stanowiących niewątpliwie fundusz partyjny, bowiem nie mogła ona podać wysokości kwoty posiadanych pieniędzy, ani też wyjaśnić ich pochodzenia.-

./.

Ze wyjątkiem Chanes Szejny i Smolar Etli, które zostały zwolnione przez PP.po przesłuchaniu, pozostałych władze sądowe osadziły w więzieniu.-

W związku z przeprowadzonem przez Wydział Śledczy w Łomży poszukiwaniem za osobnikiem, który w dniu 1 maja br.na wiecu w Łomży wygłosił przemówienie komunistyczne w imieniu "Lewicy", oraz wzniósł okrzyk "Niech żyje partja komunistyczna", ustalono, że osobnikiem tym jest Turlejski Jan-Teodor, ur.16 maja 1913r.w Łodzi, stale tamże zamieszkały przy ul.Kopernika 47, a czasowo, jako student Politechniki, w Warszawie przy ul.Piusa XI Nr.60-23

Turlejski został zatrzymany przez Urząd Śledczy w Warszawie i po dostarczeniu Wydziałowi Śledczemu w Łomży przekazany władzom sądowym z wnioskiem o zastosowanie aresztu jako środka zapobiegawczego. Według informacyj Urzędu Śledczego w Warszawie Turlejski notowany jest za działalność komunistyczną na terenie akademickim w Warszawie od 1934 roku.-

c/ Wyroki sądowe

Sąd Okręgowy w Białymstoku:

wyrokiem z dnia 6 czerwca br.skazał z art.97 i 93 KK.Bonka Jakóba, ps."Mazur", b.instruktora CK.KPZB.na 8 lat więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat. Na mocy amnestji karę zmniejszono o 1/3.-

Bonk był zatrzymany w Białymstoku dnia 14.VIII.1935r.-

Sąd Okręgowy w Grodnie:

skazał w dniu 4 czerwca br.z art.97 i 93 KK.Łazarczyka Leona, mieszk.wsi Starzyńce, gm.Brzostowica-Wielka,pow.grodzieńskiego - na 6 lat więzienia z pozbawieniem praw na tyleż lat.-

W dniu 15 czerwca br.w Sądzie Okręgowym w Grodnie odbyła

./.

się rozprawa przeciwko Borkowskiemu Konstantemu i 8-miu in.oskarżonym z art.97 i 98 KK.z terenu RK.Hożynka w pow.grodzieńskim.-

W wyniku rozprawy zostali skazani:

1/Borkowski Konstanty na 8 lat więzienia ze zmniejszeniem na mocy amnestji do 5 lat i 6 mies., pozbawienie praw na 8 lat i zapłacenie 600 zł.kosztów sądowych;

2/Parmonik Jan, 3/Maciejczyk Paweł i 4/Siegień Jan na 6 lat więzienia każdy ze zmniejszeniem do 4 lat, pozbawienie praw na 8 lat i zapłacenie po 320 zł.kosztów sądowych;

5/Ślusarczyk Aleksander i 6/Stryszko Mikołaj na 4 lata więzienia każdy ze zmniejszeniem o połowę, pozbawienie praw na 3 lata i zapłacenie po 160 zł.kosztów sądowych;

7/Bućko Aleksander, 8/Doroszkiewicz Michał i 9/Portel Mikołaj na 3 lata więzienia każdy ze zmniejszeniem o połowę, pozbawienie praw na 5 lat i zapłacenie po 160 zł.kosztów sądowych.-

Wszystkim skazanym zaliczono areszt prewencyjny od 2.VIII. 1935r.-

Obrońcę posiadał tylko Stryszko Mikołaj.-

W czasie składania zeznań przez st.post.sł.śl.Ejsmonta Antoniego, gdy ten wspomniał o działalności zmarłego w więzieniu w Białymstoku Sznajdera Efroima z Krynek, Borkowski Konstanty wzniósł okrzyk "Cześć pawszemu za swobodu! ", który został powtórzony przez wszystkich oskarżonych. Po tym okrzyku Borkowski został usunięty z sali na czas składania zeznań przez Ejsmonta.-

W czasie odczytywania wyroku oskarżeni z Borkowskim na czele powstali z miejsc i wznieśli okrzyk "Protestujemy".-

Wymienieni byli zatrzymani w związku z urządzeniem demonstracji w Hożynce w dniu 29 lipca 1935r. /vide sprawozdanie z dnia 7.VIII.1935r. Nr.PN.738/35 T./.-

W dniach 22-27.VI.br.Sąd Okręgowy w Grodnie na sesji wyjaz-

13.

dowej w Wołkowysku rozpatrywać dalsze sprawy, wynikłe na skutek likwidacji RK.Zelwa w 1935 roku.-

Skazani zostali z art.97 i 93 KK.

Lp.	Nazwisko i imię	Imiona rodziców	Roczn.	Miejsce zamieszkania	Kara		Uwagi
					lat	okres pozb. praw	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Rudy Michał	Michał i Marja	1904	w.Zblany gm.Zelwa	2½	-	Karę zamniejszono do połowy na mocy amnestji
2	Żebrak Józef	Ignacy i Teofila	1906	"	1½	3 lat	Karę darowano na mocy amnestji
3	Soniec Mikołaj	Jan i Antonina	1911	"	1½	3 "	- " -
4	Soniec Włodzimierz	- " -	1909	"	1½	3 "	- " -
5	Żebrak Mikołaj	Andrzej i Anastazja	1910	"	2	3 "	- " -
6	Łojko Józef	Michał i Natalja	1888	w.Krzywokonna, gm.Zelwa	3½	4 "	Zmniejszono do połowy na skutek amnestji
7	Worowski Jan	Stefan i Anna	1902r.	"	3½	4 "	- " -
8	Chłomko Michał	Paweł i Anastazja	1892	"	1	2 "	Karę darowano na mocy amnestji
9	Panasik Piotr	Michał i Teofila	1896	"	1	2 "	- " -
10	Łojko Józef	Konstanty i Anna	1894	"	1	2 "	- " -
11	Skiba Antoni	Mikołaj i Tatjana	1895	"	1	2 "	- " -
12	Skiba Michał	Andrzej i Katarzyna	1892	"	1	2 "	- " -
13	Worowski Piotr	Stefan i Anna	1897	"	1	2 "	- " -
14	Jakimsza Jan	Dawid i Teodora	1900	"	1	2 "	- " -

Lp.	Nazwisko i imię	Imiona rodziców	Roczn.	Miejsce zamieszkania	Kara lat	Kara okres pozb. praw	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8
15	Panasik Jan	Antoni i Ewa	1884	Krzywokonna gm.Żelwa	1	2 lat	Karę darowano na mocy amnestji
16	Makiej Jan	Jan i Petronela	1898	- " -	1	2 "	- " -
17	Makiej Michał	- " -	1901	- " -	1	2 "	- " -
18	Chłomko Antoni	Jerzy i Julja	1904	- " -	1	2 "	- " -
19	Szupienia Józef	Józef i Marja	1912	- " -	5	5 "	Karę zamiejszono do pożowy na skutek amnestji
20	Szłyk Józef	Ignacy i Tekla	1911	- " -	3	5 "	- " -
21	Jakubowicz Michał	Juljan i Stefanja	1914	w.Derenie, gm.Podorośk	3	5 "	- " -
22	Dubrowski Aleksy	Aleksander i Antonina	1913	w.Dubicze, gm.Podorośk	4	5 "	- " -
23	Szupienia Jan	Aleksy i Anna	1911	Krzywokonna gm.Żelwa	2	3 "	Karę darowano na mocy amnestji
24	Sojta Michał	Jan i Julja	1911	- " -	2	3 "	- " -
25	Bielikajło Michał	Jan i Helena	1912	- " -	2	3 "	- " -
26	Chłomko Aleksander	Wincenty i Teofila	1918	- " -	2	3 "	- " -
27	Kerstak Jan	Grzegorz i Tekla	1912	- " -	2	3 "	- " -
28	Panasik Jan	Eljasz i Teofila	1912	- " -	2	3 "	- " -
29	Worowski Antoni	Jan i Katarzyna	1905	- " -	1	3 "	- " -
30	Szupienia Helena po mężu Panasik	Jan i Anna	1912	- " -	1	3 "	- " -

./.

Lp.	Nazwisko i imię	Imiona rodziców	Roczn.	Miejsce zamieszkania	Kara		Uwagi
					lat	okres pozb. praw	
1	2	3	4	5	6	7	8
31	Szupienia Eugenja po mężu Werstak	Józef i Marja	1914	Krzywokonna, gm.Żelwa	1	3 lat	Karę darowano na mocy amnestji
32	Szupienia Olga	Aleksy i Anna	1914	- " -	1	3 "	- " -
33	Drobczyk Jan	Klemens i	1913	Iwaszkiewicze,gm.Międzyrzecz	8	10 "	- " -
34	Antonowicz Antoni	Franciszek i Anna	1905	w.Szyjki,gm. Międzyrzecz	2	3 "	- " -
35	Połubiński Piotr	Ignacy i Nadzieja	1912	- " -	2	3 "	- " -
36	Rudziejewski Bazyli	Jan i Marja	1912	- " -	2	3 "	- " -
37	Sztukiel Piotr	Jan i Marcela	1909	w.Zadworze, gm.Międzyrzecz	2	3 "	- " -
38	Sumaszczyk Michał	Dymitry i Zofja	1901	Iwaszkiewicze,gm.Międzyrzecz	5	6 "	Karę zmniejszono o połowę na mocy amnestji
39	Krokos Michał	Bazyli i Olga	1913	- " -	5	6 "	- " -
40	Wojtko Michał	Mikołaj i Julja	1911	- " -	5	6 "	- " -
41	Wojtko Filip	Stefan i Anastazja	1889	- " -	3	2 "	- " -
42	Mikucik Jan	Paweł i Anna	1910	- " -	3	2 "	- " -
43	Zacharczyk Mikołaj	Aleksander i Katarzyna	1910	- " -	2	2 "	Karę darowano na mocy amnestji
44	Marcinczyk Jan	Adam i Rozalja	1915	w.Szyjki,gm. Międzyrzecz	2	2 "	- " -
45	Panasik Bronisław	Gabryel i Natalja	1917	- " -	2	2 "	- " -

./-

Lp.	Nazwisko i imię	Imiona rodziców	Roczn.	Miejsce zamieszkania	Kara		Uwagi
					lat	okres pozb. praw	
1	2	3	4	5	6	7	8
46	Rudziejewski Jan	Jan i Marja	1911	w.Szyjki,gm. Międzyrzecz	2	2 lat	Karę darowano na mocy amnestji
47	Szłyk Paweł	Józef i Olga	1914	Nowosiółki gm.Zelwa	2	2 "	- " -
48	Szłyk Jan	Gabryel i Anastazja	1903	- " -	2	2 "	- " -
49	Kozak Stefan	Teodor i Julja	1911	- " -	2	2 "	- " -
50	Masalski Mikołaj	Stefan i Zofja	1896	Iwaszkiewicze,gm.Międzyrzecz	3	2 "	Karę zmniejszono o połowę na mocy amnestji
51	Jan Gan	Maksym i Helena	1909	w.Konna, gm.Zelwa	12	10"	- " -
52	Zieńko Michał	Wincenty i Katarzyna	1911	Iwaszkiewicze,gm.Międzyrzecz	6	7 "	Karę zmniejszono o 1/3 cz.na skutek amnestji
53	Wojtko Paweł	Włodzimierz i Eudokja	1914	I - " -	4	5 "	- " -
54	Mikucik Bazyli	Daniel i Uljana	1906	- " -	4	5 "	- " -
55	Romańczuk Jan	Emiljan i Barbara	1911	- " -	3	5 "	- " -
56	Koniuch Bazyli	Grzegorz i Elżbieta	1908	Rościewicze gm.Międzyrzecz	3	5 "	- " -
57	Łobowicz Eljasz	Łukasz i Paraskiewa	1908	Karolin,gm. Zelwa	3	5 "	- " -
58	Żuk Sergjusz	Maksym i Anna	1911	Koszele,gm. Międzyrzecz	2	5 "	Karę na mocy amnestji darowano
59	Romańczuk Aleksander	Emiljan i Barbara	1906	Iwaszkiewicze,gm.Międzyrzecz	2	5 "	- " -

./.

Lp.	Nazwisko i imię	Imiona rodziców	Roczn.	Miejsce zamieszkania	Kara		Uwagi
					lat	okres pozb. praw	
1	2	3	4	5	6	7	8
60	Łobowicz Anatol	Józef i Helena	1914	Nowosiółki, gm.Zelwa	2	2 lat	Karę darowano na mocy amnestji
61	Werstak Józef	Michał i Marja	1908	Krzywokonna gm.Zelwa	2	5 "	- " -
62	Buśko Dymitry	Konstanty i Tatjana	1907	Cyganówka, gm.Międzyrzecz	5	6 "	Zmniejszono karę do połowy na mocy amnestji
63	Leonowicz Bazyli	Antoni i Eudokja	1901	- " -	3	3 "	- " -
64	Gołoskok Bazyli	Emiljan i Anna	1904	Piotrowicze, gm.Międzyrzecz	3	3 "	- " -
65	Dzirsza Jan	Józef i Marja	1904	Pieniuga, gm. Międzyrzecz	3	3 "	- " -
66	Ozergiejko Aleksy	Piotr i Natalja	1907	Pawłowicze, gm.Międzyrzecz	3	3 "	- " -
67	Machniuk Paweł	Aleksy i Marja	1909	- " -	2	3 "	- " -
68	Koroza Antoni	Bazyli i Anna	1895	- " -	2	3 "	Karę darowano na mocy amnestji
69	Leonowicz Józef	Antoni i Eudokja	1894	Cyganówka, gm. Międzyrzecz	2	3 "	- " -
70	Leonowicz Michał	Teodor i Eudokja	1909	Pieniuga, gm. Międzyrzecz	2	3 "	- " -
71	Pierepierko Piotr	Michał i Teresa	1906	- " -	2	3 "	- " -
72	Sawczuk Prokop	Piotr i Matrona	1907	Piotrowicze gm.Międzyrz.	2	3 "	- " -
73	Szumiec Jan	Michał i Anna	1908	Cyganówka, gm. Międzyrz.	2	3 "	- " -
74	Zdaniuk Aleksander	- " -	1896	Piotrowicze, gm.Międzyrz.	2	3 "	- " -
75	Zydkiewicz Stefan	Stefan i Helena	1911	Pieniuga, gm. Międzyrzecz	2	3 "	- " -

/vide sprawozdanie Nr.PN.5[illegible] z dnia [illegible] 25.V.
1936r./.-

3/ O. N. R.

Przejawy działalności

Z przejawów zewnętrznych zanotowano jedynie wypisywanie haseł i nalepianie afiszów w pow.suwalskim, a mianowicie:

W nocy na 2 czerwca br.w Suwałkach w 3-ch miejscach wypisano hasła: "Niech żyje arrja narodowa, precz z żydami - O.N.R.czuwa".-

Tamże w dniu 16 czerwca br.napisano w jednym wypadku hasło "Precz z żydami - O.N.R.".-

W nocy na 19 czerwca br.wywieszono we wsi Dubowo,gm.Klukowo afisz treści następującej: "Baczność! w Polsce za pieniądze masonerji i żydów rozpowszechniają się organizacje mianowicie: "Młoda-Wieś, Siew, Wici, Zielona Gromada, Straż Przednia, Legjon-Młodych". Do tych organizacyj prawdziwy polak-katolik należeć nie powinien, obowiązkiem jego zwalczać te organizacje. Przez te organizacje urabia się grunt pod panowanie komunistyczno-żydowskie. Precz z taką młodzieżą, która należy do tych organizacyj, są to wyrzutki społeczeństwa, powinni ich wytykać palcami jak zdechłe psy . We wsi Dubowo I znajduje się ta zgnilizna moralna, biada tym, którzy do tych organizacyj należą. Precz z komuną, żydami i pachołkami żydowskimi, precz z PPS.i Zielonym Sztandarem, precz z masonerją, O.N.R.czuwa".-

Prawdopodobnie takiej treści wywieszono 2 afisze we wsi Dubowo I, które jednak zostały spalone przez miejscową ludność.-

./.

86

We wsi Poddubówek, gm.Kuków w jednym wypadku wypisano czar
ną farbą następujące hasła "Precz z ludowcami, precz z PPS.,prec
z komuną i masonerją, precz z pachołkami żydowskimi. O.N.R.czuw

Sprawcy nie zostali dotychczas ujawnieni.-

R e p r e s j e

W wyniku przeprowadzonego dochodzenia w sprawie podłożenia petardy w nocy na 28 maja br.pod domem Cybulki w Stawiskach,pow łomżyńskiego zatrzymano braci Drozdowskich Bolesława, ur.w 1906r i Czesława, ur.w 1918r., rolników, zamieszk.w Ignacewie, gm.St wiski, którym udowodniono winę.-

Sąd Grodzki w Stawiskach jako środek zapobiegawczy zastosował względem obu tymczasowy areszt i osadził ich w więzieniu w Łomży.-

Drozdowscy za działalność oenerowską odpowiadali przed Sądem Okręgowym w Łomży w dniu 29 maja br. /vide sprawozdanie z ruchu wywrotowego i zawodowego za miesiąc maj br./.-

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE
Nr.PN.164/6/36 T.

Z E S T A W I E N I E

liczbowe wystąpień zewnętrznych kompartji na terenie województwa białostockiego w czerwcu 1936 roku

Powiat	Demonstracje	Masówki	Transparenty	Plakaty	Kolportaż		UWAGI
					ilość wypadk.	ilość egzemp.	
m.Białystok	-	-	-	3 x/	5	54	x/klepsydry, poświęc Germińskie mu, zmarł.w M.O.oraz dwie poleg w Krakowie Częstochowie i Lwowie
Grodzieński	-	3	1	-	2	42	
Sokólski	-	-	-	-	1	27	
Wołkowyski	-	-	6	-	-	-	
Razem	-	3	7	3	8	123	

1/

W.D.

15 87

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/6/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6
za miesiąc czerwiec 1936r.

III. Ruch Zawodowy.

Działalność Związków Zawodowych utrzymała się na poziomie nie zmienionym. Oddz.Kl.Zw.Zaw.odbyły kilka zebrań, na których ruszano jedynie sprawy zawodowe, ekonomiczne, oraz konieczność zwalczania ZZZ., prowadzącego, ich zdaniem, szkodliwą dla robotnika działalność.-

a/Związek Stowarzyszeń Zawodowych

Zw.Zaw.Rob.Przem. Włókienn.- Dnia 1.VI.br.odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie tkaczy pod przewodnictwem Niedumowa Michała. Na zebraniu przyjęto następującą rezolucję: 1/rozciągnąć kontrolę nad tkaczami lonkietnikami, aby nie pracowali dłużej jak 8 godzin, 2/usunąć młodocianych z pracy od lonu i z fabryk stałych, a zamienić ich dorosłymi, starymi tkaczami bezrobotnymi, 3/zatrudnić tkaczy w fabrykach Sokoła i Zylberfeniga, Knyszyńskiego i Szmidta i nie zezwolić wydawać im roboty na lon, 4/przeprowadzić z fabrykantem Poczebuckim konferencję, aby nie wyzyskiwał tkaczy z II zmiany, gdyż nie wypłaca on po 5 zł.tygodniowo od przeciągania frendzli, 5/nie pozwolić do zdjęcia II zmiany w fabryce Sokoła i Zylberfeniga, gdyż robotnicy - tkacze tej fabryki mają już odpisane 2 tygodnie. Obecnych na zebraniu było 40 osób.-

Dnia 10 czerwca br.odbyło się w Białymstoku zebranie Okr. Kom.Rob.PPS.CKW.przy udziale Kapitułki Tomasza, Regineli Aleksandra, Kapacyna Mikołaja, Talipskiego, Prusowa, Panasiewiczówny, Zawistowskiego i kilku innych. Na zebraniu omawiano sprawę

./.

zwołania wiecu dla omówienia spraw bieżących w związku z sytua-
cją w przemyśle białostockim oraz ogólną sytuacją polityczną w
kraju i zagranicą.-

Dnia 10 czerwca br.odbyło się w Białymstoku zebranie de-
legatów fabrycznych Zw.Zaw.Włókn.Oddz.I., na którem omawiano
sprawę unieruchamiania zmian przez fabrykantów, co jest krzyw-
dzące dla robotników, którzy mogliby otrzymać zatrudnienie.
Omawiano również sprawę fabryki Pinesa, w której lonkietnicy
żądają podwyżki, na co przedsiębiorca nie godzi się.-

Dnia 10 czerwca br.odbyło się w Białymstoku zebranie de-
legatów fabrycznych Zw.Zaw.Włókn.Oddz.II pod przewodnictwem
Regineli. Na zebraniu przemawiali Buchało, Kapitułko i Regine-
la. Mówcy omawiali sprawę zatrudnienia robotników, stwierdza-
jąc, że w mieście przedstawia się ona dobrze za wyjątkiem fab-
ryk Sokoła i Zylberfeniga. W fabrykach tych uruchomiono nowe
maszyny t.zw."Zace" niedopuszczając do pracy przy nich robot-
ników kierowanych przez Oddz.II. Uchwalono przystąpić do straj
ku na wypadek gdyby przedsiębiorcy chcieli zatrudnić robotni-
ków poza-związkowych.-

Dnia 11 czerwca br.odbyło się w Białymstoku ogólne ze-
branie lontkaczy pod przewodnictwem Lwa Motela. Na zebraniu
przemawiali Rozenctwajg, Motel i Hewicki. Omawiano nieprze-
strzeganie cennika i umowy lontkaczy, co spowodowało obniżeni
ich zarobków przy większej nawet ilości godzin pracy. Z naci-
skiem stwierdzono nieprzestrzeganie przez lonkietników 8-mio-
godzinnego dnia pracy i wyłamywanie się z pod przepisów w cza-
sie pracy niektórych lonkietników, pracujących po 12-13 godzin
na dobę.-

/-

88

Dnia 13 czerwca br.odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów fabrycznych Oddz.I i II Zw.Włókniarzy, oraz robotników fabryki Sokoła i Zylberfeniga pod przewodnictwem Matejczyka Józefa. Przemawiali: Bieryło, Giełdziński, Buchałow, Reginela i Newiór. Matejczyk zdał sprawozdanie z akcji zbiórkowej na rzecz rodzin po poległych i rannych w wypadkach lwowskich i krakowskich robotników, jak również na rzecz strajkujących w Czarnej-Wsi i fabryce dykt Maliniaka. Matejczyk wyjaśnił następnie, że wśród robotników należących do ZZ.w Białymstoku zebrano kwotę 1.754 zł., którą przekazano Centrali Klas.Zw.Zaw.w Warszawie na rzecz rodzin poległych i rannych robotników. Na strajkujących robotników w Czarnej-Wsi i fabryce Maliniaka zebrano 460 zł.

Dnia 25 czerwca br.odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów II Oddz.Zw.Włókniarzy pod przewodnictwem Matejczyka, na którem przemawiali Reginela i Buchałow. Reginela złożył sprawozdanie z ilości robotników zatrudnionych za pośrednictwem Zw. Włókniarzy, oraz stwierdził, że stan zatrudnienia robotników, kierowanych przez Oddz.II.Zw.Włókn.do fabryk, jest dobry. Obecnych na zebraniu było około 100 osób.-

Zw.Zaw.Rob.Przem. Drzewnego.-

Dnia 11 czerwca br.odbyło się w Hajnówce,pow.bielskiego zebranie robotników Zw.Klas.pod przewodnictwem Nowakowskiego Stefana. Przemawiali Wasiluk Konstanty, Pater Jan, Skrzynarz i Leon Wiśniewski. W końcu zebrania odczytana została rezolucja, w której robotnicy protestują przeciw: 1/różnym nieprawnym potrąceniom i przymusowym składkom, zarządzanym przez Kierownictwo Zakładów Drzewnych i Inspekcję Pracy i 2/przeciw faszyzmowi, żądając zniesienia Berezy Kartuskiej, powszechnej amnestji politycznej i utworzenia rządu robotniczo-chłopskiego, który jedynie jest zdolny do wyprowadzenia kraju z kryzysu.-

Dnia 21 czerwca br.odbyło się zebranie, zwołane przez Zw.Zaw.Rob.Przem.Budowlanego, Oddz.w Czarnej-Wsi,pow.białostockiego. Przemawiali: Ostapczuk, Kwapiński, Sobierajski i inni Mówcy omawiali zwycięstwa robotników we Francji, oraz sytuacj strajkową w Rumunji i rozruchy na Litwie. Nawoływali również do piętnowania łamistrajków i prowadzonej przez nich akcji.-

Zw.Zaw.Rob.Przem. Skórzanego.-

Dnia 10 czerwca br.odbyło się w Białymstoku zebranie Zw Zaw.Garbarzy pod przewodnictwem Rybałowicza. Mówcy: Psachje, Klepacki i Jaworowski omawiali sprawę zbliżających się wyborów do zarządu Związku, nawołując członków do uiszczenia zaległych składek członkowskich, aby nie stracić prawa głosu. Powzięto rezolucję, że robotnik, który w ciągu 2-ch tygodni nie reguluje zaległych składek członkowskich za rok 1935, straci prawo głosowania.-

Dnia 25 czerwca br.odbyło się w Białymstoku zebranie Zw Garbarzy pod przewodnictwem Rybałowicza. Na zebranie przybył delegat z Centrali, Godgold. Zebranie zwołano celem wybrania nowego zarządu. Nowy zarząd jednakże nie został wybrany skutkiem utraty prawa głosowania z powodu niewpłacenia składek członkowskich przez zebranych. W czasie dyskusji zabrał głos Godgold,omawiając sytuację w przemyśle skórzanym. Następnie poruszył tło ostatnich zajść pomiędzy robotnikami a policją w Polsce, twierdząc, że klasa pracująca poprawi swój byt dopiero z chwilą przejęcia władzy w swe ręce. Obecnych na zebraniu było 150 osób.-

Zw.Zaw.Kolejowców.-

Dnia 10 czerwca br,odbyło się zebranie członków Zw.Zaw. pracowników kolejowych w Łapach. Zebraniu przewodniczył prezes ZZK.Franciszek Mirek. Na zebranie przybyli w charakterze dele

./.

gatów prezes Okręgowy Zarządu ZZK.w Wilna Strążowski i delegat centralnej sekcji mechanicznej z Warszawy Różański. Na wstępie odczytano okólniki i zarządzenia Dyrekcji P.K.P.w Wilnie, zachęcające pracowników do intensywnej pracy. Następnie omawiano sprawy lokalne i dyskutowano nad kwestją domagania się od władz kolejowych wybudowania, wzgl.przeznaczenia lokalu dla robotników na odpoczynek i spożycie przyniesionych obiadów, oraz zwiększenie stanu ilości umywalek w warsztatach. Po omówieniu kwestji lokalnych zabrał głos delegat z Warszawy Różański, który krytykując Rząd i jego posunięcia podkreślił, że robotnikom i niższym urzędnikom nałożono podatek na pokrycie 53 miljonowego niedoboru, podczas gdy od różnych obszarników i kapitalistów, od których należy się półtora miljarda podatku, Rząd żadnego świadczenia nie żąda, licząc się z nimi, natomiast z masami robotniczemi, które nie są zorganizowane i niestawiają oporu, Rząd nie liczy się i ściąga podatki. Na Rządzie, jakby ojcu w rodzinie, ciąży obowiązek wychowania obywateli i dania im odpowiedniego zajęcia, lecz żaden dotychczas Rząd o to nie troszczy się, jak jest obywatel wychowany i z czego żyje, lecz kiedy nadejdzie czas, obywatela powołuje się do wojska i przygotowuje do obrony kraju na wypadek niebezpieczeństwa. Po przemówieniu Różańskiego zabrał głos delegat Strążowski z Wilna, który oświadczył, że nigdyby nie doszło do poniewierania klasą robotniczą, gdyby pracująca klasa stanowiła jednolity front. Tak długo nie będzie dobrze, dopóki robotnicy nie połączą się w jedną solidarną masę. Dziś już robotnik przychodzi do przekonania i walczy o swoje prawa i byt, co miało miejsce w Krakowie i innych miastach, gdzie nie komunista, jak twierdzą i starają się dowieść, ale polski robotnik stawił swą pierś pod kulę o chleb powszedni, którego nie może dostać dla siebie i swoich

./.

dzieci. W wyniku obrad uchwalono rezolucję, domagającą się zniesienia podatku od pensji robotników i urzędników, zarabiających poniżej 250 zł., protestującą przeciwko odliczaniu emerytom 1/4 części służby zaborczej, żądającą przywrócenia opłat szkolnych oraz pomocy lekarskiej emerytowanym robotnikom narówni z pracującymi. Obecnych było 300 osób.-

———oooOooo———

27 11

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/6/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6
za miesiąc czerwiec 1936r.

IV. S t r a j k i .

Robotnicy fabryk włókienn.

Dnia 15 czerwca br.lonkietnicy fabryk Szocheta, Petera i Frajniczka w os.Michałowo,pow.białostockiego w liczbie 22 osób przystąpili do strajku. Powodem strajku było niewypłacenie zarobków od stycznia br.przez firmę Wysocki i s-wie w Białymstoku, która pozostaje w kontakcie z wymienionemi wyżej fabrykami, zatrudniającemi strajkujących lonkietników. Strajk został zlikwidowany dnia 20 czerwca br.po wypłacie zaległych należności.-

Dnia 17 czerwca br.zastrajkowało 24 tkaczy, zatrudnionych u lonkietników w Wasilkowie, pow.białostockiego. Strajk nastąpił z powodu obniżki płac przez właścicieli warsztatów, skutkiem czego została zerwana faktycznie umowa zbiorowa z roku 1934. Dnia 22 czerwca br.został zlikwidowany strajk - po przywróceniu poprzedniej płacy.-

Robotnicy fabryki dykt.-

Dnia 18 czerwca br.wybuchł strajk w fabryce dykt w Grodnie. Robotnicy z dwóch zmian w liczbie 500 osób okupowali fabrykę. Związek zwrócił się do Dyrekcji fabryki z żądaniem podpisania umowy, że wszyscy zatrudnieni robotnicy zostaną przyjęci z powrotem do pracy po przeprowadzeniu remontu fabryki. Powyższe żądania robotników zostały początkowo odrzucone. Strajkiem kierował sekretarz ZZZ.Bujko. Dnia 26 czerwca br. odnośny strajk został zlikwidowany wobec przyjęcia z pewnemi modyfikacjami przez fabrykantów postulatów robotników.-

./.

Robotnicy tartaczni.- Dnia 8 czerwca br.przystąpili do strajku wszyscy robotnicy tartaku państwowego w Łysych,pow.ostrołęckiego w liczbie 170 osób, żądając podwyżki płac z 1,90 zł.do 2,50 zł.dziennie. Robotnicy zebrali się w hali trakowej, gdzie przebywali, nie opuszczając tartaku. Inicjatorem strajku był Henryk Pawłowski sekretarz Oddz.Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Drzewnego /ZZZ/, z zawodu murarz, który w tartaku nie pracuje. Dnia 19 czerwca b po częściowym uwzględnieniu żądań robotników, strajk został zlikwidowany.-

Strajk flisaków.- Od dnia 22 do 26 czerwca br.trwał strajk około 50 flisaków, zatrudnionych przy spławie drzewa z Puszczy Świsłockiej. Strajkujący żądali 100% podwyżki, uzyskali zaś 25%.-

Strajki w cegielniach i kaflarniach.- Dnia 30 maja br.w zjednoczonych cegielniach Brzezińskiego i Bengelsdorfa w Łomżycy, Berka Zołędzia w Starej-Łomży i kaflarni Kaczyńskiej w Łomży wybuchł strajk robotników. Ogółem strajkowało 238 osób. Przyczyną strajku było niezadowolenie z dotychczasowych warunków płacy i pracy. Strajkujący żądali: 1/podwyższenia zarobków od 20% do 30%, co stanowiłoby od 8 do 10 zł.dziennie za pracę akordową, 2/utworzenia stałej delegacji robotniczej przy cegielniach, 3/przyjmowania i zwalniania robotników przez Zw.Robotn.Budowl.w Łomży, 4/przyznania angielskiej soboty i 5/przyznania urlopów dla robotników. Strajkiem kierował Oddz.Zw.Rob.Budowl., Ceramiczn.i pokrewnych zawodów w Łomży, pozostający pod wpływami PPS.CKW. Robotnicy okupowali cegielnię, nie dopuszczając nikogo do okupowanych objektów.-

Po odbytej w dniu 3 czerwca br.konferencji przedstawiciele robotników strajkujących w cegielniach i kaflarniach z wła-

./.

ściciełami wym.zakładów, na której uchwalono: 1/wybrać po 1 d legacie w cegielniach, 2/przyjmować i zwalniać z pracy robotników w porozumieniu ze Związkiem Zaw.Rob.Budowl.w Łomży,3/zapłacić strajkującym za 2 dni strajku po 2 zł.dziennie, 4/robotnicy w cegielniach Bengelsdorfa i Brzezińskiego uzyskali podwyżkę od 15 do 30%, dotychczasowych zarobków, 5/w cegielni Zołędzia i kaflarni Kaczyńskiej od 15 do 20% płacy. Strajk został zlikwidowany i wszyscy strajkujący w dniu 3 czerwca br. przystąpili do pracy.-

Od dnia 22 czerwca br.do 2 lipca br.trwał strajk robotników w fabryce kafli Radzyńskiego. Strajk miał podłoże ekonomiczne, jednak robotnicy przystąpili do pracy na poprzednich warunkach. Strajkowało 57 robotników.-

Dnia 25 czerwca br.wybuchł strajk w Kaflarni "Stanisławów" w Grodnie. Strajknący w liczbie 50 osób domagali się 15% podwyżki płac. Zarząd fabryki oferował tylko 10% podwyżki. Strajkiem kieruje ZZZ.-

Robotnicy zatrudnieni z Funduszu Pracy.-

Od dnia 22 czerwca br.do dnia 3 lipca br.trwał strajk robotników zatrudnionych na robotach publicznych w Kołkowysku.

W wyniku osiągniętego porozumienia strajkujący uzyskali podwyżkę płacy z 2 zł.do 2,25 zł.dziennie z tem, że nadwyżka ponad 2 zł.została przeznaczona częściowo na składkę ubezpieczeniową, częściowo zaś na składki oszczędnościowe, które zostaną wypłacone po rozwiązaniu umów, a najpóźniej w terminie zbiorów okopowych, - oraz przyrzeczenie Zarz.Drogowego przeprowadzenia rewizji płac dla tłukaczy kamieni w sensie podwyższenia dotychczasowej stawki.-

Dnia 22 czerwca br.wybuchł strajk robotników przy regulacji rzeki Orlanki, w pow.bielskim. Zastrajkowało 245 robotników domagając się wyrównania płac dla wszystkich robotników do 6[illegible] gr.za metr.^{3}. Strajk ten został zlikwidowany w dniu 25 czerwca br.po uzyskaniu przez strajkujących nieznacznej podwyżki.-

Od dnia 25 czerwca do dnia 6 lipca br.trwał strajk robotników, zatrudnionych na robotach publicznych w Hajnówce, pow.bielskiego. Strajk został zlikwidowany po uzyskaniu przez robotników nieznacznej podwyżki zarobków. Ogółem strajkowało 124 robotników.-

Strajk robotników -tłukaczy.-

W dniu 19 czerwca br.wybuchł na tle ekonomicznem strajk robotników-tłukaczy na szosie Suwałki-Sejny. Po uzyskaniu podwyżki płac strajk zakończył się w dniu 7 lipca 1936 roku.-

Strajk kelnerów.-

Od dnia 13 do 16 czerwca br.trwał strajk 11-tu kelnerów i 4-ch kucharzy restauracyjnych w Grodnie. Strajk został zlikwidowany po zawarciu umowy między związkiem kelnerów, a właścicielem restauracji na następujących warunkach: 1/od rachunku należy się kelnerom 10% bez potrąceń, 2/kelnerzy nie pokrywają strat przy zniszczeniu i zaginięciu naczyń, 3/po roku pracy otrzymują dwa tygodnie urlopu, 4/dla wypowiedzenia pracy obowiązuj termin 2-tygodniowy /meld.dor.Nr.124 z dnia 15,VI.br./.-

----oooOooo----

W.D.

WOJEWODA BIALOSTOCKI
Nr.FB.164/6/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6
za miesiąc czerwiec 1936r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego .

W stanie bezpieczeństwa pod względem politycznym nastąpiło zupełne odprężenie. Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym była dobra.-

Ważniejsze wypadki i wydarzenia.-

Opór podatkowy.- W dniu 18 czerwca br.w czasie ściągania zaległych podatków przez sekwestratora Urzędu Skarbowego w Grodnie, Jana Pożtarzewskiego, mieszk.wsi Latki,pow.grodzieńskiego, w liczbie około 150 osób stawili czynny opór, przyczem Pożtarzewski został trzykrotnie ugodzony kamieniami, a przybrany przez niego robotnik Czaplicki dotkliwie pobity. Przybyły w tym dniu Komendant Poster.w Ejsmontach-Wielkich st.przod.Wroński spotkał się również z czynnym oporem ze strony 35-ciu mężczyzn, którzy uniemożliwili aresztowanie organizatorów oporu, Jana i Mikołaja Poźniaków oraz Michała Januszki. Rozagitowana ludność zamierzała niedopuścić do wykonania czynności służbowych.oraz chciała zatrzymać prowodyrów oporu.-

Dnia 19 czerwca br.po wkroczeniu do wsi Latki plutonu policji sekwestrator przeprowadził swe czynności, zaś w nocy z 19 na 20 czerwca br.dokonano rewizji u mieszk.wsi Latki i Poczajki /sąsiednia wieś skomunizowana/, przyczem zatrzymano 12 osób podejrzanych o opór podatkowy i przynależność do KPZB.-

Napad rabunkowy.- Dnia 17 czerwca br.na jadących furmanką żydów Tewela Krawca i Chaima Borowskiego, mieszk.m.Suchowoli napadło w pob-

liżu gm.Dąbrowa, pow.sokólskiego, 3-ch osobników, którzy pob li przejeżdżających kijami i zrabowali im 45 zł.40 gr. Zarzą dzony natychmiast pościg doprowadził do ujęcia sprawców.-

Pożary.- Wykaz pożarów w załączeniu.-

Znaczniejsze pożary:

1/Dnia 7 czerwca br.w nocy wybuchł pożar we wsi Kobyla ki, gm.Izabelin, pow.wołkowyskiego w zabudowaniach Maciasa Kazimierza, skutkiem którego spłonęły doszczętnie 33 zagrody gospodarcze oraz 1 koń, 2 krowy, 12 owiec i 13 świń, 37 gęsi i 537 kur. Straty wynoszą 84,435 zł. Podczas gaszenia ognia doznał lekkiego poparzenia rąk mieszk.tejże wsi Pawłowicz Ma sym.-

2/Dnia 21 czerwca br.wybuchł pożar we wsi Daniłowo, pow ostrołęckiego. Spłonęło 23 gospodarstwa. Pastwą ognia padło również 26 sztuk inwentarza żywego. Straty wynoszą około 60 tysięcy złotych.-

3/Dnia 23 czerwca br.wybuchł pożar we wsi Rutkowszczyz- na, pow.sokólskiego od uderzenia pioruna. Spłonęło 31 budyn- ków, w tem 4 domy mieszkalne. Straty wynoszą 44.000 zł.-

4/Dnia 26 czerwca br.wybuchł pożar we wsi Zapole, pow. grodzieńskiego. Pastwą ognia padły budynki, narzędzia rolnicz i zbiory. Straty wynoszą 37.000 zł.-

Rozbrajanie ludności.- W miesiącu czerwcu br.odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego	-	12
" obciętych	-	1
krótkiej broni palnej	-	35
luf karabinowych	-	4
broni myśliwskiej	-	14

./.

broni białej	bagnetów	4
	szabel	-
	sztyletów	-
	kastetów	-
	bokserów	-
naboi karabinowych		25
" rewolwerowych		25
granatów		-
prochu		-

Użycie broni palnej w miesiącu czerwcu - nie notowano.-

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

Nr.PN.164/6/36 T.

26.

W Y K A Z

pożarów za miesiąc czerwiec 1936r.

Powiat	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie	Wzniecone przez dzieci	Wadliwa konstrukcja komina	Nieostrożność	Przyczyny nieustalone	Ogółem	Straty zł.
Augustowski	9	-	-	-	3	-	12	39.600
Białystok-m.	-	-	-	2	2	1	5	-
Białostocki	13	-	-	2	1	-	16	17.295
Bielski	5	-	-	2	7	3	17	71.240
Grodzieński	5	1	-	-	-	7	13	79.944
Łomżyński	-	-	1	1	1	-	3	31.490
Ostrołęcki	1	1	-	1	-	2	5	72.100
Ostrowski	-	2	-	-	3	-	5	7.550
Sokólski	5	3	-	3	1	15	27	91.597
Suwalski	9	-	-	19	3	10	41	73.198
Szczuczyński	-	-	-	1	2	3	6	7.130
Wołkowyski	9	2	-	2	4	6	23	132.100
Wysoko-Mazow.	2	-	-	-	-	-	2	5.800
Razem	58	9	1	33	27	47	175	629.044

W.D.

W.D.

Straty w zł.
39.600
-
17.295
71.240
79.944
31.490
72.100
7.550
91.597
73.198
7.130
32.100
5.800
629.044

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.PB.164/6/36 T.

29

94

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6
za miesiąc czerwiec 1936r.

VI. Sprawy graniczne .

Nielegalne przekroczenie granicy.-

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu czerwcu na odcinku granicznym:

1/ pow.augustowskiego - 2 osoby
2/ " grodzieńskiego - 2 "
3/ " szczuczyńskiego - 3 "
4/ " suwalskiego - 14 "

——ooOoo——

W.D.

30

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.PN.164/6/36 T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6

za m-c czerwiec 1936r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż .

- N i e n o t o w a n o .-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr. ewid. .....

91

Nr. PB. 164-7/36. T.

T A J N E.

Białystok, dn. 20. sierpnia 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr. 7/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/.

Sam. Ref. Inf. D. O. K. IX.
Notowan
L. / Inf. tjn/ r.

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

Za Wojewodę
/ A. Dworak /
Naczelnik Wydziału Społ.-Polit.

Rozdzielnik:

Min. Spr. Wewn. Dyr. Dep. I.	Nr. 1-4	- 4	egz.
Min. Sprawiedliwości /Nadzór Prokuratorski/	Nr. 5	- 1	"
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr. 6	- 1	"
Pan Wojewoda w Nowogródku	Nr. 7	- 1	"
Pan Wojewoda w Brześciu nad Bugiem	Nr. 8	- 1	"
Pan Wojewoda w Warszawie	Nr. 9	- 1	"
Pan Wojewoda w Stanisławowie	Nr. 10	- 1	"
Pan Wojewoda w Tarnopolu	Nr. 11	- 1	"
Pan Wojewoda w Lublinie	Nr. 12	- 1	"
Pan Wojewoda w Łodzi	Nr. 13	- 1	"
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr. 14	- 1	"
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Wilnie	Nr. 15	- 1	"
Pan Prokurator Sądu Okręgowego w Biały-mstoku	Nr. 16	- 1	"
Pan Prokurator Sądu Okręgowego w Grodnie	Nr. 17	- 1	"
Pan Prokurator Sądu Okręgowego w Łomży	Nr. 18	- 1	"
Pan Prokurator Wydz. Zam. Sądu Okr. w Suwałkach	Nr. 19	- 1	"
Ekspozytura Nr. 1. Oddz. II. Szt. Gł. w Wilnie	Nr. 20	- 1	"
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie	Nr. 21-22	- 2	"
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. IX. w Brześciu n/Bug	Nr. 23	- 1	"
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. I. w Warszawie	Nr. 24	- 1	"
K. O. P. "Brygada Grodno" w Grodnie	Nr. 25	- 1	"
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew. Białostockiego	Nr. 26-37	- 12	"
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr. 38	- 1	"
Pan Komendant Wojewódzki P. P. w Białymstoku	Nr. 39	- 1	"
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr. 40	- 1	"
A r c h i w u m	Nr. 41-43	- 3	"
O d b i t o		- - - 44	egz.

H. F.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nº IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 26 SIER. 1936 L. 4842
Załączników

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.164/7/36 T.

Białystok, dnia 20 sierpnia 1936r.

T A J N E !

Miesięczne Sprawozdanie Sytuacyjne Nr.7/36r.

z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa.

I. Ruch Komunistyczny.

1/Ogólna ocena sytuacji za m-c lipiec 1936r.

W okresie sprawozdawczym natężenie prac jednolitofrontowych komuny nie słabło, a szczególnie przejawiało się w Związkach Zawodowych, a zwłaszcza na terenie związków, grupujących robotników sezonowych, zajętych na robotach publicznych.-

Trwająca od dłuższego czasu walka o wpływy między oddziałami klasowemi związków włók., a Z.Z.Z.w pierwszych dniach lipca doszła do dużego naprężenia. Moment ten usiłowali wykorzystać komuniści, agitując tak w pierwszym jak i drugim oddziale Klas.Zw.Włókn. za utworzeniem jednego silnego oddziału do walki z Z.Z.Z. Wobec silnego uporu ze strony PPS.i Bundu plan ten nie doszedł do skutku, a w pewnym stopniu spowodował nawet jeszcze silniejsze antagonizmy. Na terenie miasta Grodna komuniści znaleźli grunt podatniejszy i obecnie wywierają znaczny wpływ w klasowych związkach zawodowych. Dowodem tego może być, że w czasie manifestacji w sprawie Gdańska komuniści maszerowali w jednym szeregu z socjalistami, wznosząc okrzyki antypaństwowe.-

Należy zaznaczyć, że przedmiotem szczególnego zainteresowania kompartji są organizacje młodzieżowe, na które skierowany jest najsilniejszy atak.-

Najbardziej widoczne sukcesy osiągnęła kompartja na terenie T.U.R Wyrazem tego może być zmontowane w końcu lipca wydawnictwo p.t."Żagiew"

./.

96

którego pierwszy numer został skonfiskowany przez Starostę Grodzieńskiego za treść wybitnie komunistyczną. Wydawnictwu temu udzielił swego patronatu Zarząd Oddz.T.U.R.w Grodnie. Inicjatorami zaś wydawnictwa byli znani działacze komunistyczni /szczegółowe sprawozdanie w tej sprawie przedłożono M.S.W.w dniu 5.VIII.br.L.PN.43/36. P./.-

Analogiczne czasopismo p.t."Życie" zaczęło wychodzić z dniem 18 lipca br.na terenie Białegostoku pod redakcją Piotra Słuckiego, sympatyka i propagatora "jednolitego frontu ludowego".-

W okresie sprawozdawczym prowadzoną była pozatem dość silna akcja techniczna kompartji w sprawie "Dnia antywojennego", za kongresem pokojowym, przeciw Berezie, w związku ze śmiercią Germasickiego i Mozyrki, oraz w obronie Sergjusza Prytyckiego, pochodzącego z terenu Województwa Białostockiego.-

Podana niżej tabela ilustruje natężenie akcji komunistycznej w okresie sprawozdawczym, oraz represje przeprowadzone w związku z tą akcją.-

Lp.	Powiat	Ujawniono transparentów i sztandarów.	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Przechowywanie i kolportaż nielegalnych wydawnictw komunistyczn.		Demonstracje i manifestacje uliczne		Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.				Osoby zatrzymane i osadzone w M.O. w Berezie Kartuskiej.
				Ujawniono wypadków kolportażu wzgl. przechowywania.	Ujawniona ilość egz. wydawnictw komunistycznych	Ilość demonstracji.	Ogólna ilość uczestników.		Ogółem	w tem czasowych w areszcie zapobiegawczym.	w tem oddanych pod dozór policji	w tem zwolnionych bez zastosowania środków zapobieg.	
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok m.	2	1	1	3	-	-	-	3	2	1	-	-
3	Białystok	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
4	Bielsk-Podl.	1	-	2	99	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodno	2	-	3	47	1	-	-	8	6	2	-	-
6	Łomża	-	-	4	144	-	-	1	2	2	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grajewo	-	-	1	24	-	-	-	1	-	1	-	-
12	Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R A Z E M	5	1	11	317	1	-	1	15	11	4	-	-

97

2/ Wystąpienia zewnętrzne.

a/ Kolportaż

W okresie sprawozdawczym działalność kompartji znaczniej przejawiła się nazewnątrz na terenie miasta Białegostoku i pow. grodzieńskiego.-

Akcja wywieszania transparentów i plakatów, a zwłaszcza kolportaż ulotek był większy w stosunku do wymienionej akcji w miesiącu poprzednim. Powyżej umieszczona tabela ilustruje w których powiatach i w jakiej rozpiętości akcja ta miała miejsce.-

b/ Usiłowania demonstracji.

Dnia 26.VII.br.odbyła się w Grodnie manifestacja protestacyjna w sprawie Gdańska, w której wzięły udział wszystkie polskie organizacje społeczne i związki zawodowe zorganizowane w Radzie Klas.Zw.Zawod.w ogólnej liczbie około 3.000 osób.-

W czasie pochodu Rady Klas.Zw.Zaw. uczestnicy, przeważnie komuniści, wznosili okrzyki "precz z Berezą Kartuską, precz z katowaniem więźniów politycznych, precz z faszyzmem, precz z wojną ZSRR., żądamy chleba i pracy".-

Sprawcy tych okrzyków zostali przeważnie ujawnieni, są to członkowie KZM., karani poprzednio więzieniem za działalność komunistyczną.-

c/ R e p r e s j e.

Białystok m. Dnia 5 lipca br.zostali zatrzymani Szołem Rozenszajn, mieszk. Białegostoku, znany działacz komunistyczny i Szepsel Meśnik, ur.w 1901r., stały mieszk.Lidy - jako podejrzani o usiłowanie kradzieży. Zachodzi podejrzenie, że zatrzymani odbywali kontakt partyjny.-

Decyzją władz sądowych Meśnik został osadzony w więzieniu, zaś Rozenszajn oddany pod dozór PP.-

Dnia 9 lipca br.został zatrzymany na dworcu kolejowym Białystok-Centralny - Chaim Szkolnik, s.Mowszy i Frejdy, lat 20, farbiarz, zamieszkały w Grodnie - który usiłował przewieść do Grodna transport bibuły wagi około 10 klg.-

pow.białostocki Dnia 23 lipca br.został zatrzymany w Gródku Jankiel Stocki, poszlakowany o wywieszenie transparentów komunistycznych w dniu 1 maja br.na terenie os.Gródek.-

Stocki decyzją władz sądowych został osadzony w więzieniu.-

pow.grodzieński 1/Dnia 2 lipca br.dokonano rewizji u Szymona Kurniela,mieszk. wsi Ejmiłowce, gm.Brzostowica-Wielka, podejrzanego o działalność komunistyczną.-

W czasie rewizji odnaleziono:

a/jedną książkę w jęz.rosyjskim "Kapitalistyczna stabilizacja" i "Proletarjacka rewolucja" Bucharyna, wydaną w Moskwie w 1927r.,

b/książkę w jęz.rosyjskim p.t."Ludwik Ferejbach i koniec niemieckiej klasycznej filozofji "Emgelsa" wydaną przez Partysdom CK. WKP.1935r.;

c/2 odezwy komunistyczne: jedna w jęz.polskim p.t."Odwołujemy się do Twego sumienia", wydaną przez CK.KPZB.Wilno we wrześniu 1935r. druga w jęz.białoruskim p.t."Napastny front przeciw polskiej okupacji";

d/dwa zeszyty z rękopisami w jęz.polskim i białoruskim o treści wywrotowej;

e/część kalendarza biurowego z napisami o treści wywrotowej.-

Kurmiel decyzją władz sądowych został osadzony w więzieniu.-

2/W związku z rozrzuceniem odezw komunistycznych w dniu 16

./.

lipca br.we wsi Hoża został zatrzymany przez PP.Jan Zawyska,sekretarz komórki KPZB.bezrobotnych w Grodnie i decyzją władz sądowych został osadzony w więzieniu.-

3/Dnia 22 lipca br.został zatrzymany Józef Zdańczyk, syn Stefana i Antoniny, ur.w 1909r.mieszk.wsi Ejminowce, gm.Brzostowica-Wielka pod zarzutem prowadzenia działalności komunistycznej. Wymieniony był karany 2-letniem więzieniem za działalność wywrotową oraz w 1932r.przez wojskowy Sąd Okręgowy w Wilnie, za zdradę tajemnic wojskowych również 2-letniem więzieniem.-

Decyzją władz sądowych Zdańczyk został osadzony w areszcie.-

4/W związku ze wznoszeniem okrzyków antypaństwowych na wiecu protestacyjnym w sprawie Gdańska w Grodnie w dniu 26.lipca br., - z polecenia władz prokuratorskich zostali zatrzymani: 1/Wajsman Matla, .Hirsza i Racheli, ur.w 1914r., 2/Jelin Abram, s.Mordchela i Dwejr., ur.w 1910r., 3/Cybulska Dwejra, c.Chawna i Szejny, ur.w 1920r., 4/Kłubok Abram, s.Mendela i Cypy, ur.w 1921r., wszyscy mieszk.w.Grodna.-

Sędzia Śledczy S.O.w Grodnie decyzją z dnia 28.VII.br.zastosował względem dwóch pierwszych areszt, jako środek zapobiegawczy, zaś do dwóch ostatnich dozór policyjny.-

5/Dnia 31 lipca br.w czasie przeprowadzania rewizji u Jaroszewicza Gierasima, s.Jana i Agaty, ur.w 1893r., białorusina, rolnego, gm.Hornica, ten dobrowolnie wydał następujące wydawnictwa wywrotowe:

1/okólnik zawierający uchwały VII Kongresu Kominternu,

2/maszynopis zawierający przemówienie Ercelego, wygłoszone na VII Kongresie,

3/przemówienie Leńskiego na VII Kongresie,

4/odezwa w jęz.białoruskim w sprawie jednolitego frontu,
5/rękopisy w sprawie represyj na terenie gminy Horny,
6/2 wykazy zebranych pieniędzy na MOPR.,
7/6 kartek bibułowych z wypisanemi kontaktami,
8/karta z obliczanemi rachunkami.-

Jaroszewicz decyzją władz sądowych został osadzony w więzieniu.-

pow.łomżyński.

1/Dnia 12 lipca br.został zatrzymany Jan Wdziękoński, s. Franciszka i Julji, ur.w 1898r., we wsi Poryte-Jabłoń, gm.Długoborz i tam zamieszkały, rolnik, jako podejrzany o kolportaż odezw komunistycznych.-

2/Dnia 21 lipca br.został zatrzymany Kosower Szaja,mieszk m.Ostrowia-Mazow.na szosie Szumowo-Ostrów,przy którym znaleziono 30 egz.czasopisma "Czerwony Sztandar". Ustalono, że Kosower wspomniane czasopisma otrzymał od Bejli Zaremba, mieszk.m.Zambrowa w celu przeniesienia do Ostrowia.-

Decyzją władz sądowych Kosower Szaja i Zaremba Bejla zostali osadzeni w areszcie prewencyjnym w Łomży.-

pow.szczuczyński.

Dnia 18 lipca br.został zatrzymany w Szczuczynie Sender Zejfert, syn Chaima i Leji z Lewinowiczów, ur.w 1908r.w Szczuczynie i tam zamieszkały, wyzn.mojż., krawiec, dotychczas za działalność wywrotową nie notowany. Wymienionemu udowodniono rozrzucenie literatury komunistycznej w dniu 14.VII.br.w Szczuczynie. Przeciwko wymienionemu Sąd Grodzki w Szczuczynie zastosował jako środek prewencyjny - dozór policyjny.-

./.

99

d/ Wyroki sądowe .

Sąd Okręgowy w Grodnie skazał w dniu 30 lipca br.z art.97 i 93 KK.:

Szmojsa Gdala na 5 lat więzienia, Culnika Izraela na 4 lata więzienia, Stolarskiego Symcha i Makowicza Berela po 3 lata więzienia i wszystkich pozbawiono praw na 5 lat. Areszt prewencyjny zaliczono. Przebieg rozprawy spokojny.-

3/ O. N. R.

Przejawy działalności .

Dnia 9 lipca br.przewieziony został do Łomży transport "Sztafety" Nr.21 z maja 1936r.oraz trzy edycje odezw wydawnictwa O.N.R., odbijanych na powielaczu, ogólnej wagi około 10 klg. Literaturę tą otrzymał Jan Brański i przechował w zabudowaniach Domu Katolickiego, którą następnie rozpowszechniano przeważnie po wsiach ze względu na słabą treść wydawnictwa.-

Jan Brański również usiłuje zdobyć jaknajwiększą ilość materjałów wybuchowych oraz broni palnej mówiąc, że na ten cel posiada pieniądze. Materjały wybuchowe są mu potrzebne na wykonywanie zamachów na objekty żydowskie. Wymieniony otoczony jest stałą poufną obserwacją.-

Dnia 13 lipca br.Wacław Alchimowicz i Leonard Karoszewski, mieszk.m.Suwałk,otrzymali kilkadziesiąt broszur ONR., które rozpowszechnili między uczniami gimnazjum suwalskiego, ponadto uzyskano informacje, że członkowie ONR.suwalskiego mają rzekomo posiadać granaty i ręczną broń palną. Czy to jednak odpowiada prywdzie - dotychczas stwierdzić nie zdołano.-

Zasadniczo O.N.R.w miesiącu lipcu większej aktywności nie przejawiło.-

W.D.

———oooooOooooo———

URZĄD WOJEWÓDZKI Białostocki
Wydział Społeczno Polityczny

Nr. PB.164/7/36.T.

Białystok, dn. 20.VIII.1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr 7/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/.

II. Ruch zawodowy.

1/ Ocena ogólna.

W miesiącu lipcu b.r. zatarg między Klasowymi Związkami Zawodowymi, a ZZZ. doszedł do największego zaognienia, a przyczyną było spółubieganie się o wpływy w obsadzaniu wolnych warsztatów pracy w fabrykach swoimi członkami. Klasowe Związki Zawodowe mając liczebną przewagę, opanowały prawie wszystkie fabryki, niedopuszczając do pracy robotników włókienniczych z ZZZ. Ponadto ZZZ. niema odpowiednich przywódców którzyby mogli należycie się przeciwstawić akcji ze strony Kl.Zw.Zaw. Również ujemnie wpływa na rozwój ZZZ. przyjmowanie na członków ludzi często o małych wartościach moralnych i t.zw. łamistrajków.-

Osiągnięcie większych wpływów wśród mas pracujących może osiągnąć ZZZ.tylko wtedy o ile z łona swego usunie osoby skompromitowane.-

2/ Związki Klasowe.

Dnia 3.VII.b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie delegatów fabrycznych I i II oddziału Zw.Kl.Włókniarzy pod przewodnictwem Matejczyka. Tematem zebrania była krytyka władz administracyjnych za popieranie ZZZ. i Zw."Praca".-

Na zakończenie zebrania, Kapitułko Tomasz odczytał rezolucję następującej treści: " 1/Zebrani delegaci i delegatki fabryk włókienniczych na zebraniu w dniu 3 lipca 1936 r. zwołanem przez dwa oddziały Związku Włókniarzy po wysłuchaniu referatów i dyskus

100

sji w sprawie związków ZZZ. i "Praca" popieranych przez czynniki administracyjne, a zmierzające do osłabienia i zniszczenia klasowego ruchu zawodowego, uszczuplenia i odebrania wpływów i praw zdobytych uciążliwą walką włókniarzy białostockich stwierdzają: 1/Odeprą wszelkiemi rozporządzalnemi środkami ataki ZZZ i przeciwstawią się stanowczo łamistrajkom ZZZ. 2/Zebrani wyrażają gotowość na wezwanie zarządów obu Oddziałów Zw. Włókniarzy zareagowanie jaknajostrzejsze przy dalszych próbach ataków formowanych przez władze i ZZZ., nie wyłączając strajku protestacyjnego i upoważniają władze związkowe do proklamowania strajku jeżeli zajdzie potrzeba. 3/Zebrani z zadowoleniem przyjmują do wiadomości uchwałę konferencji zarządów Zw.Zawodowych i stanowisko K.O.Z.Z. solidaryzując się z walką włókniarzy broniących się przed atakami żółtych zdradzieckich związków zawodowych". Obecnych było około 150 osób.-

Ponadto Klasowe Związki odbyły zebrania członkowskie w dniu 18.VII.w wasiłkowie i w dniu 26.VII. w Supraślu .-

Celem tych zebrań było pozyskanie większej ilości członków W Supraślu pod wpływem agitacji Zw.Kl., ZZZ.coraz bardziej traci wpływy wśród robotników i stopniowo członkowie ZZZ. przechodzą do Zw.Klasowego.-

3/ Chrześcijański Związek Zawodowy.

Dnia 19.VII.b.r.odbyło się w Białymstoku zebranie członków Chrześcijańskiego Związku Zawodowego.Przewodniczył Gostkowicz.

Na to zebranie przybył sekretarz Okr.Sekr.Chrz.Zw.Zaw.Elias Celem zebrania było ożywienie pracy Chrz.Zw.Zaw., który po ustąpieniu Mikołaja Korbuta bardzo wielu członków utracił i nie wykazywał żadnej działalności. Obecnych było 120 osób.-

4/ Związek Zawodowy "Praca Polska".

Dnia 5.VII.b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie członków Związku "Praca Polska" pod przewodnictwem Szotkowskiego. Na zebraniu krytykowano działalność Związków Klasowych - przyczem podnoszono, że klasowcy nie dopuszczają do pracy robotników należących do ich związku.-

Na zakończenie zebrania odczytana została rezolucja treści następującej: "Zebrani w dniu 5.VII.1936 r. członkowie Związku "Praca" zwracają się do władz administracyjnych z żądaniem zlikwidowania teroru stosowanego przez związki klasowe, a mianowicie: 1/ spokoju i bezpieczeństwa podczas pracy i nie prześladowania członków Związku "Praca", 2/ zaprzestania wysyłania przez związki klasowe bojówek w celu teroryzowania członków Związku "Praca", 3/ zwrócenia się do związków klasowych z zapytaniem czy sekcja czyściarzy pełni funkcję bojówki w związku klasowym, która przychodzi do fabryk i groźbą teroru zdejmuje robotników z pracy i zmusza ich do należenia do związku klasowego.-

Ponadto ten związek odbył trzy zebrania organizacyjne w Wasilkowie t.j. dnia 12.VII.,14.VII. i 26.VII.b.r.,na których omawiano sprawy zawodowe i ekonomiczne.-

5/ Związek Zawodowy Robotn.Przem.Drzewnego,Budowlanego Ceramicznego i pokrewnych zawodów.

Związek ten odbył na terenie m.Białegostoku cztery zebrania, tj. w dniach 10.VII.,17.VII.,18.VII.i 27.VII.b.r.,które poświęcone były sprawom strajku robotników zatrudnionych przy regulacji rzeki Białki.-

Na zebraniach tych podnoszono złe warunki pracy i płacy,przyczem Kapitułko udowodniał cyfrowo,że robotnicy zatrudnieni przy robotach meljoracyjnych na terenie m.Białegostoku są gorzej wynagradzani od robotników zatrudnionych przy tych samych robotach na terenie Grodna i Łomży.-

101

Na zebraniu w dniu 27.VII.b.r. omawiano sprawę poparcia strajkiem protestacyjnym żądań robotników zatrudnionych przy regulacji rzeki Białki. W tym celu miało odbyć się zebranie delegatów Zw.Klasowych w dniu 30.VII.b.r., które jednak nie doszło do skutku wobec zlikwidowania strajku w dniu 29.VII.b.r.

- - - - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Nr.PB.164-7/36.T.

Białystok, dn.20.VIII.1936 r.

T A J N E .

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.7/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

III. Ruch strajkowy i bezrobocie.

a/ S t r a j k i .

W okresie sprawozdawczym sytuacja strajkowa na terenie województwa białostockiego przedstawia się następująco:

1/ Dnia 1.VII.b.r. wybuchł strajk robotników piekarskich na tle gospodarczym, który został zlikwidowany w dniu 4.VII.b.r. Strajkujący uzyskali nieznaczną podwyżkę płacy.

2/ Dnia 2.VII.b.r. wybuchł strajk w fabryce dykt Brauna w Grodnie. Strajk został wywołany samorzutnie przez robotników, spowodu nieprzyjęcia do pracy tych robotników, których, zdaniem strajkujących należało zatrudnić.-

Dnia 4.VII.b.r. strajk został zlikwidowany.

Właściciel fabryki zgodził się na żądania robotników, a ponadto zobowiązał się do wypłaty zaległych zarobków w ciągu 4-ch dni po uruchomieniu fabryki, oraz do wypłaty należności z tytułu premji i urlopów za rok 1936.-

Strajk miał przebieg spokojny.-

3/ Dnia 7.VII.b.r. na terenie m.Białegostoku wstrzymali się od pracy czyściarze w fabrykach włókienniczych, na znak protestu za przyjęcie do pracy czyściarza Małyszewicza, członka ZZ.., oraz innych robotników ZZ. przez fabrykanta Wileńskiego.-

Wobec strajku czyściarzy, wszystkie fabryki zostały unieruchomione a około 3.600 rob. powstrzymało się od pracy.-

102

Zastarg został zlikwidowany w tym samym dniu na konferencji w Okr. Inspektoracie Pracy - na której ustalono zasady obsadzania załog przez poszczególne związki. Strajk miał przebieg spokojny.-

4/ W dniu 9 lipca b.r. w folwarku Jędrychowce, gm. Kość powołkowyskiego, wśród robotników rolnych wybuchł strajk na tle ekonomicznem. Strajkujący domagali się wypłacenia im przez ordynację resztę zaległych należności za okres 2 miesięcy. Wobec przyrzeczenia uregulowania zaległości strajkujący robotnicy w dniu 11 b.m. przystąpili do pracy. Agitację za strajkiem prowadzili Kaduk Aleksander, Kita Mikołaj, Zybko Nadzieja i Poleszuk Wasyl. Zybko Nadzieja jest znaną działaczką komun. na terenie 3 odcinka RK.KPZB.Wołkowysk-Podmiejski i w m-cu czerwcu 1935 r. była wybrana do Zarządu RK., jednak później porzuciła pracę partyjną, co należy tłumaczyć zdekonspirowaniem jej zaraz po zebraniu rejonowem.- Obecnie wymieniona znowu przystąpiła do pracy w kompartji, pozostali zaś notowani w kartotekach nie są. Strajkowało 24 robotników. Przebieg był spokojny.-

5/ Dnia 13.VII.b.r.62 robotników zatrudnionych w fabryce maszyn i odlewni żelaza Jowela Gotliba w Białymstoku rozpoczęto strajk spowodu niewypłacenia w dniu 11.VI.b.r. całkowitego zarobku.-

Dnia 14.VII.b.r. o godz.10-ej porzucili pracę robotnicy zatrudnieni w innych odlewniach i warsztatach mechanicznych.

Dnia 15.VII.b.r. za wyjątkiem 62 strajkujących, robotnicy innych fabryk przystąpili do pracy.-

Dnia 23.VII.br. Gotlib wypłacił robotnikom zaległe zarobki wobec czego strajkujący w dniu 24.VII.br. przystąpili do normalnej pracy.-

Sprawa wypłaty zarobków uregulowana została w ten sposób że w każdą sobotę robotnicy mają otrzymać 50% zarobków, a dru-

gie 50% ma być regulowane co 25 dni. Robotnicy, którzy zarabia-
ją mniej jak 4 zł.dziennie mają utrzymywać przy wypłacie całe
zarobki. Strajk miał przebieg spokojny.

6/ Dnia 13.VII.b.r. o godz.6 rano robotnicy dzienni sezonowi
w liczbie 10 osób majątku Podorosk pow.wołkowyskiego zastrajko-
wali żądając wypłaty zaległych należności za męce maj i czerwiec
oraz podwyższenia dziennej płacy na okres żniw. W związku z po-
wyższem właściciel majątku Otton Bochwic przyrzekł uregulować
zaległe zarobki wobec czego strajkujący tegoż dnia o godz.7.30
przystąpili do pracy. Ustalono iż agitację w danym wypadku za
strajkiem prowadził Citko Edward, syn Stanisława i Franciszki,
lat 31, dzienny robotnik, który pomimo przyrzeczenia właścici-la
majątku uregulowania zaległości do pracy nie przystąpił oświad-
czając, że podejmie ją wówczas, gdy otrzyma zaległą należność
i podwyżkę płac. Przebieg strajku był spokojny.

7/ Dnia 16.VII.b.r.zastrajkowali w Białymstoku robotnicy,
zatrudnieni przy regulacji rzeki Białki w liczbie 300 osób,na
tle zatargu o podwyższenie zarobku do 4 zł.dziennie,okupując
teren pracy.Akcją strajkową na miejscu kierował Laskowski Wła-
dysław i 6-ciu innych wybranych na zebraniu Zw.Bud.w charakte-
rze komisji do prowadzenia pertraktacji w imieniu robotników z
odnośnemi władzami. 60% robotników była przeciwna strajkowi i
chciała pracować, lecz pod terrorem ze strony Laskowskiego i in-
nych zmuszeni byli do strajku.

Dnia 29.VII.b.r.na odbytej konferencji u Inspektora Pra-
cy delegatów strajkujących robotników przy regulacji rzeki Biał-
ki z udziałem przedstawicieli Zarządu Miejskiego,robotnicy zgo-
dzili się na następujące stawki płacy: ci, którzy donoszą ma-
terjał potrzebny do pracy, mają otrzymywać po 2,75 zł., pracują-
cy przy wykopie 3,30 zł.i darniarze których było zatrudnionych
12-tu,mają otrzymywać dawne stawki, t.j. 4,20 zł dziennie.

103

Dnia 30.VII.b.r. robotnicy przystąpili do normalnej pracy. Strajk miał przebieg spokojny.

8/Dnia 16.VII.br.105-ciu robotników/członków Zw."Praca/ zatrudnionych w fabryce Rabinowicza w Wasilkowie porzuciło pracę, nie opuszczając teren fabryki. Przyczyną strajku było przyjęcie do pracy Antoniego Filipowicza członka Klasowego Zw.Zaw.

Ponadto zatrudnieni w wykończalni sukna firmy "Zapedef w Wasilkowie 50 robotników również porzucili pracę na znak solidarności. Fabrykant przyrzekł nie zatrudniać nadal Filipowicza, wobec czego strajkujący w dniu 17.VII.br.przystąpili do pracy.

Przebieg strajku był spokojny.

9/ Dnia 20.VII.b.r. 250-ciu robotników z m.Białegostoku zatrudnionych przy regulacji rzeki Nurzec na terenie pow.bielskiego porzucili pracę. Delegaci strajkujących oskarżali kierowników robót o szereg niewłaściwości, a mianowicie: 1/nieregularna wypłata zarobionych pieniędzy, co zmusza robotników do przymierania głodem, gdyż kredytów na zakup prowiantów jako pozamiejscowi nie mają; 2/nie wypłacają robotnikom należności za przeniesienie sprzętów technicznych z jednego miejsca na drugie, oddalonego o 1km.drogi,na którą to pracę robotnicy zużywają cały dzień; 3/ przeszło miesiąc czasu wstecz robotnicy napisali zbiorową prośbę do Inspektora Pracy w Białymstoku w związku z czem w dniu 9.VI.br.przyjechał do kancelarji kierownictwa robót zastępca Inspektora Pracy 32 obwodu p.Podinspektor Jacewicz,lecz z robotnikami bezpośrednio nie pertraktował, a ograniczył się jedynie do przeprowadzenia rozmowy z kierownikiem robót Turowskim i z przygodnie spotykanymi na drodze 2-ma robotnikami. Robotnicy dotychczas nie otrzymali odpowiedzi na wysunięte przez nich żądania. 4/kierownictwo robót nie oznajmia robotnikom ceny za działkę i nie daje kubatury działki oraz gdy woda zamuli nie z winy robotnika miejsce przekopane,to tenże musi powtórnie to

miejsce przekopać, lecz czas zużyty na to nie zaliczony jest do pracy; 5/żądają zniesienia pracy akordowej i podwyższenia płacy do 4 zł. za dniówkę.-

Dnia 25.VII.b.r. strajk został zlikwidowany.-

Robotnicy otrzymali podwyżkę płac, a mianowicie po 5 gr. n mtr.^{3}.; robotnicy więc z Białegostoku i Grajewa mają otrzymywać 75 gr., z Ciechanowca 70 gr., z Brańska i okolicznych wsi po 65 gr.; plantowanie od 22 do 33 gr. od mtr.^{2}., uziemienie po tej same ocenie. Ponadto robotnikom przydzielono furmankę do przewożenia sprzętów technicznych; będzie dowożona woda do picia w beczce, prócz tego Inspektor Pracy przyznał robotnikom angielską sobotę.

Przebieg strajku był spokojny.

10/ Dnia 21.VII.br.w fabryce I.D.Szpiro w Białymstoku zastrajkowało 2-ch majstrów tkackich Serwatko Wilhelm i Bajer Oskar, żądając podwyżki zarobków z 60 zł. do 80 zł.tygodniowo.- Wobec porzucenia pracy przez majstrów zostało unieruchomionych 40 warsztatów tkackich, przy których było zatrudnionych 80 robotników.-

Dnia 26.VII.br. właściciel fabryki zgodził się podwyższyć majstrom tkackim zarobki z 60 zł. na 80 zł.tygodniowo, oraz zatrudnić jeszcze dodatkowo trzeciego majstra, wobec czego majstrowie ci przystąpili do pracy. Przebieg strajku był spokojny.-

11/ Dnia 23.VII.b.r. zastrajkowali dorożkarze w Grodnie w ilości 100 dorożek. Strajk jest wyrazem protestu przeciwko zarządzeniu Urzędu Skarbowego w sprawie wykupu świadectw przemysłowych.-

Dnia 25.VII.b.r. strajk dorożkarzy w Grodnie został zlikwidowany i tegoż dnia dorożkarze wyjechali na miasto. Po konferencji dorożkarzy w Zarządzie Miejskim i Urzędzie Skarbowym postulaty dorożkarzy zostały uwzględnione.-

12/ Przed kilku miesiącami z fabryki pluszu Eugenjusza Beckiera w Białymstoku przy ul.Św.Jańskiej 15, zostało zwolnionych 2 ro-

104

botników: Jerzy Świątkowski i Jerzy Sitkowski. W dniu 23.VII.br. o godz.13 wymienieni robotnicy przyszli do fabryki i ich żądanie przyjęcia do pracy nie zostało uwzględnione.- O tem dowiedzieli się pracujący tam tkacze I i II zmiany w liczbie 16-tu i aby poprzeć zwolnionych robotników, oświadczyli kierownictwu fabryki, że o ile nie zostaną przyjęci wyżej wspomniani robotnicy, nadto jeszcze i trzeci zwolniony w dniu 22.VII.b.r.niejaki Szamreta Jan, to przystąpią do strajku okupacyjnego.-

Wobec odmownej decyzji zarządu fabryki, tkacze w liczbie 15-tu pracę porzucili i pozostali w fabryce do godziny 21-ej, poczem spokojnie fabrykę opuścili. Inne działy tej fabryki, w których zatrudnionych było 80 robotników, pracowały normalnie. Ogółem w fabryce tej pracuje 25 tkaczy na trzy zmiany. W dniu 24.VII.do pracy na I zwiększoną zmianę przystąpiło 15 tkaczy, 10 tkaczy oświadczyło, że będzie strajkować, żądając przyjęcia zwolnionych robotników.-

Dnia 28.VII.b.r. strajk został zlikwidowany.

Dyrekcja fabryki cofnęła wymówienie pracy 13 tkaczom, którzy przystąpili do strajku, ci zaś odstąpili od żądania zatrudnienia zwolnionych swego czasu tkaczy Świątkowskiego, Sitkiewicza i Szamretę.-

13/ Od dnia 31.VII.do 8.VIII.br.trwał strajk demonstracyjny po dwie godziny w każdej zmianie w fabryce dykt w Dojlidach. Przyczyną tego strajku było nieregularne wypłacanie zarobków oraz nieuwzględnienie żądań robotników pracujących przy maszynach t.zw. obieraczkach.-

Dnia 8.VIII.br.Zarząd fabryki wypłacił zaległe wynagrodzenie wobec czego robotnicy przerwali strajk zgadzając się na załatwienie zatargu w drodze arbitrażu.-

b/ Bezrobocie.

W okresie sprawozdawczym liczba bezrobotnych w województwie białostockiem w/g danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy zmniejszyła się o 384 osób, tak, że ogólna liczba bezrobotnych wyniosła na dzień 1.VIII.b.r. - 6.1y0 osób..

- - - - - - - - -

105

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.164-7/36.T.

Białystok, dnia 20.VIII.1936 r.

T A J N E .

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.7/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

IV. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Sytuacja ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego w miesiącu sprawozdawczym, w porównaniu z miesiącem ubiegłym, nie uległ zasadniczym zmianom i jest nadal dobry.-

Opis ważniejszych wypadków:

Napady rabunkowe. Dnia 1.VII.b.r. w pobliżu kolonji Bielewicze, gm.Gródek, pow. białostockiego dwóch nieznanych napastników dokonało napadu rabunkowego na żyda, któremu zrabowano 40 zł.-

Na szosie Małkinia-Nur, pow.ostrowskiego w pobliżu majątku Gąsiorowo w dniu 12.VII.b.r. około godz.16,-dwaj nieznani osobnicy zastąpili drogę woźnicy Abramowi-Janklowi Klajnerowi powracającemu z Ostrowi-Mazow. do Kosowa i zażądali od niego wydania pieniędzy, a gdy Klajner oświadczył, iż pieniędzy nie posiada, napastnicy przeprowadzili rewizję. Nie znalazłszy gotówki, puścili go wolno. Ustalono, iż napadu tego dokonali Parzych Stanisław, ur. w 1910 r. we wsi Pełty, gm.Myszyniec, pow.ostrowskiego i Chyłek Piotr, ur. w 1914 r. we wsi Górna, gm.Pas, pow. płońskiego, bez stałego miejsca zamieszkania, których zatrzymano jako rozpoznanych przez Klajnera. Napastników przekazano władzom sądowym.-

Zabicie przemytnika. W nocy na 28.VII.b.r. o godz.1,45 patrol KOP. strażnicy Gromadziszki, pow. suwalskiego, napotkała we wsi Trompole, pow.suwalskiego trzech przemytników, przemycających sól, którzy stawili żołnierzom opór, używając broni palnej. Wskutek użycia broni palnej przez żołnierzy jeden z przemytników Józef Mikulski, mieszk. wsi Trompole, został zabity, 2-aj inni nie rozpoznani zbiegli. Podczas wymiany strzałów nikt z żołnierzy poszkodowany nie został.-

P o ż a r y . Wykaz pożarów w załączeniu.-

Znaczniejsze pożary:

Dnia 4.VII.b.r. w fabryce Fajnsztajnów w Białymstoku wybuchł pożar w suszarni, który strawił murowany dwupiętrowy budynek, mieszczący wykończalnię sukna oraz warsztaty tkackie. Straty w budynku i urządzeniach fabrycznych wynoszą około 120.000 złotych. Budynek ani maszyny nie były ubezpieczone.-

Dnia 9.VII.b.r. wybuchł pożar we wsi Wyzgi, pow. sokólskiego. Spłonęło 13 domów mieszkalnych i 20 budynków gospodarczych. Przyczyną pożaru było wadliwe urządzenie komina w jednym z domów.- Straty wynoszą około 31.000 złotych.-

Rozbrajanie ludności. W miesiącu l i p c u b.r. odebrano nielegalnie posiadanych:

106

karabinów typu wojskowego 17
obciętych karabinów 3
krótkiej broni palnej 24
luf karabinowych ..... -
broni myśliwskiej 13

broni białej:
- bagnetów 8
- szabel 3
- sztyletów ..... -
- kastetów ..... -
- bokserów ..... -

naboi karabinowych 111
" rewolwerowych ..... -
granatów ..... -
p r o c h u ..... 5 klg.

Użycie broni palnej w miesiącu l i p c u nie notowano.-

- - - - - - -

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

Nr.PB.164/7/36.T.

W y k a z

pożarów za miesiąc l i p i e c 1936 r.

P o w i a t.	Od uderzenia pioruna	Podpalenie.	Wznieconе przez dzieci.	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Straty w złotych
Augustowski	5	-	-	-	1	-	6	27.699
Białystok-m.	-	-	-	-	6	1	7	159.000
Białostocki	11	1	1	2	2	2	19	56.100
Bielski	4	1	-	2	4	2	13	58.150
Grodzieński	5	-	-	2	-	3	10	49.080
Łomżyński	13	1	-	-	2	-	16	51.660
Ostrołęcki	6	1	-	4	3	1	15	38.910
Ostrowski	8	-	-	-	2	-	10	40.500
Sokólski	11	-	1	3	1	7	23	108.745
Suwalski	9	-	-	27	2	4	42	71.895
Szczuczyński	-	-	2	1	-	3	6	12.405
Wołkowyski	5	1	-	1	1	2	10	28.709
Wysoko-Maz.	7	1	-	-	1	1	10	4.430
R a z e m :	84	6	4	42	25	26	187	705.277

107

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr. PB.164-7/36.T.

Białystok dn. 20.VIII.1936 r.

T A J N E

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr. 7/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

V. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu lipcu na odcinku granicznym:

1/ pow. augustowskiego ..... 1 osobnik
2/ " suwalskiego .....19 osób.

- - - - - - - - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PE.164-7/36.T.

Białystok, dn.20.VIII.1936 r.

T A J N E .

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.7/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu b zpieczeństwa

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- Nie notowano. -

128

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.ewid. .....

Nr.PB.164-8/36.T.

TAJNE !

Białystok, dn. 11. września 1936r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.8/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/.

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

ZA WOJEWODĘ

/ A. DWORAK /

NACZELNIK WYDZIAŁU SPOŁECZNO-POLITYCZNEGO

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU NR IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY
WPŁYNĘŁO DN.
28 WRZ. 1936
5633
Załączników

Rozdzielnik:

Min.Spraw Wewnętrznych Dyr.Dep.I	Nr.1 - 4	- 4 egz.
Min.Sprawiedliwości /Nadzór Prokuratorski/	Nr. 5	- 1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr. 6	- 1 "
" " w Nowogródku	Nr. 7	- 1 "
" " w Brześciu nad Bugiem	Nr. 8	- 1 "
" " w Warszawie	Nr. 9	- 1 "
" " w Stanisławowie	Nr. 10	- 1 "
" " w Tarnopolu	Nr. 11	- 1 "
" " w Lublinie	Nr. 12	- 1 "
" " w Łodzi	Nr. 13	- 1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr. 14	- 1 "
" " " w Wilnie	Nr. 15	- 1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr. 16	- 1 "
" " " " w Grodnie	Nr.17	- 1 "
" " " " w Łomży	Nr. 18	- 1 "
" " Wydz.Zam.Sądu Okręgowego w Suwałkach	Nr. 19	- 1 "
Ekspozytura Nr.1 Oddz.II Szt.Gł.w Wilnie	Nr. 20	- 1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie	Nr.21-22	- 2 "
" " " " IX w Brześciu n/B	Nr. 23	- 1 "
" " " " I w Warszawie	Nr. 24	- 1 "
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	Nr. 25	- 1 "
Panowie Starostwowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr.26-37	- 12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr. 38	- 1 "
" Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku	Nr. 39	- 1 "
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr. 40	- 1 "
Archiwum	Nr.41-43	- 3 "
	Odbito	.....44 egz.

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
WPŁYNĘŁO
...../Inf. tjn/.....r.

A.D.

/.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

t a j n e !

Nr.PB.164/8/36.T.

Białystok, dnia 19.IX.1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.8/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/.

I. Ruch Komunistyczny.

1/ Ogólna ocena sytuacji za m-c sierpień 1936 r.

Agitacja za jednolitym frontem na terenie robotniczym w okresie sprawozdawczym nie osłabła. Przeciwnie zawieszenie Związków Zawodowych w Baranowiczach, Wilnie, Nowogródku i Krynkach dostarczyły kompartii nowych argumentów do propagowania jedności związkowej, co wykorzystał OK.KPZB.Białystok w specjalnie wydanych odezwach.-

W pow.białostockim z inicjatywy członków KPZB.powstały dwa nowe oddziały Zw.Zaw.Małorolnych/w Pieszczanikach, gm.Gródek i Topilcu, gm.Choroszcz/, do których zapisało się 55 osób podejrzanych o należenie do KPZB.Oddziały powstały w ośrodkach dość silnie skomunizowanych i niewątpliwie staną się legalną bazą ruchu wywrotowego.-

Na terenie wiejskim działalności KPP.zasługuje na wzmiankowanie urządzenie masówki w dniu 1.VIII.b.r. pod Rutkami.-

Rezultaty akcji technicznej 1-sierpniowej są nikłe, natomiast większa uwaga na terenie wiejskim w strefie działania KPZB.była zwrócona na omawianie na zebraniach partyjnych spraw związanych ze Światowym Kongresem Młodzieży i Światowym Kongresem Pokoju. Wyrazem tego by powzięcie kilku rezolucji, które zostały przesłane do pism komunizujących /ze wsi Kamionka, gm.Brzostowica-Mała, pow.grodzieńskiego do redakcji czas. "Nasza Wola"/.-

Nadto na tymże terenie znalazło odzew wezwanie do zbierania składek na rzecz rządu madryckiego.

Akcja za szkolnictwem białoruskim na skutek kierowanie je-

109

przez KP.B. w najsilniejszym stopniu przejawiła się w pow. grodzieńskim, gdzie objęła wszystkie RK.

Podana niżej tabela ilustruje natężenia akcji komunistycznej i represje przeprowadzone w okresie sprawozdawczym.-

Większe represje zastosowano w Augustowie, gdzie została zlikwidowana cała organizacja /11 osób aresztowano/.-

- - - - - -

Liczba porządkowa	Powiat	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Przechowywanie i kolportaż nielegalnych wydawnictw komunist.		Demonstracje i manifestacje uliczne		Osoby czasowo zatrzymane przez policję	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym				Osoby zatrzymane i osadzone w M.O.W Berezie-Kartuskiej
				Ujawniono wypadków kolportażu wzgl. przechowywania	Ujawniona ilość egz. wydawnictw komun.	Ilość demonstracji	Ogólna ilość uczestników		Ogółem	w tem czasowych w areszcie zapobieg.	w tem oddanych pod dozór policji	w tem zwolnionych bez zastosowania środków zapobieg.	
1	Augustów	-	-	5	21	-	-	-	11	8	3	-	-
2	m.Białystok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białystok	4	-	5	60	1 x/	15	-	-	-	x/ nie doszła do skutku z powodu nadejścia straży strażnika gran.		
4	Bielsk-Podl.	-	-	2	17	-	-	4	-	-	-	-	-
5	Grodno	-	5	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Łomża	-	-	2	90	1	10	-	9	8	1	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Mazow	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	1	-	1	33	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysokie-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	5	5	17	223	2	25	4	20	16	4	-	-

110

2/ Wystąpienia wewnętrzne.

a/ Kolportaż.

Pomimo przypadającego w okresie sprawozdawczym obchodu "Dnia Antywojennego" oraz prowadzonej akcji w związku ze Światowym Kongresem Młodzieży i Światowym Kongresem Pokoju nie zanotowano specjalnego nasilenia akcji technicznej.-

W kolportażu zewnętrznym przeważała bibuła starszej edycji, natomiast aktualna była kolportowana wewnętrznie systemem łańcuszkowym.-

b/ Wypadki terroru komunistycznego.

Dnia 16.8.b.r. we wsi Załuki, gm. Gródek, pow. białostockiego został pobity przez członków KZMZB. Kokieć Mikołaj, lat 19, za utrzymywanie stosunków z Kościelnym Jerzym, podejrzanym o pozostawanie na usługach P.P.

Dnia 23.8.b.r. w maj. Siemierenki, gm. Gudzewicze, pow. grodzieńskiego, na zabawie dożynkowej skomunizowana młodzież miejscowa i wsi Dublany śpiewała pieśni komunistyczne. Śpiewem tym przysłuchiwali się bracia Adam i Bernard Wojciechowicze ze wsi Strzelce, członkowie Zw. Strzeleckiego, oraz Januszko Julian ze wsi Chomicze, gm. Łunna. Po odejściu wymienionych z grupy śpiewających rzucili się na nich z zamiarem pobicia Malafko Józef ze wsi Dublany, Pogiryło Mikołaj, Pogiryło Michał, Pogiryło Piotr, Kotek Bazyli, Urbanowicz Władysław, Kościukiewicz Michał i trzej inni nieznani mieszkańcy wsi Siemierenki. W wyniku powstałej bójki zostali ciężko pobici Wojciechowicz Adam i Januszko Julian. Poszkodowanego Wojciechowicza odstawiono do szpitala miejskiego w Grodnie. W trakcie bójki Malafko Józef, wyciągając z kieszeni ciężarek na sprężynie, wyrzucił przez nieostrożność kilka odezw komunistycznych, z których jedną odezwę Wojciechowicz Bernard dostarczył do posterunku w Łunnie.-

c/ M.a.s.ó.w.k.i.

Dnia 1.8.b.r. nad rz. Biebrzą pod Goniądzem w pow. białostockim

zebrało się około 15 członków i sympatyków KPZB.i KZMZB.z zamiarem urządzenia masówki.

Masówka nie odbyła się z powodu spłoszenia przez strażnika Straży Granicznej.-

W tymże dniu w lesie pod Rutkami w pow.łomżyńskim odbyła się masówka członków KPP.z Rutek przy udziale delegata OK.KPP.Łomża - Olacha Izaaka i delegatki KD.KPP.Zambrów- Chanes Szejny. Przybyła na miejsce policja zdołała zatrzymać tylko wymienionych delegatów, przy których nie znaleziono materjałów kompromitujących. Pozostali uczestnicy masówki zostali ustaleni i częściowo aresztowani.-

Na masówce omawiano sprawę aktywizacji roboty wywrotowej w Rutkach.-

d/ R e p r e s j e.

Pow.augustowski.

Wobec posiadania dostatecznych materjałów do wytoczenia sprawy sądowej działaczom komunistycznym w Augustowie w dniu 18.8.b.r. przystąpiono do likwidacji organizacji KPZB. tamże, w której wyniku zostali zatrzymani następujący m-cy m.Augustowa:

1/ Wilkowski Lejba,s.Eliasza i Rywki, ur.14.4.1910 r.w Augustowie, bez stałego zajęcia,karany w 1933 r.2-letnim więzieniem za dział. komunist.,sekretarz KM.KPZB.w Augustowie;

2/ Portnoj Aron,s.Szlomy i Racheli,ur. w 1914 r.,stolarz,technik;

3/ Portnojówna Ela, c.Szlomy i Racheli,ur. w 1913 r.,krawcowa,technicka KM.KPZB.w Augustowie;

4/ Kan Rywka, c.Chackiela i Gitli,ur.w1918 r.,krawcowa;

5/ Orymlandówna Ela,c.Abla i Fani, ur.w 1913 r.,krawcowa;

6/ Serwiański Nowach-Josel,s.Motela i ChaiąKiejli,ur.25.V.1908 r., ślusarz,karany w 1934 r.4-letnim więzieniem za działalność komun. i zwolniony na skutek amnestji;

7/ Melcer Efroim,s.Josela i Mnuchy,ur.17.12.1917 r.,krawiec;

8/ Stankiewicz Jan,s.Janiny,ur. 18.I.1904 r.,cieśla,

9/ Jarocki Kazimierz,s.Jana i Julianny,ur.8.9.1895 r.,robotnik tartaczny,prezes Zw.Zaw.Rob.Przem.Bud.,Drzewn.,Ceram.i pokr.w Augustowie,

111

10/ Konkiel Stanisław, s.Augustyna i Aleksandry, ur.19.V.1909 r., szewc, wiceprezes Zw. Skórzanego i czł. zg[illegible]du NUR. w Augustowie;

11/ Kan Syma, s. Chackiela i Gitli, ur. w 1[illegible]20 r., bez zawodu.

Podczas rewizji u wymienionych znaleziono:

u Wilkowskiego Lejby 6 odezw komunist., 1 egz. "Informacji prasowych oraz legalne broszury i książki o nastawieniu komunistycznym;

u Kan Rywki i Symy 11 egz. odezw, które Kan Syma w czasie rewizji wrzuciła do studni;

u Portnoja Arona 3 odezwy komunist. oraz rękopisy jego i Wilkowskiego Lejby.

U pozostałych osób znaleziono tylko legalne broszury i czasopisma o nastawieniu komunist.

Z pośród aresztowanych do należenia do KPZB. przyznali się Portnoj Aron, Portnojówna Mia i Stankiewicz Jan.-

Nie przyznali się do winy i nie udzielili żadnych wyjaśnień: Wilkowski Lejba, Orymlandówna Mia, Kan Rywka i Syma, Melcer Efroim i Serwański Newach-Josel. Pozostali nie przyznając się do winy obciążyli innych aresztowanych.-

Po przekazaniu wszystkich władzom sądowym areszt śledczy został zastosowany względem Wilkowskiego, Serwiańskiego, Portnoja, Portnojówny, Kan Rywki, Orymlandówny, Stankiewicza i Melcera. Reszta pozostaje pod dozorem policji.-

w. łomżyń- Ad sprawozdanie za m-c lipiec 1936 r.
d. Zatrzymani w dn. 21.7.b.r. za kolportaż bibuły komunist. Kosower Szaja, s. Fajwela i Liby, ur. w 1918 r., stolarz, stały m-c Ostrowi-Maz. i Zarember /a nie Zaremba/ Bejla, c. Moszka i Bory, lat 23, m-ka m. Zambrowa decyzją władz sądowych zostali osadzeni w areszcie prewencyjnym.-

W czasie rewizji u Zarember w dn. 3.8.b.r. znaleziono 60 egz. Nr. 5 "Czerwonego Sztandaru" z czerwca b.r.

Za udział w zmsówce, urządzonej w dn. 18.b.r. pod Rutkami zostali zatrzymani: 1/Olach Izaak, czł. OK. KPP. Łomża, 2/Chanes

Szejna, c.i.KD.KPP.Zambrów oraz m-cy Rutek : 3/Edelsztejn Mejer, 4/ Frydman Jekusiel-Lejba, 5/Ptak Szloma, 6/Burysztyn Chona, 7/ Waran Chona, 8/ Cywan Wolf-Jankiel i 9/ Jabłonka Sztka. Decyzją władz sądowych Edelsztejn został oddany pod dozór P.P./chory/, pozostali zaś osadzeni w więzieniu.-

Ukrywa się Majter Jankiel-Moszek, m-c Rutek.

e/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Grodnie skazał w dniu 14.8.b.r.z art.163 K.K. za najście na dom Sadowskiego Jarosława we wsi Gladowicze, gm. Łunna, pow.grodzieńskiego, w dniu 16.VI.1935 r.:
1/ Supronia Włodzimierza, s.Antoniego i Darii, m-ca wsi Nowosiołki gm.Żydomla, pow.grodzieńskiego, na 3 lata więzienia; 2/Sadowskiego Włodzimierza, s.Tymofieja i Aleksandry, m-ca wsi Szczerbowicze, gm.Łunna; 3/ Borysiewicza Leona, s.Kalenika i Teodory, m-ca wsi Gladowicze, gm.Łunna, 4/Suproni[illegible] Aleksego, s.Antoniego i Darii, m-ca wsi Nowosiołki, gm.Żydomla; 5/ Kornilejko Jana, s.Kiryła i Heleny, m-ca wsi Gladowicze, gm.Łunna i 6/ Żywolowskiego Wiktora, m-ca wsi Ogrodniki, gm.Łasza -na 2 lata [illegible]zienia każdego.-

Supronicwi Włodzimierzowi na skutek amnestji karę zmniejszono o połowę, pozostałym darowano w całości.-

Tenże Sąd w dniu 24.8 b.r.skazał z art.97 i 93 K.K.:
1/Szkutę Aleksego, s.Izydora i Julianny, ur. w 1914 r., m-ca wsi Doroszewicze, gm.Łasza, pow.grodzieńskiego na 3 lata więzienia, 2/ Grzebienia Jana, s.Szymona i Olgi, ur. w 1913 r., m-ca wsi Dublany, gm.Gudziewicze, pow. grodzieńskiego i 3/ Skrobko Konrada, s.Ambrożego i Matrony, ur. w 1915 r., m-ca wsi Doroszewicze na 2 lata więzienia każdego. Na skutek amnestii Grebieniowi karę darowano w całości, pozostałym zawieszono na 3 lata. Nadto wszystkich pozbawiono praw na 3 lata.

Tenże Sąd w dn.31.8.b.r.skazał z art.97 i 93 K.K.członków komórki KZMZB.w Grzybowcach, gm.Hołynka, pow.grodzieńskie o:

1/ Ciereszko Jana, s. Ignacego i Nadziei, ur. w 1911 r. na 2 lata więzienia, 2/ Abramowicza Władysława, s. Piotra i Stefanii, ur. w 1915 r. i 3/ Ignaciuka Juliana, s. Jakóba i Anastazii, ur. w 1915 r. na 1 rok więzienia każdego. Wszystkim karę zawieszono na 3 lata i pozbawiono praw na lat 3.

3/ O. N. R.

a/ Przejawy działalności.

W sierpniu z polecenia Lniskiego Stefana Kujałowicz Czesław i Brański Jan, przywódcy ONR. w Łomży nawiązali kontakt z przemytnikiem Kowalewskim z Kolna w sprawie dostarczenia broni palnej dla ONR. w Warszawie i Łodzi. Kowalewski obiecał dostarczyć 100 rewolwerów i 1000 naboi do nich, pochodzenia niemieckiego za 2.500 zł., uiszczone gotówką. W porozumieniu z Lniskim Kowalewskiemu proponowano wypłacenie 1.000 zł., na resztę zaś należności miał wystawić krótkoterminowy weksel Ciołkowski Tomasz, student medycyny Uniwersytetu w Poznaniu, m-c m. Kolna, praktykujący w szpitalu Św. Ducha w Łomży. Kowalewski na te warunki nie zgodził się, wobec czego w dniu 24.8.b.r. przyjechał do Łomży wezwany przez Kujałowicza nieznany przedstawiciel ONR. z Warszawy, który odbył w tej sprawie konferencję z Kujałowiczem i Kowalewskim. Wyniki tej konferencji narazie nie są znane. Kujałowicz, Brański, Kowalewski i jego spólnik Milewski pozostają pod ścisłą obserwacją PP. i Straży Granicznej.-

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Łomży uniewinnił w dn. 7.8.b.r. braci Drozdowskich Bolesława i Czesława, m-ców wsi Ignacego, gm. Stawiski, pow. łomżyńskiego, oskarżonych z art. 263 § 3 K.K./podejrzani o podłożenie bomby pod dom Kona w Stawiskach w nocy z 27 na 28.V.b.r./.-

- - - - - - - - - -

H. F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE

Nr.PB.164/8/36.T.

Białystok, dn. 19 /IX.1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.8/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/.

II. Ruch zawodowy.

1/ Ocena ogólna.

W ruchu zawodowym zarysowały się jaskrawe tarcia między poszczególnymi związkami na tle przyjmowania robotników do fabryk, w której to sprawie każdy związek dąży do uzyskania dominującego wpływu. Na tym tle powstały nieporozumienia nie tylko między związkami chrześcijańskimi a klasowymi a nawet między I a II oddziałem Kl.Zw.Zaw. w Białymstoku.- Związek "Praca Polska" w Wasilkowie, pow.białostockiego /gdzie posiada znaczne wpływy/ usiłuje usuwać z fabryk członków Kl.Zw.Zaw. Natomiast Z.Z.Z. coraz bardziej traci swe wpływy na korzyść Kl.Zw.Zaw.-

Również zasługuje na podkreślenie dążność do wywoływania, z lada powodu strajków, które to nieporozumienia możnaby załatwić w drodze pertraktacji. W okresie ubiegłym było na terenie województwa - 11 strajków -

Ogólny stan bezrobocia w okresie sprawozdawczym zmniejszył się o 423 osób.-

2/ Związki Klasowe.

Białystok Miasto.

1/ Dnia 2 sierpnia b.r. pod przewodnictwem Buchałowa odbyło się ogólne zebranie czyściarzy z Białegostoku. Kupraśla i Wasilkowa. Matejczyk omawiał sprawy organizacyjne sekcji czyściarzy - następnie poruszył sprawę przyjścia z pomocą czyściarzom tych fabryk - którzy nie pracują - proponując opodatkowanie się na ten cel po 1 zł. od osoby.-

113

Łaskiewicz zdał sprawozdanie z działalności zarządu sekcji czyściarzy, następnie omówił ostatni jednodniowy strajk protestacyjny skierowany przeciwko "Z.Z.Z." Zaznaczył, że strajk został w 100% wygrany - gdyż Starosta zobowiązał się nie wtrącać się do spraw związkowych oraz do obsadzania wolnych miejsc w fabrykach przez związki zawodowe.- Obecnych na zebraniu było około 250 osób.-

2/ Dnia 6.VIII.b.r. odbyło się ogólne zebranie garbarzy pod przewodnictwem Pachii Chackiela.- Po złożeniu sprawozdania z działalności Zarządu Związku dokonano wyboru nowego zarządu.- W skład nowego Zarządu weszli: Wawernia Feliks, Andrzejczuk Aleksander, Maudryk Zygmunt, Kapłan Birsz, Zegman Mojżesz, Boksenbojm Motel, Bród Michał, Zabłudowski Chaim i Lipman Chaim. Do Komisji Rewizyjnej: Pach Andrzej, Bokensztejn Jojne, Bałachus Czesław. Po przeprowadzonych wyborach nowego zarządu zabrał głos Wawernia Feliks, który oświadczył zebranym, że prace starego zarządu potępia z powodu nieumiejętnego prowadzenia spraw robotniczych. Nadmienił, że nowy zarząd dostosuje się do obecnej sytuacji i znacznie lepiej poprowadzi sprawy zawodowe. Zebranych było około 160 osób.-

3/ Dnia 9.VIII.b.r. pod przewodnictwem Ajzena Jankiela, odbyło się zebranie czeladników krawieckich. Przemawiali: Pekier Wolf, Szmidt Tajwel i Kupczyk Zejdel. Na zebraniu omawiano sprawę niewypłacenia przez majstrów zarobków od 6-ciu tygodni czasu. Zebrani uchwalili zwrócić się do majstrów z żądaniem wypłacenia należności, a gdy nie zostanie uregulowana należność - zwrócić się do zarządu związku Odzieżowego o poczynienie dalszych kroków. Ponadto zebrani uchwalili kontrolować wszystkie warsztaty pracy, by majstrowie nie zatrudniali czeladników ponad 10 godzin pracy. Obecnych było 45 osób.-

4/ Dnia 10.VIII .b.r. pod przewodnictwem Josema Jankiela odbyło się zebranie ogólne członków Związku Spożywczego Oddział I. Przemawiali: Mieczkowski Mordchaj i Lewin Dawid na temat przyjścia z pomocą materialną rządowi madryckiemu. Z pośród zebranych w sprawie opodatkowania się wysunięto 3 wnioski: 1/wniosek Szwarca Mojżesza - opodatkować się po 1 zł. od każdego członka Związku, 2/wniosek Prypsztejna Lejby -opodatkować się po 1 zł. od członka pracującego i 50 gr. od bezrobotnego, 3/ wniosek Mieczkowskiego Mordchaja - opodatkować się po 2% od zarobku tygodniowego od wszystkich członków. Wniosek ten większością głosów został przyjęty. Zebrani postanowili, by każdy członek 2% od swojego tygodniowego zarobku wniósł do zarządu związku w dniach 14 i 15.VIII.,które to pieniądze zostaną przekazane zarządowi głównemu w Warszawie. Ponadto na zebraniu omawiano sprawę zaległych składek członkowskich. Obecnych było 60 osób.-

5/ Dnia 16.VIII.pod przewodnictwem Wewióra Antoniego odbyło się zebranie członków sekcji sortowniс.- Omawiano sprawy: a/organizacyjne, b/ przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy, c/przestrzegania cennika. Obecnych około 600 osób.-

6/ Dnia 17.VIII. pod przewodnictwem Waw-erni odbyło się zebranie członków Zw.Garbarzy. Omawiano sprawy: a/przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy, B/ opodatkowania się w wysokości 3 zł. od każdego członka związku celem zapłacenia kosztów sądowych za 9 garbarzy skazanych wyrokiem S.O. w Białymstoku za teror strajkowy w fabryce Bekkera.- Obecnych było około 100 osób.-

7/ Dnia 23.VIII. pod przewodnictwem Wewiora Antoniego odbyło się ogólne zebranie włókniarzy Oddziału I. Omawiano sprawy: a/działalności związku; b/ braku porozumienia między I a II oddziałem; c/ braku działalności w sekcji tkaczy; d/nieopłacenia składek członkowskich. Obecnych było początkowo około 120 osób przy zakoń-

114

czeniu zebrania 40.-

8/ Dnia 24.VIII.pod przewodnictwem Turowskiego Jana odbyło się Zebranie członków Związku Szewców.- Poruszano sprawy: a/ organizacyjne i b/ fachowe. Również dokonano wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli: 1/ Zając Zygmunt, 2/ Sikorski Włodzimierz, 3/ Napiórkowski Władysław, 4/ Szacman Juda, 5/ Wigand Albin i 6/ Szliserman Zygmunt. Obecnych było 35 osób.-

Białystok Powiat.

1/ Dnia 2 sierpnia w Czarnej-Wsi st. odbyło się walne zebranie członków Zw.Zaw.Rob.Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokr.-Oddział w Czarnej-Wsi, stacja w liczbie około 120 osób.-

Zebranie zagaił b.prezes Rancew Polikarp. Następnie zabrał głos Ostapczuk Józef, który wygłosił przemówienie o celach zebrania i walce robotniczej w Hiszpanii z faszyzmem zaznaczając, że pomagają faszyzmowi Włochy, Niemcy i Austria, przyczem podkreślił że rząd robotniczy walkę tę musi wygrać i dopiero będzie dobrze dla robotnika. Pozatem zachęcał zebranych do płacenia składek i opodatkowania się na budowę "Domu Robotnika", oraz wezwał zebranych do wystawienia kandydatów do nowego zarządu Związku.-

Następnie b.sekretarz związku Grzywacz Wincenty odczytał sprawozdanie z czynności Zarządu w roku ubiegłym.-

Po sprawozdaniu sekretarza i krótkiej dyskusji wybrano zarząd następujący:

Prezes-Guła Jan, wiceprezes-Wiszniewski Marian, Skarbnik-Kawecki Bronisław, sekretarz Grzywacz Wincenty, członkowie zarządu; Król Marian, Grybacz Piotr, Niski Józef, Kalinowski Wiktor, Wiszniewski Wiktor, Stefanowicz Aleksander. Komisja rewizyjna: Szczepania Władysław, Miszczuk Piotr, Rancew Polikarp. Sąd polubowny: Sobieraski Michał, Kipir Franciszek, Rozenblat Stanisław. Po ogłoszeniu wyniku wyborów Maria Tenderówna, wygłosiła własny wiersz o nędzy

i cierpieniach robotników w Ozarnej-Wsi i w Polsce.-

Na zakończenie zebrania odśpiewano "Na Barykady".-

2/ Dnia 13.VIII. w Supraślu odbyło się zebranie członków Związku Zaw.Rob.Przemysłu Włókienniczego w liczbie około 150 osób. Omawiano sprawę zamierzonego przez Zarząd fabryki Cytrona zwiększenia zmian i postanowiono niedopuścić do zwiększenia zmian bez jednoczesnego zwiększenia liczby robotników. Sprawę tę prowadzi Inspektor Pracy 32 Obwodu.-

3/ Dnia 30 sierpnia o godz.19-ej w Wasilkowie odbyło się zebranie członków Związku Klasowego Przemysłu Włókienniczego w liczbie 35. Zebranie zagaił prezes związku Zawadzki Władysław, poczem zabrał głos Józef Pikulski ze wsi Sochonie gm.Wasilków , który nawoływał zebranych do pozostawienia nadal starego zarządu i gremialnego pomagania temu zarządowi w razie potrzeby.

Po przemówieniu Pikulskiego zebrał głos Misiewicz Ryszard, który zarząd poprzedni krytykował, ponieważ zarząd ten nie potrafi stać na swoim stanowisku i skłonny jest do zarządzeń wydawanych przez Zarząd Związku"Praca Polska" w dziedzinie spraw robotniczych Po przemówieniu Misiewicza nastąpiły wybory nowego zarządu, do którego weszli jako prezes Misiewicz Ryszard, wiceprezes Sadowski Franciszek, sekretarz Sosnowski Franciszek, skarbnik Kruszewski Kazimierz, na członków zarządu wybrano Jakiela Bronisława, Dena Bronisława i Kalinowskiego Aleksandra. Do Komisji rewizyjnej weszli Pikulski Józef z Sochoń, Aleszkowski Mowsza i Kruszewski Robert. Po dokonanych wyborach zabrał głos Sosnowski Franciszek, który nawoływał zebranych, by w dniu 6.IX.36 r.gremialnie wzięli udział w obchodzie "Krwawej Środy", ponieważ w Białymstoku ma być duża manifestacja.-

Na zakończenie zebrania Bolesław Skarbiński wniósł okrzyk "niech żyje Związek Klasowy ,precz z endecją".-

115

Bielsk-Podl. 1/ Dnia 3.VIII.b.r. odbyło się w Nurcu zebranie członków Oddziału Zw.Zaw.Rob.Przem.Drzewn.,Budowl.,Ceramicznego i Pokrewnych zawodów przy obecności 45 osób.Poruszono sprawy: a/niewpłacania składek członkowskich - grożąc wydaleniem tych członków ze Związku, którzy zaległych składek nie wpłacą, b/zakupienia radja dla Związku.-

2/ Dnia 23.VIII.odbyło się w Nurcu drugie zebranie członków tego Związku przy obecności 20 osób. Uchwalono wydalić ze Związku Adamiuka i Angielczyka za to, że nie uczęszczają na zebrania oraz nie opłacają składek.-

3/ Dnia 23.VIII.odbyło się w Hajnówce zebranie członków Zw. Zaw.Rob.Przem.Drzewn.,Budowl.,Ceram.i Pokrewn.zawodów przy udziale około 300 osób. Prezes Nowakowski nawoływał zebranych do organizowania się i zjednywania nowych członków, gdyż przeciwnie klasa robotnicza nadal będzie cierpiała nędzę.- Michałowski zachęcał do okazania pomocy materjalnej robotnikom Hiszpanii.- mówiąc, że Włochy, Niemcy i Polska łożą gotówkę na rzecz powstańców, przyczem wzywał do tworzenia wspólnego frontu robotniczego

Na zakończenie zebrani odśpiewali "Czerwony sztandar".-

G r o d n o. 1/ Postanowieniem Sądu Okręgowego w Grodnie zostały rozwiązane: a/ Zw.Zaw.Przemysłu Skórzanego w Krynkach i b/ Zw.Zaw. Przem.Odzieżowego w Krynkach.

2/ Rada Kl.Zw.Zaw. w Grodnie w miesiącu sierpniu zdołała zorganizować robotników zatrudnionych w garbarni Kahana i Mordelewicza w Grodnie.- Do związku zapisało się 70 robotników.-

Wołkowysk. 1/ Dnia 2.VIII.w Zelwianach,gm.Piaski, odbyło się zebranie robotników tartaku, zwołane przez syna właściciela Kadysza Poczciwego, czł.kompartji, podczas którego zorganizowano oddział Zw.Rob.Przem.Drzewn., do którego się zapisali wszyscy obecni w liczbie 40-tu, zarządu narazie nie wyłoniono.-

2/ Dnia 5.VIII.odbyło się zebranie członków sekcji krawieckiej przy Zw.Odzież przy udziale 25 członków, na zebraniu stwierdzono, że niektórzy robotnicy pracują ponad normę ustawową i uchwalono powołać Kom.Kontrolną, któraby kontrolowała przestrzeganie przez pracodawców i pracowników godzin pracy. Pozatem odczytano z czasopisma "Robotnik" artykuł p.t."Naród hiszpański w krwawej walce" i wyjaśniono obecnym, że walczą z burżuazją i winni zwyciężyć.-

3/ Dnia 8.VIII.w Wołkowysku odbyło się zebranie sekcji miejskiej przy Zw.Zaw.Rob.Przem.Budowl.pod przewodnictwem prezesa Kryszeni i przy udziale 32 członków. W czasie zebrania dokonano wyborów nowego zarządu sekcji w osobach: Kryszeń Stanisław-prezes, Chudzik Kazimierz-sekretarz, Leoniewski Aleksander-skarbnik Rybak Nikifor, [illegible]kman Michał i Nowy[illegible] Władysław-członkowie zarządu,-

4/ Dn.11.VIII. w Wołkowysku odbyło się zebranie robotników sekcji stolarskiej przy Zw.Rob.Przem.Budowl.przy udziale 18 członków, w czasie którego wybrani nowy zarząd sekcji w składzie Władyko Mikołaj-prezes, symp.KPZB.,Łaszkiewicz Stefan-sekretarz, symp.KPZB., Sajnuk Józef - skarbnik, symp.KPZB.,Górel Józef,symp KPZB. i Ciunczyk Borys,komun.-członkowie.-

5/ Dn.10.VIII.odbyło się zebranie robotników sekcji strycharskiej przy Zw.Zaw.Rob.Przem.Budowl.przy udziale 45 czł.,na którem wybrano nowy zarząd w składzie: Zega Franciszek-przewodniczący, Więcław Karol - sekretarz i Bąkowski Franciszek-skarbnik.

6/ Dn.14.VIII.odbyło się zebranie członków Zw.Rob.Przem. Spoż.,na którem omówiono sprawę przestrzegania godzin pracy,oraz uchwalono dokonać zbiórki na rzecz Beznosikowej, mąż której został osadzony w M.O.

7/ Dn.19.VIII.w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Zw.

Przem.Odzież. przy udziale 40 osób. Na zebraniu omówiono sprawę pomocy strajkującym robotnikom w Zelwianach, oraz debatowano nad sprawami organizacyjnymi, a między innymi poruszona była sprawa o zarobkach, przyczem komunista Ajon Mejer wzywał obecnych do walki z pracodawcami i żądania podwyższenia zarobków.-

3/ Związek Zawodowy "Praca Polska".

Białystok Powiat. Dnia 9.VIII.odbyło się w Wasilkowie zebranie członków Zw. Zaw."Praca Polska" pozostającego pod wpływami Str.Nar. Przewodniczył prezes Ludwik Bejłman, przemawiał Marian Czernik z Białegostoku.- Czernik poruszył następujące sprawy: a/ stanowisko robotnika w Rosji Sowieckiej/porównując tamt.robotnika ze zwierzęciem pociągowym, który musi pracować na żyda, nie jest pewny swego jutra i jest poniewierany/, b/ stanowisko robotnika w Związkach Klasowych /nazwał tych robotników pachołkami żydowskimi, którzy są prowadzeni przez żydów na smyczy a tym samym popierają ich kapitał/. W końcu Czernik wezwał zebranych do gremialnego stawienia się na zjazd w dniu 15.VIII. w Białymstoku.- Obecnych na zebraniu było około 150 osób.-

Ponadto odbyły się zebrania członków wymienionego Związku w Wasilkowie w dniach 12, 23 i 30 sierpnia. Celem tych zebrań było omawianie spraw organizacyjnych i przydzielenia robotników na wolne miejsca w fabrykach.-

G r o d n o. Dn. 2 i 16 sierpnia odbyło się zebranie Zw.Zaw.Dozorców Domowych "Praca Polska" poświęcone sprawie zawarcia umowy zbiorowej. Na obydwóch zebraniach było obecnych około 60 osób.
Na terenie innych powiatów Związek ten działalności nie przejawia

4/ Związek Związków Zawodowych.

Białystok Powiat. Istniejący od roku 1935 oddział Zw.Zaw.Rob.Przem.Drzewnego /ZZZ/ w Waliłach został rozwiązany bez podania motywów pismem Za-

rządu Głównego z dnia 24.VIII.b.r.

Dnia 13.VIII.zwołane zebranie oddziału Z.Z.Z. w Supraślu nie doszło do skutku z powodu przybycia zaledwie 15 członków. Związek ten traci coraz więcej wpływów na korzyść Klas.Zw.Zaw.

Bielsk-Podl. Dnia 6.VIII.odbyło się w Brańsku zebranie organizacyjne robotników zatrudnionych przy regulacji rzeki Nurzec, zwołane przez Mieczysława Skłodowskiego, sekr.okręg.Z.Z.Z. w Białymstoku.-Na wstępie odczytana została umowa zawarta między ZZZ. a kierownictwem regulacji rzeki Nurzec, przyczem wyjaśniono korzyści wypływające z tej umowy dla robotników.-

Następnie Skłodowski wyjaśnił, że tylko zorganizowani robotnicy mogą interwenjować w organizacji, gdzie zawsze znajdą poparcie. Omawiał sprawę ubezpieczeń robotników, posłuszeństwa wobec osób sprawujących nadzór nad prowadzeniem robót i taktownego zachowania się robotników, równocześnie wzywał by robotnicy nie zezwalali na ich złe traktowanie. Po zapoznaniu zebranych ze statutem ZZZ. przystąpiono do wyboru Zarządu. Do zarządu zostali wybrani: Wyszyński Michał-prezes, Oszczepiński Leon i Małysz Edward - viceprezesi, Maksymowicz Aleksander-sekretarz, Świrski Józef-skarbnik. Obecnych było 86 robotników i wszyscy zapisali się na członków. Większość robotników była z Białegostoku i Grajewa. Na zakończenie wniesiony był okrzyk na cześć Rzeczypospolitej Polskiej. Siedzibą nowowybranego Oddziału ZZZ. jest Brańsk.-

5/ Związek Zawodowy Robotników Rolnych.

Dnia 15.VIII.odbyło się w majątku Grabowo,pow.szczuczyńskiego zebranie organizacyjne służby folwarcznej, na którym przewodniczył i przemawiał Aleksander Grabowski,instruktor rolny Zw.Zaw.Rob. Rolnych w Łomży. W swoim przemówieniu wzywał Grabowski zebranych do zapisywania się na członków-gdyż, jak długo robotnicy rolni nie będą stanowili silnego związku, tak długo będą wykorzystywani przez obszarników. Dalej mówił, że są tendencje obszarników powia

117

tw. szczuczyńskiego zamierzenia robotnikom folwarcznym ordynarji, co nie mogłoby mieć miejsca gdyby robotnicy ci byli członkami związku i gdyby Związek poparł żądania robotników. - Obecnych na zebraniu było 45 robotników i wszyscy zapisali się na członków Związku.

- - - - - - - -

WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.164/8/36.T.

Białystok, dnia 1[illegible].IX.1936 r.

T A J N E.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.8/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

III. Ruch strajkowy i bezrobocie.

a/ S t r a j k i.

1. W okresie sprawozdawczym sytuacja strajkowa na terenie województwa białostockiego przedstawiała się następująco:

1/ Od dn.3 do 9 sierpnia b.r. trwał strajk robotników zatrudnionych w wytwórniach butów wojłokowych w Bielsku-Podl. Ogółem strajkowało 130 robotników.- Robotnicy po uzyskaniu podwyżki przystąpili do pracy.-

2/ Dnia 3 sierpnia b.r. w fabryce narzędzi rolniczych Emilji Gołębiowskiej w Zawistach-Dzikich, gm.Zaręby-Kościelne, pow. ostrowskiego, wstrzymało się od pracy 18 robotników dniówkowych,- z powodu nieregularnego wypłacania zarobków i zalegania w wypłatach.- Robotnicy ci po otrzymaniu w dniu 4 sierpnia zaległych zarobków przystąpili do pracy.-

3/ Od dnia 4 do 11 sierpnia b.r. trwał strajk okupacyjny robotników garbarni Kagana w Grodnie. Przyczyną strajku - niewypłacenie zarobków przez właściciela fabryki po ogłoszeniu upadłości.- Robotnicy przerwali okupowanie fabryki z chwilą obliczenia ich należności i zapewnieniu wypłaty z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży towaru znajdującego się w fabryce.- Strajkiem kierował Kl.Zw.Zaw. Przem.Skórzanego.-

4/ Dnia 3.VIII.rano zastrajkowało 49 robotników kaflarni Wochyma Brzezińskiego na przedmieściu Łomżyca, pow.łomżyńskiego. Przyczyna strajku - wydalenie w dniu 1.8.z pracy robotnika Teofila Szczęsnego za nieposłuszeństwo.- Strajk ten został zlikwidowany

dnia 4.VIII.wieczorem.-Robotnicy zgodzili się na ukaranie wymienionego robotnika grzywną w kwocie 3 zł.i przywrócenia go do pracy takiej - jaką wyznaczy właściciel. Strajkiem kierował Jaworski przedstawiciel Rady Kl.Zw.Zaw.

5/ Od dn.12 do 15 sierpnia b.r. trwał strajk okupacyjny w tartaku Mowszy Poczciwego w Zelwianach, gm.Piaski,pow.wołkowyskiego.- Strajkowało 36 robotników żądając: podwyższenia płacy, zatrudnienia zwolnionego palacza Dworeckiego i uruchomienia tartaku na dwie zmiany.- Robotnicy po uzyskaniu podwyżki płacy przystąpili do pracy.-

6/ W dniach 17 i 18 sierpnia b.r. trwał strajk okupacyjny 80 robotników fabryki sukna Norducha Berkmana w Białymstoku. Przyczyną strajku urwanie zarobków robotnikom za dwie godziny, w których fabryka była nieczynna wskutek zerwania się pasa transmisyjnego.- Właściciel fabryki zgodził się wypłacić urwany zarobek.-

7/ W dniach 18 i 19.VIII.na terenie twierdzy Osowiec zastrajkowało 15 robotników murarskich zatrudnionych przez białostoską firmę "Mur" powodując w tem wstrzymanie od pracy 10 murarzy Przyczyną strajku było niewypłacenie robotnikom należności za pracę od 4 tygodni. Strajkujący - po uzyskaniu kwitów na należność, co dało im możność uzyskania żywności na kredyt - zgodzili się czekać a zapłatę.-

8/ W dniach 17 i 18 sierpnia b.r. strajkowało 14 robotników młodocianych zatrudnionych przez Nadleśnictwo Czerna-Wieś przy wyżynaniu sortowaniu kopalniaków. Strajkujący żądali podwyżki płacy dziennej do 2 zł./poprzednio otrzymywali 1 zł.60 gr./. Żądaną podwyżkę uzyskali.-

9/ Od dnia 22 do 27 sierpnia b.r. trwał strajk okupacyjny Z.Z.Z. robotników zatrudnionych przy robotach publicznych na terenie m.Łomży.- Strajkujący żądali czterech dni pracy w tygodniu oraz zniesienia pracy akordowej a wprowadzenia pracy dniówkowej.-

robotnicy przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.- Szczegółowe sprawozdanie z przebiegu strajku przedłożono pismem z dnia 27.VIII.b.r.Nr.PB.147-f-2/36/

10/ W dniach 26 i 27.VIII trwał strajk okupacyjny 14 frendzlarek w fabryce Poreckiego i Gawęckiego w Wasilkowie, pow. białostockiego.- Strajkujące żądały podwyżki płac do 2 zł.50 gr. od sztuki chustek - poprzednio otrzymywały 1 zł.50 gr.- Strajkujące uzyskały podwyżkę płacy o 50 gr. t.j. 2 zł. od sztuki chustek.-

11/ W dniach 28 i 29 sierpnia b.r. trwał strajk okupacyjny 30 robotników w fabryce Polaka w Białymstoku - w dziale wykończalnia. Powodem strajku było zatrudnienie przez właściciela w wykończalni robotników inwalidów wojennych, zwłaszcza zwolnienie ich od dźwigania bal towaru z uwagi na ich stan zdrowia.- Strajk został zlikwidowany na następujących warunkach: a/ Dyrekcja fabryki zgodziła się zatrudnić wszystkich robotników wykończalni po 6 dni w tygodniu a nie jak poprzednio po 3-4 dni w tygodniu, b/ Robotnicy, którzy pracują w mokrym dziale, nie będą przerzucani do innej pracy i otrzymali podwyżkę zarobków z 4 zł.75 gr. do 5 zł.25 groszy.-

b/ B e z r o b o c i e.

W okresie sprawozdawczym liczba bezrobotnych w województwie białostockim w/g danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy zmniejszyła się o 423 osób, tak, że ogólna liczba bezrobotnych wynosiła na dzień 1 września b.r. - 5.767 osób.-

- - - - - - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.164/8/36.T.

Białystok, dnia 1 IX.1936 r.

T A J N E.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.8/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

IV. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Sytuacja ogólna.

Stan bezpieczeństwa pod względem politycznym w porównaniu z miesiącem ubiegłym znacznie pogorszył się. O tym świadczy cały szereg drobnych ekscesów antyżydowskich ze strony członków Str. Nar. o czem donoszono w meldunkach doraźnych, - oraz dwa poważniejsze zajścia t.j. na jarmarkach w Długosiodle i w miejscowości Wyszonki-Kościelne.

Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym była dobra.-

Opis ważniejszych wypadków:

Użycie broni przez żołnierzy K.O.P.

Dnia 8 sierpnia b.r. o godz.2,30 trzej żołnierzy K.O.P.ze strażnicy we wsi Wierzbiochy, gm.Koniecbór, pow.suwalskiego przeprowadzili rewizję w mieszkaniu Tatiany Osipienko we wsi Moryna, gm. Kuków w poszukiwaniu sacharyny, pochodzącej z przemytu. Wobec tego, iż Osipienko usiłowała zbiec, jeden z żołnierzy strzelec Dobosz oddał strzał z karabinu nie trafiając w uciekającą. Strzał przebił ścianę domu Fiedora Wasiljewa, zabijając 2-mioletnią jego córkę Efimię i raniąc drugą 5-cioletnią córkę Praskowię, które spały na podłodze.-

Ważniejsze ekscesy antyżydowskie.

1/ W dniu 5 sierpnia b.r., w czasie jarmarku w Długosiodle, pow ostrowskiego, na skutek agitacji Rząsa Michała, kpt. w stanie spoczynku, będącego wówczas w stanie nietrzeźwym, doszło do ekscesów antyżydowskich, podczas których wybito 51 szyb, rozrzucono 15 str

ganów i poturbowano 5 żydów. Sprawcy w liczbie 11 osób zostali zatrzymani i przekazani do dyspozycji prokuratora, który po przeprowadzeniu dochodzenia wszystkich z aresztu zwolnił.-

W sprawie powyższej przedłożono szczegółowe sprawozdanie pismem z dnia 7.VIII.b.r.nr.PW.771/P.

2/ W nocy z dnia 21 na 22.VIII.b.r.banda złożona z około 90 osób, przeważnie członków Str.Nar., rekrutująca się z młodych osobników sąsiednich wiosek pod dowództwem Stanisława Krzeszewskiego dokonała zniszczenia mieszkań żydowskich we wsi Wyszonki-Kościelne, pow.wysoko-mazow. w następujących rozmiarach:

1/ wybito 474 szyb w 94 oknach, w tem w 6 mieszkaniach chrześcijańskich/zamieszkałych u żydów/, w szkole /wynajętej w budynku żydowskim/, w dwóch domach modlitwy, w składzie wódek Wojny/katolik/ oraz 2 szyby u organisty w domu parafialnym; 2/ porąbano siekierami - 17 drzwi, 77 okiennic i uszkodzono 4 ganki;

3/ rozbito dwa sklepy, rozrzucając wszystkie towary, rabując przytym 200 papierosów i 5 zł. gotówki.-

Również doznały lekkiego potłuczenia kamieniami Ita Brażnik i Sara Lew.-

Sprawozdanie z dochodzeń w powyższej sprawie przedłożono. Woldumek dor. Nr.179 z dn.25.VIII.b.r.

P o ż a r y.

Wykaz pożarów w załączeniu*

Znaczniejsze pożary:

Dnia 30.VIII.b.r. o godz.1,20,na stacji kol.Porzecze,spaliły się 2 wagony z karpiną. Pożar powstał od iskier z lokomotywy. Straty wynoszą około 30.000 zł. Spalona karpina nadana była przez nadleśn.Hoża do stacji Białystok.-

Dnia 26.VIII.b.r. we wsi Kudłaczewo,gm.Wąsosz,pow.szczuczyńskiego w stodole Bronisława Tyszkiewicza,powstał pożar, skutkiem którego spłonęły na szkodę Bronisława i Józefa Tysz-

kiewiczów - dom mieszkalny, 4 chlewy, 3 szopy, 2 konie, 3 szt. bydła, drób, narzędzia rolnicze i tegoroczne zbiory. Ogólne straty wynoszą 8.000 zł. Ponadto w mieszkaniu Józefa Tyszkiewicza, który jest sołtysem, spaliły się akta urzędowe następujące, kwitarjusz świadectw pochodzenia zwierząt domowych, księga uchwał gromadzkich, kwitarjusz podatkowy, kwitarjusz poborowy składki ogniowej, kwitarjusz składek na powiatowy fundusz pożarniczy i odznaka sołtysowska. Ogień powstał z przyczyny zaprószenia ognia przez Bronisława Tyszkiewicza, który krytycznego wieczoru przed pożarem krzątał się w stodole z papierosem.-

Rozbrajanie ludności:

W miesiącu sierpniu b.r. odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego 14

obciętych karabinów..... 1

krótkiej broni palnej 25

luf karabinowych 2

broni myśliwskiej 17

broni białej:
- bagnetów 2
- szabel ..... -
- sztyletów 8
- kastetów ..... -
- bokserów ..... -

naboi karabinowych 13

naboi rewolwerowych ż..... 45

granatów ..... -

prochu ..... 5 gr.

Użycie broni palnej w miesiącu sierpniu

Powiat	Opór władzy		W pościgu		Wystąp.masowe		Ogółem	
	użyto broni	wypd. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypa śmier
Bielsk-Podl.	1	-	-	-	-	-	1	-
Wysoko-Maz.	-	-	-	-	1	-	1	-
R a z e m:	1	-	-	-	1	-	2	-

F.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

W y k a z

pożarów na miesiąc sierpień 1936 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna	Podpalenia.	Wzniecone przez dzieci.	Wadliwa konstrukcja komina	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Straty w złotych.
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	1	-	2	3	1.300
Białostocki	1	2	-	1	1	-	5	14.250
Bielski	3	-	-	2	4	6	15	82.970
Grodzieński	1	-	-	4	4	5	14	69.438
Łomżyński	1	1	-	-	1	-	3	6.834
Ostrołęcki	2	1	-	-	3	2	8	12.070
Ostrowski	-	-	-	-	1	-	1	400
Sokólski	-	-	-	-	3	-	3	7.483
Suwalski	-	-	-	3	2	1	6	9.260
Szczuczyński	2	-	-	-	2	2	11	38.660
Wołkowyski	-	1	1	2	1	6	11	9.891
Wysoko-Maz.	1	1	-	1	-	-	3	7.790
R a z e m :	11	6	1	14	22	24	78	260.346

R.F.

121

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.164/8/36.T.

Białystok, dnia 19.IX.1936 r.

T A J N E.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.8/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

V. Sprawy graniczne"

Nielegalne przekroczenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu sierpniu na odcinku granicznym powiatu szczuczyńskiego - 5 osób.-

- - - - - - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

T A J N E.

Nr.PB.164/8/36.T.

Białystok, dnia 19.IX.1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.8/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.-

- Nie notowano.-

H.F.

122

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.ewid. .....

Nr.PB.164-9/36.T.

T A J N E !

Białystok, dnia 20 październ.1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.9/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/.

Sam. Ref. Inf. D. O. K. IX.
Notowan
L. ..... / Inf. tjn/ ..... r.

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.

Za Wojewodę

/ A. Dworak /

Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

R o z d z i e l n i k:

Min.Spraw Wewnętrznych Dyr.Dep.I.	Nr.1-4	- 4	egz.
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	Nr. 5	- 1	"
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr. 6	- 1	"
" " w Nowogródku	Nr. 7	- 1	"
" " w Brześciu nad Bugiem	Nr. 8	- 1	"
" " w Warszawie	Nr. 9	- 1	"
" " w Stanisławowie	Nr. 10	- 1	"
" " w Tarnopolu	Nr. 11	- 1	"
" " w Lublinie	Nr. 12	- 1	"
" " w Łodzi	Nr. 13	- 1	"
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr. 14	- 1	"
" " " " w Wilnie	Nr. 15	- 1	"
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr. 16	- 1	"
" " " " w Grodnie	Nr. 17	- 1	"
" " " " w Ostrowi	Nr. 18	- 1	"
" Wydz.Zam.Sądu Okręgowego w Suwałkach	Nr. 19	- 1	"
Ekspozytura Nr.1.Oddz.II. Sz.Gł. w Wilnie	Nr. 20	- 1	"
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie	Nr. 21-22	- 2	"
" " " DOK. IX. w Brześciu n/B.	Nr. 23	- 1	"
" " " DOK. I. w Warszawie	Nr. 24	- 1	"
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	Nr. 25	- 1	"
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr. 26-37	- 12	"
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr. 38	- 1	"
" Komendant Wojewódzki P.P.w Białymstoku	Nr. 39	- 1	"
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr. 40	- 1	"
	Nr. 41-43	- 3	"
	Odbito:	44	egz.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nº IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 27 PAŹ. 1936 193...
L. 6425
załączników

123

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.164/9/36 T.

Białystok,dnia 20 paźdz.1936r.

T A J N E !

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.9/36r.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

I. Ruch komunistyczny

1/Ogólna ocena sytuacji za miesiąc wrzesień 1936 roku

W strefie działania KPP.prowadzona była słaba akcja wewnętrzno-organizacyjna. Akcja jednolitofrontowa w Łomży napotyka na duży opór ze strony PPS.CKW. Wysunięta przez KPP.koncepcja stworzenia komitetu do walki z antysemityzmem, do którego by weszli poza przedstawicielami żydowskich ugrupowań także delegaci PPS.CKW.i pozostających pod jej wpływami związków - nie powiodła się wobec negatywnego stanowiska PPS.i w skład komitetu weszli tylko żydzi, w tym kilku znanych działaczy wywrotowych,karanych za komunizm.-

W ośrodkach robotniczych w strefie KPZB.akcja jednolitofrontowa była nadal kontynuowana. W Białymstoku przedewszystkim kładziono nacisk na połączenie obu oddziałów Zw.Zaw.Rob.Przem.Włókien. Akcja ta pozytywnego wyniku nie dała. W Wołkowysku po rozwiązaniu we wrześniu br.istniejących tam związków, akcja jednolitofrontowa została zahamowana.-

Na terenie wiejskim KPZB.zasługuje na uwagę wzmożony pęd do zakładania związków i legalnych organizacyj. Do Wojewódzkiego Zarządu Związku Młodej Wsi wpływają podania ze wsi skomunizowanych w pow.grodzieńskim o zakładanie kół tej organizacji, zaś w Zelwianach, gm.Piaski, pow.wołkowyskiego powstał opanowany niemal całkowicie przez komunistę oddział Zw.Zaw.Rob.Przem.Budowl. Organizowanie takiego też związku

../.

w Zelwie, pow.wołkowyskiego jest w toku. Akcją organizacyjną kieruje najruchliwszy obecnie na tym odcinku działacz komunistyczny Bukaj Jan który też stanął na czele tymczasowego zarządu związku.-

Specjalnie podkreślić należy stwierdzony w toku dochodzeń w sprawie zabójstwa w dniu 7.IX.br.w Czarnej-Wsi ks.J.Poczobut-Odlanickiego fakt grupowania w RK.Czarna-Wieś elementu terrorystyczno-bandyckiego. Kilku członków tego RK.zajmowało kierownicze stanowiska w miejscowym oddziale Zw.Zaw.Rob.Przem.Budow., Drzewn., Ceram.i pokr. zaw., a jednocześnie wchodziło w skład bandy, która w dniu 11.V.br. dokonała morderstwa i napadu rabunkowego na nadleśnictwo Złota-Wieś, zaś w dniu 7.IX.br.w celach rabunkowych zamordowała ks.Poczobut - Odlanickiego.-

---

124

Liczba porządkowa	Powiat	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Przechowywanie i kolportaż nielegaln. wydaw.komun		Demonstracje i manifestacje uliczne		Osoby czasowo zatrzymane przez policję	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym				Osoby zatrzymane i osadzone w M.O.w Berezie-Kartuskiej
				Ujawniono wypadk kolportażu wzgl. przechowywania	Ujawniona ilość egz.wydawn.komun.	Ilość demonstracji	Ogólna ilość uczestników		O g ó ł e m	w tym czasowych w areszcie zapobieg.	w tym oddanych pod dozór policji	w tym zwolnionych bez zastosowania środków zapobieg.	
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	m.Białystok	-	-	-	-	-	-	-	9	3	6	-	-
3	Białystok	-	-	-	-	-	-	-	19	16	3	-	-
4	Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
5	Grodno	2	-	2	32	-	-	-	17	13	4	-	-
6	Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Mazow	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	-	-	1	13	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysokie-Maz.	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	3	-	6	48	-	-	3	45	32	13	-	-

2/Wystąpienia zewnętrzne

a/ K o l p o r t a ż

Z pośród wywieszonych dwóch transparentów w pow.grodzieńskim jeden dotyczył obchodu M.D.M., drugi zaś był poświęcony rocznicy rewolucji październikowej.-

W tymże powiecie pod koszarami junaków rozrzucono 28 egz.odezw w sprawie jednolitego frontu.-

b/ Zakłócenie obchodu "Krwawej Środy"

Maszerująca w pochodzie PPS.w Białymstoku, urządzonym z okazji 30-letniej rocznicy "Krwawej Środy", grupa komunistów w pewnym momencie zaczęła wznosić okrzyki komunistyczne, w związku z czym aresztowano 9 osób.-

c/ R e p r e s j e .

pow.augustowski: Ad sprawozdanie z ruchu wywrotowego za m-c sierpień 1936r.

W dniu 30.IX.br.zostali zwolnieni z aresztu śledczego i oddani pod dozór PP.: Serwiański Newach-Josel, Melcer Efroim, Orymlandówna Elka i Kanówna Rywka.-

m.Białystok: W dniu 13.IX.br.zostali zatrzymani pod zarzutem wznoszenia okrzyków komunistycznych w czasie pochodu, urządzonego przez PPS. CKW.z okazji 30-letniej rocznicy "Krwawej Środy":

1/Kagan Szejna,c.Mendla i Itki,ur.w 1914r.w Zabłudowie,pow.białostockiego, panna, włókniarka,

2/Gryszewska Paraskiewa, c.Makayma i Tekli, lat 28, ur.we wsi Chomontowce, gm.Hołynka,pow.grodzieńskiego i tamże przynależna, biał., praw., panna, pomocnica domowa,

./.

125

3/Ajzenman Aron, s.Chaima i Szoszki, ur.w 1915r.w Zabłudowie, pow.białostockiego i tamże przynależny, kawaler, tkacz,

4/Sułewko Anastazja, c.Aleksieja i Katarzyny, lat 23, ur.we wsi Brzostowica-Wielka, tejże gminy, pow.grodzieńskiego i tamże przynależna, biał, praw., pomocnika domowa,

5/Tomczyk Eudokia, c.Tomasza i Anny, ur.w 1914r.we wsi Bobrowniki, gm.Brzostowica-Wielka, pow.grodzieńskiego i tamże przynależna, biał, praw., pomocnica domowa,

6/Owieczko Luba, c.Dymitra i Eugenii, ur.w 1913r.we wsi Bobrowniki, gm.Brzostowica-Wielka, pow.grodzieńskiego i tamże przynależna, biał, praw., krawcowa;

7/Biegańska Maria, c.Tadeusza i Serafiny, ur.w 1913r.we wsi Łosiniany, gm.Hołynka, pow.grodzieńskiego i tamże przynależna, biał., praw., pomocnica domowa,

8/Boublej Pelagia, c.Erazma i Akuliny, ur.w 1918r.we wsi Ciecierówka, gm.Brzostowica-Wielka, pow.grodzieńskiego i tamże przynależna, biał, praw., panna, pomocnica domowa i

9/Kowalczuk Dasza, c.Tarasa i Paraskiewy, ur.w 1917r.w Rosji przynależna do gm.Hołynka, w pow.grodzieńskim, biał., praw., panna, pomocnica domowa.-

Wymienieni pod poz.1 - 3 zostali osadzeni w więzieniu, pozostałe zaś oddane pod dozór policji.-

pow.białostocki: W toku dochodzeń w sprawie morderstwa, dokonanego w dniu 7 IX.br.na osobie ks.Jerzego Poczobut-Odlanickiego w Czarnej-wsi Kościelnej dokonano w dniach 8 - 12.IX.br.likwidacji RK.KPZB. Czarna-wieś, w której wyniku zostali zatrzymani:

1/Król Marian, s.Jana i Pauliny, ur.30.IV.1912r.we wsi Łachoć, pow.pułtuskiego, polak, rz.-kat., kawaler, robotnik tartaczny zam.w Czarnej-wsi, b.członek zarządu Odd.Zw.Zaw.Rob.Drzew. Bud., Drzewn., Gor.i pokr.zawodów, sekretarz RK.KPZB.,

2/Rancew Poliikarp, s.Archipa i Łukierii, ur.23.II.1904r.w Trokach, narod.rosyjskiej, praw., żonaty, robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, b.prezes miejsc.oddziału Zw.Zaw.Rob.Przem.Bud Drzewn., Ceram.i pokr.zawodów, a ostatnio członek Komisji Rew.tegoż oddziału, technik RK.KPZB.,

3/Romańczuk Szymon, s.Aleksandra i Anny, ur.w 190[illegible] w Tomsku /ZSRR polak, rz.-kat., kawaler, robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, członek Zw.Zaw.Rob.Przem.Bud., Drzewn., Ceram.i pokr.zawodów, członek RK.KPZB.;

4/Guła Jan,s.Jana i Julii, ur.12.VII.1899r.w Starosielcach, pow. białostockiego, polak, rz.-kat., żonaty, tokarz metalowy, zam.w Czarnej-Wsi, członek RK.KPZB.i prezes Zarządu Oddz.Zw.Zaw.Rob. Przem.Bud., Drzewn.,Ceram.i pokr.zawodów;

5/Opacki Józef, s.Macieja i Marianny, ur.6.XI.1911r.w Janowie,pow. sokólskiego, polak, rz.-kat., żonaty, robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, członek RK.KPZB.i Zw.Zaw.Rob.Przem.Bud., Drzewn., Ceram.i pokr.zawodów;

6/Chlabicz Mikołaj, s.Aleksandra i Katarzyny, ur.10.IX.1914r.w Sokółce, nar.rosyjskiej, praw., kawaler, robotnik, zam.w Czarnej -Wsi, członek RK.KPZB., b.członek Zarządu Oddz.Zw.Zaw.Rob.Przem. Bud., Drzewn., Ceram.i pokr.zawodów;

7/Staranowicz Adolf, s.Juliana i Scholastyki, ur.10.II.1903r.we wsi Kumioła,pow.sokólskiego, polak, rz.-kat., żonaty, robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, członek komórki KPZB.i Zw.Zaw.Rob. Przem.Bud., Drzewn.,Ceram.i pokr.zawodów;

8/Kosicki Władysław, s.Adama i Franciszki, ur.1.IV.1902r.w Markach, pow.warszawskiego, polak, rz.-kat., żonaty, robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, członek komórki KPZB.i Zw.Zaw.Rob. Przem.Bud., Drzewn., Ceram.i pokr.zawodów;

9/Bujków Maciej, s.Ignacego i Aleksandry, ur.3.V.1910r.w Czarnej-

./.

126

Wsi i tamże zam., polak, staroobrzędowiec, kawaler, robotnik tartaczny, członek komórki KPZB.i Zw.Zaw.Rob.Przem.Budow.,Drzewn Ceram.i pokr.zawodów;

10/Kamieński Józef, s.Józefa i Anastazji, ur.27.IX.1913r.we wsi Nowa-Wola,pow.białostockiego, biał, praw., żonaty, robotnik tartaczny, zam.we wsi Buksztel, gm.Czarna-Wieś, członek KPZB.i Zw.Zaw. Rob.Przem.Budow., Drzewn., Ceram.i pokr.zawodów;

11/Kyżow Józef vel Izot, s.Prokopa i Matrony, ur.20.XII.1908r.w Mińsku /ZSRR/, polak, staroobrzędowiec, kawaler, handlowiec, zam w Czarnej-Wsi, członek komórki KPZB.;

12/Wołkaniec Mieczysław, s.Franciszka i Walerii, ur.w 1911r.we wsi Klusek, pow.pułtuskiego, polak, rz.-kat., kawaler, robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, członek komórki KPZB.i Zw.Zaw.Rob. Przem.Bud., Drzewn.; Ceram.i pokr.zawodów;

13/Dyrcz Bronisław, s.Jana i Marii, ur.3.III.1915r.we wsi Skawica, pow.makowskiego, polak, rz.-kat., kawaler., robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, członek komórki KZM.ZB.i Zw.Zaw.Rob.Przem.B. D.C.i pokr.zawodów;

14/Chorąży Edward, s.Piotra i Marii, ur.23.VII.1912r.we wsi Kumiałki, pow.sokólskiego, polak, rz.-kat.kawaler, robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, członek komórki KZM.ZB.i Zw.Zaw.Rob.Przem.B. B.C.i pokr.zawodów;

15/Brechun Witold, s.Konstantego i Amalii, ur.3.II.1910r.w Tomsku /ZSRR/, polak, rz.-kat., kawaler, robotnik tartaczny, zam.w Czarnej-Wsi, członek komórki KPZB.i Zw.Zaw.Rob.Przem.B.D.C.i pokr.zaw

16/Glądalski Kazimierz, zam.w Czarnej-Wsi,wykluczony z KPZB.we wrześniu 1935r.;

17/Kiersnowski Józef, zam.w Czarnej-Wsi, członek KPZB.i

18/Kiersnowski Franciszek, zam.w Czarnej-Wsi, b.skarbnik KK.KPZB., wycofał się z partii w 1934r.-

Wymienieni pod poz. 1 - 15 zostali osadzeni w więzieniu, pozo-

./.

stali oddani pod dozór PP.-

Nadto Romańczuk Szymon będzie odpowiadał na udział w mordzie i napadzie na nadleśnictwo Złota-Wieś w dniu 11.V.br.oraz Opacki Józef i Chlabicz Mikołaj za udział w mordach i napadach na nadl. Złota-Wieś i na ks.J.Poczobut-Odlanickiego.-

Na skutek zeznania Opackiego Józefa w dniu 28.IX.br.został aresztowany i osadzony w więzieniu Kołodko Teodor, sekr.RK.KPZB. Choroszcz.-

Sprawozdanie specjalne przedłożono dnia 29.IX.br.i 9.bm.za Nr.PW.853/36 T.-

pow.grodzieński: W wyniku rozpracowania haseł i kontaktów znalezionych u Jaroszewicza Gierasima /vide sprawozdanie z ruchu wywrot.za m-c lipiec 1936r./ we wrześniu zostali zatrzymani następujący działacze:

1/Koszuko Jan, s.Piotra i Olgi, ur.w 1909r.w Kazaniu /ZSRR/, białorusin, prawosławny, kawaler, rolnik, należał do KZ.ZB.od kwietnia 1934r.jako technik komórki w Koniuchach, gm Jeziory, pow. grodzieńskiego, a jednocześnie obsługiwał jawkę RK.Skidel dla członków wyższych instancji. Zatrzymany 3.IX.br.i osadzony w więzieniu, do winy przyznał się oraz wskazał, że razem z nim do komórki należeli:

2/Czapluk Jan,s.Konstantego i Eudokii, ur.w 1913r.we wsi Koniuchy, biał., praw., kawaler, rolnik, sekr.komórki, w dniu 5.V.br. udał się nielegalnie do ZSRR.;

3/Koszuko Jan, s.Pawła i Anny, ur.20.IV.1913r.we wsi Koniuchy i tamże zamieszkały;

4/Czapluk Aleksy, s.Stefana i Anastazji, ur.w 1916r.w Koniuchach i tamże zamieszkały;

5/Żuk Mikołaj, s.Teodora i Anny, ur.w 1908r.w Koniuchach i tamże zamieszkały;

6/Syty Mikołaj, s.Aleksandra i Antoniny, ur.w 1910r.w Koniu-

./.

129

chach i tamże zamieszkały oraz

7/Żuk Mikołaj, s.Józefa i Olgi, ur.w 1917r.w Penzie /ZSRR/, zam. w Koniuchach.-

Wymienieni, prócz Czapluka Jana, zostali zatrzymani w dniu 3. IX.br., do winy przyznali się i przedstawili całą działalność komórki. Decyzją władz sądowych wszyscy zostali oddani pod dozór PP., za wyjątkiem Koszuło Jana, którego osadzono w areszcie.-

8/W dniu 13.IX.br.został zatrzymany jawkarz NK.Jeziory, Ślinko Jan, s.Samuela i Agaty, ur.2.XI.1915r.w Rosji, biał., praw., żonaty, zam.we wsi Dunajówka, gm.Jeziory, do winy przyznał się, zaś na skutek jego zeznania zostali zatrzymani w dniu 14.IX.br.;

9/Karpowicz Aleksander, s.Michała i Barbary, ur.w 1903r.we wsi Koniuchy, gm.Jeziory i tamże zam., biał., praw., rolnik, żonaty karany w 1935r.przez Sąd Grodzki w Druskienikach z art.257 KK.6-miesięcznym więzieniem, sekretarz komórki KPZB.w Koniuchach;

10/Gonczaruk Jan, s.Stefana i Anny, ur.13.III.1910r.we wsi Pyry, gm.Jeziory i tamże zamieszk., sekretarz komórki KZM.ZB.;

11/Kłyżuk Jan, s.Aleksandra i Marii, ur.w 1912r.we wsi Pyry, gm.Jeziory i tamże zamieszk., technik komórki KZM.ZB.;

12/Szmigielski Szaja, s.Abrama i Rochli, ur.w 1907r.w Jeziorach i tamże zamieszk., karany w 1931r.przez Sąd Okręgowy w Grodnie z art.102 KK.2-letnim więzieniem, sekretarz RK.KZM.ZB.Jeziory.-

Wymienieni pod poz.7-10 przyznali się do winy i złożyli zeznania obciążające zarówno poprzednio jak i następnie zatrzymanych. W wyniku rewizyj tylko u Szmigielskiego znaleziono szereg legalnych czasopism komunistycznych. Wszyscy zostali osadzeni w areszcie.-

W wyniku dalszych dochodzeń zostali zatrzymani w dniu 15.IX.br

13/Czapluk Jan, s.Stefana i Anastazji, ur.w 1914r.we wsi Koniuchy, gm.Jeziory i tamże zamieszk., biał., prawosł., rolnik, kawaler, sekretarz RK.KZM.ZB.Skidel;

./

14/Kuźmicki Mieczysz, s.Bazylego i Pelagii, ur.w 1908r., biał., praw., rolnik, żonaty, zamieszk.we wsi Karaszewo, gm.Skidel, karany w 1933r.6-miesięcznym więzieniem za opór władzy, sekretarz RK.KPZB. Skidel;

15/Samojło Jan, s.Tomasza i Anastazji, ur.w 1916r., biał., praw., kawaler, rolnik, karany w 1935r.z art.127 KK.6-miesięcznym więzieniem, sekretarz komórki KZM.ZB.we wsi Bondary,gm.Jeziory;

16/Kureczko Gierasim, s.Dziemiana i Aksienii, ur.w 1909r.we wsi Karaszewo, gm.Ostryna, pow.szczuczyńskiego i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik kawaler, karany w 1932r.3-miesięcznym więzieniem za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy polsko-sowieckiej.-

w dniu 16 września br.:

17/Szymak Paweł, s.Jana i Marii, ur.w 1893r.w Poczujkach, gm. Gudziewicze, pow.grodzieńskiego i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, obsługujący jawkę RK.Łunna oraz

w dniu 23 września br.:

18/Koszczej Sergiusz, s.Józefa i Anastazji, ur.22.II.1914r. we wsi Strzelce, gm.Jeziory i tamże zamieszk., biał., praw., kawaler, rolnik, sekretarz komórki KZM.ZB.-

Wymienieni pod poz.12 - 17 zostali osadzeni w areszcie. Z pośród nich do winy nie przyznali się Kuźmicki, Samojło i Kureczko.-

d/Wyroki sądowe .

Sąd Okręgowy w Białymstoku:

W dniu 15.IX.br.rozpatrywał sprawę pierwszej partii 13 oskarżonych, aresztowanych w toku likwidacji RK.Gródek i Podgródecki /vide sprawozdanie specjalne z dnia 27.III.br.Nr.PN.220/36 T./.-

W wyniku rozprawy z art.97 i 98 KK.zostali skazani:

-/.

127

1/Marejn Motel na 8 lat więzienia, 2/Frenkiel Izaak na 6 lat więzienia, 3/Kondrusik Michał, 4/Stocki Samuel i 5/Mełamed Mejer na 5 lat więzienia każdy, 6/Kaleka Beniamin, 7/Dudzik Aleksander, 8/Chrz nowski Józef i 9/Szemen Mowsza na 3 lata więzienia każdy, 10/Wajnfas Wolf, 11/Szmukler Josel, 12/Grycuk Eugeniusz i 13/Pirożkier Nisel na 2 lata więzienia każdy.-

Skazanych na 8, 6 i 5 lat pozbawiono praw na 10 lat, pozostałych na 5 lat. Nadto na mocy amnestii skazanym na 8 i 6 lat, zmniejszono karę o 1/3, na 5 i 3 lata - o ½, pozostałym zaś darowano w całości.-

Marejn Motel dodatkowo został skazany na 14 dni odosobnionego zamknięcia za użycie w ostatnim słowie wyrażenia "domagam się uniewin nienia".-

Tenże Sąd na sesji wyjazdowej w Bielsku-Podlaskim w dniu 24.IX. br.rozpatrzył sprawę 7 oskarżonych z art.97 i 93 KK., zatrzymanych w dniu 10.III.br.w związku z przeprowadzonymi dochodzeniami w sprawie akcji komunistycznej na terenie RK.KPZB.Hajnówka:
Skazani zostali:

1/Jewdosiuk Jan, syn Antoniego i Anny, ur.w 1912r.we wsi Szostakowo, gm.Hajnówka, pow.bielskiego i tamże zamieszk.,biał., praw., rolnik, kawaler - na 4 lata więzienia;

2/Pukawski Antoni, s.Timofieja i Paraskiewy, ur.w 1908r.we wsi Jagodniki, gm.Hajnówka, pow.bielskiego i tamże zamieszk., biał., praw., cieśla, kawaler i

3/Gierasiumiuk Paweł, s.Wasyla i Pelagii, ur.w 1914r.we wsi Stare-Kornino, gm.Orla, pow.bielskiego i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler - na 2 lata więzienia każdy;

4/Aleksiejuk Jan, syn Piotra i Paraskiewy, ur.w 1912r.we wsi Stare-Kornino, gm.Orla, pow.bielskiego i tamże zamieszkały, biał., praw., rolnik, kawaler - na 1½ roku więzienia;

5/Daniluk Aleksy, s.Stefana i Agrypiny, ur.w 1909r.we wsi Stare-Kornino, gm.Orla, pow.bielskiego i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler, na 1 rok więzienia.-

Wszystkich pozbawiono praw na 5 lat. Na mocy amnestii Jewdosiukowi darowano połowę kary, zaś pozostałym całkowicie.-

Teleszewski Teodor, s.Tomasza i Marianny, ur.w 1892r.we wsi Szostakowo, gm.Hajnówka, pow.bielskiego i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, żonaty - został uniewinniony.-

Przed rozprawą zbiegł Nazaruk Teodor, s.Jana i Aleksandry, ur.w 1909r.we wsi Dubicze-Osoczne, gm.Hajnówka, pow.bielskiego i tamże zamieszk., biał., praw., kawaler, rolnik. Za Nazarukiem Sąd postanowił rozesłać listy gończe.-

Za wyjątkiem Jewdosiuka pozostali odpowiadali z wolnej stopy.-

Sąd Okręgowy w Grodnie:

skazał w dniu 7.IX.br.Opiekuna Piotra /vide spraw.z dn.15.VII.br. Nr.PN.601/36 T/ z art.97 i 93 KK.na 5 lat więzienia z pozbawieniem praw na tyleż lat,-uniewinnił w dniu 7.IX.br.Kowarskiego Borysa, oskarżonego z art.154 KK. Kowarski był zatrzymany w dniu 1.V.br.w Krynkach /vide sprawozdanie specjalne z przebiegu 1 maja 1936r./.-

Wyrokiem tegoż Sądu w dniu 16.IX.br.zostali skazani z art.97 i 93 KK.:

1/Chomko Szymon, s.Jana i Anny z Wołczków, ur.w 1903r.w maj.Masalany, gm.Ejsmonty-Wielkie, pow.grodzieńskiego, praw., biał.kawaler. rolnik, mieszk.wsi Dublany, - na 6 lat więzienia, z pozbaw.praw na przeciąg 6 lat. Wymieniony był zatrzymany w dniu 28.II.br.i pełnił funkcję sekretarza RK.KPZB.Iunna.-

2/Bergiel Włodzimierz, s.Jana i Anisii z Aksamitów, ur.w 1910r we wsi Odźwierna,gm.Gudziewicze,pow.grodzieńskiego i tam zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler - na 4 lata więzienia, z pozbawieniem praw na przeciąg lat 6. Wymieniony był sekretarzem komórki KZM.we

/.

128

wsi Odźwierna i czł.RK.KZM.Łur

3/Gładkowski Jan, s.Józ[illegible] i Katarzyny z Ułanowiczów, ur.w 1912 r.we wsi Odźwierna, gm.Gudzi[illegible]cze,pow.grodzieńskiego i tam zamieszk. członek komórki KZM.we wsi Odźwierna, praw., biał., rolnik, kawaler;

4/Aksamit Piotr, s.Tomasza i Eudokii z Ryżków, ur.w 1915r., we wsi Odźwierna i tam zamieszk., technik komórki KZM.we wsi Odźwierna ~~xxxxxxxxxxxxx~~, praw., biał., rolnik, kawaler;

5/Aksamit Włodzimierz, syn Jana i Marii z Chalewików, ur.w 1913 we wsi Odźwierna, tam zamieszk., członek komórki KZM.we wsi Odźwierna praw., białor., rolnik, kawaler;

6/Aksamit Szymon, s.Andrzeja i Zofii z Jawrenczyków, ur.w 1918r w Rosji, zam.we wsi Odźwierna, członek komórki KZM.w tej wsi., biał., praw., rolnik, kawaler,

7/Bogdan Mikołaj, s.Ignacego i Anastazji z Cieluszków, ur.w 1909r. we wsi Siomierenki, tamże zamieszk., sekretarz komórki KZM.w tejże wsi., biał., prawosł., rolnik, kawaler i

8/Wołczek Włodzimierz, s.Józefa i Barbary z Daniukiewiczów, ur. w 1914r.we wsiPopówka /Rosja/, zam.we wsi Radziewicze, sekretarz komórki KZM.w tejże wsi, biał., prawosł., rolnik, kawaler - na 2 lata więzienia każdy, z pozbawieniem praw na przeciąg lat 5. Gładkowskiemu Janowi oraz Aksamitom: Włodzimierzowi i Szymonowi, karę zawieszono na 3 lata.-

Wymienieni pod poz.2 - 8 odpowiadali z wolnej stopy i byli zatrzymani w dniach 6 - 8.XII.1935r.-

Tenże Sąd w dniu 19.IX.br. skazał z art.97 i 93 KK.Dzieżko Aleksandra, s.Jana i Marii, ur.12.I.1903r.we wsi Brzostowiczany, gm.Brzostowica-Wielka, pow.grodzieńskiego i tamże zam., biał., praw., rolnik sekr.komórki KPZB., karanego w 1929r.4-letnim więzieniem za działalność komunistyczną - na 6 lat więzienia z pozbawieniem praw na 8 lat.

3/ O. N. R.

Ad sprawozdanie z ruchu wywrotowego za m-c sierpień 1936 r.

W wyniku konferencji w sprawie dostarczenia broni dla O.N.R. Kowalski otrzymał 1.000 zł., resztę zaś miał dostać po przekazaniu broni. Broni tej jednak dotychczas nie dostarczył, tłómacząc się wzmożoną czujnością na granicy, jak również nie zwrócił otrzymanych pieniędzy, pomimo nalegań w tym kierunku, wyjaśniając, iż wpłacił je dostawcy niemieckiemu.-

Stwierdzono nadesłanie Nr.22 "Sztafety" na teren pow.kowżyńskiego i suwalskiego.-

Według danych konfidencjonalnych syn właściciela majątku Brok w pow.ostrowskim, Morawski Eugeniusz, kolportował wśród zaufanych ulotki O.N.R., wydane w związku z obchodem 15 sierpnia.-

----oooOooo----

130

[illegible] WOJ[illegible] [illegible] STOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.1[illegible]/36.T.

Białystok, dn.20 października 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.9/36.

/ z ruchu wyrobowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

II. Ruch zawodowy.

1/ Ocena ogólna.

W miesiącu wrześniu w ruchu zawodowym nie uwydatniły się większe pracy - poza zebraniami organizacyjnymi.-

Zawieszenie działalności dnia 19 września oddziału Zw.Zaw. Rob.Przem.Bud.Drzewn.Ceram.i Pokr.Zawodów w Czarnej-Wsi, pow.białostockie o z powodu opanowania tej organizacji przez komunistów - oraz zawieszenie działalności w dniu 10.IX.b.r. Związków Zawodowych Rob.Przem.Budowl., Spożywczego i Odzieżowego w Wołkowysku z tych samych przyczyn wpłynęło znacznie otrzeźwiająco na Klasowe Związki i na większą z ich strony uwagę w doborze osób do poszczególnych Zarządów.-

Również zmalała w porównaniu do poprzedniego okresu ilość strajków, a strajki w ilości 5, jakie miały miejsce, miały podłoże ekonomiczne uzasadnione, gdyż we wszystkich wypadkach fabrykanci musieli uwzględnić żądania robotników.-

Ogólny stan bezrobocia w okresie sprawozdawczym zwiększył się o 789 osób.-

2/ Związki Klasowe

Białystok-M. 1/ Dnia 20.IX. odbyło się przy obecności 250 osób zebranie włókniarzy wykończalników - na którym postanowiono utworzyć jedną sekcję wykończalników przy filii I. Związku Włókniarzy.

Zdaniem robotników istniejące dotychczas odrębne sekcje wykończalników przy I i II. Związku Włókniarzy nie przyniosły

żadnej korzyści dla robotn-ików a przeciwnie są wysoce szkodliwe.-

Poza tym odbyły ~~się~~ zebrania:

2/ Sekcja Kupiarek i Sortownic - 1 zebranie przy obecn. 40 osób
3/ Sekcja robotników piekarskich 1 " " " 100 "
4/ Sekcja robotników przy regulacji rzeki Biełki . . . . . 2 " " " 50 i 110"
5/ Sekcja garbarzy . . . . . 1 " " " 100 "
6/ Sekcja czyściarzy. . . . . 1 " " " 354 "
7/ Zebrania Kobiet . . . . . 1 " " " 350 "

Na tych zebraniach poruszano jedynie sprawy organizacyjne - przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy i cennika płacy.-

Białystok-Pow. 1/ Dnia 12.IX.b.r.w Wasilkowie odbyło się zebranie członków Związku Włókienniczego przy obecności 35 osób. Cel zebrania - sprawy organizacyjne.-

2/ 13.IX.odbyło się w Supraślu zebranie grupy bezrobotnych zatrudnionych na szosie Supraśl-Krynki - należących do Związku Klas.w Białymstoku. Obecnych 40 osób. Omawiano sprawę przyjścia im z pomocą na czas przerwy w pracy na robotach publicznych.

3/ 26.IX. odbyło się w Gródku zebranie członków Klas.Zw. Włókienniczego, na którym omawiano sprawy organizacyjne - obecnych 50 osób.

Pow.grodzieński. 1/ Dn. 13 i 27.IX. odbyły się w Jezior-ach zebrania członków Zw.Rob.Przem.Drzewn.i Budowlanego przy obecności 150 osób. Na pierwszym dokonano wyboru nowego zarządu, na drugim zaś omawiano sprawy organizacyjne.-

Pow.łomżyński. 1/ Dn.9 i 30.IX.b.r. odbyły się w Łomży zebrania Związku Zawodowego Robotników Budowlanych /Sekcja Ziemna/ - przy obecności na pierwszym - 100 a na drugim 63 osób.-
Na pierwszym zebraniu dokonano wyboru zarządu.- Charakterystyczne

nym był moment zgłoszenia kandydatury żyda na członka Zarządu. Fakt zgłoszenia tej kandydatury wywołał oburzenie większości robotników, a nawet padły okrzyki pod adresem żyda: "czego się pcha do Zarządu - jakby nie było Polaków".-

Na drugim zebraniu zdał Zarząd sprawozdanie z delegacji u Prezydenta Miasta, która udała się w sprawie, przyznania odpowiednich funduszów na zakup obuwia i odzieży dla dzieci bezrobotnych. Przy czym powiedziano, że Prezydent Miasta początkowo nie chciał mówić z delegacją, aż dopiero kiedy mu przedstawiono artykuł "Robotnika" z dnia 30.IX.b.r. " o stosunkach łomżyńskich" zmiękł i zaczął się życzliwiej odnosić do wysuwanych żądań i przyrzekł przyjść z pomocą bezrobotnym w miarę możliwości finansowych.-

2/ 26.IX. odbyło się w Łomży posiedzenie OKR.PPS.CKW. w obecności 6 czł. Celem posiedzenia było zapoznanie się z wyznaczonym na stanowisko sekretarza przez Centralę Zw.Zaw. w Warszawie na miejsce Jaworskiego, Wasilukiem Artemiewem-Konstantym z Hajnówki. Po nabraniu przekonania, że Wasiluk odpowiada na to stanowisko Rada Zw.Klas. w Łomży zaakceptowała decyzję Centrali przy czym zapowiedziano mu, że bez niej rady nie może on żadnej akcji rozpoczynać.-

ow.suwalski. We wsi Wachowo-Huda, gminy Kadaryszki została zorganizowana sekcja Zw.Rob.Niefachowych w Suwałkach.-

ow.wołkowyski. Dnia 11.I. zgłoszono powstanie oddziału Zw.Rob.Przem.Budowl. w Zelwianach, gm.Pinski. Związek został powołany do życia z inicjatywy Kompartii, przy czym czynny udział w akcji organizacyjnej brał sam właściciele tartaku Poczciwy, członek Kompartii.-

3/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe.

Białystok-Miasto. Dnia 26.I. 5 r. odbyło się zebranie sekcji majstrów przędzalniczych na którym poruszono sprawę Związków Klasowych mówiąc, że Związek klasowy nie kieruje się zagadnieniem czysto socjalnym, a prowadzi robotę destrukcyjną i przeciwpaństwową. W końcu zebrania powzięli rezolucję następującej treści:

"W ostatnim okresie jesteśmy świadkami że organizacje klasowe zaślepione nastawieniem szowinistyczno-partyjnym pośrednicząc w angażowaniu robotników do pracy przy obsłudze selwaktorów pomijają zasady fachowego uzdolnienia danego robotnika nie licząc się z opinią majstra przędzalniczego, odpowiedzialnego za produkcję przędzy. Również w sposób urągający elementarnym pojęciom etyki humanitarnej, usuwają robotników skierowanych przez inne organizacje zawodowe, a zdolnych do pracy. Wymierają presje i zdejmują z pracy. Stwierdzamy, że tego rodzaju metody przekraczają granice przyzwoitości i uczciwości w pracy społecznej, czas jest skończyć i dla tego publicznie ostrzegamy klasowe organizacje zawodowe, że zmuszeni będziemy użyć wspólnie z członkami innych chrześcijańskich związków zawodowych przemysłu włókienniczego, wszelkich rozporządzalnych środków celem przeciwstawienia się tej swawoli partyjnej. Jakkolwiek nie znajdujemy usprawiedliwienia we własnych sumieniach do prowadzenia wzajemnej walki robotniczej. Obecnych było 40 osób.-

Poza tym odbyły się zebrania:

2/ Sekcji Maszynistów - 1 zebranie - przy obecn. 60 osób

3/ Związku Zaw. Doz. Dom. 1 " " " 70 osób.

Na tych zebraniach omawiano sprawy organizacyjne.-

ow.grodzieński. 1/ Dnia 15.IX. staraniem Chrześcijańskiego Zjednoczenia w Grodnie zostało urządzone zebranie organizacyjne w Krynkach robotników garbarskich - obecnych 13 osób, na którym postanowiono zorganizować Związek Zawodowy i dokonano wyboru władz Związku.-

2/ Dnia 27.IX.odbyło się w Krynkach zebranie nowo zawiązanego związku przy obecności 50 osób. Cel zebrania - omówienie spraw organizacyjnych., Na tym zebraniu 33 robotników zgłosiło deklaracje o przystąpieniu do Związku.-

ow.szczuczyński. Dnia 27.IX.b.r. odbyło się w Grajewie zebranie członkowskie Związku Rzemieślników Chrześcijańskich, przy obecności 20 osób.- Na tym zebraniu dokonano wyboru nowych władz Związku

4/ Związek Zawodowy "Praca Polska"

ow.białostocki. Dnia 13.IX. odbyło się w Wasilkowie zebranie członków Zw. Zaw."Praca Polska" przy obecności 100 osób. Cel zebrania omówienie spraw organizacyjnych.-

5/ Związek Związków Zawodowych.

ow.bielski. Dnia 27.IX.odbyło się w Nurcu zebranie członków ZZZ. przy udziale 20 osób. Omawiano sprawę podziału roboty między robotników, wobec uruchomienia tartaku tylko na jedną zmianę.-

ow.grodzieński. Dnia 6.IX.odbyło się w Jeziorach zebranie organizacyjne robotników tartacznych. Obecnych było 100 osób. Po przemówieniu sekretarza ZZZ.Bonifacego Polaczka z Grodna - zebrani postanowili przystąpić do Związku ZZZ.-

H.F.

- - - - - - -

T A J N E.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.WB.164/9/36.r.

Białystok, dnia 10 października 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.9/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

III. Ruch strajkowy i bezrobocie.

a/ S t r a j k i .

W okresie sprawozdawczym sytuacja strajkowa na terenie województwa białostockiego przedstawiała się następująco:

1/ Od dnia 7 do 8.IX.włącznie trwał strajk okupacyjny 51 robotników fabryki sukna Lipszyca i Kagana w Białymstoku.Przyczyną strajku przyjęcie przez fabrykantów do pracy żyda. Po przeprowadzonej konferencji fabrykanci zgodzili się zatrudnić robotnika chrześcijańskiego.-

2/ Od dnia 1 do 11.IX.trwał strajk szewców chałupników w Ciechanowcu,pow.bielskiego.-Strajkujący przystąpili do pracy po otrzymaniu podwyżki 1 zł.- na parze obuwia.-

3/ W dniach 14 i 15 września odbył się strajk maszynistów i palaczy fabrycznych w Białymstoku.- Wskutek strajku 106 palaczy i maszynistów zostało unieruchomionych 24 fabryk włókienniczych, 2 garbarnie i 1 olejarnia, - przy ogólnej ilości 1.839 robotników. Przyczyną strajku zatrudnianie palaczy i maszynistów po 10 do 12 godzin na dobę przez niektórych fabrykantów.- Po zobowiązaniu się fabrykantów do bezwzględnego przestrzegania godzin pracy,nie zatrudniania niekwalifikowanych palaczy i przyjęcia dodatkowo 6 palaczy strajk został zlikwidowany.-

4/ Od dnia 11 do 23.IX. trwał strajk 4 robotników fabryki świec Nowika w Białymstoku. Robotnicy po uzyskaniu podwyżki zarobków od 40 do 50% przystąpili do pracy.

133

5/ Od dnia 22 do 28.IX. trwał strajk robotników metalowych zatrudnionych w liczbie 6 w warsztatach Antopolskiego i Kluka w Białymstoku. Fabrykanci zgodzili się na żądaną podwyżkę zarobków od 25 do 30%.-

b/ B e z r o b o c i e .

W okresie sprawozdawczym liczba bezrobotnych w wojew. białostockim według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy zwiększyła się o 789 osób skutkiem redukcji w tartakach państwowych w związku z kończącą się kampanią drzewną. Ogólna liczba bezrobotnych wynosiła na dzień 1 października b.r. - 6.556 osób

- - - - - - - - - -

H.F.

22

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział społeczno-polityczny

T A J N E.

Nr.PB.164/9/36.T.

Białystok, dnia 20 październ.1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.9/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

IV. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Sytuacja ogólna.

Stan bezpieczeństwa pod względem politycznym w porównaniu z miesiącem ubiegłym nie uległ poprawie a przeciwnie pogorszył się o tym świadczy dużo większa ilość drobnych ekscesów antyżydowskich ze strony członków Str.Nar. - o czym doniesiono w meldunkach doraźnych - oraz trzy poważniejsze zajścia t.j. na jarmarkach w Zambrowie i wysoko-Mazow. i zabicie żyda w Łykocinie.-

Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym była dobra.-

Opis ważniejszych wypadków:

Napad rabunkowy.

Dnia 7.IX.b.r. o godz.20. został zamordowany ks.Poczobut-Odlanicki Jerzy, proboszcz w Czarnej-Wsi, pow.białostockiego. Spłoszeni sprawcy rabunku nie dokonali.- Sprawcy mordu w ilości 4 osób zostali ustaleni i ujęci. Szczegółowe sprawozdanie przedłożono meldunkiem doraźnym z dnia 10.IX.b.r. Nr.191.-

Ważniejsze ekscesy antyżydowskie.

1/ Dnia 1.IX.b.r. w czasie jarmarku w Zambrowie, pow.łomżyńskiego doszło do zajść antyżydowskich.- W czasie zajść zdemolowano 7 straganów i 4 wozy z towarami. Ponadto wybito w dwóch bożnicach i sąsiednich domach 29 szyb. W sprawie powyższej przedłożono szczegółowe sprawozdanie pismem z dnia 3.IX.b.r.Nr.PW.1-c/34/36

2/ Dnia 7.IX.o odz 16 - 3 chłopców zaczepiło żyda Zelka Gutmana w Łykocinie, pow.wysoko-mazow., przy czym Mieczysław Grabow-

ski uderzył go kamieniem w skroń. Gutman po dwóch godzinach zmarł.

3/ Dnia 14.IX.b.r.w czasie jarmarku w Wysokiem-Maz. doszło do zajść antyżydowskich. W czasie zajść obalono 11 straganów-wozów, kilkanaście fur żydowskich na krańcach miasta, pobiło 14 żydów, wyt czono szyby w 133 lokalach żydowskich /283 szyb większych i 796 szyb mniejszych/ połamano 123 ram okiennych, uszkodzono 4 maszyny do szycia rozbito 3 budki z pieczywem.

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 16.IX.za Nr.PB. 161-43.-

Wykaz pożarów w załączeniu.

żary.

Znaczniejsze pożary:

W nocy na 17.IX.b.r.we wsi Chojewo, gm. Brańsk, pow. bielskiego, wybuchł pożar, który spalił 14 budynków i zbiory tegoroczne, na szkodę 6 gospodarzy. Straty wynoszą około 70.000 złotych. Zachodzi podejrzenie zbrodniczego podpalenia.-

ozbrajanie udności.

W miesiącu wrześniu b.r. odebrano niele alnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego	22
obciętych karabinów	-
krótkiej broni palnej	53
luf karabinowych	2
broni myśliwskiej	24
" bagnetów	6
broni " szabel	-
biała " kastetów	-
" sztyletów	-
" bokserów	45
naboi karabinowych	24
naboi rewolwerowych	70 gr.
prochu	4
granatów	

Użycie broni w miesiącu wrześniu:

Powiat	Opór władzy			W pościgu			Występ. mas.		Ogółem		
	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	
Wysoko-Mazow.	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	
Razem	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE. - 3 - 24

W Y K A Z

pożarów za miesiąc wrzesień 1936 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie.	Wznięcone przez dzieci.	Wadliwa konstrukcja komina	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Straty w złotych.
Augustowski	-	1	-	2	-	-	3	2.050
Białystok-M.	-	-	1	1	1	-	3	150
Białostocki	-	-	-	-	2	1	3	15.500
Bielski	-	2	1	2	5	5	15	51.150
Grodzieński	-	2	-	3	6	4	15	135.772
Łomżyński	-	1	-	-	-	-	1	
Ostrołęcki	-	-	1	-	1	-	2	4.986
Ostrowski	1	-	-	-	-	-	1	200
Sokólski	-	-	-	-	3	-	3	8.000
Suwalski	-	-	-	7	2	-	9	9.550
Szczuczyński	-	1	-	1	1	2	5	10.070
Wołkowyski	-	-	3	2	3	7	15	25.261
Wysoko-Mazow.	2	-	-	-	-	2	4	15.200
R a z e m :	3	7	6	18	24	21	79	277.889

- - - - - - - - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

25 TAJNE. 135

Nr.PB.164/9/36.T.

Białystok, dnia 20 październ.1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.9/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

1/ Dnia 4.IX. został zatrzymany w Białymstoku Maksym Marcinkiewicz vel Władysław Szczasny - który okazał się szpiegiem Z.S.R.R.

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 18.IX.za Nr.PN.830/36.T.

2/ Dnia 25.IX. został zatrzymany w Augustowie Piotr Zalewski vel Wasyl Karczewski - który okazał się szpiegiem Z.S.R.R.-

Sprawozdanie przedłożono meldunkiem doraźnym Nr.205 z dnia 28.IX.1936 roku.-

- - - - - -

H.F.

26

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

T A J N E.

Nr.PB.164/9/36.T.

Białystok, dnia 20 październ.1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.9/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpiec

V. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzym w miesiącu wrześniu na odcinku granicznym:

1/ pow. suwalskiego - 5 osób

2/ pow. szczuczyńskiego - 2 osoby.-

- - - - - - - -

H.P.

135

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr.ewid.....

Nr.PB.164-10/36 T.

TAJNE !

Białystok, dn.16 listop.1936r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.10/36.

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr.[illegible]
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 24 LIST. 1936 193.. L. 7196
Załączników .

ZA WOJEWODĘ
Dworak
/ A. D W O R A K /
NACZELNIK WYDZ.SPOŁ.-POLIT.

R o z d z i e l n i k :

Min.Spraw Wewnętrznych Dyr.Dep.I	Nr.1-4	-	4 egz
" Sprawiedliwości /Nadzór Prokuratorski/	Nr.5	-	1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr.6	-	1 "
" " w Nowogródku	Nr.7	-	1 "
" " w Brześciu nad Bugiem	Nr.8	-	1 "
" " w Warszawie	Nr.9	-	1 "
" " w Stanisławowie	Nr.10	-	1 "
" " w Tarnopolu	Nr.11	-	1 "
" " w Lublinie	Nr.12	-	1 "
" " w Łodzi	Nr.13	-	1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr.14	-	1 "
" " " " w Wilnie	Nr.15	-	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr.16	-	1 "
" " " " w Grodnie	Nr.17	-	1 "
" " " " w Łomży	Nr.18	-	1 "
" " Wydz.Zam.Sądu Okręgowego w Suwałkach	Nr.19	-	1 "
Ekspozytura Nr.1 Oddz.II Szt.Gł.w Wilnie	Nr.20	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie	Nr.21-22	-	2 "
" " " " IKw Brześciu n/B	Nr.23	-	1 "
" " " " I w Warszawie	Nr.24	-	1 "
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	Nr.25	-	1 "
Panowie Starostowie Powiatowy Województwa Białostockiego	Nr.26-37	-	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr.38	-	1 "
" Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku	Nr.39	-	1 "
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr.40	-	1 "
A r c h i w u m	Nr.41-43	-	3 "
O d b i t o			44 egz

W.D.

URZĄD WOJE
Wydział Sp

Nr.PB

Białystok,

136

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE.

Nr.PB.164/10/36.T.

Białystok dnia 18 listopada 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.10/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

I. Ruch komunistyczny.

1/ Ogólna ocena sytuacji za miesiąc październik 1936 r.

W okręgu łomżyńskim KPP sytuacja nie uległa większym zmianom. Z poważniejszych wydarzeń zanotowano jedynie pobyt w kilku miejscowościach funkcjonariusza CK.MOPR-u, przysłanego celem pobudzenia do życia organizacji moprowych.-

Funkcjonariusz ten jednocześnie interesował się sprawą jednolitego frontu. Ze sprawozdań mu złożonych przez członków OK.KPP. wynika, że w ostatnim półroczu w Łomży cały wysiłek był skierowany na realizację jednolitego frontu, do zawarcia którego dotychczas nie doszło pomimo osiągniętych przez KPP. pewnych efektów w poszczególnych związkach zawodowych.-

Wobec stwierdzonych wypadków krytycznego ustosunkowania się niektórych członków KPP w Łomży do procesu i wyroku w sprawie Zinowjewa i in.- funkcjonariusz polecił wszystkich tych członków niezwłocznie usunąć od pracy partyjnej.-

Proces Zinowjewa odbił się również dość silnym echem w strefie działania KPZB.

W kilku wypadkach stwierdzono, że skomunizowani chłopi białoruscy zajmują negatywne stanowisko do procesu, zaś wśród żydów panują niekiedy wręcz trockistowskie nastroje.

Na terenie wiejskim KPZB. większą ruchliwość komuniści przejawili w pow.grodzieńskim, gdzie przede wszystkim kładziono nacisk

na akcję szkolnictwa białoruskiego. Mimo napotykanych trudności nasilenie tej akcji nie tylko nie osłabło, lecz w kilku gminach akcja przekształca się w bojkot szkół polskich.-

Akcja ta, prowadzona niemal wyłącznie przez komunistów, zaopatrzonych w duże ilości niezbędnych druków, zyskuje coraz więcej zwolenników i przyparza partii szeregi nowych sympatyk Są również pewne objawy chęci przerzucenia tej akcji na pow.so kólski.-

Nadto w pow.grodzieńskim przejawiła się dość silna agi cja przeciw zbiórkom na F.O.N.

Akcja jednolitofrontowa w ośrodkach robotniczych była kontynuowana. W końcu października OK.KPZB. Białystok wystosow list do OKR.PPS. w Białymstoku w sprawie zawarcia jednolitego frontu, lecz propozycja została odrzucona. Z ramienia KPZB. pertraktacje miała prowadzić Najdus Walentyna, aresztowana 5.X b.r.

137

Lp.	POWIAT.	Ujawniono transparentów i sztandarów.	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów.	Przechowywanie i kolportaż nielegalnych wydawn. kom.		Demonstracje i manifestacje uliczne.		Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.				Osoby zatrzymane i osadzone w M.O. w Berezie Kartuskiej:
				Ujawniono wypadków kolportażu wzgl. przechowywania	Ujawniona ilość egz. wydawn. komunist.	Ilość demonstr.	Ogólna ilość uczestników		Ogółem	w tym czasowych w areszcie zapobieg.	w tym oddanych pod dozór policji.	w tym zwolnionych bez zastosowania środków zapobiegawczych.	
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	m. Białystok	-	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-
3	Białystok	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	7	-
4	Bielsk-Podl.	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
5	Grodno	1	-	3	11	-	-	5	33	21	12	-	-
6	Łomża	-	-	2	9 egz i 7 kg	-	-	-	3	3	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysokie-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	RAZEM:	2	-	7	22 egz +7 klg	-	-	9	44	25	12	7	-

2/ Wystąpienia zewnętrzne.

a/ K o l p o r t a ż .

Wywieszone transparenty zawierały hasła w obronie Prytyckiego. Takież hasła wypisano kredką w jednym wypadku w Krynkach, pow.grodzieńskiego.-

W dniu 3.X.b.r. w Białymstoku w czasie oczekiwania przez około dwutysięczny tłum na przybycie Żabotyńskiego do teatru "Palace", gdzie miał on wygłosić odczyt, nieznany sprawca wypuścił gołębia z czerwoną wstążką bez napisu.-

b/ R e p r e s j e .

M.Białystok.

W dniu 1.X.b.r. została zatrzymana i decyzją władz sądowych osadzona w więzieniu członkini Wydz.Zawod. OK.KPZB.Białystok, Staszewska Laja, c.Fajwela i Liby-Jenty, ur. 25.XII.1904 r w Piotrkowie Trybun., żydówka, bezwyzn., panna, hafciarka, karana kilkakrotnie za działalność komunistyczną.-

W dniu 6.X.b.r. w mieszkaniu działaczki komunist. Sidrańskiej Jachy została zatrzymana pod zarzutem uprawiania działalności wywrotowej Malejko Wiera, m-ka wsi Brzostowiczany w pow. grodzieńskim, zwolniona w dniu 3.I.b.r. z więzienia po odbyciu 4-letniej kary za działalność komun. Obie po przesłuchaniu zostały zwolnione przez P.P.

Pow.białostocki. W dniach 29-31.X.b.r. zostali zatrzymani do dyspozycji Wiceprokuratora VII.rej.S.O. w Białymstoku:

1/ Karpieszuk Paweł, s.Pawła, lat 21, biał., praw., rolnik, m-c wsi Olszanka, gm.Zabłudów, łącznik RK.KPZB.Michałowo.

2/ Karpieszuk Paweł, s.Jana, lat 45, biał., praw., rolnik, m-c wsi Olszanka, gm.Zabłudów, domniemany sekretarz RK.KPZB.Michałowo

138

3/ Fiedorczuk Grzegorz, s.Pawła, lat 24, biał., praw., rolnik, m-c wsi Ochramowicze, gm. Zabłudów, sekretarz komórki KPZB., jawkarz dla RK. i OK.

4/ Wojtkowski Jan, s.Pawła, lat 40, biał., praw., rolnik, m-c wsi Zyskowo, gm. Zabłudów, sekretarz komórki KPZB.,

5/ Dąbrowski Konstanty, s.Aleksego, lat 34, biał., praw., rolnik, m-c wsi Potoka, gm. Zabłudów, czł. RK. KPZB. Michałowo,

6/ Karpowicz Paweł, s.Romana, lat 39, biał., praw., rolnik, m-c wsi Potoka, gm. Zabłudów, czł. RK. KPZB. Michałowo i

7/ Trusewicz Aleksy, lat 24, biał., praw., rolnik, m-c kol. Hieronimowo, gm. Michałowo, czł. RK. KPZB. Michałowo.

W czasie rewizji mieszkaniowej znaleziono u Trusewicza w piecu płonące odezwy komunistyczne z 1935 r. i stycznia b.r.

Po przesłuchaniu przez wiceprokuratora wszyscy zostali zwolnieni.-

Pow. grodzieński.

W dniu 5.X.b.r. z polecenia wiceprokuratora VII.rej.S.O. w Grodnie został zatrzymany pod zarzutem należenie do kompartii i brania udziału w masówce komunistycznej Bielski Gabriel, s. Mikołaja i Dominiki, ur. 8.III.1916 r. w Rosji, biał., praw., żonaty, rolnik, m-c wsi Kowale, gm. Ejsmonty-Wielkie, pow. grodzieńskiego, członek RK. KZM. ZB. Łunna i Syn(j Włodzimierz, s. Filipa i Zofii, ur. 12.XI.1909 r. we wsi Dublany, gm. Gudziewicze, pow. grodzieńskiego i tamże zamieszk., biał., praw., kawaler, rolnik, członek komórki KZMZB.

Obaj przyznali się do winy, zaś Bielski w złożonym zeznaniu obciążył około 50 członków KPZB., KZMZB. z terenu RK. Łunna.

W związku z tym w dniu 5.X.b.r. zostali zatrzymani następujący mieszkańcy powiatu grodzieńskiego:

1/ Nowicki Michał, s. Jana i Pelagii, ur. 13.III.1912 r. we wsi Nacewicze, gm. Gudziewicze i tamże zamieszk., biał., praw., kawaler rolnik, sekretarz komórki KZMZB.;

2/ Moroz Jan, ps."Mitrofan", s.Józefa i Marii, ur.12.XII.1911 r.we wsi Poczujki, gm.Gudziewicze i tamże zam., biał., praw., rolnik, kawaler, technik RK.KZMZB.Łunna;

3/ Nielepko Paweł, s.Włodzimierza i Anny, ur.10.X.1915 r. we wsi Remuciowce, gm.Ejsmonty-Wielkie i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler, sekretarz komórki KZMZB.;

4/ Januszko Walenty, s.Wincentego i Michaliny, ur.7.II.1914 r.we wsi Pietraszowce, gm.Gudziewicze i tamże zam., rzymkat., rolnik, bezdzietny, sekretarz komórki KZMZB.;

5/ Januszko Leonid, s.Jana i Stefanii, ur.25.X.1909 r.we wsi Latki. gm.Gudziewicze i tamże zamiesz k., biał., praw., rolnik, kawaler, sekretarz komórki KPZB.;

6/ Pacenko Michał, s.Kazimierza i Pelagii, ur.12.XI.1912 r., we wsi Ostrowo, gm.Gudziewicze i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler, sekretarz komórki KZMZB.;

7/ Ułanowicz Jan ps."Mikita", s.Jana i Katarzyny, ur.1.IV.1912 r., we wsi Poczujki, gm.Gudziewicze i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, żonaty, bezdzietny, sekretarz RK.KZMZB.Łunna;

8/ Waluszko Teodo s.Klemensa i Paraskiewy, ur.10.1.1913 r. we wsi Radziewicze, gm.Gudziewicze i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler, sekretarz komórki KZMZB.;

9/ Kościukiewicz Michał, s.Grzegorza i Olgi, ur.12.VII.1912 r. we wsi Siemierenki, gm.Gudziewicze i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler, sekretarz komórki KZMZB.;

10/ Dębicki Aleksander, s.Piotra i Julii, ur.27.XI.1913 r.we wsi Nowiki, gm.Ejsmonty-Wielkie i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler, sekretarz komórki KZMZB.;

11/ Rybałko Mikołaj, s.Mikołaja i Justyny, ur.18.III.1913 r. we wsi Hanasowce, gm.Gudziewicze i tamże zamieszk., biał., praw., kawaler, rolnik, sekretarz komórki KZMZB.;

12/ Mozyrko Aleksander, s.Jana i Marii, ur.7.VIII.1912 r. w maj. Żarnówka, gm.Indura, zam.we wsi Poczujki, gm.Gudziewicze, biał.,

praw.,kawaler,rolnik sekretarz komórki KZMZB.;

13/ Korzecki Jan, s.Kazimierza i Marii,ur.11.II.1910 r.we wsi Dublany, gm.Gudziewicze i tamże zamieszk.,biał.,praw.,rolnik kawaler,sekretarz komórki i członek RK KZMZB.Łunna;

14/ Opiekun Jan s.Szymona i Anny,ur.10.III.1909 r.we wsi Kowale, gm.Ejsmonty-Wielkie i tamże zamieszk.,biał.,praw.,rolnik kawaler,sekretarz komórki KPZB.;

15/ Dębicki Jan,s.Józefa i Marii,ur.w 1911 r.we wsi Kowale gm. Ejsmonty-Wielkie i tamże zamieszk.,biał.,praw.,rolnik,kawaler, technik komórki KZMZB.;

16/ Ikacz Wasyl,s.Józefa i Salomei,ur.6.VIII.1911 r.we wsi Dublany,gm.Gudziewicze i tamże zamieszk.,biał.,praw.,rolnik,żonaty, skarbnik komórki KZMZB.;

17/ Berriel Michał,s.Jana i Anieli,ur.21.V.1907 r.we wsi Odźwierna, gm.Gudziewicze i tamże zamieszk.,biał.,praw.,rolnik,żonaty, sekretarz komórki i członek ME.KPZB.Łunna;

18/ Jagnieszko Włodzimierz,s.Jana i Agaty,ur.3.III.1908 r.,we wsi Dublany, gm.Gudziewicze i tamże zamieszk.,biał.,praw.,rolnik sekretarz komórki KPZB.;

19/ Szypica Włodzimierz,s.Michała i Anny,ur.13.III.1910 r.we wsi Kowale,gm.Ejsmonty-Wielkie i tamże zamieszk.,biał.,praw.,rolnik, żonaty,członek komórki KZMZB.;

0/ Bartoszewicz Jan,s.Piotra i Krystyny,ur.15.X.1910 r. we wsi Kowale,gm.Ejsmonty-Wielkie i tamże zamieszk.,biał.,praw.,kowal, żonaty,członek komórki KPZB.;

21/ Bartoszewicz Piotr,s.Piotra i Krystyny,ur.w 1914 r.,w Rosji, zamieszk.we wsi Kowale,gm.Ejsmonty-Wielkie,biał.,praw.,rolnik, kawaler,członek komórki KZMZB.;

22/ Tkacz Mitrofan,s.Piotra i Eudokii,ur.2.I.1901 r.we wsi Dublany gm.Gudziewicze i tamże zamieszk.,biał.,praw.,rolnik,żonaty, członek komórki KPZB.;

23/ Garbarczyk Gierasim,s.Konstantego i Tekli,ur.23.I.1909 r.

we wsi Kaleniki, gm. Łasza i tamże zamieszk., biał., praw., rolnik, kawaler, technik RK.KPZB.Łunna

24/ Chalawik Aleksander, s.Maksyma i Anny, ur.28.XI.1908 r.we wsi Wołotyń, gm.Ejsmonty-Wielkie i tamże zamieszk., biał., kawaler, praw., podaje się za bezwyznaniowca, sekretarz komórki i członek RK.KPZB.Łunna.-

Zbiegł przed aresztowaniem i zamierza udać się do ZSRR.Karpowicz Mikołaj, s.Aleksandra i Leonidy, ur.11.XII.1913 r.we wsi Szczeczyce, gm.Łunna i tamże zamieszk., biał., prawż, rolnik, kawaler członek OK.KZMZB.Grodno.-

W wyniku przeprowadzonych rewizji znaleziono u Karpowicza Mikołaja 16 dol.amer. i 1 banknot 20-złotowy, które były przeznaczone na cele partyjne i kartkę z pieśnią komunistyczną, zaś u Garbarczyka Giemasima - zeszyt, w którym m.in. była zapisana pieśń komunistyczna. U pozostałych wynik rewizji negatywny. Z pośród zatrzymanych, prócz Bielskiego i Syreja nikt nie przyznał się do winy.-

Decyzją władz sądowych Mozyrko Aleksander, Tkacz Mitrofan, Syrej Włodzimierz, Januszko Walenty, Jagnieszko Włodzimierz, Szypisa Włodzimierz i Bartoszewicz Piotr zo-stali oddani pod dozór policji, zaś pozostali osadzeni w areszcie prewencyjnym.-/Vide sprawozdanie z dnia 20.X.1936 r. Nr.PN.902/36.P./

W dniu 18.X.b.r. organa P.P. dokonując wspólnie z organami kontroli skarbowej rewizji w Palnickiego Mendla, m-ca m.Grodna, w poszukiwaniu dowodów działalności przeciwko Skarbowi Państwa, znalazły, należące do jego córki, Chany, kilka egz.nielegalnych wydawnictw komunistycznych oraz legalnych czasopism komunizujących.-

W związku z tym oraz złożonym przez Palnicką Chanę zeznaniem przeprowadzono rewizje u 16 osób, przy czym zatrzymano 11 osób z których 7 przekazano władzom sądowym.-

Personalia ich są następujące:

140

1/ Palnicka Chana, c.Mendla i Esty, ur. w grudniu 1919 r., w Grodnie, wyzn.mojż., panna, pomocnica buchaltera, zam.przy ul. Pocztowej 16 m.5, do winy nie przyznała się, w dniu 21.X.b.r. oddana pod dozór P.P.;

2/ Epsztejn Dawid, s.Szlomy i Fanny, ur.28.IX.1919 r.w Grodnie, wyzn.mojż., kawaler, ucz.8 kl.gimn.koedukac.w Grodnie, zam.przy ul.Piaskowej 9 m.2, czł.TUR., sekr.komórki szkolnej KZM., przyznał się tylko do należenia do TUR., w dn.21.X.b.r.oddany pod dozór P.P.;

3/ Lewin Salomon, s.Wojcesza-Hirsza i Berty-Rywki, ur.19.VII. 1919 r.w Łubnach/Rosja/, wyzn.mojż., kawaler, uczeń 7 kl.gimn. Polskiej Macierzy Szkolnej w Grodnie, zam.przy ul.Kurchan 6 m.2 czł.TUR. i komórki szkolnej KZM, przyznał się tylko do należenia do TUR., w dniu 21.X.b.r. oddany pod dozór P.P.;

4/ Achun Icko, s.Josela i Szlomy.ur.23.XI.1913 r.w Grodnie, wyzn. mojż., kawaler, krawiec, zam.przy ul.Mostowej 5, wg informacji konfidencjonalnych od lipca br.wchodził w skład techniki MK.KZMZB. Grodno, do winy nie przyznał się, w dn.21.X.br.został osadzony w więzieniu;

5/ Kapłan Szołom, s.Eliasza i Złoty, ur.16.IV.1920 r.w Grodnie, ucz.3 kl.gimn.P.M.S. w Grodnie, zam.przy ul.Jezuickiej 3 m.4, czł kom.szkolnej KZMZB., do winy przyznał się, w dniu 21.X.b.r.oddany pod dozór P.P.;

6/ Oniszczyk Dymitr, s.Szymona i Zofji, ur.6.V.1909 r.w Lucynie /Rosja/, praw., robotnik, zam.przy ul.Sobieskiego 10/b.m.2.przyznał się tylko do należenia do TUR., w dniu 21.X.b.r. osadzony w więzieniu;

7/ Roszkowski Stanisław, s.Franciszka i Ignacji, ur.23.9.1893 r. w Łapach, pow.wysoko-mazow., zapisany do ksiąg stałej ludności wsi Nosiki, gm.Sokoły.pow.wysoko-maz., zam.przy ul.Akademickiej 2 m.9, emeryt kolejowy, kawaler, podaje się za bezwyznaniowca,

prezes koła ZZK.,przewodn.Rady Klas.Zw.Zaw.,sekretarz OKR.PPS.OKW i sekretarz podokręgu Zw.Zaw.Rob.Przem.Budowl.,Drzewn.,Cer. i pokr.zaw. w Grodnie,w dniu 22.X.b.r. osadzony w więzieniu,zaś od dnia 7.XI.b.r.-oddany pod dozór P.P.

W wyniku przeprowadzonych rewizji zr eziono: u Lewina, Kapłana i Epsztejna legalne czasopisma i artykuły komunizujące, a nadto u Epsztejna napisany przezeń referat na Zjazd TUR-u, u Oniszczyka - 21 książek pochodzenia sowieckiego, u Achuna maszynopisy arkytułów Leńskiego i Dymitrowa.-

W lokalu TUR-u znaleziono kilkanaście egzemplarzy legalnych czasopism komunizujących i kilkanaście egzempl.blankietów deklaracji w sprawie szkoły białoruskiej, zaś w aktach Rady Klasowych Związków Zawodowych,przechowywanych przez Roszkowskiego w jego mieszkaniu,znajdującym się przy lokalu TUR-u - znaleziono kilka odezw komunistycznych.-

Szczegóły podano Ministerstwu w meldunkach doraźnych Nr.Nr. 223-225, 228 i 230 z 20-22, 26 i 28.X.b.r.

W związku ze zbieraniem składek w Grodnie na rzecz komunistów hiszpańskich w poszukiwaniu list składek zostały przeprowadzone w dniu 20.X.b.r. rewizje u Flejta Hirsza, Blachmana Icki, Matłowskiej Sory i Halpern Estery. List nie odnaleziono. W czasie rewizji zostano tylko Matłowską, którą po przesłuchaniu zwolniono.-

Pow.łomżyński.

W dniu 20.X.b.r. została zatrzymana w Łomży Weber Zyl Ruchla, c.Srula-Icka i Symy, ur.8.V.1917 r. w Gorzkowie,pow.Krasnystaw, zam.od dwóch lat w Warszawie przy ul.Miłej 46 m.51,która w tymże dniu przyjechała do Łomży pociągiem z Warszawy i odwiozła do Wygody paczkę odezw /około 7 klg./ KC.KP.p.t."Masy pracujące Polski, Ukrainy Zach. i Białorusi Zach. solidaryzują się z ludem Sowietów, który wymierzył zasłużoną karę trockistowskim bandytom", z sierpnia b.r.

141

Bibułę tę znaleziono w mieszkaniu Wapner Kiejli, którą zatrzymano.-

Do tejże sprawy został zatrzymany nadto Wierzba Berek s.Icka i Szejny-Rywki, ur. w 1912 r. w Wygodzie, gm.Puchały i tam że zamieszkały.

Wszyscy troje zostali osadzeni w areszcie prewencyjnym.

c/ W y r o k i S ą d o w e .

Sąd Okręgowy w Białymstoku

wyrokiem z dn.13.X.b.r. skazał z art.97 i 93 K.K. m-ca m.Grodna, Szkolnika Chaima, s.Mowszy i Frejdy, lat 21, na 4 lata więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat i zaliczeniem aresztu prewencyjnego od 11.VII.b.r.

Szkolnik był zatrzymany w Białymstoku w lipcu b.r. z transportem bibuły.

Tenże Sąd w dniu 23.X.b.r. skazał z art.97 i 93 K.K. Kozła Władysława, s.Juljana i Anny, lat 21, m-ca wsi Mieleszki, gm. Gródek, pow.białostockiego, na 1½ roku więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat i zaliczeniem aresztu od 30.V.b.r.

Sąd Okręgowy w Grodnie

w dniu 12.X.b.r. rozpatrywał sprawę 22 m-ców pow.grodzieńskiego, oskarżonych z art.97 i 93 K. K.

W wyniku rozprawy zostali skazani:

1/ Kot Andrzej, s.Ostapa i Marii, ur. w 1909 r.,biał.,bezwyznaniowiec, rolnik, m-c wsi Zubry, gm.Hołynka, sekr.komórki KPZB.,na 5 lat więzienia.

2/ Tołuć Aleksy, s.Nikifora i Zofii, ur. w 1904 r.,biał.,praw., m-c wsi Zubry, gm.Hołynka,sekr.komórki KPZB.,na 4 lata więzienia ze zmniejszeniem o połowę na mocy amnestii.

3/ Hapunik Mikołaj, s.Afanazego i Anastazji, ur. w 1914 r.,biał., praw., rolnik, m-c wsi Zubry, gm.Hołynka,członek komórki KZM.ZB i

4/ Łapysz Michał, s.Włodzimierza i Antoniny, ur. w 1906 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Wiercieliszki, tejże gminy - na 3 lata więzienia każdy za zmniejszeniem kary o połowę na mocy amnestii;

5/ Puchacz Borys, s.Maksyma i Karaskiewy, ur.w 1907 r., biał., praw. rolnik, m-c wsi Świałoczany, gm.Hołynka, sekr.komórki KZM.ZB.;

6/ Sewastian Jan, s.Jana i Ulianny, ur.w 1915 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Siwkowo, gm.Wiercieliszki, sekr.komórki KZMZB.,

7/ Jamulewicz Antoni, s.Bronisława i Marii, ur.w 1914 r., biał. praw. rolnik, m-c wsi Szczuczynowo, gm.Wiercieliszki, sekr.komórki KZMZB

8/ Korotkiewicz Włodzimierz, s.Jana i Katarzyny, ur.w 1914 r., biał. praw., rolnik, m-c wsi Szczuczynowo, sekr.komórki KZM.ZB., - na 2 lata więzienia każdy,

9/ Siemionowicz Jerzy, s.Aleksandra i Antoniny, ur.w 1916 r., biał. praw., rolnik, m-c wsi Wiercieliszki, tejże gm., czł.komórki KZMZB.- na 1½ roku więzienia,

10/ Aponik Jan, s.Jana i Anny, ur.w 1915 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Wiercieliszki, członek komórki KZM.ZB.,

11/ Siepliwienia Włodzimierz, s.Pawła i Anny, ur.w 1913 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Wiercieliszki, czł.komórki KZM.ZB.,

12/ Baranowicz Włodzimierz, s.Aleksego i Antoniny, ur. w 1919 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Szczuczynowo, gm.Wiercieliszki, technik komórki KZM.ZB.,

13/ Cyuńczyk Andrzej, s.Pawła i Pauliny, ur.w 1898 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Zubry, gm.Hołynka, czł. komórki KPZB.,

14/ Siemieńczuk Walenty, s.Tomasza i Julianny, ur.w 1914 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Zubry, czł.komórki KZM.ZB.,

15/ Uścinowicz Michał, s.Izydora i Ulianny, ur. w 1914 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Zubry, czł.komórki KZM.ZB.,

16/ Giegiel Aleksander, s.Stefana i Julii, ur.w 1916 r., biał., praw. rolnik, m-c wsi Zubry, czł. komórki KZM.ZB.,

17/ Cyuńczyk Jan, s.Jakuba i Marii, ur.w 1916 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Zubry, czł.komórki KZM.ZB.,

142

18/ Giegiel Mikołaj, s.Antoniego i Anastazji, ur.w 1916 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Zubry, czł.komórki KZM.ZB.,
19/ Grzegorczyk Aleksy, s.Michała i Julianny, ur.w 1916 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Zubry, czł.komórki KZM.ZB i
20/ Maliszewski Beryl, s.Ambrożeja i Aksenii, ur. 1914 r., biał., praw., rolnik, czł.komórki KZM.ZB. - na 1 rok więzienia każdy.

Wszystkich skazanych pozbawiono praw na 6 lat, nadto obu Cyunczykom, Sieniewiczukowi, Maliszewskiemu, Janulewiczowi, Uścinowiczowi, obu Giegielom, Grzegorczykowi, Kobotkiewiczowi i Baranowiczowi karę zawieszono na 5 lat.

Borowiejczyk Leon, s.Teodora i Anastazji, ur.w 1899 r., biał., praw., rolnik, m-c wsi Migowo, gm.Żydomla, technik komórki KPZB.i Suchocki vel Kierenia Łukasz, skarbnik komórki KZMZB.w Szczuczynowie, gm.Wiercieliszki - zostali uniewinnieni.-

Wymienieni byli zatrzymani w styczniu - lutym b.r., częściowo w związku z likwidacją gr.Gródek i Podgródecki.

Wyrokiem z dnia 22.X.b.r. tenże Sąd skazał z art.97 i 93 K.K. m-ca wsi Zebry, gm.Brzostowica, pow.grodzieńskiego, Stachodnika Grzegorza, s.Józefa i Marii, ur.19.8.1916 r., na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat.-

W dniach 26.X.-2.XI.b.r. S.O. w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku rozpatrzył kilka spraw m-ców pow.wołkowyskiego, oskarżonych z art.97 i 93 K.K.

W wyniku rozpraw skazani zostali:

1/ Janczyk Julian, m-c wsi Kowale, gm.Porozów, na 4 lata więzienia z pozbawieniem praw na 8 lat,
2/ Babasz Jan, m-c wsi Lidziany, gm.Porozów na 5 lat z pozbawieniem praw na 8 lat,
3/ Snieżycki Aleksander, m-c wsi Lidziany, gm.Porozów,
4/ Kaśkiewicz Paweł, m-c wsi Łozy, gm.Porozów i
5/ Poczobut Wasyl, m-c wsi Dzieszkowce, gm.Porozów - na 3 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat,

6/ Dubanos Piotr, m-c wsi Kowale, gm.Porozów,

7/ Chomicki Piotr i

8/ Nowosad Antoni, m-cy wsi Machajły, gm.Izabelin oraz

9/ Michalczyk Józef, m-c wsi Hruszczany, gm.Porozów i

10/ Mazur Piotr, m-c wsi Hornostajewicze, gm.Porozów-na 2 l
więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat,

11/ Michniuk Mikołaj, m-c wsi Hruszczany, gm.Porozów,

12/ Poczobut Piotr i

13/ Dubanos Józef, m-cy wsi Kowale, gm.Porozow - na 1 rok w
nia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat,

14/ Nowosad Teodor,

15/ Szkulepa Jan, m-cy wsi Lidziany, gm.Porozów,

16/ Suszko Aleksander,

17/ Załoba Jan,

18/ Suszko Józef, m-cy wsi Mosuszyn-Wielki, gm.Porozów,

19/ Simonowicz Antoni i

20/ Novik Jan, m-cy wsi Machajły, gm.Izabelin - na 2 lata w
zienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat,

21/ Szkulepa Jan,

22/ Szkulepa Aleksander,

23/ Szkulepa Antoni i

24/ Prokopik Aleksander, m-cy wsi Machajły, gm.Izabelin - n
rok więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat,

25/ Nowosad Andrzej, m-c wsi Lidziany, gm.Porozów, na 3 lat
więzienia z pozbawieniem praw na 6 lat,

26/ Śnieżycki Stefan i

27/ Babasz Michał, m-cy wsi Lidziany, gm.Porozów - na 2 lat
więzienia ~~na~~ każdy z pozbawieniem praw na 6 lat,

28/ Karniłowicz Paweł,

29/ Orzoł Michał,

30/ Amszej Aleksander, m-cy wsi Lidziany, gm.Porozów,

31/ Bembuch Wasyl,

143

32/ Szkulepa Wasyl,

33/ Smuraga Leon, m-cy wsi Kulewicze, gm. Porozów - na 1 rok więzienia każdy z pozbawieniem praw na 3 lata,

34/ Poczobut Konstanty, m-c wsi Dzieszkowce Stare, gm. Porozów - na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 6 lat,

35/ Poczobut Nikodem, m-c wsi Dzieszkowce Stare, na 2 lata więzienia z pozbawieniem praw na 6 lat,

36/ Gorbacz Nikodem, m-cy wsi Dzieszkowce Stare na 1 rok więzienia z pozbawieniem praw na 3 lata,

37/ Pupko Antoni, m-c wsi Niziany, gm. Izabelin, na 2 lata więzienia z pozbawieniem praw na 6 lat,

38/ Ciwoniuk Włodzimierz i

39/ Ciwoniuk Józef, syn Jana, m-cy wsi Wiejki, gm. Jałówka, na 2 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat,

40/ Bancerewicz Aleksander, m-c wsi Wiejki, na 1½ roku więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat,

41/ Worona Aleksander,

42/ Bołtryk Józef i

43/ Gryko Józef, m-cy wsi Wiejki, na 1 rok więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat,

44/ Ciwoniuk Józef, s. Michała, m-c wsi Nowosady, gm. Jałówka,

45/ Lebiedziński Sergiusz,

46/ Karpiuk Bazyli,

47/ Karpiuk Wincenty,

48/ Lecziedziński Bazyli,

49/ Lebiedziński Ignacy i

50/ Karpiuk Nikifor, m-cy wsi Straszewo, gm. Jałówka na 2 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat,

51/ Gruszewski Marcin, i

52/ Antończyk Jan, m-cy wsi Straszewo, na 1 rok więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat,

53/ Osmołowicz Jan, m-c wsi Hryniewicze, gm. Izabelin, na 5 lat

więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat,
54/ Żernicki Szmul, m-c miasta Wołkowyska, na 5 lat więzienia z pozb. praw na 5 lat,
55/ Apanowicz Sergiusz, m-c wsi Liczyce, gm. Biskupice, na 4 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat i
56/ Karłowicz Antonina vel Pankow[illegible] Zofia - na 12 lat więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat.-

Wymienionym pod poz. 6-19, 21-24, 26, 32, 33, 35, 36, 41-43, i 45-52 na mocy amnestii karę darowano w całości, pod poz. 54 i 55 - zmniejszono o połowę, zaś wymienionym pod poz. 20, 28-30, 37-40 i 44 zawieszono na 5 lat.-

Prócz wymienionych pod poz. 54-56, pozostali skazani byli zatrzymani w toku likwidacji RK. Podorosk /sprawozdania z dnia 13.IX.1935 r. Nr. PN. 828/35. T. i z dnia 27.II.1936 r. Nr. PN. 19/36. T./, oraz RK. Gródek i Podgródecki /sprawozdanie z dnia 27.III.1936 r. Nr. PN. 220/36. T./.-

Sąd Okręgowy w Łomży:
w dniu 13.X.b.r. skazał z art. 97 i 93 K.K. m-ca m. Ostrowi-Mazow., Kosowera Szaję i w dniu 14.X.b.r. m-kę m. Zambrowa, Zarembr Bejlę, na 3 lata więzienia każdego.-

Zarember była aresztowana w związku z doręczeniem Kosowerowi transportu bibuły w dniu 21.VII.b.r.

- - - - - -

H. F.

144

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

TAJNE !

Nr.PN.164/10/36 T.

Białystok,dn.18 listop.1936r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.10/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego,oraz stanu bezpieczeństwa/

II. Ruch zawodowy.

1/Ocena ogólna.

W miesiącu październiku Związki Zawodowe nie przejawiały większej działalności i w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego odbyły znacznie mniej zebrań organizacyjnych.-

Strajki,zaistniałe w okresie sprawozdawczym,były uzasadnione czego dowodem, że we wszystkich wypadkach robotnicy uzyskali żądane warunki pracy i płacy.-

W miesiącu sprawozdawczym rozpoczęły się roboty leśne w lasach państwowych. Czynniki wywrotowe, pod hasłem walki o podwyżkę cen za robociznę, usiłowały wywołać strajki. Usiłowania te dotychczas nie odniosły skutku i na przyszłość są mało prawdopodobne, wobec ogłoszenia nowego cennika na robociznę w lasach państwowych na terenie Dyrekcji w Siedlcach, w którym poszczególne stawki są wyższe od zeszłorocznego od 10 do 15%.-

Ogólny stan bezrobocia w okresie sprawozdawczym zwiększył się o 749 osób.-

2/Związki Klasowe .

pow.Augustowski.-

Dnia 11 października br.odbyło się w Augustowie zebranie Zw. Robotników Przemysł.Drzewn.,Budowl.,.Ceramiczn.i pokrewnych zawodów.

./.

Obecnych na zebraniu było około 150 osób. Poruszano jedynie sprawy organizacyjne.-

Białystok-miasto.- 1/Dnia 22 października br.odbyło się zebranie delegatów I i II oddziału Zw.Włókienniczych. Obecnych było 180 osób. Na zebraniu tym postanowiono opodatkować się jednorazowo na rzecz strajkujących robotników fabryki Fuksa ustalając, że mężczyźni mają wpłacać po 50 gr.a kobiety po 30 gr.-

Pozatym odbyły się zebrania:

2/Robotników piekarskich - 2 zebrania przy obecności 100 i 120 osób;

3/Iontkacze - 2 zebrania przy obecn.60 i 50 osób;

4/Zw.Zaw.Robot.Drukarskich - 1 zebr.przy obecn.18 osób;

5/Zw.Zaw.Garbarzy - 1 zebranie przy obecn.60 osób;

6/Zw.Zaw.pracowników handlowych i biurowych - 1 zebranie przy obecności 120 osób,

na tych zebraniach omawiano jedynie sprawy organizacyjne.-

pow.Białostocki: Dnia 11 października br.w Supraślu /200 osób/, a dnia 25 października br.w Wasilkowie /40 osób/ odbyły się zebrania członków Związku Zawodowego Robotników Włókienn., na których omawiano sprawy organizacyjne.-

pow.Bielsko-Podl. Dnia 3 października br.w Hajnówce /250 osób/, a dnia 14 października br.w Nurcu /40 osób/ odbyły się zebrania członków Zw.Zaw.Robotników Przem.Drzewn., Budowl., Ceram.i pokrewnych zawodów,-na których omawiano sprawy organizacyjne i zawodowe.-

pow.Grodzieński: Dnia 4 października br.na stacji Brzostowica,gm.Hołynka został zorganizowany Zw.Zawod.Przem.Budowl. Na zebraniu organizacyjnym zapisało się na członków 25 robotników.-

./.

145

pow.Łomżyński: Sekcja Ziemna Zw.Rob.Budowl.w Łomży odbyła zebranie w dn. 7,8,14 i 21 października br., na których omawiano sprawy 1/przyjścia z pomocą tym robotnikom, którzy nie są zatrudnieni i w tym celu postanowiono wysłać delegację do Prezydenta miasta, by zwolnił z pracy tych robotników, którzy mają wyrobiony czasokres potrzebny dla uzyskania zapomogi, a w miejsce ich, by zostali przyjęci inni bezrobotni; 2/przyjścia z materialną pomocą rodzinom 10 robotników,aresztowanych za obronę praw robotniczych; 3/uruchomienia przez magistrat prac leśnych, przy których ma być zatrudnionych około 200 ludzi. Postanowiono, że ci z pośród robotników, którzy nie mają przepracowanej ilości tygodni dla otrzymania zasiłków zimowych, muszą bezwzględnie pójść do pracy w lasach, inni zaś w miarę wolnych miejsc.-

pow.Sokólski: Dnia 24 października br.odbyło się walne zebranie członków Zw.Robotników Przemysłu Skórzanego w Sokółce. Obecnych było około 70 osób. Omawiano sprawy organizacyjne i przyjścia z pomocą bezrobotnym członkom związku.-

pow.Suwalski: W ciągu miesiąca października br.zostały zorganizowane w 3-ch miejscowościach powiatu suwalskiego, t.j.w Gibach, Przerośli i Filipowie sekcje Zw.Robotników Niefachowych.-

pow.Wysoko-Mazowiecki: W dniach 1 i 20 października br.odbyły się w Łapach zebrania członków Zw.Zaw.Kolejarzy /150 i 250 osób/. Na zebraniach tych omawiano ciężką sytuację finansową robotników kolejowych, przy czym uchwalono wysłać do Ministerstwa Komunikacji rezolucję domagającą się: a/zmniejszenia podatku specjalnego od uposażeń, nieprzekraczających 250 zł.; b/przywrócenia awansów i przemianowań; c/wypłacenia premii według norm dotychczasowych; d/przyznanie pożyczek oddłużeniowych w szerszym zakresie pracownikom,znaj-

./.

dującym się w ciężkim położeniu; e/wydawanie ubrań ochronnych raz do roku.-

3/Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe .

Białystok-miasto. Dnia 11 października br,odbyło się w Białymstoku zebranie włókniarzy, zrzeszonych w poszczególnych sekcjach wymienionego Związku. Obecnych było około 100 osób. Postanowiono opodatkować się po 1 zł.od każdego członka na zakup sztandaru dla Związku.-

4/Związek Zawodowy "Praca Polska"

pow.Białostocki: W dniach 11, 18 i 25 października br.odbyły się zebrania członków Związku "Praca Polska" w Wasilkowie, przy obecności 80 90 i 70 osób. Omawiano sprawy organizacyjne i podziału pracy.-

5/Związek Związków Zawodowych .

Białystok-miasto: Dnia 11 października br.odbyło się ogólne zebranie członków Z.Z.Z., na którym przemawiał senator Malinowski, poruszając sprawy robotnicze w poszczególnych państwach europejskich. Ponadto omawiano sprawy organizacyjne. Obecnych było około 250 osób.-

pow.Grodzieński: Dnia 1 października br.odbyło się w Jeziorach zebranie robotników drzewnych przy obecności około 50 osób. Krytykowano działalność Zw.Klas., które pod pozorem ruchu zawodowego prowadzą akcję wywrotową wspólnie z komunistami.-

6/Związek Robotników Rolnych .

pow.Białostocki: Dnia 14 października br.odbyło się w Królowym-Moście zebranie członków Zw.Rob.Rolnych przy udziale 9 osób, pod przewodnictwem sekretarza Sokoła z Białegostoku. Robotnicy prosili o wnie-

./.

146

sienie skargi do Sądu Rozjemczego na Młodeckiego za nie wypłacenie im za ostatnie trzy kwartały ordynarii i pensji.-

pow.Łomżyński: Zw.Zaw.Robotników Rolnych podjął na terenie pow.łomżyńskiego intensywną akcję organizacyjną, zmierzającą do wciągnięcia w szeregi związku wszystkich robotników folwarcznych. Z ramienia Zarządu Głównego w Warszawie przybyło na teren pow.łomżyńskiego 2-ch instruktorów, a mianowicie Józef Narewski i Aleksander Grabowski. Wymienieni instruktorzy odbyli zebranie robotników rolnych w kilku miejscowościach, by pomimo wyrażenia przez robotników chęci należenia do wspomnianego związku, dotychczas kół nie zorganizowano.-

------oOOoo------

W.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr.PB.164-10/36 T.

Białystok,dn.18 listop.1936r.

T A J N E !

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.10/36

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

III. Ruch strajkowy i bezrobocie .

a/ S t r a j k i .

1/Od dnia 6 do 19 października br.trwał strajk okupacyjny 100 robotników w fabryce sukna Jagłoma i Szpiry w Białymstoku. Tłem zatargu było niewłaściwe zachowanie się robotnicy Eugenii Paszko, członkini Zw.Włókn.Oddz.I,wobec szpinerów, członków Chrz.Zjedn.Zaw., /Szczegółowe sprawozdanie przedłożono w meld.dor.Nr.213 z dn.7.X.i Nr.222 z dn.19.X./.-

2/Od dnia 1 do 5 października br.trwał strajk 53 flisaków,zatrudnionych przy spławie drzewa przez firmę Bajkowicz-Bachamowski w Wilnie /szczegółowe sprawozdanie w meld.dor.Nr.215 z dn.9.X.br./.-

3/Od dnia 14 do 24 października br.trwał strajk w febryce sukna Towela Fuksa w Białymstoku. Przyczyną strajku było żądanie przez robotników przyjęcia dodatkowo dwóch wilkarzy. Wskutek wstrzymania się od pracy wilkarzy i czyściarzy bez pracy pozostało 80 robotników Strajk został zlikwidowany wobec przyjęcia przez właściciela dodatkowo jednego wilkarza.-

4/W dniach 20 i 21 października br.trwał strajk kamaszników, zatrudnionych w 10 warsztatach w Ostrołęce. Po uzyskaniu obniżki godzin pracy /z 10 na 9/ przystąpili strajkujący do pracy.-

5/Od dnia 20 do 28 października trwał strajk czapników w Łomży

147

Strajkowało 15 robotników, którzy domagali się 8-mio godzinnego dnia pracy, oraz podwyżki 10% dla robotników, zarabiających do 7 zł. tygodniowo i po 10 gr. na czapce dla tych, którzy pracują akordowo. Właściciele sklepów zgodzili się na żądania robotników.-

6/ Od dnia 26 do 28 października br. trwał strajk pracowników krawieckich damskich w liczbie 70 osób w 28 zakładach krawieckich w Białymstoku. Robotnicy żądali podwyżki zarobku 25%. Strajk został zlikwidowany wobec przyznania robotnikom podwyżki procentowo od wysokości zarobku tygodniowego, a mianowicie:

od 40 do 60 zł. - 5 %
od 37 do 45 zł. - 10%
od 27 do 36 zł. - 15%
od 9 do 26 zł. - 25%
i do 8 zł. - 40%

b/ B e z r o b o c i e .

W okresie sprawozdawczym liczba bezrobotnych w województwie białostockim, według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, zwiększyła się o 749 osób skutkiem redukcji robotników na robotach publicznych oraz w poszczególnych zakładach przemysłu włókienniczego w związku z kończącym się sezonem tych prac. Ogólna liczba bezrobotnych wynosiła na dzień 1 listopada br. - 7.305 osób.-

———oOOOo———

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr.PB.364/10/36 T.

Białystok, dn.18 listop.1936r.

TAJNE !

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.10/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa /

IV. Stan bezpieczeństwa publicznego .

Sytuacja ogólne .

Stan bezpieczeństwa pod względem politycznym w porównaniu z miesiącem ubiegłym nie uległ poprawie. O tym świadczy 29 wypadków drobnych ekscesów żydowskich ze strony członków Str.Narod.,-o czym donoszono w meldunkach doraźnych - oraz dwa poważniejsze zajścia, t.j na jarmarkach w Zambrowie i Śniadowie.-

Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym była dobra.-

Opis ważniejszych wypadków .

Kradzież z włamaniem:

W nocy na 24 października br.dotychczas nieustaleni sprawcy, zapomocą wyłamania okiennicy i ramy wraz z oknem, dostali się do sklepu Kazimierza Straszewskiego w Grodnie, - gdzie dokonali kradzieży różnych wyprawionych skórek i manufaktury na ogólną sumę 24.540. zł.-

Ważniejsze ekscesy antyżydowskie.-

1/Dnia 27 października br.w czasie jarmarku w Zambrowie, pow. Łomżyńskiego doszło do zajść antyżydowskich. W czasie zajść zostało wybitych 19 szyb, zdemolowano wystawę sklepową oraz pobito 7 żydów. W sprawie powyższej przedłożono szczegółowe sprawozdanie pismem z dnia 29.X.br.Nr.PB.928/36 P.-

./.

148

2/ Dnia 29 października br.w czasie jarmarku w Śniadowie, pow łomżyńskiego doszło do zajść antyżydowskich. W czasie zajść przewrócono kilka straganów, stratowano towaru wartości 40 zł.i wybito około 100 szyb.-

P o ż a r y: Wykaz pożarów w załączeniu.-

znaczniejsze pożary:

Dnia 7 października br.o godz.18.30 spłonął na szkodę Berka Szlimaka i S-ki młyn parowy "Automat" w Ostrowi-Mazowieckiej. Pożar powstał wskutek samozapalenia się kurzu od iskry, która powstała w panewce od łuszczarki z powodu nagrzania się. Straty spalonego zboża, mąki i otrąb wynoszą około 70.000 zł., zaś wartość młyna według ceny kupna - 300.000 zł. Młyn był ubezpieczony na kwotę 150.000 zł.-

ozbrajanie udności: W miesiącu październiku br.odebrano nielegalnie posiadanych

karabinów typu wojskowego 9
obciętych karabinów 1
krótkiej broni palnej 57
luf karabinowych 2
broni myśliwskiej 27
bagnetów 4
szabel 3
broni białej: kastetów . . . . . -
sztyletów 1
bokserów . . . . . -
naboi karabinowych 76
" rewolwerowych 12
p r o c h u . . . . . 26 gr.
g r a n a t ó w . . . . . -

Użycie broni: W okresie sprawozdawczym nie było wypadku użycia broni.-

———ooOoo———

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

TAJNE !

Nr.PB.164/10/36 T.

Białystok, dn.18 listop.1936r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.10/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpie

V. Sprawy graniczne .

Nielegalne przekroczenie granicy.-

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu październiku br.na odcinku granicznym:

1/ pow.suwalskiego - 18 osób,

2/ " szczuczyńskiego - 4 osób.-

——ooOoo——

W.D.

149

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr.PB.164/10/36 T.

Białystok,dn. 18 listop.1936r.

T A J N E !

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.10/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż .

n e g a t y w n y

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

W Y K A Z

pożarów za miesiąc październik 1936 rok

Powiat	Od uderzenia pioruna	Podpalenie	Wzniecone przez dzieci	Wadliwa konstrukcja komina	Nieostrożność	Przyczyny nieustalone	Ogółem	Straty w z
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-m.	-	-	-	-	1	-	1	40
Białostocki	-	1	-	-	2	1	4	13.400
Bielski	-	1	-	3	1	-	5	13.290
Grodzieński	-	2	-	1	4	10	17	50.159
Łomżyński	-	-	-	-	1	-	1	14.950
Ostrołęcki	-	-	-	-	-	1	1	13.000
Ostrowski	-	-	-	-	-	-	1 /młyn/	370.000
Sokólski	-	-	3	4	3	2	12	67.000
Suwalski	-	-	-	1	5	2	8	8.318
Szczuczyński	-	1	-	-	-	1	2	810
Wołkowyski	-	-	-	3	-	4	7	8.250
Wysoko-Mazow.	-	1	-	-	2	-	3	46.200
Razem	-	6	3	12	19	21	62	605.417

W.D.

150

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.ewid. ....

Nr.PB.164-11/36.T.

T A J N E !

Białystok dnia 18. grudnia 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.11/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/.

Do

/według rozdzielnika/

Przesyłam /przesyłam/ do wiadomości.

Za Wojewodę

/ A. Dworzak /

Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nº IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 9 GRUD. 1936 193...
L. 7987
Załączników

Rozdzielnik:

Min.Spr.Wewnętrznych Dyr.Dep.I.	Nr.1-4	-	4 egz.
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	" 5	-	1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	" 6	-	1 "
" " w Nowogródku	" 7	-	1 "
" " w Brześciu n/Bugiem	" 8	-	1 "
" " w Warszawie	" 9	-	1 "
" " w Stanisławowie	" 10	-	1 "
" " w Tarnopolu	" 11	-	1 "
" " w Lublinie	" 12	-	1 "
" " w Łodzi	" 13	-	1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 14	-	1 "
" " " " w Wilnie	" 15	-	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	" 16	-	1 "
" " " " w Grodnie	" 17	-	1 "
" " " " w Łomży	" 18	-	1 "
" " Wydz.Zam. Sądu Okr. w Suwałkach	" 19	-	1 "
Ekspozytura Nr.1 Oddz.II.Sz.Gł. w Wilnie	" 20	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie	" 21-22	-	2 "
" " " DOK. IX. w Brześciu n/B.	" 23	-	1 "
" " " DOK. I. w Warszawie	" 24	-	1 "
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	" 25	-	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	" 26-37	-	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	" 38	-	1 "
" Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	" 39	-	1 "
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	" 40	-	1 "
Archiwum	" 41-43	-	3 "

Odbito: 44 egz.

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
Notowan ....
L. ..... / Inf. tjn/ ..... r.

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE!

Nr.PB.164/11/36.T.

Białystok, dnia 19 grudnia 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.11/36,

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

I. Ruch komunistyczny.

1/ Ogólna ocena sytuacji za miesiąc listopad 1936 r.

W strefie działania KPP. na wzmiankowanie zasługuje akcja za jednolitym frontem na terenie związkowym w Łomży. Jak wynika ze sprawozdań komunistycznych akcja ta napotyka w Łomży na duże trudności ze strony Bundu, który posiada decydujący wpływ w łomżyńskiej Radzie Żydowskich Zw.Zawodowych, wobec czego na konferencji członków KPP. odbytej w dn.17.XI.b.r. w Łomży przy udziale Turlejskiego Jana, studenta Politechniki w Warszawie, postanowiono dążyć do reorganizacji wymienionej Rady celem wprowadzenia do niej pewnej ilości członków i sympatyków kompartii. W związku z tym Zw.Zaw.Kamaszników, Drzewny i Odzieżowy rozpoczęły atak na Bund w kierunku zmiany systemu wyboru członków do Rady Związków, w tym sensie by wyborów do Rady dokonywały pełne zarządy zw.zaw. co dałoby możność komunistom wprowadzenia do niej większej ilości swoich ludzi. Bund gra na zwłokę i odwołał się do Komisji Centralnej Zw.Zaw.-

Kilkunastoosobowe grupy jednolitofrontowe powstały w Łomży w Zw. Kamaszników i Małorolnych.-

W strefie działania KPZB. akcja za jednolitym frontem doznała pewnego zahamowania w Białymstoku na skutek dokonanych aresztowań w pierwszych dniach listopada b.r., natomiast kontynuowana była w Grodnie. Tamże, wobec pisemnego ostrzeżenia wystosowanego przez Starostę Powiatowego do TUR-u w związku z dokonanymi w październiku b.r.aresztowaniami, została przeprowadzona czystka, w której wyniku

z ogólnej liczby 103 członków BUR u usunięto 78, co wywołało ostry protest ze strony komparti.-

Na terenie wiejskim w tejże strefie prowadzono dość ożywioną agitację przeciwko zbiórkom na P O M i na pomoc zimową. Największą ruchliwość KPZB wykazuje nadal w pow. grodzieńskim gdzie prócz przytoczonych akcji z niesłabnącą energią prowadzono akcję za szkolnictwem białoruskim i kursami dla dorosłych w języku białoruskim. Jak wskazuje wywiad nastawienie na akcję szkolną objęło niemal cały teren działania KPZB. w województwie.-

Nastawienie na wstępowanie do legalnych organizacji występuje coraz silniej.-

Obchód rocznicy rewolucji bolszewickiej wyraził się w wywieszeniu 17 transparentów.-

Liczba porządkowa	Powiat	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów.	Przechowywanie i kolportaż nielegalnych wydawn. komun.		Demonstracje i manifestacje uliczne		Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym				Osoby zatrzymane i osadzo
				Ujawniono wypadki kolportażu wzgl. przechowywania.	Ujawniona ilość egz. wydawn. komun.	Ilość demonstracji.	Ogólna ilość uczestników.	Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Ogółem	w tym czasowych aresztowanych zapomogę	w tym oddanych pod dozór policji	w tym zwolnionych bez zastosowania środków zapobiegaw.	
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	m. Białystok	-	-	-	-	-	-	-	12	11	1	-	-
3	Białystok	5	-	4	6 kg. + kilka set egz.	-	-	-	9	5	4	-	-
4	Bielsk-Podl.	6	-	3	7	-	-	5	-	-	-	-	-
5	G r o d n o	4	-	-	-	-	-	-	16	6	10	-	9
6	Ł o m ż a	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	1	kilkadzies.	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	2	-	2	7	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysokie Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R A Z E M	17	1	10	6 klg. + kilkaset egz.	-	-	5	38	22	16	-	

152

2/ Wystąpienia zewnętrzne.

a/ Kolportaż i sztandarowanie.

Akcję techniczną ilustruje obok podane zestawienie części transparentów obok stereotypowych haseł związanych z rocznicą rewolucji bolszewickiej zawierała hasła w obronie Frytyckiego.

Kredkowanie miało miejsce tylko w jednym wypadku w Białymstoku, gdzie w dn. 9.XO.b.r. na parkanie boiska sportowego w Żwierzyńcu wypisano następujące hasła: "Niech żyje Polska radziecka, żądamy zerwać podatki od chłopów, niech żyje proletariat hiszpański, żądamy amnestii dla więźniów politycznych, niech żyje rząd robotniczo chłopski".

b/ Samobójstwo i pogrzeb komunisty.

W dniu 12.XI.b.r. osaczony przez PP. w domu Baranowskiego Michała we wsi Baranowo, gm.Łasza, pow.grodzieńskiego, oddawna poszukiwany przez władze sądowe instruktor OK.KPZB.Grodno, Pichun Leon, m-c wsi Dekałowicze, gm.Łasza popełnił samobójstwo z posiadanego nielegalnie rewolweru. Pogrzeb odbył się w dniu 17.XI.b.r. przy udziale około 400 osób, przeważnie młodzieży z okolicznych wsi.

Zwłoki denata niesione były w otwartej trumnie, przybranej czarno czerwoną wstążką. Nadto na zwłokach położono czerwoną czapkę. Pogrzeb odbył się bez udziału duchownego i bez obrzędu cerkiewnego, niesiony był tylko krzyż, który następnie zatknięto na mogile. Pogrzebanie zwłok nastąpiło na cmentarzu prawosławnym w Dereczynku.

c/ R e p r e s j e.

Białystok. W dniach 5-8.XI.b.r. zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym:

1/ Kruk-Krukowski Aron, s.Lwa i Bejli, ur.5.III.1914 r.w Białymstoku i tamże zam. przy ul.Ciepłej 9 m.5 technik MK.KPZB.Białystok,

2/ Najdus Walentyna, ps."Błękitna", c.Szymona i Debory, ur. w 1909

- - - w maj. Kuścinie, pow. sokólskiego, b. studentka U. J. Piłsudskiego, karana wyrokiem S. A. w Warszawie w 19?2 r. 4-letnim więzieniem za działalność komunistyczną, funkcjonariuszka CK. KPZB.,

3/ Sliwiński Jan, s. Jana i Michaliny, ur. w 1886 r. w Żyrardowie, zam. w Białymstoku przy ul. Grunwaldzkiej 8-a, m. 3, czł. komórki szewskiej KPZB.,

4/ Goldberg Eliasz, s. Berka i Sary, ur. 28. IV. 1909 r. w Białymstoku zam. w Białymstoku przy ul. Kupieckiej 44, deportowany w 1934 r. z Palestyny za działalność komunistyczną, czł. MK. KPZB. Białystok

5/ Malarewicz-Wajnsztejn Rachela, c. Mojżesza i Itki, ur. 1. III. 1909 r. w Tykocinie, pow. wysoko-mazowieckiego, zam. w Białymstoku przy ul. M. Piłsudskiego 50 m. 9, deportowana w 1933 r. z Palestyny za działalność komunistyczną, łączniczka.-

6/ Słucki Piotr-Lucjan, s. Józefa i Ewy, ur. 20. VI. 1892 r. w Warszawie, redaktor czasopisma "Życie",

7/ Flikier Berko, s. Szai i Liby, ur. w 1908 r. w Białymstoku i tamże zamieszkały przy ul. Br. Pierackiego 57, u którego mieścił się skład bibuły komunistycznej,

8/ Krawiec Wolf, s. Nisona i Chai, ur. 12. III. 1919 r. w Wołkowysku, zam. w Białymstoku przy ul. Różańskiej 2, czł. techniki MK. KZMZB. Białystok,

9/ Olszak Wolf, s. Lejby i Lei-Gitli, ur. w 1919 r. w Zarębach-Kościelnych, pow. ostrowskiego, zam. w Białymstoku przy ul. Ciemnej 22, członek miejskiej techniki młodzieżowej,

10/ Czesny Icko, s. Jakuba i Rejzli, ur. w 1911 r. w Białymstoku i tamże zam. przy ul. Kijowskiej 21, sekretarz "Pionieru" i prawdopodobnie czł. techniki MK. KZMZB. Białystok,

11/ Kapłan Eugenia, ps. "Żenia", c. Szołema i Odesy, ur. 12. VI. 1907 r. w Białymstoku i tamże zam. przy ul. Jurowieckiej 30, karana w 1931 r. 5-letnim więzieniem za działalność komunistyczną, prawdopodobnie czł. MK. KPZB. Białystok.

1F3

12/ Sokólski Wacław, s.Kazimierza i Stefanii ur.1.II.1910 r.w Białymstoku i tamże zam.przy ul.Podleśnej 36 m.5, czł.MK.KPZB. Białystok.

Krawiec Wolf został oddany pod dozór P.P. pozostali zaś osadzeni w więzieniu.

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 25.XI.b.r. za Nr. PM.983/36.P.

Pow.białostocki. W związku z kontynuowaniem przez Wicep.rokuratora VII.rej. S.O. w Białymstoku dochodzenia w sprawie akcji KPZB.w gm.Zabłudów i gminach okolicznych, zostali zatrzymani w dniach 25 oraz 28 i 29.XI.b.r.

1/ Wolf Lejzor, s.Fiszela i Cypy, ur.27.II.1905 r. w Zabłudowiu i tamże zam., Żyd wyzn.mojż., garbarz,kawaler.

2/ Pieniawski Josel, s.Gdala i Nechy, ur.11.V.1908 r. w Sejnach pow. suwalskiego zam. w Zabłudowiu, Żyd, wyzn.mojż., żonaty piekarz.

3/ Tencer Rubin, s.Abrama i Itki, ur.15.III.1895 r. w Kleszczelach zam. w Zabłudowiu, Żyd, wyzn.mojż., kawaler, garbarz,

4/ Tencer Moszko, s.Abrama i Itki, ur. w 1894 r. w Kleszczelach, pow.bielskiego, zam. w Zabłudowiu, Żyd, wyzn.mojż., kawaler, czapnik i tkacz,

5/ Tencer Mejer, s.Abrama i Itki, ur. w 1900 r. w Zabłudowiu i tamże zam. Żyd, wyzn.mojż., kawaler, czapnik

6/ Bekier Boruch, s.Szmula i Chai, ur.5.V.1904 r.w Zabłudowiu, Żyd, wyzn.mojż., handlarz, żonaty,

7/ Mojsak Jan, czł.komórki KZMZB. w Załukach, gm.Gródek,

8/ Gryczuk Władysław vel Włodzimierz, zam. we wsi Nowosiołki, gm. Gródek, czł.RK.KPZB.Podgródecki,

9/ Kaźmierczuk Józef, zam. we wsi Kołcino, gm.Gródek, b.czł.RK. KPZB Podgródecki.

Wymienieni pod poz. 1,4 i 7 zostali osadzeni w areszcie, pozo-

stali zaś oddani pod dozór policji.

Pow. grodzieński. Z polecenia władz prokuratorskich w dn. 4.XI.b.r. został zatrzymany pod zarzutem uprawiania działalności wywrotowej Budni Konstanty s.Józefa i Marii ur.w 1913 r. w Bobrownikach, gm. Indura i tamże zam., Białorusin, praw., czł.komórki KZMZB. Do winy przyznał się, zaś na skutek jego zeznania zostali zatrzymani pozostali członkowie komórki KZM. w Bobrownikach:

1/ Soczanko Michał, s.Teodora i Anny, ur. w 1909 r. w Bobrownikach, Białorusin, praw., sekr. komórki,

2/ Kumko Tymoteusz, s.Aleksego i Anny, ur. w 1910 r. w Bobrownikach, Biał., praw., skarbnik komórki,

3/ Kumko Antoni, s.Pawła i Agaty, ur. w 1911 r. w Bobrownikach, Biał., praw., członek komórki,

4/ Juchnowski Włodzimierz, s.Józefa i Anastazji, ur. 30.X.1909 r w Bobrownikach, Biał., praw.

Do winy nie przyznali się. Decyzją władz sądowych Kumko Antoni i Juchnowski Włodzimierz zostali oddani pod dozór P.P., pozostali zaś osadzeni w areszcie prewencyjnym.-

Na skutek zeznania Baranowskiego Michała, s.Romana i Elżbiety, lat 37, Biał., praw., m-ca wsi Baranowo, gm.Łasza, jawkarza RK.KPZB. Indura zostali zatrzymani w dniach 13-16.XI.b.r.

1/ Abramowicz Szejna, c.Lejzora i Lei, ur.15.V.1911 r. w Grodnie wyzn.mojżesz., panna krawcowa zam. w Indurze, karana 4-letnim więzieniem za działalność komunistyczną i zwolniona w dniu 3.I.b.r. na mocy amnestii, instruktorka rejonowa,

2/ Baranowski Konstanty, syn Dymitra i Anny, ur. w 1903 r., w Baranowie gm.Łasza i tamże zam. Biał., praw., kawaler, rolnik karany 2-letnim i 6-letnim więzieniem za działalność komunistyczną zwolniony w dniu 3.I.b.r. na mocy amnestii, czł. RK.KPZB.Indura,

154

3/ Sycz Aleksander, s.Pawła i Antoniny, ur.w 1914 r. w Baranowie gm.Łasza i tamże zam., Biał., praw., rolnik żonaty karany 2-letnim więzieniem z zawieszeniem czł. RK.KZMZB.Indura,

4/ Baranowski Piotr s.Jana i Katarzyny ur. w 1911 r. w Baranowie gm.Łasza i tamże zam., Biał. praw. rolnik, żonaty, należał do kompartii od 1931 r., ostatnio sprawował funkcję sekretarza komórki KPZB. w Baranowie

5/ Baranowski Aleksander, s.Wiktora i Marii, ur. w 1911 r.w Baranowie, gm.Łasza tamże zam., Biał., praw., rolnik, kawaler czł. komórki KPZB.,

6/ Miśkiewicz Józef, s. Wiktora i Anny, ur. w 1910 r. w Baranowie gm.Łasza i tamże zam., Biał., praw., rolnik kawaler czł. komórki KPZB.,

7/ Ambrożewicz Konstanty, s.Michała i Marii, ur. w 1907 r.- w. Baranowie, gm.Łasza, tamże zam., Biał., praw., rolnik, kawaler, czł. komórki KPZB.,

8/ Kozioł Wiktor s.Ignacego i Matrony, ur. w 1911 r. w Baranowie, gm.Łasza i tamże zam., Biał., praw., rolnik, żonaty czł. komórki KPZB.,

9/ Malejewski Antoni, s. Mikołaja i Anny, ur. w 1912 r. w Baranowie, gm Łasza i tamże zam., Biał., praw., rolnik, kawaler czł. komórki KPZB. i

10/ Zacharewicz Aleksander, s. Aleksandra i Anny, ur. w 1912 r. w Baranowie, gm.Łasza i tamże zam., Biał., praw., rolnik, kawaler, czł.komórki KPZB.

Abramowicz Szejna, Sycz Aleksander i Baranowski Konstanty zostali osadzeni w areszcie, pozostali zaś oddani pod dozór policji.-

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 25.XI.b.r. za Nr. PN. 1011/36.r

Pow. Sokólski. W związku z dokonanymi aresztowaniami w pow. białostockim został zatrzymany i oddany pod dozór P.P. Kaliszewicz Konstanty m.c. wsi Podzałuki gm. Szudziałowo sekretarz RK KPZB. Podgródecki.-

d/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku
wyrokiem z dnia 20.XI.b.r. skazał z art.97 i 93 K.K.
1/ Szereszniewskiego Berela i
2/ Lewin Chanę na 8 lat więzienia każdego
3/ Polak Sorę na 4 lata więzienia,
4/ Brona Srula i
5/ Barasz Haszę na 2 lata więzienia każdego.

Wszystkich pozbawiono praw obywatelskich i honorowych na 10 lat.

O aresztowaniu wymienionych doniesiono sprawozdaniem Nr.PW. 347/36.T. z dnia 15.IV.b.r.

— Sąd Okręgowy w Grodnie
wyrokiem z dnia 12.XI.b.r. skazał z art.97 i 93 K.K. Bekiera Berela, s.Icka i Czerny, na 8 lat więzienia i z art 191 K.K. na 1 rok więzienia - łączna kara 8 lat więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat.

Bekier był zatrzymany w Grodnie 5.XII.1935 r.

W tymże dniu Szpindler Judel został skazany wyrokiem tegoż Sądu z art.97 i 93 K.K. na 4 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat. Szpindler był zatrzymany w Grodnie 27.IV.b.r.

S.O. w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku skaz w dniu 30.XI.b.r. z art.97 i 93 K.K.

1/ Wajnera Finchusa s.Josela i Sory ur. w 1912 r. mieszk. Swisłoczy na 6 lat więzienia z pozbawieniem praw na przeciąg lat 8

2/ Sidrańską Frajdę c.Icka i Estery ur. w 1917 r. mieszk. Swisłoczy na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na lat 8

3/ Janczenię Bazyla s. Szymona i Melanii ur. w 1903 r. mieszk wsi Ogrodniki gm. Swisłocz na 2½ lat więzienia z pozbawieniem praw na lat 6.

4/ Leszczyka Mikołaja s. Jana i Anny ur. w 1909 r., mieszk. wsi Haniewicze, gm. Swisłocz

5/ Leszczyka Włodzimierza s. Jana i Anny, ur. w 1915 r., mieszk wsi Haniewicze, gm Swisłocz

6/ Żywluka Józefa s. Gierasima i Agaty, ur. w 1906 r., mieszk wsi Romanowce gm. Swisłocz - i

7/ Kudełko Mikołaja s. Mikołaja i Anastazji, ur. w 1892 r. mieszk. wsi Żarzeczany, gm. Jałówka - na 2 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na lat 5.

8/ Antonika Jana s.Piotra i Antoniny, ur. w 1907 r., mieszk. wsi Haniewicze, gm Swisłocz

9/ Kościuka Stefana, s.Jana i Anastazji, ur. w 1908 r., mieszk wsi Haniewicze gm. Swisłocz

10/ Sztopa Stefana syna Jana i Agaty ur. w 1908 r., mieszk wsi Kowale gm Swisłocz

11/ Ławreszuka Andrzeja s. Tomasza i Anny, ur. w 1899 r., mieszk wsi Żareczany, gm. Jałówka

12/ Celuka Jana, s. Nikity i Anny , ur. w 1905 r., mieszk. wsi Żareczany i

13/ Basałaja Andrzeja, s. Ignacego i Elżbiety, ur. w 1909 r mieszk. wsi Żareczany - na 1 rok więzienia każdego z pozbawieniem praw na lat 5.

Wajner, Sidrańska i Janczenia odbywają karę w więzieniu w Wołkowysku, pozostałym zaś Sąd warunkowo karę zawiesił na przeciąg lat 5.

- - - o o o - - -

H.F.

156

TAJNE

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Nr. PB.164/11/36 T.

Białystok, dnia grudnia 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.11/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa

II. Ruch zawodowy.

Ocena ogólna.

W miesiącu listopadzie związki zawodowe przejawiły znaczniejszą działalność i w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego odbyły więcej zebrań organizacyjnych.-

Zasługuje na uwagę coraz większa ingerencja klasowych związków zawodowych przy obsadzaniu wolnych miejsc w warsztatach pracy z pominięciem innych związków /"Praca Polska", ZZZ., Chrz.Zjedn.Zaw./

Znamiennym jest również fakt, że klasowe związki zawodowe coraz bardziej ulegają wpływom komuny. Komuniści lub też elementy komunizujące opanowują systematycznie wyżej wymienione związki bądź przez wchodzenie do zarządów, bądź też przez skuteczne działanie z ukrycia. To też na zebraniach dość częste są wypadki zajmowania się sprawami nie mającymi nic wspólnego z obroną interesów robotniczych. W szczególności dają się zaobserwować tendencje do odpowiedniego urabiania opinii członków związku przez niezgodne często z prawdą przedstawianie i oświetlanie faktów natury politycznej lub społecznej.-

Strajków w okresie sprawozdawczym było znacznie więcej aniżeli w miesiącu październiku. Większość z nich była uzasadniona, jednakże istniały i takie, których przyczyną były osobiste zatargi pomiędzy robotnikami, należącymi do różnych związków zawodowych.

Listopad jest miesiącem, w którym kończy się sezon włókienni

czy na terenie województwa białostockiego i większość fabryk włókienniczych wypowiada pracę robotnikom. Fakt ten wpływa znacznie na zwiększenie stanu bezrobocia. Na wzrost bezrobocia wpłynęło również unieruchomienie w szeregu miejscowościach robót publicznych a w szczególności robót melioracyjno-wodnych.-

Ogólny stan bezrobocia w okresie sprawozdawczym zwiększył się o 2289 osób.-

1/ Związki klasowe.

Pow.Augustowski. Dnia 15.XI.b.r. odbyło się w Augustowie zebranie członków Związku Zawodowego Robotn. Przemysłu Budowl., Drzewn., Ceram. i pokr. zawodów.-

Na zebraniu tym poza omawianiem spraw organizacyjnych związku poddawano krytyce stosunki panujące w miejscowej Ubezpieczalni Społecznej. W szczególności zarzucano Ubezpieczalni, że istnieją tam karygodne warunki sanitarne oraz że w świadczeniu pomocy lekarskiej nie przestrzega się najprymitywniejszych zasad higieny. Tego rodzaju praktyka oraz nieodpowiednie traktowanie ubezpieczonych /pacjentów/ wywołuje uzasadnioną niechęć do Ubezpieczalni Społecznej.-

W zebraniu wzięło udział około 100 osób.

Dnia 29.XI.b.r. odbyło się w Augustowie zebranie członków Związku Skórzanego. Omawiano sprawy organizacyjne.-

Białystok-Miasto. 1/ Dnia 1.XI.b.r. odbyło się zebranie organizacyjne robotników huty szklanej, na którym postanowiono utworzyć oddział Związku Chemicznego z robotników huty szklanej, którzy dotychczas byli zrzeszeni w ZZZ. Obecnych 30 osób.-

2/ Dnia 22.XI.b.r. odbyło się zebranie tkaczy, należących do II Oddziału Zw. Włókien. Omawiano sprawę wykorzystywania tkaczy zmianowych przez zatrudnienie ich na II zmianie, wskutek czego ci ostatni, pracując stale przy świetle elektrycznym, narażeni są na

utratę wzroku. Zebrani w liczbie 60 osób uchwalili rezolucję, mocą której postanowili zwrócić się do Inspektora Pracy z prośbą o ingerencję w tej sprawie.-

3/ Dnia 22.XI b.r. odbyło się ogólne zebranie włókniarzy, na którym omawiano sytuację robotników w związku z kończącym się sezonem jesiennym w fabrykach. Oprócz tego omawiano sprawy organizacyjne Związku. Obecnych 120 osób.

Poza tym odbyli zebrania:

4/ Robotnicy fabryki kopert "Facha" - obecnych 13 osób,

5/ Związek Zaw.Rob.Spożywczych - 2 zebrania przy obecności 50 i 70 osób,

6/ " Lonkietników - obecnych 140 osób,

7/ " Włókniarzy "Praca" - obecnych 150 osób

8/ " Zaw.Maszynistów Kolejowych - obecnych 20 osób,

9/ " " Garbarzy - obecnych 150 osób.

Białostocki. 1/ Dnia 9.XI.b.r. do Oddziału Związku Zaw.Robotn.Przemysłu Włókienniczego w Pieszczanikach, gm.Gródek, przybył sekretarz Zarządu Głównego w Łodzi celem przeprowadzeniu lustracji ksiąg, po czym zwołane zostało zebranie, na którym omawiano sprawę usuniętego z fabryki robotnika. Obecnych na zebraniu 30 osób.

2/ Dnia 29.XI.b.r. odbyło się zebranie członków Związku Zaw. Rob.Przem.Włókienniczego w Wasilkowie. Obecnych 35 osób.

Zebranie poświęcone było wyborom kandydatów na ławników i zastępców ławników do Sądu Pracy. Po dokonanych wyborach sekretarz Związku wezwał obecnych do popierania zbiórki na fundusz zimowy pomocy bezrobotnym. Niezależnie od tego zaproponował zebranym, aby zajęli się zbiórką na rzecz najbiedniejszych członków Klasowego Związku.-

Bielski. 1/ Dnia 8.XI.b.r. odbyło się w Kurcu zebranie członków Zw

Zaw.Robotn.Przem.Drzewnego Budowl. Ceram. i pokr.zawodów. Obecn
30 osób. Omawiano sprawy organizacyjne oraz dokonano wyboru kan
data na kongres robotniczy do Warszawy.-

2/ Dnia 8.XI.b.r.odbyło się w Hajnówce zebranie członków Z
Zaw.Rob.Przem.Drzewn., Budowl. Ceram. i pokrewnych zawodów, na k
rym po krótkim omówieniu spraw organizacyjnych jeden z członków
/Pater Jan/ zabrał głos i przemawiał na temat wypadków, rozgryw
cych się w Hiszpanii, przy czym ostro krytykował klor i faszyzm
to, że nie uznaje prawowitego rządu. Następnie mówca przeszedł d
krytyki stosunków panujących w Niemczech i we Włoszech, twierdz
że robotnicy żyją tam w skrajnej nędzy i rozpaczy, a traktowani
podobnie jak za czasów pańszczyzny w Polsce. Kończąc swe wywody,
mówca krytykował obecną Konstytucję w Polsce, która zdaniem jego
pozbawiła lud pracujący prawa udziału w rządzeniu Państwem.-

Bezrobocie w Polsce wg opinii mówcy stale wzrasta.-
W zebraniu wzięło udział około 600 osób.-

Pow.grodzieński. W okresie sprawozdawczym po wypuszczeniu z więzienia przewo
dniczącego /aresztowany był za działalność komunistyczną/ Rady
Klas.Zaw.Zawodowego, Roszkowskiego Stanisława, zwołano natych-
miast posiedzenie Rady i dokonano wyboru nowych członków zarządu.
Do nowego zarządu weszli tylko socjaliści i buidyści, nie weszli
natomiast zupełnie komuniści. Mimo to na czele związków, wchodzą-
cych w skład Rady Kl.Zw.Zaw., stoją w dalszym ciągu komuniści kar
ni już więzieniem. Nie wejście do Zarządu Rady jest tylko posunię
ciem taktycznym komunistów, mającym na celu odwrócenie uwagi wład
od działalności Rady oraz zaniechania represyj ze strony władz.
Pozostając natomiast w poszczególnych związkach jako członkowie,
komuniści mogą zdziałać więcej dla sprawy niż gdyby byli na stano
wiskach kierowniczych.-

Pow.Łomżyński.

Dnia 8.XI.b.r. odbyło się zebranie Sekcji Ziemnej Zw.Zaw. Robotn.Budowlanych w Łomży, na którym było obecnych 70 robotników. Zebrani w liczbie około osób domagali się ustąpienia Konstantego Wasiluka, przedstawiciela Rady Zw.Zaw. i kierownika Sekcji Ziemnej, na rzecz Jana Norbert-Jaworskiego, zwolnionego z więzienia, w którym odbywał karę za przestępstwo z art.163 K.K. Ponieważ Wasiluk ustąpić nie chciał, zwolennicy Jaworskiego wywołali awanturę, wobec czego zebranie zostało rozwiązane.-

Dnia 15.XI.b.r. odbyło się zebranie Sekcji Ziemnej Zw.Zaw. Rob.Budowl., w którym wzięło udział 73 członków. Po omówieniu spraw organizacyjnych jeden z członków /Szyszkowski Stanisław/ w tonie b.agresywnym wezwał obecnych do walki o zasiłki dla bezrobotnych w okresie zimowym, ponieważ ogólny komitet pomocy bezrobotnym nic robotnikom nie pomoże. Zdaniem mówcy, pieniądze zebrane przez ogólny komitet, zostaną użyte na zakup karabinów, armat, czołgów i gazów trujących przeciwko robotnikom.

Wg posiadanych przez Urząd Wojewódzki informacyj Szyszkowski, Jaroszewicz, Pardo, Świerczewski, Olkowski i Milewski, członkowie wyż.wymienionej Sekcji Ziemnej, z ramienia KPP. starają się utrzymać Jana Norbert-Jaworskiego na stanowisku sekretarza Rady Zw.Zaw. w Łomży, tym bardziej, że wymieniony sympatyzuje i współdziała z elementem komunizującym.-

Dnia 23.XI.b.r. odbyło się zebranie Sekcji Ziemnej Zw. Zaw. Rob.Przem.Budowl. w Łomży, w którym wzięło udział 70 członków. Omawiano sprawę niesienia pomocy bezrobotnym w myśl memoriału, opracowanego przez Radę Zw.Zawodowych.

W memoriale tym wysuwane są postulaty, by do ogólnego Komitetu niesienia pomocy zimowej bezrobotnym weszli delegaci bezrobotnych. Poza tym żąda się, by z pomocy skorzystali również dozorcy domów, którzy pracują jedynie za mieszkania oraz ci, którzy otrzymują małą płacę.-

Z kolei Jan Norbert Jaworski przewodniczący zebrania, krytykował działalność ZZZ, nazywając ją dywersyjną i rozbijacką, kierowników zaś ZZZ nazwał płatnymi agentami burżuazji i pachołkami magistrackimi. W tym samym sensie wypowiedziało się jeszcze o działalności ZZZ, kilku mówców, po czym zebranie zakończono odśpiewaniem "Międzynarodówki" i "Czerwonego Sztandaru".-

Pow. Ostrołęcki. Dnia 29.XI.b.r. na st.kol. Ostrołęka odbyło się zebranie członków koła Związku Zaw.Kolejarzy. W zebraniu wzięło udział około 100 osób. Na zebraniu omawiano ciężką sytuację pracowników kolejowych, których pobory wskutek wzrostu kosztów utrzymania uległy automatycznemu zmniejszeniu. Wobec takiego stanu rzeczy pracownicy kolejowi utworzyli blok związków, którego zadaniem będzie domagać się od władz poprawy bytu pracowników kolejowych.

Następnie przedstawiciele bloku związków domagać się będą od władz obsadzenia stanowisk kolejowych wyłącznie ludźmi fachowymi, co wpłynie na zmniejszenie licznych katastrof kol., jakie ostatnimi czasy miały miejsce.-

Pow. Suwalski. Dnia 8.XI.b.r. we wsi Maćkowa-Ruda, gm.Krasnopol, odbyło się zebranie Sekcji Związku Robotn.Niefachowych.Obecnych 45 osób. Na zebraniu omawiano sprawy organizacyjne.-

Pow. Wołkowyski. W dniach 18 i 29 listopada b.r. odbyły się w Zelwianach, gm. Piaski, 2 zebrania Zw.Zaw.Robotn.Przem.Budowl. poświęcone sprawom organizacyjnym. Obecnych było 12 i 34 członków.-

W początkach listopada b.r. we wsi Michałki W., gm.Świsłocz, powstała sekcja płatnicza Zw.Zaw.Robotn.Przem.Drzewnego w Dobrowoli. Pracami tej sekcji kieruje znany działacz komunistyczny Mirolubow Włodzimierz. Zadaniem tej sekcji jest regulowanie płac robotnikom leśnym i wozakom oraz ew.urządzanie strajków w razie zachodzącej potrzeby.-

159

2/ Związek Zawodowy "Praca Polska".

Pow.Białostocki. Dnia 15.XI. i 22.XI.b.r. odbyły się w Wasilkowie 2 zebrania członków Zw.Zaw."Praca Polska",przy obecności 30 i 35 osób. Tematem obrad były sprawy organizacyjne Związku. Ponadto dokonano wyboru kandydatów na ławnika i zastępcę ławnika do Sądu Pracy. W wolnych wnioskach poruszano sprawy odpowiedniego uregulowania pracy pomiędzy zmianami tak, aby dany robotnik dłużej nie pracował niż 8 godz.dziennie.

Poza tym zebrani uchwalili wystosować żądanie do właściciela fabryki, aby dla oddziałów robót mokrych wydał długie buty gumowe i aby ze względów higienicznych buty były przydzielone każdemu robotnikowi oddzielnie.-

Dnia 30.XI.b.r. odbyło się w Wasilkowie zebranie członków Zw.Zaw."Praca Polska". Obecnych około 35 osób. Na zebraniu wysunięto projekt, aby członkowie Zw.Zaw."Praca Polska" przy każdej wypłacie ofiarowali, ile kto może, na rzecz członków, pozostających bez pracy. W ten sposób zbierze się składki i rozdzieli pomiędzy rodziny najbiedniejszych na Św. Bożego Narodzenia.-

Poza tym omawiana była sprawa wyjazdu do Warszawy na ogólno-polski zjazd Stronnictwa Narodowego jednego z członków Zw.Zaw."Praca Polska". Ponieważ członek ten do wyjazdu nie był upoważniony, zebrani postanowili pociągnąć go za samodzielną decyzję do odpowiedzialności.-

3/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe.

Pow.Grodzieński. Obok istotnych zadań wypływających z charakteru Związku, Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe dba o kulturalne podniesienie swoich członków. W tym celu została otwarta świetlica Chrz.Zjedn.Zaw., w której zainstalowano radio i urządzono

kilka odczytów. W dniu 10.XI.b.r. Chrz.Zjedn.Zaw. wysłało depeszę gratulacyjną do Marszałka Śmigłego Rydza.

Na pewne trudności rozwojowe napotyka Chrz.Zjedn.Zaw.w Krynkach gdzie fabrykanci żydowscy,nie chcąc się pozbyć możności wyzyskiwania robotników za pośrednictwem związków klasowych starają się wszelkimi siłami zahamować rozwój tamt.oddziału garbarskiego Chrz.Zj.Zaw.

Białystok M. W okresie sprawozdawczym odbyło się zebranie członków Związku Włókniarzy Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego.Obecnych 80 osób.-

4/ Z. Z. Z.

Pow.Augustowski. Dnia 13.XI.b.r. odbyło się w Augustowie zebranie członków Związku Zaw.Pracowników Dróg Kołowych Rz.P. im.Marszałka Józefa Piłsudskiego. Na zebraniu zostało odczytane pismo Centrali w Warszawie, pouczające zarząd Oddziału Augustowskiego o sposobie prowadzenia pracy Związku i werbunku nowych członków. Poza tym omawiano sprawy organizacyjne.-

Pow.Grodzieński. W okresie sprawozdawczym nie notowano nic szczególnego w działalności ZZZ. Prowadzone były normalne prace statutowe. Sprawa redukcji w fabryce b-ci Braun objęła tych tylko robotników, którzy nie należeli do Związku. Takie postawienie sprawy wzmocniło stanowisko Związku.-

Pow.Wołkowyski. Dnia 28.XI.b.r. powstał w Wołkowysku Oddział Zw.Zaw. Robotników Przemysłu Spożywczego należący do ZZZ. W skład zarządu weszli osobnicy skomunizowani i jakkolwiek do kompartii nie należą przy odpowiednim do nich podejściu dadzą się łatwo wciągnąć do roboty wywrotowej.-

- - - -

F

160

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno Polityczny

TAJNE.

Nr.PB.164/11/36.T.

Białystok, dnia grudnia 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.11/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

III. Ruch strajkowy i bezrobocie.

a/ S t r a j k i :

1/Rozpoczęty w dniu 28 października br.strajk okupacyjny robotników browaru w Dojlidach został zakończony w dniu 5 listopada br.po przyjęciu przez robotników warunków płacy na jakich poprzednio pracowali, natomiast właściciel zobowiązał się zatrudnić poszczególnych robotników przez 4 dni w tygodniu.-

2/Od dnia 3 do 9 listopada br.trwał strajk 12 stolarzy, zatrudnionych w zakładzie stolarskim Nowosielskiego Szmula w Białymstoku. Strajk został zlikwidowany po wypłaceniu zaległych zarobków na ogólną sumę 1.000 złotych oraz po przyjęciu przez właściciela wszystkich żądań strajkujących.-

3/Dnia 4 listopada br.do wykończalni sukna Kagana i Rubinsztejna w Białymstoku zgłosili się 2 robotnicy, członkowie Związku Włókniarzy Oddz.I, żądając przyjęcia ich do pracy na nowouruchomioną maszynę. Właściciel oświadczył, że maszyn nie uruchamia jeszcze wobec czego do pracy przyjąć ich nie może. Solidaryzując się z tymi dwoma robotnikami, porzuciło pracę 30 robotników, zatrudnionych w wyżej wymienionej wykończalni. Strajk po godzinnej przerwie w pracy został zlikwidowany, ponieważ po pertraktacjach właściciel wykończalni zgodził się na odstąpienie przez zatrudnionych 5 dni pracy w tygodniu na rzecz przybyłych dwóch robotników.-

4/Dnia 9 listopada br.zastrajkowało 5 robotników, zatrudnionych przy budowie domu dla Prezydenta m.Białegostoku. Przyczyną strajku było żądanie podwyżki płac. Wskutek strajku robotników zmuszeni byli przerwać pracę 4 murarze. Strajk został zlikwidowany dnia następnego po uzyskaniu przez robotników podwyżki płac.-

5/Dnia 11 listopada br w fabryce kart do gry Łapina w Grodnie wybuchł strajk który objął ogół pracowników fabryki, t.j. 21 osób. Powodem strajku było żądanie wypłacenia zarobków za święta żydowskie. Strajk nie został dotychczas zlikwidowany.-

6/Od dnia 16 do 19 listopada br.trwał strajk okupacyjny 40 robotników, zatrudnionych przy regulacji rzeki Niemen we wsi Doroszewicze, gm.Łasza,pow.grodzieńskiego. Powodem strajku było żądanie podwyżki płac, po uzyskaniu której robotnicy przystąpili do pracy.-

7/Dnia 17 listopada br.wybuchł strajk 50 robotników, zatrudnionych w przędzalni Knyszyńskiego Rubina w Białymstoku. Powodem strajku było usiłowanie obsadzenia przez Oddz.II Związku włókniarzy nowouruchomionych warsztatów pracy. Strajk został zlikwidowany po porozumieniu się Oddz.I z Oddz.II Zw.Włókniarzy.-

8/Dnia 19 listopada br.w fabryce tytoniowej w Grodnie rozpoczęto pół godzinny codzienny strajk na poparcie żądań Centrali Związku w sprawie wypłaty bezzwrotnych zapomóg. Dnia 28 listopada br.robotnicy tytoniowi, zrzeszeni w związku ZZZ., postanowili strajk przerwać, dochodząc do przekonania, że żądanie jest zbyt wygórowane i nieistotne.-

9/Dnia 19 listopada br.wybuchł w Kolnie,pow.łomżyńskiego strajk czeladników krawieckich, zainicjowany przez Żydowski Zw.Zaw. Rob.Przem.Odzieżowego w Kolnie. Strajkujący wysunęli żądania: 1/aby majstrowie krawieccy zatrudniali czeladników tylko przez 8 godz.

dziennie, 2/aby zniesiona została praca akordowa, 3/aby praca w piątki trwała tylko 7 godzin.-

Po pertraktacjach strajk został zlikwidowany dnia 22 listopada br.-

10/Dnia 23 listopada br.wybuchł strajk 14 robotników, zatrudnionych przy przeładunku zboża na stacji Brzostowica, pow. grodzieńskiego. Powodem strajku było zwolnienie 4-ch robotników. Zwolnieni usiłowali okupować magazyn spółdzielni, zostali jednak przez policję usunięci. Strajk został wywołany przez nowopowstały Związek Robotników Budowlanych, opanowany przez komunistów.-

11/Od dnia 23 do 26 listopada br.9 robotników fabryki sukna M. Glikfelda strajkowało z powodu nieotrzymania zaległych zarobków. Strajk został zlikwidowany i robotnicy, uzyskawszy zaległe zarobki, przystąpili ponownie do pracy.-

12/Dnia 25 listopada br.zastrajkowało 6 robotników tkalni Hirszhorna Markusa w Supraślu z powodu odmowy właściciela naprawienia maszyny, uszkodzonej przez robotników. Strajk trwa dotychczas.-

13/Od dnia 30 listopada do dnia 2 grudnia br.na tle żądania podwyżki płac strajkowali 3 robotnicy zatrudnieni w młynie parowym Pentmana Moszki w Bielsku-Podlaskim.-

—

b/ B e z r o b o c i e.

Według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy liczba bezrobotnych w województwie Białostockim w okresie sprawozdawczym wzrosła o 2.289 osób. Na zwiększenie stanu bezrobocia wpłynęło przede wszystkim unieruchomienie w szeregu miejscowościach robót publicznych, a w szczególności robót melioracyjno-wodnych; redukcja w przemyśle włókienniczym w związku z kończącą się kampanią przyczyniły się też dobitnie na wzrost bezrobocia.-

Ogólna liczba bezrobotnych na dzień 1 grudnia br.wynosi

9.594 osób.-

——ooOoo——

162

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno Polityczny

Nr.PB.164/11/36.T.

Białystok, dnia grudnia 1936 r.

TAJNE.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.11/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

IV. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Sytuacja ogólna.

Stan bezpieczeństwa pod względem politycznym w porównaniu z miesiącem ubiegłym zasadniczo nie uległ zmianie, jednak pod koniec miesiąca zarysowało się nieznaczne uspokojenie. W okresie sprawozdawczym miało miejsce 35 drobnych ekscesów żydowskich, w tym jeden wypadek nieco większy. Nie było poważniejszych zajść w czasie jarmarków - natomiast pogłębił się znacznie bojkot handlu żydowskiego w znacznie spokojniejszej formie. Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym nie uległa zmianie.-

Opis ważniejszych wypadków.

Napady rabunkowe:

1/Dnia 1 listopada 1936r.został napadnięty Jan Płoński, mieszkaniec wsi Starzyno, gm.Jeziory, pow.grodzieńskiego na szosie w pobliżu wsi Toboły. Napastnicy w liczbie dwóch po obezwładnieniu zrabowali wymienionemu portfel z dokumentami oraz 60 zł.w gotówce. Jeden z napastników został zátrzymany.-

2/Dnia 14 listopada 1936r.został dokonany napad rabunkowy na sklep spożywczy Natalii Puchalskiej we wsi Wyszonki-Kościelne,pow. wysoko-mazowieckiego. Napadu dokonali trzej dotychczas nie wykryci sprawcy. Zrabowano 200 zł.w banknotach i bilonie oraz jedną lampkę

./.

elektryczną.-

3/Dnia 26 listopada 1936r.w pobliżu miasta Białegostoku został napadnięty przez dwóch osobników Rudzewski Aleksander, mieszk.wsi Klepacze, pow.białostockiego. Napastnicy po ogłuszeniu kronicą Rudzewskiego zabrali mu z wozu towary. Sprawcy napadu zostali ujęci.-

Ważniejsze ekscesy antyżydowskie.-

Dnia 29 listopada w nocy dokonano napadu na dom Motela Wróbla we wsi Kiewlaki, pow.bielskiego. Napastnicy w liczbie około 30 osób wybili szyby w 7-miu oknach, niszcząc ramy okienne oraz częściowo zniszczyli wiatrak, podżynając piłami i podcinając siekierami słupy; wewnętrzne urządzenie wiatraka doszczętnie zniszczono, a znajdujące się worki ze zbożem porąbano siekierami, rozrzucając zboże. Napastnicy w czasie najścia jak i w chwili usiłowania zbliżenia się miejscowej ludności z pomocą oddali kilka strzałów. Wyrządzone straty wyniosły ponad 2.000 zł.-

P o ż a r y .- Wykaz pożarów w załączeniu.-

Znaczniejsze pożary:

Dnia 14.XI.wybuchł pożar we wsi Chorosany-Zabiele, powiatu ostrowskiego. Spaliło się na szkodę 9 gospodarzy 4-ry domy mieszkalne, 9 stodół ze zbożem i 7 chlewów. Ogólne straty wynoszą 61.000 zł. Pożar powstał najprawdopodobniej wskutek podpalenia.-

Rozbrajanie ludności:

W miesiącu listopadzie br.odebrano nielegalnie posiadany

karabinów typu wojskowego	11
obciętych karabinów	4
krótkiej broni palnej	34
luf karabinowych	2
broni myśliwskiej	59
bagnetów	2
szabel	1
broni białej: kastetów	1
sztyletów	-
bokserów	-

naboi karabinowych 17 3/5
" rewolwerowych. . . . . .
p r o c h u. . . . . 100 gr.
g r a n a t ó w. . . . . —

Użycie broni w miesiącu listopadzie:

W okresie sprawozdawczym nie było wypadku użycia broni.-

——ooOoo——

W Y K A Z

pożarów za miesiąc listopad 1936 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie.	Wzniecone przez dzieci.	Wadliwe konstrukcja komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalonej.	Ogółem.	Straty w złotych.
Augustowski	-	1	-	-	1	-	2	3.275.
Białystok-M.	-	-	1	3	-	-	4	1.650.
Białostocki	-	1	-	2	-	2	5	6.335.
Bielski	-	-	-	3	4	2	9	18.643.
Grodzieński	-	2	-	2	3	1	8	25.556.
Łomżyński	-	-	-	-	-	2	2	3.550.
Ostrołęcki	-	1	-	-	1	-	2	61.050.
Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokólski	-	-	-	-	4	-	4	20.000.
Suwalski	-	-	-	1	4	1	6	5.430.
Szczuczyński	-	1	-	1	1	-	3	3.818.
Wołkowyski	-	1	-	1	3	2	7	57.242.
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-
R a z e m	-	7	1	13	21	10	52	206.546.

B.F.

URZĄD-WOJEWÓD
Wydział Społe

Nr.I.B.164/

Białystok, dn

Nielegalne
kroczenie g
cy.-

W.D.

RZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
ydział Społeczno-Polityczny

TAJNE.

Nr.tB.164/11/36.T.

iałystok, dnia grudnia 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.11/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

V. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.-

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu listopadzie b.r.na odcinku granicznym:

1/pow.augustowskiego - 1 osobę,
2/ " ostrołęckiego - 6 "
3/ " suwalskiego - 1 "
4/ " szczuczyńskiego - 1 "

---ooOoo---

M.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział społeczno-polityczny

T A J N E .

Nr.PB.164/11/36.

Białystok, dnia grudnia 1936 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.11/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeńst

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

n e g a t y w n y .-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr. PB.164-12/36.T.

Białystok, dnia 20. stycznia 1937 r.

Nr ewid. 23

TAJNE.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr 12/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/.

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU № IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 28 STCZ 1937 519
Załączników

Za Wojewodę
/A. Dworak/
Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

Rozdzielnik:

Min. Spr. Wewn. Dyr. Dep. I.	Nr. 1-4	-	4 egz.
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	" 5	-	1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	" 6	-	1 "
" " w Nowogródku	" 7	-	1 "
" " w Brześciu n/B.	" 8	-	1 "
" " w Warszawie	" 9	-	1 "
" " w Stanisławowie	" 10	-	1 "
" " w Tarnopolu	" 11	-	1 "
" " w Lublinie	" 12	-	1 "
" " w Łodzi	" 13	-	1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 14	-	1 "
" " " " w Wilnie	" 15	-	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	" 16	-	1 "
" " " " w Grodnie	" 17	-	1 "
" " " " w Łomży	" 18	-	1 "
" " Wydz. Zam. S.O. w Suwałkach	" 19	-	1 "
Ekspozytura Nr. 1. Oddz. II. Szt. Gł. w Wilnie	" 20	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie	" 21-22	-	2 "
" " " DOK. IX" w Brześciu n/B.	" 23	-	1 "
" " " DOK. I. w Warszawie	" 24	-	1 "
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	" 25	-	1 "
Panowie Starostwie Powiatowi Wojew. Białostockiego	" 26-37	-	12 "
Pan Starostwa Grodzki w Białymstoku	" 38	-	1 "
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	" 39	-	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	" 40	-	1 "
Archiwum	" 41-43	-	3 "

Odbito - - 44 egzempl.

H.F.

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
Notowan 29/I-37.
L. Wa / Inf. tjn/ r.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

T A J N E

Nr. PB.164/12/36.T.

Białystok, dnia stycznia 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.12/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

I. Ruch komunistyczny.

1/ Ogólna ocena sytuacji za m-c grudzień 1936 r.

Większą ruchliwość kompartia wykazała w pow.grodzieńskim i wołkowyskim, gdzie posiada najsilniej rozbudowane ogniwa. Ostatnio w tych powiatach została zwrócona większa uwaga na organizowanie po wsiach oddziałów Zw.Zaw. Małorolnych.-

Akcja komunistyczna na terenie zawodowym w Białymstoku i Grodnie nowych momentów nie wniosła.

W łonży atak skomunizowanych związków zawodowych żydowskich na Bund za jego negatywne ustosunkowanie się do jednolitego frontu zaostrza się i zmierza do całkowitego utrącenia jego wpływów.-

W związku z powstaniem w Grajewie oddziału Zw.Zaw.Rob.Przem.Budowl. ożywiła się tam akcja komunistyczna. KPP.zmierza do opanowania tego związku i wprowadza do niego swoich ludzi.

2/ Ruch organizacyjny.

W związku z dokonanymi w dniu 5.XI.1936 r.aresztowaniami w Białymstoku, celem nawiązania urwanych kontaktów został powołany w dn.16.XII.1936 r.tymczasowy MK.KPZB.w skład którego weszli: Rożko Nadzieja, Koniuch Paweł, Gurwicz Rejzla, Jodzicz Berko i nierozpracowany narazie osobnik imieniem Welwel.-

Wymieniony w poprzednim sprawozdaniu miesięcznym student

166

Politechniki w Warszawie, Turlejski Jan, w końcu grudnia 1936 r. ponownie przyjeżdżał do Łomży w sprawach partyjnych. Pewne dane wskazują na możliwość pełnienia przezeń funkcji okręgowca na okręg łomżyński KPP.

Na skutek uchwał VI Kongresu KIM-u w Wołkowysku były przez pewien czas związane komórki KZMZB., których członkowie otrzymali polecenia wstąpienia do legalnych organizacji i prowadzenia tam roboty. Zmiana ta w rezultacie doprowadziła do całkowitego niemal utracenia kontaktów z członkami KZM., wobec czego MK.KZM. ponownie przystąpił do organizowania komórek młodzieżowych, których dotychczas powstało 4.-

W wyniku akcji organizacyjnej Grasiuka Michała w północnej części b.rejonu zelwiańskiego, pow. wołkowyskiego powstało 5 komórek KZMZB., które jako nowy odcinek włączono do RK.KZMZB.Piaski.

Komórki powstały: 2 w Borodziczach, 1 w Konnej, 1 w Dołgopoliczach i 1 w Woroniczach , pow. słonimskiego.-

Natomiast na terenie gm.Międzyrzecz w tymże rejonie, gdzie akcją kierują niemal wyłącznie zwolnieni z więzień w 1936 r. działacze komunistyczni, jest nastawienie na wstępowanie członków KPZB. i KZMZB do legalnych organizacji oraz powoływanie w poszczególnych wsiach t.zw.instruktorów oświatowych.-

Zmiany te przyjmowane są niechętnie i komentowane jako upadek ruchu komunistycznego.

II. Wystąpienia zewnętrzne.

1/ Terror partyjny.

Członkowie KPZB. i KZMZB. ze wsi Podbołocie, gm.Krzemienica, pow.wołkowyskiego, Kalenko Przemysław, Kalenko Florian, Kalenko Jan i Szewczyk Jan, porznęli nożem mieszkańca tejże wsi Zamojcina Kazimierza, podejrzanego o współpracę z organami bezpieczeństwa oraz wybili szyby w mieszkaniu Zamojcina Jana grożąc przy tym

"ubijem, podpalim, a ty naszej armii nie rozbijesz".

Sprawcy zostali osadzeni w więzieniu.-

2/ Poszczególne kierunki akcji.

W strefie działania KPP. walka o wpływy na terenie zawodowym w silniejszym stopniu przejawiła się w Łomży oraz w Grajewie.

W Łomży KPP. przy pomocy skomunizowanych związków zawodowych żydowskich nadal stara się z pewnym pozytywnym rezultatem utrącić dominujące dotychczas stanowisko Bundu wywołując na tym tle ciągłe tarcia i fermenty.-

W Grajewie do nowopowstałego w grudniu 1936 r. Zw.Zaw.Rob. Budowlanych wstępują członkowie i sympatycy KPP. Najżywszą akcję w tym kierunku, szczególnie wśród bezrobotnych prowadzi Sobolewski Henryk, karany 2-letnim więzieniem za działalność komunistyczną, który też wszedł do tymczasowego Komitetu Klas.Związków Zaw. w Grajewie w charakterze wiceprzewodniczącego.-

Sytuacja na odcinku zawodowym w Białymstoku i Grodnie bez specjalnych zmian.-

Akcja zakładania na terenie wiejskim oddziałów Zw. Zaw. Małorolnych była dostrzeżona w nieznacznym stopniu w pow. wołkowyskim oraz w większym w pow. grodzieńskim w rejonach Hołynka i Skidel.-

Dotychczas w rejonie Hołynka powstał oddział w Bobrownikach, /wieś silnie skomunizowana/ do którego zapisała się większość mieszkańców tejże wsi.-

Zainteresowanie wyborami sołtysów miało miejsce w pow. grodzieńskim, wołkowyskim i gm. Wyszki, pow. bielskiego. Przeprowadzona agitacja ze strony KPZB. za wybraniem na stanowiska sołtysów osób zaufanych nie dała rezultatów.-

Przebieg walk w Hiszpanii nadal jest pilnie śledzony i omawiany szczególnie w strefie działania KPZB.-

167

RK.KPZB.Wołkowysk-Podmiejski otrzymał polecenie werbowania ochotników do Hiszpanii, lecz w krótkim czasie polecenie to zostało odwołane. Ochotników zgłosiło się czterech. Wg krążących w tym rejonie wersji ochotnicy mieli udać się do ZSRR, skąd dopiero uformowane oddziały ochotnicze miały być odesłane do Hiszpanii.-

Akcja za składaniem deklaracji w sprawie szkół białoruskich przejawiła się w dwóch wypadkach w pow.wołkowyskim, natomiast w pow.grodzieńskim prowadzona jest w większym stopniu agitacja za składaniem podań do władz szkolnych o otwieranie kursów wieczorowych dla młodzieży.-

III. Akcja prewencyjno-represyjna.

W grudniu 1936 r. Wiceprokurator VII.rej.S.O. w Białymstoku kontynuował dochodzenie w sprawie akcji KPZB.na terenie gm. Zabłudów,pow.białostockiego oraz gmin sąsiednich.-

W związku z tym zatrzymano 34 osób /23 w pow.białostockim i 11 w pow.bielskim/ z których po przesłuchaniu 2 osadzono w więzieniu, resztę zaś zwolniono bez żadnego środka zapobiegawczego. Zwolnieni z terenu pow.bielskiego nie będą postawieni w stan oskarżenia.-

Osadzeni w więzieniu zostali:

1/ Trusewicz Aleksy, lat 24, praw., rolnik, zam. w kol.Hieronimowo, gm.Michałowo,pow.białostockiego, czł.RK.KPZB.Michałowo;

2/ Joselewicz Icko, s.Wolfa i Itli, ur.w 1907 r.w Zabłudowie, pow. białostockiego i tamże zam., wyzn.mojż., żonaty, kowal.

Nadto w dniu 15.XII.1936 r. został zatrzymany w Bielsku-Podl. i osadzony w więzieniu Grygoruk Sergiusz, s.Aleksego i Anny, ur. w 1915 r.,m-c wsi Hukowicze, gm.i pow.Bielsk-Podl., czł.KPZB. od 1935 r., u którego podczas rewizji osobistej znaleziono 1 broszurę CK.KPZB.z datą:Wilno,czerwiec 1936 r.p.t."Do szerokich

202/37 Nar.

mas białoruskiego narodu", 7 broszur mówiło p.t."Sowiecka Białoruś", 1 broszurę L.Kura p.t "Wyrokiem sądu rewolucji proletariackiej" i 5 broszur p.t."O realizację taktyki VII Kongresu Kominternu na Białorusi Zachodniej", zawierających rezolucje II Plenum CK.KPZB.

W dniu 17.XII.1936 r. zostali zwolnieni z M.O. członkowie KPZB. z m.Grodna: Stankiewicz Włodzimierz i Pietrejko Aleksande

IV. Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży w dniu 7.XII.1936 roku zostali uniewinnieni Chanes Szejna i 8-iu innych członków KPP. oskarżonych o udział w masówce komunistycznej w dn.1.VIII.1936 pod Rutkami. Sprawozdania przedłożono dnia 20.X. i 14.XII.1936 za Nr.PN.814/36.P.

- - - - - - - - -

H.F.

168

Liczba porządkowa.	POWIAT	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Ujawniono wypadki kolportażu wzgl. przechowyw.	Ujawniona ilość egz. wydaw. komun.	Przechowywanie i kolportaż nielegalnych wydawnictw komunist.	Demonstracje i manifestacje uliczne. Ilość demonstracji	Ogólna ilość uczestników	Osoby czasowo zatrzymane przez policję. Ogółem	w tym czasowych w aresztach zapobiegawczych	w tym oddanych pod dozór policji	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym w tym zwolnionych bez zastosowania środków zapobiegawczych	Osoby zatrzymane i osadzone w M.O.W. Pierwsze-Kartuskiej
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	m. Białystok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białystok	-	-	-	-	-	-	-	23	2	-	21	-
4	Bielsk-Podl.	-	-	1	14	-	-	-	12	1	-	11	-
5	Grodno	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	-	-	1	9	-	-	-	4	4	-	-	-
13	Wysokie Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R A Z E M	-	-	3	24	-	-	-	39	7	-	32	-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE.

Nr.PB.164/12/36.r.

Białystok, dnia. 20 stycznia 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.12/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

II. Ruch zawodowy.

Ocena ogólna

W porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego działalność związków zawodowych w miesiącu grudniu uległa pewnemu zahamowaniu. Przyczyny tego stanu rzeczy należałoby szukać w zakończeniu jesiennego sezonu w fabrykach i na robotach publicznych oraz w zakończonej kampanii w przemyśle drzewnym. Robotnicy w trosce o przebiedowanie zimy niechętnie chodzą na zebrania związków, które nie udzielą im pomocy materialnej. Tam jednak gdzie zebrania związków zawodowych się odbyły, można było zaobserwować zmianę charakteru samych obrad. Znaczna część z pośród nich sprowadzała się do omawiania spraw organizacyjnych, inne do krytykowania działalności Komitetów Niesienia Pomocy Bezrobotnym, a pozostałe do przeprowadzania zamierzeń poszczególnych prowodyrów celem zdobycia decydujących wpływów w związkach.-

Ponad wszystkim jednak dominował fakt dalszego systematycznego przenikania do Klasowych Związków Zawodowych elementów komunistycznych lub komunizujących. Kompartii udaje się z coraz większym powodzeniem zdobywać wpływy w związkach i obsadzać je swoimi ludźmi. Ci przez odpowiednią agitację starają się oddziaływać na opinię mas robotniczych i zjednać je dla tworzenia t.zw.Frontu Ludowego. Nader charakterystyczny jest również objaw, że pewne większe związki klasowe, toczące dotychczas ze sobą otwartą walkę, wykazywały w okresie

./.

169

sprawozdawczym wyraźne tendencje do porozumiewania się i tworzenia zwartej siły.-

Strajków w m-cu grudniu 1936r.było stosunkowo niewiele,a podłożem niektórych z nich była raczej chęć zaspokojenia ambicyj oraz kwestia prestiżowa poszczególnych związków. Takie stawianie sprawy szkodzi w wysokim stopniu robotnikom, których naraża się bezpotrzebnie na straty materialne.-

W miesiącu grudniu przerwane zostały w zupełności roboty publiczne, zakończona kampania w przemyśle drzewnym oraz nastąpiły dalsze redukcje w przemyśle włókienniczym. W związku z tym liczba bezrobotnych wzrosła w miesiącu sprawozdawczym o 5.188 osób i wynosiła na dzień 1 stycznia 1937 roku 14.782 osób.-

1/Związki Klasowe

pow.augustowski

Dnia 13.XII.1936r.odbyło się walne zebranie robotników - członków Kl.Zw.Zaw.w Augustowie: 1/Związku Zaw.Rob.Przem.Budowl Drzewn., Ceram.i pokr.zawodów, 2/Zw.Zaw.Przem.Skórzanego, 3/Zw. Zaw.Przem.Spożywczego. Obecnych było 120 osób.-

Poza sprawami organizacyjnymi poruszano kwestię niesienia pomocy bezrobotnym oraz przyszkowiową już niemal bolączkę robotników m.Augustowa - sprawę Ubezpieczalni Społecznej.-

Akcja pomocy bezrobotnym, prowadzona przez miejscowy Komitet Obywatelski, pozostawia - zdaniem zebranych - b.wiele do życzenia tak ze względu na metody sprowadzające się do systemu żebraniny,a uwłaczające godności robotnika, jak też na nikłe jej wyniki, przy czym zebrani ostro krytykowali poszczególnych członków Komitetu Obywatelskiego, zarzucając im, że praca ich nie daje właściwego efektu, a powodowana jest jedynie dążeniem uzyskania odznaczeń.-

./.

w ostrej formie krytykowali zebrani stosunki, panujące w augustowskim oddziale Ubezpieczalni Społecznej. Zarzuty dotyczyły przede wszystkim osoby lekarza Ubezpieczalni, a sprowadzały się do podkreślania nietaktownego i aroganckiego obchodzenia się z chorymi, lekceważenia ubezpieczonych, odmawiania im pomocy lekarskiej i t.p. Z faktu podniecenia umysłów i takiego nastroju zebranych wnioskować by można, że w istocie Ubezpieczalnia Społeczna w Augustowie nie stoi na wysokości zadania, co powoduje już chroniczny stan zadrażnienia i słusznego utyskiwania ubezpieczonych. W omawianej sprawie zebrani uchwalili rezolucję, by obecny lekarz został niezwłocznie usunięty z Ubezpieczalni /Urząd wojewódzki polecił Staroście Powiatowemu zbadanie tej sprawy/.-

Na zakończenie zebrania wywiązała się jeszcze burzliwa dyskusja na tle omawiania sytuacji szewców, należących do Związku Skórzanego, a wykorzystywanych materialnie i szykanowanych przez pracodawców-żydów za należenie do wym.Związku. Przebieg dyskusji uwydatnił nadzwyczaj wrogie ustosunkowanie robotników-chrześcijan do żydów; padły znamienne głosy, że najwyższy już czas rozpocząć walkę ekonomiczną z żydami, by uniezależnić się od ich kapitałów i wpływów. Postanowiono przystąpić do bojkotu sklepów i warsztatów szewskich żydowskich i wogóle do handlu żydowskiego.-

Biorąc pod uwagę fakt, że zebrani należą do Zw.Klasowych, które nie uznają jakichkolwiek różnic i walk narodowościowych, wystąpienie to i zwrot w opinii robotników należy uważać jako charakterystyczny.-

Zebranie zostało zakończone odśpiewaniem "Czerwonego Sztandaru".-

Białystok-Miasto: 1/Dnia 8.XII.1936r.odbyło się zebranie tkaczy przy obecno-

./.

170

ści około 100 osób. Omawiano ciężką sytuację w zawodzie tkackim w związku z kończącym się sezonem. Ten fakt oraz okoliczność, że sekcja tkaczy nie ma zwartej organizacji może się przyczynić do prób obniżenia przez pracodawców cennika płac tych tkaczy, którzy jeszcze pracują. Ażeby doprowadzić do wzmocnienia organizacyjnego sekcji, zebrani proponowali nawiązać współpracę z sekcją tkaczy II oddziału Włókienniczego, a nawet doprowadzić do połączenia tych dwóch sekcyj.-

2/Dnia 11.XII.1936r.odbyło się zebranie bezrobotnych robotników budowlanych. Obecnych około 150 osób. Omawiano wyłącznie sprawy zasiłków i pomocy zimowej dla bezrobotnych. Poszczególni mówcy krytykowali zbyt powolną działalność Zarządu miejskiego i Komitetu Bezrobotnych, który nie śpieszy się z udzielaniem bezrobotnym pomocy, jakkolwiek zima już dawno się rozpoczęła. Wogóle na tle całej akcji pomocy bezrobotnym uwydatnia się - zdaniem mówców - lekceważenie robotnika i nieludzkie z nim obchodzenie się. Ten stan rzeczy należy przypisać ustrojowi kapitalistycznemu w Polsce, który z robotnikiem - nędzarzem wcale się nie liczy.-

Na zebraniu została wybrana Komisja, która ma się zająć sprawami zasiłków i zapomóg.-

Ponadto odbyły się zebrania:

3/ Zw.Zaw.Włókniarzy - obecnych 80 osób,
4/" " Garbarzy " 250 "
5/" " Lonkietników " 95 "
6/" " Włókniarzy, oddz.II, obecnych 600 osób,
7/" " Bezrobotnych Robotn.Niewykwalifikow. - obecnych 300
8/" " " " " " 200
9/" " Włókniarzy, Oddz.I i II - obecnych 800 osób,
10/ Sekcja Tkaczy zmianowych " 100 "

./.

pow.białostocki

Dnia 20 grudnia 1936r.w os.Czarna-Wieś odbyło się zgromadzenie b.członków b.Zw.Zaw.Robotn.Drzewnych, zwołane przez Okręgowy Związek Klasowy w Białymstoku. Zgromadzenie miało charakter organizacyjny. Przemawiali delegaci przybyli z Białegostoku celem ponownego zorganizowania Związku. Zamiast jednak omawiania spraw organizacyjnych, delegaci, nawiązawszy do wydarzeń politycznych w Hiszpanii, zachęcali zebranych do konsolidacji celem stworzenia Frontu Ludowego w Polsce.-

Następnie zebrani wybrali władze t.zw.Stacji Płatniczej w os.Czarna-Wieś, a po zakończeniu zgromadzenia odśpiewali "Czerwony Sztandar", "Marsyliankę" i "Na barykady".-

Obecnych na zebraniu około 200 osób.-

pow.Bielski-Podlaski.

Dnia ~~XXXXX~~ 13 bm.odbyło się w os.Nurzec zebranie członków Oddz.Związku Zaw.Rob.Przem.Budow., Drzewn., Ceram.i pokr.zawodów przy obecności około 25 osób. Omawiano wyłącznie sprawy organizacyjne.-

pow.grodzieński

W okresie sprawozdawczym Związki Klasowe na terenie Grodna nie wykazywały poważniejszej akcji, natomiast Sekcja Zw. Robotn.Budowlanych w Jeziorach prowadziła akcję kulturalno - oświatową, urządzając zabawy, na których słuchano audycyj radiowych, przeważnie z Z.S.R.R.-

pow.łomżyński

Dnia 11.XII.1936r.odbyło się zebranie Sekcji Ziemnej w Łomży. Obecnych około 120 osób. Zebranie miało przebieg burzliwy, a przyczyną tego były osobiste zatargi pomiędzy dwoma płatnymi pracownikami Rady Zw.Zaw. /Wasilukiem i Jaworskim/, z których jeden na drugiego robi stałą nagonkę, ażeby usunąć z zarządu wym.Rady. W takich warunkach niemożliwa jest jakakolwiek praca pozytywna w związkach zaw.na terenie Łomży, przynajmniej

./.

171

do czasu uspokojenia umysłów, odnieconych walkami i tarciami wewnętrznymi.-

Dnia 14.XII.1936r.odbyło się ponownie zebranie Sekcji Ziemnej, w którym wzięło udział około 100 osób.-

Omawiane były sprawy pomocy zimowej bezrobotnym, przy czym poddano ostrej krytyce działalność Komitetu Pomocy Zimowej. Następnie wyłoniły się znowu spory i waśnie wewnętrzne, wskutek czego zebranie przybrało charakter burzliwy.-

Dnia 15 grudnia 1936r.odbyło się posiedzenie Rady Klasowych Zw.Zaw.w Łomży. Na posiedzeniu rozważano zagadnienia awantur i niezdrowej atmosfery na zebraniach członków Sekcji Ziemnej, w konsekwencji czego zdecydowano zawiesić w czynnościach członka Szyszkowskiego Stanisława za nietaktowne zachowanie się na zebraniach oraz Porcjaka Stanisława, prezesa Sekcji Ziemnej, za niestosowanie się do uchwał Rady.-

Dnia 20.XII.1936r.odbyło się zebranie członków Zw.Zaw., wchodzących w skład Rady Klas.Zw.Zaw.w Łomży. Obecnych około 200 osób.-

Zebranie stało znowu pod znakiem osobistych rozgrywek, sprowadzających się w istocie do utrącenia przeciwników i pozyskania wpływów na robotników zorganizowanych w Zw.Klasowych. Stroną atakującą byli na tym zebraniu członkowie Sekcji Ziemnej, znani ze swych sympatii i przekonań komunistycznych. Im to chodzi o wyeliminowanie z Zarządów Zw.Klasowych oraz z Rady Zw.Zaw.członków bardziej umiarkowanych tak, aby w robocie swej nie napotykać na żadne przeszkody, a ponieważ zasięg ich wpływów wśród mas robotniczych, dzięki zręcznie prowadzonej agitacji i wysuwaniu demagogicznych haseł, jest dość znaczny, istnieje możliwość, że elementy spokojniejsze zostaną usunięte a związki zawodowe w Łomży ostatecznie i całkowicie opanowane zo-

staną przez komunę.-

pow.ostrołęcki.

Dnia 20.XII.1936r.w lokalu Zw.Zaw.Kolejarzy na st.Ostrołęka odbył się odczyt p.t."O kulturze robotniczej". Prelegent mówił w swym odczycie o brakach i potrzebach klasy robotniczej, podczas gdy kapitaliści mają wszystko, czego chcą. Na zakończenie powiedział, że klasa robotnicza zrealizuje swe cele i potrzeby dopiero wtedy, gdy w Polsce będziemy mieli rządy robotniczo-włościańskie. Obecnych na odczycie było około 60 osób.-

pow.szczuczyński /w Grajewie/.-

Wśród bezrobotnych m.Grajewa powstał projekt zorganizowania Klasowego Związku Robotniczego. W tym celu przyjechał z Łomży Jaworski Jan-Norbert i dnia 2.XII.1936r.w lokalu sekretariatu Str.Chłopskiego w Grajewie odbyło się zebranie organizacyjne robotników i bezrobotnych. Jaworski zapoznał zebranych z odnośnymi przepisami prawnymi oraz wyjaśnił na czym polegają prawa i obowiązki członków Związku. Obecnych na zebraniu było 20 bezrobotnych.-

Dnia 13.XII.1936r.przybył do Grajewa Wasiluk K., delegat okręg.Rady Zw.Zaw.w Łomży, który przywiózł 60 legitymacyj członkowskich i druków oraz książkę kasową na mające się odbyć zebranie. W czasie wydawania legitymacyj rozwinęła się dyskusja i pytania, na które odpowiadał Wasiluk. Z treści jego przemówienia i odpowiedzi na postawione pytania wynikało, że nowozorganizowany Związek będzie całkowicie poddany wpływom PPS. CKW. Poza tym z przemówienia Wasiluka wynikało, że jest w stosunku do obecnego Rządu lojalny i że w pracach Związku będzie się ograniczał wyłącznie do spraw związanych z obroną interesów robotniczych.-

Dnia 20.XII.1936r.odbyło się w Grajewie zebranie członków nowopowstałego Związku Zaw.Robotn.Przem.Budowlanego, na którym

172

omawiano sprawy zawodowe, dotyczące organizacji zatrudnienia bezrobotnych, zapomóg i składek członkowskich. Poza tym wybrano zarząd Związku. Obecnych na zebraniu około 80 osób.-

pow.wołkowyski

1/Dnia 30.XII.1936r.odbyło się w wołkowysku zebranie członków Zw.Zaw.Rob.Przem.Spożywczego przy udziale 14 osób. Omawiano wyłącznie sprawy organizacyjne i zawodowe Związku.-

pow.wysoko-mazow

1/Dnia 11.XII.1936r.odbyło się w Łapach zebranie członków Zw.Zaw.Kolejarzy przy udziale około 200 osób. Omawiano sprawy zawodowe oraz sytuację materialną kolejarzy w związku ze znaczną poprawą gospodarczą w Państwie.-

2/Związek Zawodowy "Praca Polska"

pow.białostocki

1/Dnia 13.XII.1936r.odbyło się w Wasilkowie zebranie Zw. Zaw."Praca Polska" przy obecności około 70 osób. Zebranie było poświęcone sprawom organizacyjnym i zawodowym. Poza tym zebrani na wniosek przewodniczącego zawiesili w urzędowaniu prezesa Związku Bejtmana Ludwika, którego działalność została uznana za szkodliwą.-

Dnia 20.XII.1936r.odbyło się w Wasilkowie zebranie członków Zw.Zaw."Praca Polska". Omawiano sprawy pomocy materialnej dla najbiedniejszych członków Związku.-

Na zakończenie zebrania poruszano jeszcze sprawę pomocy dla bezrobotnych przed świętami,w związku z czym postanowiono wysłać do Burmistrza m.Wasilkowa delegację, ażeby spowodował przyśpieszenie rozdawnictwa ziemniaków, które zgromadzone zaczynają się psuć, podczas gdy bezrobotni nie mają środków do życia.-

pow.grodzieński Dnia 13.XII.1936r.odbyło się w Grodnie zebranie członków Zw.Zaw.Dozorców Domowych, na którym poruszano sprawę książeczek obrachunkowych.-

3/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe

Białystok-Miasto 1/ Dnia 13.XII.1936r.odbyło się zebranie włókniarzy, zrzeszonych w Chrześcijańskim Zjednoczeniu Zawodowym. Obecnych około 120 osób. Omawiano sprawy organizacyjne, a następnie kwestię szkodliwej działalności związków klasowych, pozostających pod wpływami komuny. Związki Klasowe, inspirowane przez swych prowodyrów-komunistów, wywołują nieuzasadnione zatargi i strajki, wskutek czego poszkodowani są sami robotnicy. O ile - zdaniem jednego z mówców - związki klasowe nadal stosować będą podobną politykę, Chrz.Zj.Zaw.będzie w każdym wypadku zdejmować z pracy maszynistów, by w ten sposób zareagować na nieodpowiednie postępowanie wymienionych związków.-

Ponadto odbyli zebrania:

2/ Zw.Majstrów przędzalniczych - obecnych 30 osób,

3/ Zw.Zaw.Włókniarzy Ch.Zj.Zaw.- " 500 " i 110 osób

pow.grodzieński Dnia 6.XII.1936r.odbyło się w Grodnie zebranie członków Zw.Robotników Garbarskich Chrz.Zjedn.Zaw. Na zebraniu omawiano sprawy organizacyjne.-

4/ Z. Z. Z.

pow.bielski-podl. Dnia 2.XII.1936r.odbyło się w os.Nurzec zebranie członkowskie Oddz.ZZZ.przy udziale 20 osób. Omawiano sprawy organizacyjne, a poza tym jeden z członków zdał sprawozdanie ze zjazdu ZZZ odbytego dnia 22.XI.1936r.w Warszawie.-

./.

pow grodzieński W okresie sprawozdawczym unieruchomiona została w Grodnie fabryka dykt, co spowodowało ciężką sytuację robotników oraz związków ZZZ. Początkowo w związku z częściowym unieruchomieniem fabryki zostali zwolnieni ci robotnicy, którzy nie należą do ZZZ. Wśród członków związku decyzja ta spotkała się z uznaniem, natomiast zwolnieni robotnicy wspólnie z Radą Kl.Zw.Zaw.w Grodnie rozpoczęli zaciekłą kampanię. Po całkowitym zamknięciu fabryki członkowie związku również zaczęli się burzyć, lecz w końcu się przekonali, że władze związkowe żadnej winy w tym nie ponoszą i nastąpiło zupełne uspokojenie. Poza tym w okresie sprawozdawczym związki ZZZ.wybrały Komitet, którego zadaniem będzie zorganizowanie Rady Zw.Zaw.w Grodnie.-

5/Związek Nauczycielstwa Polskiego

pow.wołkowyski Dnia 12.XII.1936r.odbyło się w Wołkowysku walne zebranie Zw.N.P.przy udziale ponad 200 członków. Zebranie było poświęcone sprawie konsolidacji zawodowego ruchu pracowniczego oraz kwestii obrony oświaty pozaszkolnej przed przekazaniem jej Polskiej Macierzy Szkolnej i organizacjom społecznym. Prelegent w sposób demagogiczny ujmował zagadnienia społeczno-gospodarcze, podkreślając wadliwość obecnej polityki gospodarczej Rządu. Zdaniem prelegenta świat pracowniczy winien posiadać decydujący wpływ na kształtowanie się stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych w kraju. Podkreślał również konieczność upaństwowienia przemysłu, a zwłaszcza przemysłu przeznaczonego na Obronę Narodową.-

Omawiając ustrój polityczny, uznał dotychczasowy za niewłaściwy i wysunął żądania nowego ustroju politycznego, w którymby szerszy wpływ miał świat pracy.-

W ostry sposób zaatakował prelegent kler katolicki, zarzuca

./.

jąc mu brak podłoża ideowego w pracy duszpasterskiej.-

W toku dyskusji zwrócono uwagę na szkodliwość walki z du[illegible] wieństwem. Na tym zebranie zakończono.-

pow.wysoko-ma-zowiecki

Dnia 13.XII.1936r.odbył się w Wysokiem-Mazowieckiem zjaz[illegible] Powiatowy Oddziału Zw.Naucz.Polskiego przy udziale 35 osób. W zebraniu wziął udział delegat Zarządu Głównego z Warszawy, Rac[illegible] wicki, oraz delegat z Brześcia n/Bugiem. Omawiano sprawy konsol[illegible] dacji Związków Zawodowych, dokształcania nauczycielstwa oraz obecną sytuację szkolnictwa w Polsce. Poza tym omawiano sprawy organizacyjne.-

---

UR[illegible] WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wy[illegible]dział Społeczno-Polityczny

TAJNE.

174

Nr.PB.164/12/36.T.

Białystok, dnia 20 stycznia 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.12/36.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

III. Ruch strajkowy i bezrobocie.

a/ S t r a j k i

1/Dnia 4.XII.1936r.w fabryce sukna w Supraślu zastrajkowali 2 robotnicy, zatrudnieni przy zawijaniu sukna. Przyczyną strajku było niestosowanie się pracodawcy do warunków umowy zbiorowej i kwestii wysokości wypłacanego zarobku. Strajk został zlikwidowany w dniu następnym po uzyskaniu przez strajkujących właściwej płacy.-

2/W fabryce Kagana i Rubinsztejna w Białymstoku powstał zatarg pomiędzy dwiema robotnicami, z których jedna należy do Chrz.Zj.Zaw., a druga Zw.Zaw.Włókniarzy Oddz.II /klasowy/. Nieporozumieniem tym zajęły się właściwe związki zawodowe i na odbytej u inspektora pracy konferencji obie robotnice pogodziły się.-

Ugody tej nie akceptował Związek Klasowy, wysuwając żądania trudne do spełnienia, jednakże inspektor pracy, wychodząc z założenia, że pogodzenie się robotnic całkowicie likwiduje sprawy, nie uwzględnił żądań związku klasowego, wobec czego ten ostatni unieruchomił w dniu 12.XII.1936r.fabrykę, zdejmując z pracy zatrudnionych tam czyściarzy, wskutek czego pozostało bez pracy 103 robotników.-

W związku z powyższym dnia 15.XII.1936r.majstrowie przędzalniczy, należący do Chrz.Zj.Zaw., ogłosili strajk jako protest przeciwko tego rodzaju zachowaniu się Zw.Klasowego, żądając, aby czyściarzy

./.

zatrudniani w fabryce Kagana i mubinsztejna natychmiast przystąpili do pracy. Strajk pociągnął za sobą unieruchomienie 31 zakładów pracy, zatrudniających ogółem 1907 robotników.-

Strajkxxx ten zlikwidowany został 19.XII.1936r.przez podpisanie umowy zbiorowej między majstrami przędzalniczymi, a Zw.Zaw.Włókniarzy. Na mocy tej umowy majstrowie zgodzili się na ponowne zatwierdzenie zatargu między wyż.wym.robotnicami, natomiast Zw.Włókniarzy zgodził się na kwalifikowanie i obsadzanie przez majstrów robotników przy poszczególnych działach pracy, zachowanie przez robotników subordynacji w stosunku do majstrów i zobowiązał się przypilnować, aby poszczególne Sekcje Związków Zawodowych nie przystępowały samodzielnie do żadnej akcji.-

Zasługuje również na uwagę zatarg, wywołany w fabryce Sokoła i Zylberfeniga w Białymstoku przez Zw.Włókniarzy Oddz.II. W fabryce tej po śmierci tkacza został opróżniony warsztat, na które to miejsce właściciel fabryki zamierzał przyjąć syna zmarłego tkacza, zatrudnionego w tej fabryce w charakterze tkacza zmianowego. Temu zamierzeniu sprzeciwiła się część robotników ze Zw.Włókniarzy oddz.II, żądając by opróżnione miejsce zajął inny tkacz. Przeprowadzenie tej sprawy postawił sobie Zw.Włókniarzy za punkt honoru, grożąc pracodawcy strajkiem.-

Wobec tego właściciel zamknął fabrykę, obawiając się strajku okupacyjnego. Zatarg został zlikwidowany po upływie dwóch dni kompromisowo.-

Dnia 18.XII.1936r.wybuchł strajk protestacyjny w hucie szklanej w Grodnie na poparcie żądania 6-ciogodzinnego dnia pracy i zawarcia umowy zbiorowej. Strajk trwał do wieczora dnia następnego. Strajkowało 190 robotników.-

Trwający od dnia 11.XI.1936r.strajk robotników fabryki kart do

./.

475

gry Łapina został zlikwidowany dniu 14.XII.1936r. Robotnicy po zrealizowaniu ich głównego żądania, t.j.zapłaty za dwa dni świąt żydowskich, przystąpili do pracy.-

Dnia 18.XII.1936r.wybuchł częściowy strajk wozaków leśnych, zatrudnionych przy zwózce drzewa opałowego i budulcowego z lasów maj.Miśki i Chrustów do m.Mokkowyska i do tartaku Kobylaki. Zaistniała sytuacja strajkowa trwa dotychczas. Przyczyną strajku jest żądanie podwyżki płac za zwózkę drzewa, jednakże faktycznym inspiratorem strajku jest kompartia.-

Trwający od dnia 25.XI.1936r.strajk 6 tkaczy w fabryce Markusa Hirszholta w Supraślu został zakończony dnia 22.XII.1936r.na warunkach, odpowiadających w zasadzie żądaniu strajkujących.-

b/B e z r o b o c i e

W porównaniu ze stanem bezrobocia w miesiącu listopadzie liczba bezrobotnych w okresie sprawozdawczym wedłkug danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy wzrosła o 5.188 osób i wynosiła na dzień 1 stycznia 1937 roku 14.782 osób.-

Na wzrost bezrobocia miało poważny wpływ unieruchomienie robót publicznych, poza tym zakończenie kampanii drzewnej oraz redukcja w przemyśle włókienniczym.-

---

W.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI — 21 — T A J N E
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.164/12/36.Tjn.

Białystok, dnia stycznia 1937 r.

Rozbraja ludności

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.12/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

IV. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Sytuacja ogólna.

Stan bezpieczeństwa pod względem politycznym w porównaniu z miesiącem ubiegłym uległ znacznemu pogorszeniu zwłaszcza w dr giej połowie miesiąca grudnia.- W miesiącu grudniu miały miejsc 42 wypadki ekscesów antyżydowskich z tej ilości wypada na drug połowę grudnia 31 wypadków w tej liczbie jedno zajście poważnie sze /Ciechanowiec 21.XII/. Pogłębił się również znacznie bojkot handlu żydowskiego.

Sytuacja bezpieczeństwowa pod względem kryminalnym nie uległa zmianie.

Opis ważniejszych wypadków:

Ważniejsze ekscesy antyżydowskie.

Dnia 21 grudnia 1936 r. w czasie targu w Ciechanowcu, powiatu bielskiego przez bojówki Str.Nar. zostało pobitych dwóch żydów, przewrócono 10 straganów /niszcząc częściowo towary/ oraz wybito 12 szyb w 4 domach żydowskich /szczegółowe sprawozd nie przedłożono dnia 22.XII.1936 r. za Nr.PB.1083/36.Tjn./

H.P.

Pożary.

Wykaz pożarów w załączeniu.-

176

Rozbrajanie ludności.

W miesiącu grudniu 1936 roku odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego	11
obciętych karabinów	1
krótkiej broni palnej	23
luf karabinowych	-
broni myśliwskiej	60
broni białej: bagnetów	3
broni białej: szabel	1
broni białej: kastetów	-
broni białej: sztyletów	3
broni białej: bokserów	-
naboi karabinowych	41
" -rewolwerowych	48
prochu	200 gr.
granatów	-

Użycie broni w miesiącu grudniu 1936 r.

W okresie sprawozdawczym nie było wypadku użycia broni.-

- - -

H.P.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

W Y K A Z

pożarów za miesiąc grudzień 1936 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie.	Wzniecone przez dzieci.	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalonej	Ogółem.	Straty w złotych.
Augustowski	-	-	-	1	1	-	2	4.197
Białystok-M.	-	-	-	2	1	-	3	30
Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielski	-	-	-	2	1	2	5	7.710
Grodziański	-	1	-	-	2	5	8	52.676
Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrowski	-	-	-	-	2	-	2	1.400
Sokólski	-	-	-	-	4	-	4	6.000
Suwalski	-	-	-	7	4	1	12	14.700
Szczuczyński	-	1	-	-	-	1	2	64.000
Wołkowyski	-	-	-	2	1	2	5	4.730
Wysoko-Maz.	-	1	-	-	-	-	1	11.000
R a z e m	-	3	-	14	16	11	44	166.443

177

RZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE.

Nr.PB. 164/12/36 T.

Białystok, dnia 20 stycznia 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.12/36.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

V. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu grudniu 1936 roku na odcinku granicznym:

1/ pow. sawalskiego ..... 6 osób

2/ pow. szczuczyńskiego .....12 osób.

- - - - - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno Polityczny

Nr.PB.164/12/36.

Białystok, dnia 20 stycznia 1937 r.

TAJNE.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.12/36

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

H.F.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU 4